

Projekt

z dnia 7 sierpnia 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR XV/115/2025
RADY GMINY DRAWSKO**

z dnia 27 sierpnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035

Na podstawie art. 10e ust. 1 i art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 1465 z późn. zm. 609) oraz w związku z art. 9 pkt. 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035, w brzmieniu załącznika nr 1 do niniejszej uchwały wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035, w brzmieniu załącznika nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Drawsko.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Drawsko

Ryszard Jabłonowski

2025

SIERPIEŃ

FOT. URZĄD GMINY DRAWSKO

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DRAWSKO NA LATA 2025-2035

URZĄD GMINY DRAWSKO
UL. POWSTAŃCÓW WLKP. 121
64-733 DRAWSKO

(67) 256 91 28

urząd@gminadrawsko.pl

Id: AA84F25B-FA49-4D4C-A211-4CBB600D9AF6. Projekt
www.gminadrawsko.pl

OPRACOWANIE POWSTAŁO

"PARTNERZY DLA SAMORZĄDU"

Strona 1

SPIS TREŚCI

1. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ	5
1.1. Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju	5
1.2. Główne bariery rozwojowe – słabe strony	7
1.3. Główne szanse rozwojowe.....	10
1.4. Wewnętrzne potencjały i silne strony.....	11
2. CELE STRATEGICZNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ ORAZ OCZEKIWANE REZULTATY.....	13
2.1. Struktura Strategii.....	13
2.2. Wizja rozwoju gminy	14
2.3. Cele strategiczne	15
2.4. Cele szczegółowe i kierunki działań	17
2.5. Charakterystyka celów szczegółowych	20
2.6. Projekty kluczowe	38
3. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY DRAWSKO ORAZ REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE.....	40
3.1. Terytorialny wymiar polityki rozwoju	40
3.2. Elementy przestrzenne w strategii rozwoju Gminy Drawsko	41
3.3. Istota modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	42
3.4. Kluczowe uwarunkowania rozwoju przestrzennego Gminy Drawsko	42
3.5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Drawsko	59
3.6. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Drawsko	80
3.7. Docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Drawsko	116
4. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI) OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ORAZ OSI NA TERENIE GMINY	126
4.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego – Wielkopolska 2030	126
4.2. Obszary strategicznej interwencji (OSI) - wojewódzkie	128
4.3. Obszary strategicznej interwencji (OSI) - gminne	132
5. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	134
5.1. Wdrażanie zapisów Strategii	134
5.2. Ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii	134
5.3. Monitoring realizacji Strategii	135

5.4.	Ewaluacja – ocena skutków wdrażania zapisów Strategii.....	137
5.5.	Aktualizacja zapisów Strategii	139
6.	WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	140
7.	RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	141
7.1.	Ramy finansowe realizacji strategii.....	141
7.2.	Źródła finansowania strategii.....	144

Szanowni Państwo,

Wraz z początkiem 2024 roku samorząd Gminy Drawsko podjął decyzję o przystąpieniu do opracowania nowego kompletnego dokumentu planistycznego: Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035.

Do współpracy w realizacji tego projektu strategicznego zaprosiliśmy zespół ekspertów z Fundacji „Partnerzy dla Samorządu” w Poznaniu.

Prace nad Strategią zostały poprzedzone opracowaniem „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Drawsko”, której celem było uzyskanie kompleksowego wglądu w sytuację Gminy na przedmiotowych płaszczyznach.

Diagnoza prezentuje również trendy rozwojowe, stanowiąc podstawę do obiektywnej, opartej na faktach, oceny możliwości dalszego rozwoju Gminy.

W oparciu o przeprowadzoną Diagnozę, w wyniku szczegółowych konsultacji społecznych (wywiady z opiniotwórczymi mieszkańcami Gminy, spotkania, dyskusje, sondaże ankietowe), została sformułowana strategia wskazująca pożądany stan docelowy Gminy Drawsko, cele rozwojowe oraz sposoby ich osiągnięcia.

Niniejszy program strategiczny opiera się na faktycznym stanie zasobów Gminy, stanowiąc kontynuację wieloletniego procesu jego rozwoju.

Wytyczne w tym celu plany realizacyjne będą prawdopodobnie modyfikowane w związku ze zmiennymi na przestrzeni lat warunkami wewnętrznymi i zewnętrznymi, lecz zawsze powinny trzymać się głównych kierunków rozwoju Gminy Drawsko, to jest dążenia do zapewnienia mieszkańcom możliwości nauki, pracy i odpoczynku w bezpiecznej, proekologicznej oraz zintegrowanej wspólnocie lokalnej.

Za powstanie tego dokumentu składam serdeczne podziękowania wszystkim mieszkańcom Gminy Drawsko, którzy uczestniczyli w pracach nad Strategią.

Bartosz Niezborala
Wójt Gminy Drawsko

1. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

W dokumencie „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Drawsko” zaprezentowano kompleksową diagnozę samorządu na tle powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego, Polski i wybranych gmin. Jedną ze składowych diagnozy stanowi prezentacja wyników sondażowych badań ankietowych, prowadzonych wśród mieszkańców Gminy (gospodarstwa domowe). Zaprezentowano również wyniki wywiadów, przeprowadzonych z opiniotwórczymi mieszkańcami - przedstawicielami środowisk i grup społecznych oraz organizacji i instytucji (przedstawiciele Urzędu Gminy oraz jednostek gminnych, uczniowie szkół gminnych, radni, przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych i instytucji).

Poniżej zaprezentowano **wnioski końcowe**, wynikające z przeprowadzonej diagnozy Gminy Drawsko (w dalszej części dokumentu zwanej także zamiennie Gminą) w **układzie zgodnym z rekomendacjami poradnika, opublikowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej**¹. Jest to podsumowanie obecnej sytuacji Gminy, a jednocześnie wstęp do określenia perspektyw jej rozwoju.

1.1. Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju

W wyniku przeprowadzenia pogłębionej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej zidentyfikowano następujące **najważniejsze wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju**, które w największym stopniu determinują poziom jakości życia mieszkańców oraz wpływają na perspektywy rozwojowe gminy:

- Wartość ogólnego wskaźnika rozwoju Gminy Drawsko na tle grupy porównawczej świadczy o **niekorzystnej ogólnej sytuacji gminy**. To samo można powiedzieć w kontekście 2 wymiarów funkcjonowania gminy: **gospodarczego i społecznego**.

¹ Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik Praktyczny – MFIPR, 2021 rok

- W ramach dwóch wymiarów funkcjonowania gminy w 2022 roku zanotowano **ujemną dynamikę zmian** (gospodarczy i środowiskowo-przestrzenny). Fakt ten świadczy o pogarszającej się **sytuacji gminy w tych wymiarach**.
- Dodatnią dynamikę zmian (poprawa sytuacji) zanotowano w 2022 roku w wymiarze społecznym, co świadczy o **poprawiającej się sytuacji gminy w tej sferze**.
- **W 6 z 12 obszarów funkcjonowania gminy w analizowanym okresie sytuacja była korzystna – zanotowano dodatnią wartość wskaźników syntetycznych:**
 - Obszar 2. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej
 - Obszar 3. Sytuacja materialna mieszkańców
 - Obszar 8. Poziom bezpieczeństwa
 - Obszar 10. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna)
 - Obszar 11. Ład i struktura przestrzenna obszaru
 - Obszar 12. Lokalne środowisko przyrodnicze
- **W 6 z 12 obszarów funkcjonowania gminy w analizowanym okresie sytuacja była niekorzystna – zanotowano ujemną wartość wskaźników syntetycznych:**
 - Obszar 1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki
 - Obszar 4. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju)
 - Obszar 5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury
 - Obszar 7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy
 - Obszar 6. Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie
 - Obszar 9. Sytuacja demograficzna
- **W 3 obszarach nastąpił wzrost dynamiki rozwoju gminy - sytuacja uległa poprawie:**
 - Obszar 5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury
 - Obszar 6. Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie
 - Obszar 9. Sytuacja demograficzna
- W pozostałych 9 obszarach (z 12) nastąpił **spadek dynamiki rozwoju gminy - sytuacja uległa pogorszeniu:**
 - Obszar 1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki
 - Obszar 2. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej
 - Obszar 3. Sytuacja materialna mieszkańców
 - Obszar 4. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju)
 - Obszar 7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy
 - Obszar 8. Poziom bezpieczeństwa
 - Obszar 10. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna)
 - Obszar 11. Ład i struktura przestrzenna obszaru
 - Obszar 12. Lokalne środowisko przyrodnicze.
- Kierunki zagospodarowania przestrzennego określają następujące obszary gminy:
 - **Północny** - rejon Drawska, Drawskiego Młyna, Chełstu, Pęckowa, w którym nastąpi intensyfikacja działań związanych z zabezpieczeniem miejsc pracy, rozwoju usług, zabezpieczenia miejsc zamieszkania oraz intensywnego rozwoju rolnictwa.

- **Południowy** - rejon Kwiejc, Kwiejc Nowych, Piłki, Marylina, w którym nastąpi umiarkowany rozwój podporządkowany ochronie środowiska przyrodniczego, związany z rozwojem funkcji turystycznych.
- **Leśny**, w którym działania będą prowadzone w oparciu o plany urządzeniowe lasu lub uproszczone plany urządzeniowe.
- W ocenie mieszkańców na terenie gminy najlepiej oceniane są: **stan środowiska przyrodniczego oraz dostępność ścieżek i dróg rowerowych**.
- Podstawą rozwoju gminy oprócz lokalnego rozwoju rolnictwa i leśnictwa powinien być **rozwój turystyki**. Wszystkie działania powinny sprzyjać **rozwojowi bazy turystycznej**, począwszy od miejsc pobytu sezonowego w zagrodach i schroniskach oraz na zorganizowanych polach biwakowych do wyznaczenia miejsc pod lokalizację zabudowy rekreacyjnej, ścieżek rowerowych, ścieżek zdrowia – aktywnego uprawiania sportu.
- Gmina posiada bezpośredni dostęp do kolei, co zwiększa jej dostępność komunikacyjną i umożliwia dotarcie do wielu ośrodków miejskich w przyzwoitym czasie. **Bezpośredni dostęp do kolei w gminie jest dużą przewagą gminy i potencjałem dla jej dalszego rozwoju**.
- Gmina nie posiada bezpośredniego dostępu do dróg krajowych oraz szybkiego ruchu, co **ogranicza jej potencjał rozwojowy**.
- Ponad 60% terenu gminy stanowią lasy oraz grunty zadrzewione. Gmina Drawsko położona jest w zlewni Noteci.
- Administracyjnie gmina dzieli się na 12 sołectw.
- Większość wsi, położonych nad Notecią i wśród łąk i pastwisk, charakteryzuje pasmowy rozwój osadnictwa. Pozostałe wsie posiadają zwartą zabudowę.
- W północnej części gminy tereny o zwartej zabudowie przylegają do gruntów dobrych i bardzo dobrych klas. Jest to rejon wsi Drawsko i Pęckowo. Wsie położone na słabych i podmokłych gruntach cechuje zabudowa rozproszona. Są to wsie: Moczydła, Pełcza i Kwiejce Nowe.
- Największy odsetek firm prowadzi działalność w ramach sekcji G, C i F (handel hurtowy i detaliczny i naprawy, przetwórstwo przemysłowe, budownictwo). Największe zmiany w analizowanej kwestii zaszły w zakresie zwiększenia liczby podmiotów gospodarczych w sekcji budownictwo (o 20), a także przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem przemysłowym.
- Istotne **ograniczenie stanowi duża powierzchnia terenów chronionych**.

1.2. Główne bariery rozwojowe – słabe strony

W wyniku przeprowadzenia pogłębionej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej zidentyfikowano następujące główne **bariery rozwojowe**, które negatywnie wpływają na dalsze perspektywy rozwojowe gminy:

- W 2022 roku **ujemne wartości wskaźnika syntetycznego** zaobserwować można było w 6 (z 12) obszarach funkcjonowania gminy:
 - Obszar 1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki
 - Obszar 4. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju)
 - Obszar 5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury
 - Obszar 7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy

- Obszar 6. Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie
- Obszar 9. Sytuacja demograficzna.
- W okresie 2018-2022, w **9 obszarach (z 12) nastąpił spadek dynamiki rozwoju gminy – sytuacja w tych obszarach pogorszyła się:**
 - Obszar 1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki
 - Obszar 2. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej
 - Obszar 3. Sytuacja materialna mieszkańców
 - Obszar 4. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju)
 - Obszar 7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy
 - Obszar 8. Poziom bezpieczeństwa
 - Obszar 10. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna)
 - Obszar 11. Ład i struktura przestrzenna obszaru
 - Obszar 12. Lokalne środowisko przyrodnicze.
- Liczba mieszkańców gminy w latach 2012-2022 zmniejszyła się o 6,41% - spadek o 381 osób. W oparciu o powyższe można stwierdzić, że **w Gminie Drawsko występuje zjawisko depopulacji – gmina znajduje się w wyraźnym trendzie spadkowym liczby mieszkańców.** Głównymi przyczynami zmian są: przyrost naturalny oraz migracje.
- W latach 2012-2022 wartość wskaźnika przyrostu naturalnego dla gminy nieznacznie fluktuowała, jednak tylko w 2017 roku przyjęła dodatnią wartość.
- **Saldo migracji** w Gminie Drawsko w latach 2012-2022 również nieznacznie fluktuowało, jednak w całym okresie notując ujemne wartości. Najlepsza sytuacja w tym zakresie została zanotowana w 2014 roku z wartością wskaźnika -7, a najgorsza w 2019 roku z wartością -38.
- **W latach 2017-2022 największy spadek udziału w ogólnej populacji gminy nastąpił w grupie 25-34**, szczególnie ważnej z punktu widzenia gospodarki, rynku pracy i demografii.
- **W gminie nastąpiło zrównanie liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym.** Młodsza grupa wiekowa straciła przewagę liczebną w 2019 roku, co jest negatywnym przejawem sytuacji demograficznej gminy.
- **W 2018 roku nastąpiło zrównanie liczby mieszkańców gminy w wieku 20-24 i 60-64, szczególnie ważnej z punktu widzenia gospodarki i rynku pracy.** Od tego czasu obie grupy mieszkańców notują spadek, przy czym większa dynamika spadku zauważalna jest w grupie młodszej – sytuacja w tej grupie szybciej się pogarsza niż w grupie osób starszych.
- Największy wzrost udziału mieszkańców nastąpił w grupach 70-79 (wzrost o 109 osób). Niestety ten wzrost **nie został zamortyzowany przez analogiczne zmiany w grupach młodszych.** Największy spadek liczby mieszkańców zanotowano bowiem w grupie 25-34 (spadek o 174 osoby), co jest negatywną przesłanką.
- W Gminie Drawsko obszar przedsiębiorczości rozwija się podobnie, jak w jednostkach porównawczych, jednak **sam poziom przedsiębiorczości jest na niższym poziomie.**
- **W 2020 roku łączna liczba formularzy PIT-11, wystawionych przez lokalnych pracodawców wyniosła 1.496.** Jest to mniej niż łączna liczba formularzy PIT-11, wystawionych dla mieszkańców gminy (ok. 3,4 tys.). Fakt ten ukazuje, iż **na terenie gminy lokalni pracodawcy tworzą mniej miejsc pracy niż wynosi liczba mieszkańców gminy aktywnych zawodowo.**

- Liczba formularzy wystawionych dla mieszkańców gminy, pracujących na jej terenie, wyniosła w 2020 roku 778 szt., natomiast 2.603 szt. formularzy PIT-11 wystawiono dla mieszkańców pracujących poza gminą. Spadek o 26 szt. wystawionych formularzy zanotowano w grupie osób pracujących poza gminą. **Z danych ponadto wynika, iż większość jej mieszkańców pracuje poza gminą.**
- Poziom bezrobocia w gminach powiatu systematycznie spada. Stopa bezrobocia w całym analizowanym okresie w gminie była na poziomie zbliżonym do sytuacji w kraju, lecz mniej korzystna niż w województwie i powiecie.
- W latach 2015-2020 nastąpił znaczący spadek liczby podatników w wieku do 26 lat, natomiast największy wzrost zanotowano w grupie wiekowej 45-54 oraz w najstarszej grupie mieszkańców (65+), co jest **negatywną sytuacją. Jednocześnie najstarsza grupa mieszkańców, stanowiąca 23,1% ogólnej liczby podatników, „wypracowuje” dochód w wysokości 18,2%,** czyli mniej niż stanowi jej udział. Potwierdzają to dane dotyczące wartości dochodów osiąganych przez **emerytów, którzy stanowiąc 30,7% podatników osiągają dochody w wysokości 23,5%,** co świadczy o relatywnie niskich świadczeniach emerytów w gminie.
- Wzrost liczby dzieci w wieku szkolnym jest niewątpliwie pozytywnym zjawiskiem, jednak spowodował on wzrost wydatków gminy na oświatę i wychowanie **o 74% (rok 2021 do roku 2012); w 2021 roku wyniosły one 12,3 mln zł.** Tylko część środków na utrzymanie szkół podstawowych jest otrzymywana w ramach subwencji, stąd większe obciążenie finansów samorządu.
- Wysokość wydatków z budżetu gminy na kulturę fizyczną, sport i rekreację jest niska. W 2022 roku wyniosła ok. **316 tys. zł, co daje wydatki rzędu ok. 56 zł na 1 mieszkańca.**
- Niższa od średniej dla województwa i kraju jest liczba lekarzy i dentystów, pracujących według podstawowego miejsca pracy na 1.000 mieszkańców (dane w skali powiatu). Wartość wskaźnika w 2021 roku wyniosła 1,4, natomiast wartość dla województwa to 2, a kraju 2,3. Pod tym względem **sytuacja w gminie prezentuje się niekorzystnie.**
- W latach 2012-2022 w Gminie Drawsko spadła liczba porad lekarskich (-23%), natomiast w pozostałych jednostkach porównawczych odnotowano odwrotny trend zmian – wzrosty w przedziale 13-20%. W 2022 roku w gminie wartość wskaźnika (liczba porad lekarskich na 1.000 mieszkańców) wyniosła 2.340, natomiast średnia dla województwa wynosiła niemal 4.450, a dla powiatu aż 5.093. Biorąc pod uwagę powyższe wnioski stwierdzić należy, że **sytuacja w gminie w zakresie zdrowia nie prezentuje się korzystnie – dostęp do usług zdrowotnych jest utrudniony.**
- **W latach 2012-2022 w gminie oddano do użytku łącznie 166 mieszkań.** Najwięcej oddano w roku 2013 (22 szt.) oraz w latach 2021-20, po 20 mieszkań.
- **10% powierzchni gminy objętych jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,** co jest wartością znacznie odbiegającą od średniej dla województwa (24,3%) i kraju (38,4%). W dużej mierze jest to jednak spowodowane bardzo wysoką lesistością gminy.
- Tempo wzrostu łącznej długości dróg gminnych i powiatowych jest wyższe niż w kraju i województwie, jednak nie jest ono wystarczające, aby w najbliższych latach dorównać do wartości wskaźnika notowanego dla tych jednostek porównawczych. Analiza jakościowa

dróg (odsetek dróg o twardej nawierzchni) wypada jeszcze bardziej niekorzystnie – w całym okresie notowano niemal trzykrotnie wyższą wartość wskaźnika niż w kraju i województwie.

- Kluczowym deficytem jest **słaba zewnętrzna dostępność komunikacyjna gminy** (dostęp do dróg szybkiego ruchu i autostrady).
- Ze względu na duże oddalenie od dróg krajowych i szybkiego ruchu, zasięg komunikacji samochodem z gminy jest bardzo ograniczony. Dużą rolę w tym względzie odgrywa słabo rozwinięta sieć dróg lokalnych. **Niewątpliwie aspekt ten jest barierą, która znacząco ogranicza potencjał rozwojowy gminy.**
- Niezadowalający jest **stan infrastruktury drogowej, ograniczony wachlarz ofert pracy w pobliżu miejsca zamieszkania oraz uboga oferta handlowo-usługowa.**
- Niewystarczająca jest **dostępność do usług medycznych podstawowych i specjalistycznych oraz słaba dostępność mediów, szczególnie kanalizacji i IT (światłowod).**
- Na terenie gminy **brakuje gazu ziemnego.**
- **Ograniczona jest dostępność terenów pod rozwój przedsiębiorczości** (tylko Drawski Młyn – 1 grunt gminny pod inwestycje – 8 ha).

1.3. Główne szanse rozwojowe

W wyniku przeprowadzenia pogłębionej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej zidentyfikowano następujące **główne szanse rozwojowe**, wynikające ze zidentyfikowanych uwarunkowań, które będą kluczowym elementem koniecznym do wykorzystania przy definiowaniu celów rozwojowych gminy:

- Liczba podatników w wieku 27-44 lat, stanowiąca 33,2% ogólnej liczby podatników w gminie, **„wypracowuje” wartość dochodu na poziomie ok. 40%**, co ukazuje potencjał tej grupy wiekowej w zakresie aktywności ekonomicznej.
- W 2020 roku **„wypracowano” w gminie rekordową wartość dochodu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w kwocie ok. 36,3 tys. zł.** Jest to jednak wartość niższa od średniej dla powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego, województwa i kraju. Tempo wzrostu dochodu we wszystkich jednostkach jest podobne.
- **Najwyższą zaliczkę na podatek odprowadzają osoby prowadzące działalność gospodarczą w średniej kwocie ok. 7,5 tys. zł.** Grupa ta zanotowała ponadto najwyższą dynamikę zmian w analizowanym okresie. Podkreślić jednak należy, iż jest to grupa ilościowo znacznie mniejsza od grupy osób osiągających dochody ze stosunku pracy. Liczba podatników z działalności gospodarczej wynosiła w 2020 roku 229, natomiast liczba podatników ze stosunku pracy wynosiła 1.890, co stanowi ok. 12% liczby podatników ze stosunku pracy. **Konieczne jest wykorzystanie lokalnego potencjału do stymulowania bodźców rozwojowych w zakresie przedsiębiorczości, szczególnie wśród osób młodych.**
- W latach 2012-2022 **dochody bieżące gminy wzrosły o 109%** do kwoty niemal 38 mln zł w 2022 roku, natomiast **dochody majątkowe wzrosły o 20%** do kwoty 3,2 mln zł.
- W latach 2012-2022 zanotowano **wzrost dochodów z tytułu udziału w PIT o 4,5 mln zł (wzrost o 270%)**, które stanowiły w 2022 roku 65% dochodów podatkowych gminy.

- Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej do kwoty dochodów bieżących, determinująca możliwości inwestycyjne Gminy Drawsko, **pozwała na zaplanowanie i realizację inwestycji, mogących stanowić dalsze bodźce rozwojowe gminy.**
- W 2021 roku odsetek mieszkańców w gminie, **korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosił 56%**, natomiast w województwie i kraju było to odpowiednio 58,8% i 51,5%.
- Pomimo zanotowanego wzrostu liczby mieszkań w gminie w ostatnich latach, w porównaniu z województwem i krajem ich liczba w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców jest niższa, co wskazuje na **perspektywy rozwoju w tym zakresie.**
- Zmiany zachodzące w społeczeństwie w związku z epidemią COVID-19 m.in. w zakresie pracy zdalnej, ucieczki z dużych ośrodków miejskich, **powinny zostać wykorzystane do stymulowania jej rozwoju, w szczególności wśród młodych mieszkańców.**
- **Możliwość pozyskania kolejnych środków pomocowych** (zwłaszcza w obliczu dostępności środków krajowych, środków unijnych z Krajowego Planu Odbudowy oraz w nowej unijnej perspektywie finansowej 2021-2027).
- Istotną kwestią jest **zauważalny rozwój turystyki w kraju.**
- **Rozwojowi funkcji turystycznej gminy musi towarzyszyć** rozwój bazy noclegowej, gastronomicznej i handlowej. Funkcja turystyczna stymulować będzie rozwój innych funkcji usługowych jak i rozwój rolnictwa specjalistycznego: warzywnictwa i sadownictwa oraz hodowli inwentarza drobnego.
- **Osiedlanie się** na terenie gminy **zamożniejszych osób** stanowi ważny aspekt rozwojowy.

1.4. Wewnętrzne potencjały i silne strony

W wyniku przeprowadzenia pogłębionej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej zidentyfikowano następujące **wewnętrzne (endogenne) potencjały i silne strony**, których wykorzystanie w największym stopniu może przyczynić się do zauważalnego rozwoju gminy:

- W 2022 roku **dodatnią wartość wskaźnika syntetycznego** zaobserwować można w 6 (z 12) obszarach funkcjonowania gminy:
 - Obszar 2. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej
 - Obszar 3. Sytuacja materialna mieszkańców
 - Obszar 8. Poziom bezpieczeństwa
 - Obszar 10. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna)
 - Obszar 11. Ład i struktura przestrzenna obszaru
 - Obszar 12. Lokalne środowisko przyrodnicze.
- W okresie 2018-2022 **w 3 obszarach (z 12) nastąpił wzrost dynamiki rozwoju gminy – sytuacja polepszyła się w tych obszarach:**
 - Obszar 5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury
 - Obszar 6. Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie
 - Obszar 9. Sytuacja demograficzna.
- **Ponad 95% podmiotów gospodarczych to mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 osób.** Te podmioty w głównej mierze stanowią o sile gospodarczej gminy. Na jej terenie funkcjonuje niewiele podmiotów zatrudniających więcej niż 9 osób (19 podmiotów). Warto jednak wskazać

na stabilność funkcjonowania tych podmiotów – ich liczba w analizowanym okresie nie zmieniła się pomimo niestabilnej sytuacji gospodarczej.

- W gminie na 1.000 mieszkańców dostępnych było 2,7 łóżka szpitalnego, co jest wynikiem wyższym od średniej dla województwa wielkopolskiego (2,4 łóżka) i jednocześnie niższym niż średnia w kraju (3,1).
- Liczba podatników prowadzących działalność gospodarczą, stanowiąca 4,8% wszystkich podatników, „wypracowuje” 12,8% ogólnej wartości dochodów. **Fakt ten potwierdza znaczący potencjał, tkwiący w lokalnych firmach**, który został zahamowany przez pandemię.
- W latach 2015-2020 nastąpił **wzrost wartości nominalnej uzyskiwanych dochodów – suma dochodów dla całej populacji wzrosła o ok. 35%, co należy uznać za bardzo korzystną zmianę.**
- Liczba osób **korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej** w gminie systematycznie spada. W 2012 roku było to 580 osób, natomiast **w 2021 roku już tylko 102 osoby**. Spadek w analizowanym okresie wyniósł -478 osób, **czyli -82%**. W oparciu o powyższe dane wnioskować można, że w gminie **poprawia się sytuacja materialna osób najbardziej potrzebujących**.
- W przeliczeniu na 1.000 mieszkańców **w gminie funkcjonuje podobna liczba organizacji pozarządowych**, jak w powiecie czarnkowsko-trzecieckim, województwie, czy kraju. Fakt ten obrazuje poziom zaangażowania mieszkańców gminy oraz ich gotowość do włączania się w życie gminy.
- **Gmina stanowi atrakcyjne i bezpieczne miejsce do zamieszkania lub wypoczynku dla osób ceniących sobie spokój, ciszę oraz kontakt z naturą (Puszcza Notecka, rzeka Noteć, lasy i jeziora).** W ostatnich latach nastąpił imponujący rozwój sieci dróg rowerowych.
- Bardzo wysoko oceniana jest estetyka i czystość oraz stan środowiska naturalnego na terenie gminy.
- **W gminie w ostatnich latach nastąpił znaczący rozwój ciekawej oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców i turystów**, na przykład w postaci przystani „Yndzel” na Noteci, pierwszego w kraju Parku Grzybowego w Piłce, Parku Rybnego w Marylinie (ścieżka edukacyjna), interesujących imprez o coraz większym zasięgu (Festyn grzybowy, Lato w Puszczy Noteckiej).

2. CELE STRATEGICZNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ ORAZ OCZEKIWANE REZULTATY

2.1. Struktura Strategii

Opracowana Strategia jest dokumentem o logicznej strukturze. Najważniejszym, wyjściowym elementem jest **wizja rozwoju Gminy Drawsko**, która określa **pożądany przez mieszkańców obraz (wizerunek) gminy w perspektywie najbliższych kilkunastu lat**. Strategia jest zorganizowana na kilku poziomach - strukturą swoją przypomina piramidę, której wierzchołek stanowi wizja rozwoju. Następnie wyróżniono niższe poziomy planowania:

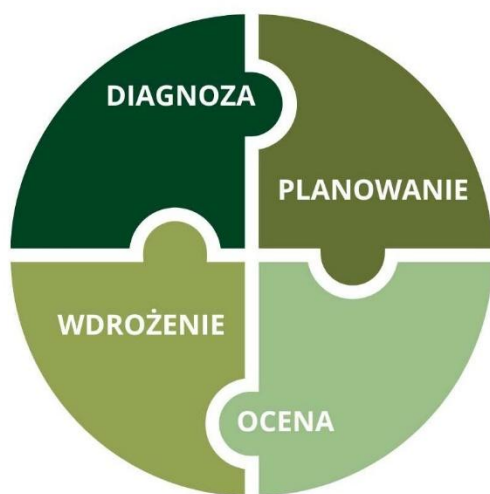
Rysunek 1. Układ strategii²

Następnym, po wizji rozwoju gminy, poziomem planowania są **cele strategiczne**. Definiują one pożądane kierunki rozwoju samorządu, pozwalając jednocześnie na zachowanie jasnego podziału strategii i grupowanie poszczególnych celów szczegółowych i kierunków działań. Ich realizacja w przyjętej perspektywie czasowej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju gminy, określonego w jej wizji. Z kolei **cele szczegółowe** stanowią doprecyzowanie celów strategicznych - są definiowane na niższym poziomie w strukturze strategii i służą w dalszej kolejności sprecyzowaniu kierunków działań. **Kierunki działań**, w głównej mierze związane tematycznie z poszczególnymi dziedzinami działania samorządu, to rodzaje planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych i nieinwestycyjnych, przedstawione w ujęciu ogólnym, pozwalające osiągnąć cele szczegółowe.

W pracy nad wszystkimi powyższymi elementami strategii uwzględniono wymagania pryncypiów zarządzania strategicznego, które składa się z czterech zasadniczych faz działania:

² Jeżeli nie wskazano inaczej, źródłem wszystkich rysunków i tabel w niniejszym dokumencie są opracowania własne.

Kluczowym elementem w przygotowaniu strategii rozwoju jest planowanie, ale

o sukcesie realizacji planu decyduje sposób jego wdrożenia i **poprzedzająca go kompleksowa diagnoza**. Ponieważ w rzeczywistości większość problemów, związanych z realizacją strategii, wynika najczęściej z niezbyt precyzyjnego zdefiniowania celów i zadań, jakie mają zostać wykonane, dlatego w przedstawionym dokumencie starano się stworzyć jak najbardziej przejrzysty schemat celów szczegółowych i kierunków działań, ułatwiający zrozumienie ich zasadności, a wynikających z kluczowych wniosków płynących z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy.

2.2. Wizja rozwoju gminy

Wizja rozwoju gminy określa pożądaną przez mieszkańców obraz (wizerunek) w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, czyli jest swoistym „zdjęciem, fotografią” gminy, pokazującym, jak powinna ona docelowo wyglądać i jakie funkcje spełniać. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż przy tworzeniu wizji w pierwszej kolejności uwzględniono wewnętrzne uwarunkowania rozwoju, a także wewnętrzne potencjały i silne strony, które należy wykorzystać i rozwijać. Innymi słowy, **rozwój Gminy Drawsko budowany będzie na jego potencjałach i silnych stronach**. Równolegle niwelowane będą bariery rozwojowe samorządu – słabe strony.

Wypracowana podczas spotkań z przedstawicielami różnych środowisk wizja Gminy Drawsko jest następująca:

**GMINA DRAWSKO TO ATRAKCYJNY REGION
W PÓŁNOCNEJ WIELKOPOLSCE Z BOGACTWEM LASÓW
PUSZCZY NOTECKIEJ, JEZIORAMI I RZEKAMI.
TO SPOKOJNE I BEZPIECZNE
MIEJSCE DO ŻYCIA.**

Powyższa wizja rozwoju Gminy Drawsko jest ambitna, ale jednocześnie możliwa do osiągnięcia. Gmina chce być atrakcyjna, dlatego będzie inwestować w szczególności w infrastrukturę techniczną, oświatową, kulturalną, sportowo-rekreacyjną oraz turystyczną. Gmina chce stworzyć także miejsce, w którym rodziny będą mogły żyć spokojnie i bezpiecznie.

2.3. Cele strategiczne

W rezultacie przeprowadzonych badań ankietowych, wywiadów z opiniotwórczymi mieszkańcami gminy, przedsiębiorcami oraz konsultacji z szerokim gronem pracowników Urzędu Gminy, podległych jednostek, radnych oraz przedstawicieli innych instytucji, sformułowano **2 strategiczne cele** rozwoju Gminy Drawsko. Bazują one także na zidentyfikowanych wcześniej uwarunkowaniach rozwojowych i potencjałach gminy, a więc przede wszystkim na posiadanych wewnętrznych atutach i pojawiających się w otoczeniu szansach. Uwzględniają także najistotniejsze wewnętrzne problemy i zewnętrzne zagrożenia, wytyczając główne kierunki jej dalszego rozwoju. Realizacja celów, w perspektywie objętej niniejszym planem, powinna w znacznym stopniu przybliżyć osiągnięcie pożądanego stanu rozwoju samorządu, określonego w jego wizji rozwoju.

Strategiczne cele rozwoju Gminy Drawsko przedstawiają się następująco:

CEL STRATEGICZNY NR 1. BEZPIECZNA I PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ DO ŻYCIA DLA MIESZKAŃCÓW

Dla każdego mieszkańca ważnym aspektem codziennego życia jest funkcjonowanie w bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni. Przyjaznej, czyli w otoczeniu czystego środowiska naturalnego, sprawnego systemu komunikacyjnego oraz w odpowiedniej jakości ładzie przestrzennym. Celem gminy jest modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej, ścieżek rowerowych i komunikacji publicznej, a także rozbudowa systemu kanalizacyjnego i oczyszczalni ścieków, aby sprostać rosnącym potrzebom mieszkańców. Ważne jest także posiadanie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Działania w zakresie wymienionych obszarów zostały doprecyzowane i uszczegółowione w ramach opisanych poniżej celów szczegółowych i przypisanych im kierunków działań.

CEL STRATEGICZNY NR 2. NOWOCZESNA I ATRAKCYJNA OFERTA KULTURALNO-OŚWIATOWA ORAZ SPORTOWO-REKREACYJNA

Dla lokalnego rozwoju gospodarczego Gminy zasadnicze znaczenie ma stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu na płaszczyźnie kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej. Konieczne jest aktywne angażowanie samorządu w działania wzmacniające lokalną przedsiębiorczość, rozwijanie atrakcyjnej oferty sportowo-rekreacyjnej oraz ogólnie pojętej kultury czasu wolnego (w tym budowa oraz rozbudowa niezbędnej infrastruktury). Dzięki temu gmina może stać się m.in. bardziej atrakcyjnym – zarówno dla mieszkańców, jak i turystów – miejscem w tej części Wielkopolski. Realizacja celu strategicznego nr 2. może przyczynić się do poprawy jakości życia osób zamieszkujących Gminę w kwestii np. zachowania balansu pomiędzy pracą a rekreacją/rozrywką oraz tworzenia nowych miejsc pracy „niedaleko domu”. Doprecyzowanie i uszczegółowienie celu strategicznego nr 2 znalazło swoje odzwierciedlenie w ramach opisanych poniżej celów szczegółowych i przypisanych im kierunków działań.

Powyższe cele strategiczne bezpośrednio nawiązują do wizji rozwoju Gminy. Do ich osiągnięcia będzie prowadziła realizacja konkretnych przedsięwzięć, wynikających z kierunków działań, szczególnie tych wykorzystujących jej potencjały, a także związanych z poprawą warunków życia. Tym samym będzie następowało stopniowe, konsekwentne przybliżanie się do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju samorządu, określonego w jego wizji. Strategia, w rozumieniu jej twórców - przedstawicieli społeczności lokalnej - nie jest bowiem tylko ogólnym zestawieniem mało realnych do zrealizowania życzeń, lecz dokumentem wskazującym **konkretną „ścieżkę” rozwoju gminy**, która od momentu zatwierdzenia przez Radę Gminy, stanie się **podstawą rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego gminy**.

2.4. Cele szczegółowe i kierunki działań

Podczas formułowania celów szczegółowych i kierunków działań kierowano się poniższymi założeniami:

- Wskazane cele szczegółowe stanowią doprecyzowanie celów strategicznych.
- Przedstawione kierunki działań wskazują na najpilniejsze potrzeby społeczności lokalnej, wyrażone w treści celów szczegółowych, w szczególności:
 - zapewnienie dogodnych i bezpiecznych warunków życia i pracy na terenie gminy
 - stworzenie atrakcyjnej oferty rekreacyjnej, kulturalnej, oświatowej oraz sportowej
 - rozwój lokalnego biznesu
- Wskazane kierunki działań są, co do zasady, związane z obligatoryjnymi, bieżącymi zadaniami samorządu gminnego, ale nie ograniczają się tylko do tych obszarów.

Poniżej przedstawiono zestawienie celów szczegółowych i kierunków działań strategii oraz ich powiązanie z celami strategicznymi.

Tabela 1. Zestawienie celów szczegółowych i kierunków działań strategii

Cele strategiczne	Cele szczegółowe	Kierunki działań
1. BEZPIECZNA I PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ DO ŻYCIA DLA MIESZKAŃCÓW	1.1. Funkcjonalna przestrzeń publiczna	1.1.1. Wdrożenie zmian wynikających z nowego systemu planowania przestrzennego w celu poprawy ładu przestrzennego gminy
		1.1.2. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie gminy
	1.2. Adaptacja do zmian klimatu oraz czyste środowisko naturalne	1.2.1. Poprawa jakości powietrza
		1.2.2. Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego
		1.2.3. Budowa, przebudowa oraz rozbudowa błękitno-zielonej infrastruktury
		1.2.4. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
		1.2.5. Edukacja ekologiczna
		1.2.6. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej
	1.3. Bezpieczny i funkcjonalny system drogowy i komunikacyjny	1.3.1. Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej
		1.3.2. Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu ścieżek rowerowych

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DRAWSKO NA LATA 2025-2035

		1.3.3. Dążenie do rozbudowy oraz poprawy stanu i bezpieczeństwa dróg wyższej kategorii
		1.3.4. Usprawnienie i rozwój systemu publicznego transportu zbiorowego
	1.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego	1.4.1. Stworzenie warunków rozwoju budownictwa czynszowego i deweloperskiego
	1.5. Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży	1.5.1. Rozwój infrastruktury żłobkowej oraz modernizacja infrastruktury szkolnej i przedszkolnej
		1.5.2. Polepszenie warunków nauczania w szkołach podstawowych
		1.5.3. Wzrost efektywności i jakości nauczania
		1.5.4. Zwiększenie racjonalności kosztów funkcjonowania oświaty
	1.6. Rozwinięty system usług społecznych i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego	1.6.1. Rozwój wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
		1.6.2. Promocja zdrowego trybu życia
		1.6.3. Rozwój usług i kompetencji cyfrowych
		1.6.4. Rozbudowa oraz modernizacja bazy usług społecznych
		1.6.5. Wzmocnienie systemu bezpieczeństwa na terenie gminy
	1.7. Wysoka aktywizacja i integracja społeczna	1.7.1. Wspieranie aktywności i integracji mieszkańców
		1.7.2. Realizacja programu zapewniającego dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami
		1.7.3. Przygotowanie oferty dla młodzieży
2. NOWOCZESNA I ATRAKCYJNA OFERTA KULTURALNO-OŚWIATOWA ORAZ SPORTOWO-REKREACYJNA	2.1. Wysoki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oparty na potencjałach gminy	2.1.1. Przygotowanie kompleksowej oferty kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej gminy
		2.1.2. Wdrażanie i promocja usług kulturalno-oświatowych oraz sportowo-rekreacyjnych
		2.1.3. Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja infrastruktury

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DRAWSKO NA LATA 2025-2035

	2.2. Wysoki poziom rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej
		2.2.1. Wdrożenie systemu wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców
		2.2.2. Promocja i rozwój lokalnych produktów i usług
		2.2.3. Kształtowanie polityki proinwestycyjnej

2.5. Charakterystyka celów szczegółowych

Poniżej zaprezentowano uzasadnienie wyboru poszczególnych kierunków działań oraz oczekiwane rezultaty planowanych działań w ramach poszczególnych celów szczegółowych i przypisanych im kierunków działań.

Tabela 2. Tabela celu szczegółowego nr 1.1.

Cel szczegółowy		1.1. Funkcjonalna przestrzeń publiczna
Kierunki działań		
1.1.1. Wdrożenie zmian wynikających z nowego systemu planowania przestrzennego w celu poprawy ładu przestrzennego gminy		
1.1.2. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie gminy		
Uzasadnienie wyboru		
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	- Obszar 11. Ład i struktura przestrzenna obszaru - ujemna wartość wskaźnika rozwoju gminy w ramach obszaru - W Gminie Drawsko 10% powierzchni gminy objętych jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co jest wartością znacznie odbiegającą od średniej dla województwa (24,3%) i kraju (38,4%). - Ponad 60 % terenu gminy stanowią lasy oraz grunty zadrzewione. Gmina Drawsko położona jest w zlewni Noteci. - Istotne ograniczenie stanowi duża powierzchnia terenów chronionych. - Wsie położone na słabych i podmokłych gruntach cechuje zabudowa rozproszona. Są to wsie: Moczydła, Pełcza i Kwiejce Nowe. - Ograniczona jest dostępność terenów pod rozwój przedsiębiorczości (tylko Drawski Młyn – 1 grunt gminny pod inwestycje – 8 ha).	
Jakie potencjały/szanse wykorzystuje?	- Możliwość pozyskania kolejnych środków pomocowych (zwłaszcza w obliczu dostępności środków krajowych, środków unijnych z Krajowego Planu Odbudowy oraz w nowej unijnej perspektywie finansowej 2021-2027) - Obszar 11. Ład i struktura przestrzenna obszaru – dodatnia wartość wskaźnika rozwoju gminy w ramach obszaru - W północnej części gminy tereny o zwartej zabudowie przylegają do gruntów dobrych i bardzo dobrych klas. Jest to rejon wsi Drawsko i Pęckowo. - Opracowany Gminny Program Rewitalizacji	

	• Dostępność funduszy unijnych i krajowych na dofinansowanie działań
Rezultaty planowanych działań	
• 1.1.1. Poprawa ładu przestrzennego gminy: ○ Poprawa spójności i jakości planowania przestrzennego ○ Integracja planowania przestrzennego z planowaniem społeczno-gospodarczym ○ Zwiększenie atrakcyjności gminy dla turystów i inwestorów ○ Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie bardziej estetycznego i funkcjonalnego otoczenia ○ Rozwój nowej zabudowy i uzupełnienie obecnej zabudowy z zachowaniem przyjętych zasad planowania przestrzennego ○ Zwiększenie pokrycia gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego • 1.1.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie gminy: ○ Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drawsko ○ Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie bardziej estetycznego i funkcjonalnego otoczenia ○ Wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych w gminie w sposób kompleksowy ○ Zwiększenie atrakcyjności gminy dla turystów i inwestorów ○ Przywrócenie do życia zdegradowanych obszarów i zwiększenie ich wartości	

Tabela 3. Tabela celu szczegółowego nr 1.2.

Cel szczegółowy	1.2. Adaptacja do zmian klimatu oraz czyste środowisko naturalne
Kierunki działań	
1.2.1. Poprawa jakości powietrza	
1.2.2. Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego	
1.2.3. Budowa, przebudowa oraz rozbudowa błękitno-zielonej infrastruktury	
1.2.4. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	
1.2.5. Edukacja ekologiczna	
1.2.6. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	
Uzasadnienie wyboru	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	• Obszar 12. Lokalne środowisko przyrodnicze – spadek dynamiki rozwoju w ramach obszaru • Na terenie gminy brakuje gazu ziemnego.
Jakie potencjały/szanse wykorzystuje?	• W 2021 roku odsetek mieszkańców w gminie, korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosił 56%, natomiast w województwie i kraju było to odpowiednio 58,8% i 51,5%. • Bardzo wysoko oceniana jest estetyka i czystość oraz stan środowiska naturalnego na terenie gminy. • Dostępność funduszy unijnych i krajowych na dofinansowanie działań • Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej do kwoty dochodów bieżących, determinująca możliwości inwestycyjne Gminy Drawsko, pozwala na zaplanowanie i realizację inwestycji, mogących stanowić dalsze bodźce rozwojowe gminy.
Rezultaty planowanych działań	
• 1.2.1. Poprawa jakości powietrza ○ Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń atmosferycznych ○ Poprawa stanu zdrowia ludzi i zwierząt, zmniejszenie ryzyka chorób układu oddechowego, sercowo-naczyniowego i nowotworów ○ Ochrona warstwy ozonowej i klimatu • 1.2.2. Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego ○ Zapewnienie utrzymania dostępu do czystej i bezpiecznej wody pitnej i sanitarnej ○ Ograniczenie zużycia wody i strat w jej dystrybucji	

- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych, ochrona zasobów wodnych
- Zmniejszenie ryzyka powodzi, suszy, a przez to erozji gleby
- 1.2.3. Budowa, przebudowa oraz rozbudowa błękitno-zielonej infrastruktury
 - Zwiększenie różnorodności biologicznej i ochrona ekosystemów
 - Poprawa estetyki i atrakcyjności przestrzeni publicznej
 - Łagodzenie skutków zmian klimatu, takich jak podwyższenie temperatury, susza, powódzie, zanieczyszczenie powietrza
- 1.2.4. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
 - Zmniejszenie uzależnienia od paliw kopalnych i importu energii
 - Zmniejszenie zużycia drewna i węgla jako paliw opałowych, ograniczenie emisji pyłów i zanieczyszczeń powietrza
 - Obniżenie kosztów produkcji i dystrybucji energii
 - Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i stabilności sieci
 - Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń powietrza, ochrona klimatu i środowiska
- 1.2.5. Edukacja ekologiczna
 - Podniesienie świadomości i wiedzy na temat ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju
 - Kształtowanie postaw i zachowań proekologicznych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych
 - Promowanie dobrych praktyk i inicjatyw ekologicznych w społecznościach lokalnych
 - Wspieranie aktywności i zaangażowania obywatelskiego na rzecz środowiska
- 1.2.6. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej
 - Zmniejszenie zapotrzebowania na energię i kosztów jej zużycia
 - Ograniczenie zanieczyszczeń powietrza, ochrona klimatu i środowiska
 - Poprawa warunków termicznych i jakości powietrza wewnątrz budynków, podniesienie komfortu i zdrowia użytkowników
 - Zwiększenie wartości i atrakcyjności budynków, podniesienie standardu i prestiżu usług publicznych

Tabela 4. Tabela celu szczegółowego nr 1.3.

Cel szczegółowy	1.3. Bezpieczny i funkcjonalny system drogowy i komunikacyjny
Kierunki działań	
1.3.1. Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej	
1.3.2. Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu ścieżek rowerowych	
1.3.3. Dążenie do rozbudowy oraz poprawy stanu i bezpieczeństwa dróg wyższej kategorii	
1.3.4. Usprawnienie i rozwój systemu publicznego transportu zbiorowego	
Uzasadnienie	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	• Obszar 10. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna) – ujemna dynamika zmian obszaru (sytuacja pogarsza się) • Tempo wzrostu łącznej długości dróg gminnych i powiatowych jest wyższe niż w kraju i województwie jednak tempo zmian jest niewystarczające, aby w najbliższych latach dorównać do wartości wskaźnika notowanego dla jednostek porównawczych. Analiza jakościowa dróg (odsetek dróg o twardej nawierzchni) wypada jeszcze bardziej niekorzystnie – w całym okresie notowano niemal trzykrotnie wyższą wartość wskaźnika niż w kraju i województwie. • Kluczowym deficytem jest słaba zewnętrzna dostępność komunikacyjna gminy (dostęp do dróg krajowych, dróg szybkiego ruchu i autostrady). • Ze względu na duże oddalenie od dróg krajowych i szybkiego ruchu, zasięg komunikacji samochodem z gminy jest bardzo ograniczony. Dużą rolę w tym względzie odgrywa słabo rozwinięta sieć dróg lokalnych. Niewątpliwie aspekt ten jest barierą, która znacząco ogranicza potencjał rozwojowy gminy. • Niezadowalający jest stan infrastruktury drogowej/okołodrogowej, ograniczony wachlarz ofert pracy w pobliżu miejsca zamieszkania oraz uboga oferta handlowo-usługowa.
Jakie potencjały/szanse wykorzystuje?	• Gmina posiada bezpośredni dostęp do kolei, co zwiększa jej dostępność komunikacyjną i umożliwia dotarcie do wielu ośrodków miejskich w przyzwoitym czasie. Bezpośredni dostęp do kolei w gminie jest dużą przewagą gminy i potencjałem dla jej dalszego rozwoju. • Dostępność funduszy unijnych i krajowych na dofinansowanie działań

Rezultaty planowanych działań

- 1.3.1. Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej:
 - Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach
 - Zmniejszenie liczby wypadków drogowych
 - Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie bardziej estetycznego i funkcjonalnego otoczenia
 - Zwiększenie atrakcyjności gminy dla turystów i inwestorów
- 1.3.2. Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu ścieżek rowerowych:
 - Zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów poprzez wyznaczenie nowych ścieżek rowerowych i chodników
 - Poprawa komfortu korzystania z infrastruktury drogowej przez pieszych i rowerzystów
 - Zwiększenie atrakcyjności gminy dla turystów i inwestorów
 - Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy
- 1.3.3. Dążenie do rozbudowy oraz poprawy stanu i bezpieczeństwa dróg wyższej kategorii:
 - Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach dzięki lepszemu oznakowaniu dróg, chodników i ścieżek rowerowych
 - Zmniejszenie liczby wypadków drogowych dzięki lepszemu zarządzaniu ruchem drogowym
 - Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie bardziej estetycznego i funkcjonalnego otoczenia
 - Zwiększenie atrakcyjności gminy dla turystów i inwestorów
- 1.3.4. Usprawnienie i rozwój systemu publicznego transportu zbiorowego:
 - Zwiększenie dostępności transportu publicznego dla mieszkańców i turystów
 - Zwiększenie liczby mieszkańców korzystających z publicznego transportu zbiorowego
 - Zmniejszenie liczby samochodów na drogach dzięki zwiększeniu liczby osób korzystających z transportu publicznego
 - Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza dzięki lepszemu zarządzaniu ruchem drogowym

Tabela 5. Tabela celu szczegółowego nr 1.4.

Cel szczegółowy	1.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego
Kierunki działań	
1.4.1. Stworzenie warunków rozwoju budownictwa czynszowego i deweloperskiego	
Uzasadnienie	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	- Niezadawalająca sytuacja w ramach obszaru nr 6 Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie - Liczba mieszkańców gminy w latach 2012-2022 zmniejszyła się o 6,41% - spadek o 381 osób. W oparciu o powyższe można stwierdzić, że w Gminie Drawsko występuje zjawisko depopulacji – gmina znajduje się w wyraźnym trendzie spadkowym liczby mieszkańców. Głównymi przyczynami zmian są: niski przyrost naturalny oraz migracje. - W latach 2017-2022 największy spadek udziału w ogólnej populacji gminy nastąpił w grupie 25-34, szczególnie ważnej z punktu widzenia gospodarki, rynku pracy i demografii.
Jakie potencjały/szanse wykorzystuje?	- Gmina stanowi atrakcyjne i bezpieczne miejsce do zamieszkania lub wypoczynku dla osób ceniących sobie spokój, ciszę oraz kontakt z naturą (Puszcza Notecka, rzeka Noteć, rzeka Miata, lasy i jeziora). W ostatnich latach nastąpił imponujący rozwój sieci dróg rowerowych. - Bardzo wysoko oceniana jest estetyka i czystość oraz stan środowiska naturalnego na terenie gminy. - W ocenie mieszkańców, na terenie gminy najlepiej oceniane są: stan środowiska przyrodniczego oraz dostępność ścieżek rowerowych. - Gmina posiada bezpośredni dostęp do kolei, co zwiększa jej dostępność komunikacyjną i umożliwia dotarcie do wielu ośrodków miejskich w przyzwoitym czasie. Bezpośredni dostęp do kolei w gminie jest dużą przewagą gminy i potencjałem dla jej dalszego rozwoju. - W latach 2012-2022 w gminie oddano do użytku łącznie 166 mieszkań. Najwięcej oddawano w roku 2013 (22 szt.) oraz w latach 2020-21, po 20 mieszkań. - Pomimo zanotowanego wzrostu liczby mieszkań w gminie w ostatnich latach, w porównaniu z województwem i krajem ich liczba w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców jest niższa, co wskazuje na perspektywę rozwoju w tym zakresie.

	• Zmiany zachodzące w społeczeństwie w związku z epidemią COVID-19 m.in. w zakresie pracy zdalnej, ucieczki z dużych ośrodków miejskich, powinny zostać wykorzystane do stymulowania jej rozwoju, w szczególności wśród młodych mieszkańców. • Osiedlanie się na terenie gminy zamożniejszych osób stanowi ważny aspekt rozwojowy. • Dostępność funduszy unijnych i krajowych na dofinansowanie działań.
Rezultaty planowanych działań	
	• Zwiększenie liczby mieszkańców gminy, w tym w szczególności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym • Wzrost dochodów własnych gminy (w szczególności podatek od nieruchomości oraz udział w PIT) • Zwiększenie liczby miejsc pracy - deweloperzy będą musieli zatrudnić pracowników do budowy nowych domów i mieszkań, co zwiększy liczbę miejsc pracy w gminie • Poprawa infrastruktury - deweloperzy będą musieli zapewnić nowe drogi, chodniki, oświetlenie i inne udogodnienia, co poprawi infrastrukturę gminy

Tabela 6. Tabela celu szczegółowego nr 1.5.

Cel szczegółowy	1.5. Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży
Kierunki działań	
1.5.1. Rozwój infrastruktury żłobkowej oraz modernizacja infrastruktury szkolnej i przedszkolnej	
1.5.2. Polepszenie warunków nauczania w szkołach podstawowych	
1.5.3. Wzrost efektywności i jakości nauczania	
1.5.4. Zwiększenie racjonalności kosztów funkcjonowania oświaty	
Uzasadnienie	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	• Obszar 6. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury - ujemne wartości wskaźnika syntetycznego • Wzrost liczby dzieci w wieku szkolnym jest niewątpliwie pozytywnym zjawiskiem, jednak spowodował on wzrost wydatków gminy na oświatę i wychowanie o 74% (rok 2021 do roku 2012); w 2021 roku wyniosły one 12,3 mln zł. Tylko część środków na utrzymanie szkół podstawowych jest otrzymywana w ramach subwencji, stąd większe obciążenie finansów samorządu.
Jakie potencjały/szanse wykorzystuje?	• Dostępność funduszy unijnych i krajowych na dofinansowanie działań
Rezultaty planowanych działań	
• 1.5.1. Rozwój infrastruktury żłobkowej oraz modernizacja infrastruktury szkolnej i przedszkolnej ○ Zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach ○ Wzrost jakości usług w przedszkolach ○ Zwiększenie dostępności do żłobków i przedszkoli • 1.5.2. Polepszenie warunków nauczania w szkołach podstawowych ○ Poprawa warunków dydaktycznych dla obu stron (nauczycieli i uczniów) • 1.5.3. Wzrost efektywności i jakości nauczania ○ Zwiększenie efektywności nauczania ○ Wzrost jakości nauczania • 1.5.4. Zwiększenie racjonalności kosztów funkcjonowania oświaty	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DRAWSKO NA LATA 2025-2035

- Zmniejszenie kosztów funkcjonowania oświaty.
- Zwiększenie efektywności wykorzystania środków finansowych

Tabela 7. Tabela celu szczegółowego nr 1.6.

Cel szczegółowy	1.6. Rozwinięty system usług społecznych i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego
Kierunki działań	
1.6.1. Rozwój wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
1.6.2. Promocja zdrowego trybu życia	
1.6.3. Rozwój usług i kompetencji cyfrowych	
1.6.4. Rozbudowa oraz modernizacja bazy usług społecznych	
1.6.5. Wzmocnienie systemu bezpieczeństwa na terenie gminy	
Uzasadnienie	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	• Obszar 5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury - ujemne wartości wskaźnika syntetycznego • Niższa od średniej dla województwa i kraju jest liczba lekarzy i dentystów, pracujących według podstawowego miejsca pracy na 1.000 mieszkańców (dane powiatowe). Wartość wskaźnika w 2021 roku wyniosła 1,4, natomiast wartość dla województwa to 2, a kraju 2,3. Pod tym względem sytuacja w gminie prezentuje się niekorzystnie. • W latach 2012-2022 w Gminie Drawsko spadła liczba porad lekarskich (-23%), natomiast w pozostałych jednostkach porównawczych odnotowano odwrotny trend zmian – wzrosty w przedziale 13-20%. W 2022 roku w gminie wartość wskaźnika (liczba porad lekarskich na 1.000 mieszkańców) wyniosła 2.340, natomiast średnia dla województwa wynosiła niemal 4.450, a dla powiatu aż 5.093. Biorąc pod uwagę powyższe wnioski stwierdzić należy, że sytuacja w gminie w zakresie zdrowia nie prezentuje się korzystnie – dostęp do usług w zdrowotnych jest utrudniony. • Niewystarczająca jest dostępność do usług medycznych podstawowych i specjalistycznych oraz słaba dostępność mediów, szczególnie kanalizacji i IT (światłowód).
Jakie potencjały/szanse wykorzystuje?	• Dostępność funduszy unijnych i krajowych na dofinansowanie działań • Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej do kwoty dochodów bieżących, determinująca możliwości inwestycyjne Gminy Drawsko, pozwala

	na zaplanowanie i realizację inwestycji, mogących stanowić dalsze bodźce rozwojowe gminy. • Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie systematycznie spada. W 2012 roku było to 580 osób, natomiast w 2021 roku już tylko 102 osoby. Spadek w analizowanym okresie wyniósł -478 osób, czyli -82%. W oparciu o powyższe dane wnioskować można, że w gminie poprawia się sytuacja materialna osób najbardziej potrzebujących. • Zmiany zachodzące w społeczeństwie w związku z epidemią COVID-19 m.in. w zakresie pracy zdalnej, ucieczki z dużych ośrodków miejskich, powinny zostać wykorzystane do stymulowania jej rozwoju, w szczególności wśród młodych mieszkańców.
Rezultaty planowanych działań	
	• 1.6.1. Rozwój wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym: ○ Zwiększenie dostępu do pomocy i wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, co pozwoli na lepsze zaspokojenie ich potrzeb i funkcjonowanie w społeczeństwie ○ Zwiększenie skali i form wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym • 1.6.2. Promocja zdrowego trybu życia: ○ Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat zdrowego stylu życia. ○ Mieszkańcy będą mieli dostęp do informacji na temat zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej. ○ Zmniejszenie liczby osób chorujących na choroby związane z niezdrowym stylem życia ○ Poprawa stanu zdrowia mieszkańców • 1.6.3. Rozwój usług i kompetencji cyfrowych: ○ Mieszkańcy będą mieli dostęp do nowoczesnych usług cyfrowych. ○ Zwiększenie liczby osób korzystających z usług cyfrowych ○ Mieszkańcy będą mieli możliwość zdobycia nowych umiejętności cyfrowych ○ Zwiększenie kompetencji cyfrowych mieszkańców gminy • 1.6.4. Rozbudowa oraz modernizacja bazy usług społecznych: ○ Mieszkańcy będą mieli dostęp do nowoczesnych usług społecznych. ○ Zwiększenie liczby osób korzystających z usług społecznych w oparciu o diagnozę potrzeb ○ Zwiększenie dostępności usług społecznych dla mieszkańców • 1.6.5. Wzmocnienie systemu bezpieczeństwa na terenie gminy: ○ Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy ○ Zmniejszenie liczby przestępstw na terenie gminy ○ Zwiększenie liczby osób, które będą zgłaszać przestępstwa i wykroczenia

Tabela 8. Tabela celu szczegółowego nr 1.7.

Cel szczegółowy	1.7. Wysoka aktywizacja i integracja społeczna
Kierunki działań	
1.7.1. Wspieranie aktywności i integracji mieszkańców	
1.7.2. Realizacja programu zapewniającego dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	
1.7.3. Przygotowanie oferty dla młodzieży	
Uzasadnienie	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	• Obszar 7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy ujemna dynamika zmian obszaru (sytuacja pogarsza się) • Deficyty wpisujące się w Ustawę z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami • W 2018 roku nastąpiło zrównanie liczby mieszkańców gminy w wieku 20-24 i 60-64, szczególnie ważnej z punktu widzenia gospodarki i rynku pracy. Od tego czasu obie grupy mieszkańców notują spadek, przy czym większa dynamika spadku zauważalna jest w grupie młodszej – sytuacja w tej grupie szybciej się pogarsza niż w grupie osób starszych. • Największy wzrost liczby mieszkańców nastąpił w grupach 70-79 (wzrost o 109 osób). Niestety ten wzrost nie został zamortyzowany przez analogiczne zmiany w grupach młodszych. Największy spadek liczby mieszkańców zanotowano bowiem w grupie 25-34 (spadek o 174 osoby), co jest negatywną przesłanką.
Jakie potencjały wykorzystuje?	• W przeliczeniu na 1.000 mieszkańców w gminie funkcjonuje podobna liczba organizacji pozarządowych, jak w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim, województwie czy kraju. Fakt ten obrazuje wysoki poziom zaangażowania mieszkańców gminy oraz ich gotowość do włączania się w życie gminy. • Dostępność funduszy unijnych i krajowych na dofinansowanie działań
Rezultaty planowanych działań	
• 1.7.1. Wspieranie aktywności i integracji mieszkańców ○ Zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych, sportowych i społecznych, które przyciągną mieszkańców z różnych grup wiekowych i zwiększą poczucie wspólnoty	

- Poprawa zdrowia i samopoczucia mieszkańców poprzez zachęcanie do aktywności fizycznej i społecznej
- Wzmocnienie więzi międzyludzkich i zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne
- 1.7.2. Realizacja programu zapewniającego dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami
 - ➡ Poprawa dostępności dla osób niepełnosprawnych i starszych, co zwiększy ich niezależność i jakość życia
- Zwiększenie liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych i starszych, co przyczyni się do ich integracji społecznej i ekonomicznej
- Poprawa dostępności infrastruktury i usług publicznych, co zwiększy atrakcyjność gminy dla mieszkańców i turystów
- 1.7.3. Przygotowanie oferty dla młodzieży
 - Zwiększenie liczby zajęć i programów dla młodzieży, które pomogą im rozwijać swoje zainteresowania i umiejętności
 - Poprawa zdrowia i samopoczucia młodzieży poprzez zachęcanie do aktywności fizycznej i społecznej
 - Zwiększenie poczucia wartości i znaczenia młodzieży w lokalnej społeczności

Tabela 9. Tabela celu szczegółowego nr 2.1.

Cel szczegółowy	2.1. Wysoki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oparty na potencjałach gminy
Kierunki działań	
2.1.1. Przygotowanie kompleksowej oferty kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej gminy	
2.1.2. Wdrażanie i promocja usług kulturalno-oświatowych oraz sportowo-rekreacyjnych gminy	
2.1.3. Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja infrastruktury kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej gminy	
Uzasadnienie	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	• Wysokość wydatków z budżetu gminy na kulturę fizyczną, sport i rekreację jest niska. W 2022 roku wyniosła ok. 316 tys. zł, co daje wydatki rzędu ok. 56 zł na 1 mieszkańca. • W Gminie Drawsko obszar przedsiębiorczości rozwija się podobnie, jak w jednostkach porównawczych, jednak sam poziom przedsiębiorczości jest na niższym poziomie. • Braki w infrastrukturze rekreacyjno-sportowej
Jakie potencjały/szanse wykorzystuje?	• W ocenie mieszkańców, na terenie gminy najlepiej oceniane są: stan środowiska przyrodniczego oraz dostępność ścieżek rowerowych. • Podstawą rozwoju gminy oprócz lokalnego rozwoju drobnego rolnictwa i leśnictwa powinien być rozwój przedsiębiorczości i infrastruktury turystycznej. Wszystkie działania powinny sprzyjać rozwojowi bazy turystycznej, począwszy od miejsc pobytu sezonowego w gospodarstwach agroturystycznych i innych formach oraz na zorganizowanych polach biwakowych do wyznaczenia miejsc pod lokalizację zabudowy rekreacyjnej, ścieżek rowerowych, ścieżek zdrowia – aktywnego uprawiania sportu. • Gmina stanowi atrakcyjne i bezpieczne miejsce do zamieszkania lub wypoczynku dla osób ceniących sobie spokój, ciszę oraz kontakt z naturą (Puszcza Notecka, rzeka Noteć, rzeka Miąta, lasy i jeziora). W ostatnich latach nastąpił imponujący rozwój sieci dróg rowerowych. • Ponad 60 % terenu gminy stanowią lasy oraz grunty zadrzewione. Gmina Drawsko położona jest w zlewni Noteci. • W gminie w ostatnich latach nastąpił znaczący rozwój ciekawej oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców i turystów, na przykład w postaci przystani „Yndzel” na Noteci, pierwszego w kraju Parku Grzybowego w Piłce, Parku Rybnego w Marylinie (ścieżka

	edukacyjna), interesujących imprez o coraz większym zasięgu (Odlotowy Festyn -Grzyby, ryby, las, wokół nas, festyny sołeckie w ramach Lata w Puszczy Noteckiej). • Rozwojowi funkcji rekreacyjno-turystycznej gminy musi towarzyszyć rozwój bazy noclegowej, gastronomicznej i handlowej. Funkcje te stymulować będą: rozwój innych funkcji usługowych jak i rozwój rolnictwa specjalistycznego - warzywnictwa i sadownictwa oraz hodowli inwentarza drobnego. • Istotną kwestią jest zauważalny rozwój turystyki w kraju. • Bardzo wysoko oceniana jest estetyka i czystość oraz stan środowiska naturalnego na terenie gminy. • Dostępność funduszy unijnych i krajowych na dofinansowanie działań
Rezultaty planowanych działań	
• 2.1.1. Przygotowanie kompleksowej oferty kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej gminy ○ Zwiększenie liczby miejsc, w których mieszkańcy mogą aktywnie spędzać czas wolny ○ Zwiększenie liczby wraz z poprawą jakości ofert kulturalno-oświatowych oraz sportowo-rekreacyjnych dostępnych dla mieszkańców ○ Opracowanie strategii produktu/marki turystyczno-rekreacyjnej gminy • 2.1.2. Wdrażanie i promocja usług kulturalno-oświatowych oraz sportowo-rekreacyjnych ○ Zwiększenie liczby osób korzystających z oferty kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej gminy ○ Zwiększenie zainteresowania mieszkańców ofertami kulturalno-oświatowymi oraz sportowo-rekreacyjnymi gminy • 2.1.3. Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja infrastruktury kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej gminy ○ Wzrost poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego gminy ○ Zwiększenie liczby miejsc, w których mieszkańcy mogą aktywnie spędzać czas wolny ○ Zwiększenie liczby osób korzystających z oferty kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej gminy	

Tabela 10. Tabela celu szczegółowego nr 2.2.

Cel szczegółowy	2.2. Wysoki poziom rozwoju lokalnej przedsiębiorczości
Kierunki działań	
2.2.1. Wdrożenie systemu wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców	
2.2.2. Promocja i rozwój lokalnych produktów i usług	
2.2.3. Kształtowanie polityki proinwestycyjnej	
Uzasadnienie	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	• Obszar 1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki – ujemne wartości wskaźnika syntetycznego w ramach obszaru • Obszar 1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki - gminy ujemna dyfuzja zmian obszaru (sytuacja pogarsza się) • W Gminie Drawsko obszar przedsiębiorczości rozwija się podobnie, jak w jednostkach porównawczych, jednak sam poziom przedsiębiorczości jest na niższym poziomie • Istotne ograniczenie stanowi duża powierzchnia terenów chronionych. • Poziom bezrobocia w gminach powiatu systematycznie spada. Stopa bezrobocia w całym analizowanym okresie w gminie była na poziomie zbliżonym do sytuacji w kraju, lecz mniej korzystna niż w województwie i powiecie. • Ograniczona jest dostępność terenów pod rozwój przedsiębiorczości (tylko Drawski Młyn – 1 grunt gminny pod inwestycje – 8 ha). • W 2020 roku łączna liczba formularzy PIT-11, wystawionych przez lokalnych pracodawców wyniosła 1.496. Jest to mniej niż łączna liczba formularzy PIT-11, wystawionych dla mieszkańców gminy (ok. 3,4 tys.). Fakt ten ukazuje, iż na terenie gminy lokalni pracodawcy tworzą mniej miejsc pracy niż wynosi liczba mieszkańców gminy aktywnych zawodowo. • W gminie zatrudnionych jest więcej osób, które jej nie zamieszkują. • Zauważalna jest ograniczona dostępność i użyteczność terenów pod działalność gospodarczą.
Jakie potencjały/szanse wykorzystuje?	• Dodatkowo wartości wskaźników syntetycznych dla Obszaru 2. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej i Obszaru 3. Sytuacja materialna mieszkańców

	- Najwyższą zaliczkę na podatek odprowadzają osoby prowadzące działalność gospodarczą w średniej kwocie ok. 7,5 tys. zł. Grupa ta zanotowała ponadto najwyższą dynamikę zmian w analizowanym okresie. Podkreślić jednak należy, iż jest to grupa ilościowo znacznie mniejsza od grupy osób osiągających dochody ze stosunku pracy. Liczba podatników z działalności gospodarczej wynosiła w 2020 roku 229, natomiast liczba podatników ze stosunku pracy wynosiła 1.890, co stanowi ok. 12% liczby podatników ze stosunku pracy. Konieczne jest wykorzystanie lokalnego potencjału do stymulowania bodźców rozwojowych w zakresie przedsiębiorczości, szczególnie wśród osób młodych. - Liczba podatników prowadzących działalność gospodarczą stanowiąca 4,8% wszystkich podatników „wypracowuje” 12,8% ogólnej wartości dochodów. Fakt ten potwierdza znaczący potencjał tkwiący w lokalnych firmach, który został zahamowany przez pandemię. - W latach 2015-2020 nastąpił wzrost wartości nominalnej uzyskiwanych dochodów – suma dochodów dla całej populacji wzrosła o ok. 35%, co należy uznać za bardzo korzystną zmianę.
--	---

Rezultaty planowanych działań

- 2.2.1. Wdrożenie systemu wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców
 - Opracowanie programu wsparcia i rozwoju lokalnej przedsiębiorczości
 - Zwiększenie liczby lokalnych firm i przedsiębiorstw
 - Wzrost jakości usług oferowanych przez lokalne firmy
 - Zwiększenie konkurencyjności lokalnych firm na rynku
 - Zwiększenie zatrudnienia w gminie
 - Wzrost dochodów gminy z podatków od lokalnych firm
- 2.2.2. Promocja i rozwój lokalnych produktów i usług
 - Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat lokalnych produktów i usług
 - Zwiększenie sprzedaży lokalnych produktów i usług
 - Wzrost zainteresowania turystów lokalnymi produktami i usługami
- 2.2.3. Kształtowanie polityki proinwestycyjnej
 - Wzrost poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego gminy opartego na potencjale lokalnego biznesu
 - Zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie
 - Wzrost dochodów własnych gminy (w szczególności podatek od nieruchomości, udział w PIT oraz udział CIT)
 - Zwiększenie liczby inwestycji w gminie
 - Poprawa infrastruktury gminnej

2.6. Projekty kluczowe

We wcześniejszych częściach niniejszego rozdziału zostały zaprezentowane: wizja rozwoju gminy, a następnie cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działań, których realizacja powinna doprowadzić do osiągnięcia stanu docelowego rozwoju gminy, określonego w wizji.

Oczywistym jest, że realizacja różnych przedsięwzięć w różnym stopniu przyczynia się osiągnięcia założonych celów. W planowaniu, a następnie zarządzaniu strategicznym, sprawdza się tzw. reguła Pareto, mówiąca o tym, że 20% nakładów i wysiłków odpowiada za 80% osiąganych efektów. Jej istotą jest znalezienie tych 20% najważniejszych zamierzeń, które decydują o sukcesie.

W przypadku sporządzania niniejszej strategii zastosowanie powyższej reguły polega na **identyfikacji i wyborze najważniejszych przedsięwzięć inwestycyjnych i/lub nieinwestycyjnych - projektów kluczowych**, które stanowią swoiste „kamienie milowe”. Wynikają one z kierunków działań i w głównej mierze powinny doprowadzić do realizacji celów strategicznych, a w konsekwencji do osiągnięcia docelowej wizji rozwoju gminy. Mogą to być pojedyncze przedsięwzięcia inwestycyjne lub nieinwestycyjne, wpisujące się w kierunki działań albo kilka powiązanych ze sobą, uzupełniających się przedsięwzięć, stanowiących wiązkę przedsięwzięć (projektów). Takie autorskie podejście pozwala na **skoncentrowanie zasobów i wysiłków** gminy na najistotniejszych zagadnieniach, których wykonanie w największym stopniu przyczyni się do zaspokojenia potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej.

Poniżej przedstawiony został pakiet **projektów kluczowych**:

1. Rewitalizacja zdegradowanych terenów gminy poprzez realizację projektów wpisanych do **Gminnego Programu Rewitalizacji** Gminy Drawsko
2. Opracowanie i wdrożenie **Strategii Produktu/Marki Lokalnej** dla Gminy Drawsko
3. **Program termomodernizacji budynków użyteczności publicznej**, w tym wymiana systemów ogrzewania, wymiana oświetlenia oraz instalacja fotowoltaiki
4. **Program retencji i melioracji**, w tym budowa zbiornika wodnego oraz odtworzenie rowów melioracyjnych
5. **Program podniesienia aktywności świetlic wiejskich i innych obiektów funkcjonujących w strukturze CKD** poprzez powołanie animatorów kultury i sportu na terenach wiejskich oraz doposażenie, remonty, przebudowy i budowy, w tym w szczególności:
 - Budowa **sali widowiskowej** w Drawsku
 - Rekreacja, integracja i edukacja na świeżym powietrzu – Przystań Yndzel zaprasza! - **Poprawa jakości zagospodarowania Przystani Yndzel wraz z budową ścieżki przyrodniczo-historycznej wzdłuż Noteci** oraz organizacją wydarzeń kulturalnych
 - Korzystamy z przeszłości budując przyszłość – **powstanie Muzeum Ziemi Drawskiej oraz odbudowa historycznej wieży ciśnień wraz z zagospodarowaniem terenu za budynkiem Urzędem Gminy Drawsko oraz zajęciami pod nazwą „Poznajemy swoją historię”**
6. Kompleksowy **program budowy sieci dróg rowerowych**: Drawsko-Chełst, Drawsko-Wieleń, Drawski Młyn-Pęckowo, Piłka-Kwiejce-Nowe-Kwiejce-Chełst
7. Kompleksowy **program przebudowy nawierzchni dróg gminnych oraz innej kategorii** we współpracy z zarządcami dróg

8. Kompleksowy **program budowy i przebudowy chodników** w 12 wsiach sołeckich
9. Program **rozbudowy sieci kanalizacyjnej** na terenie Gminy Drawsko oraz budowa pomieszczeń garażowych na terenie oczyszczalni ścieków lub przy przepompowniach
10. **Modernizacja oczyszczalni ścieków** wraz z rozbudową infrastruktury
11. Program **rozbudowy sieci wodociągowej** na terenie Gminy Drawsko oraz przebudowa obiektu nieczynnej SUW na pomieszczenia gospodarcze
12. **Modernizacja stacji uzdatniania wody** w Drawsku oraz w Chełście
13. Budowa **mieszkań komunalnych**, w ramach dostępnych programów wsparcia
14. Centrum Ratownictwa - **budowa siedziby remizy OSP Drawsko i siedziby Posterunku Policji w Drawsku** wraz z punktem ratownictwa medycznego
15. Kompleksowa **modernizacja Ośrodka Zdrowia w Drawsku** wraz z **rozszerzeniem usług medycznych** - lekarze specjaliści
16. Tworzymy wspólnotę – **utworzenie Centrum Usług Społecznych**, w tym adaptacja budynku obecnej świetlicy i posterunku policji do nowej funkcji
17. Powstanie **kompleksu rekreacyjno-sportowo-edukacyjnego w Drawskim Młynie**, w tym stworzenie parku linowego oraz strefy rowerowej, kultywowanie tradycji i zwyczajów w Gminie oraz różne formy aktywności – zajęcia dodatkowe, powstanie Miasteczka Ruchu Drogowego w Drawskim Młynie.

Ponadto, zgodnie z rekomendacjami określonymi w Poradniku Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, w szczególności inwestycyjne projekty kluczowe powinny zostać osadzone w przestrzeni gminy, co zostało zaprezentowane w kolejnym rozdziale - „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Drawsko oraz rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie”.

3. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY DRAWSKO ORAZ REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

3.1. Terytorialny wymiar polityki rozwoju

Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw spowodowała wprowadzenie z dniem 13 listopada 2020 r. do Ustawy o samorządzie gminnym zapisów, dotyczących trybu prac nad strategią rozwoju gminy oraz samej zawartości dokumentu Strategii. Zmiany te stanowią krok w stronę **integracji wymiaru społeczno-gospodarczego i przestrzennego** w dokumentach strategicznych, w tym w ramach strategii rozwoju gminy. Polityka rozwoju zyskuje bardziej widoczny wymiar przestrzenny. Nadanie przestrzennego wymiaru zjawiskom społeczno-ekonomicznym pozwala na większą precyzję procesów diagnostycznych, bardziej adekwatne i trafne określanie priorytetów, celów i kierunków interwencji, a także koordynację i lepsze gospodarowanie zasobami na etapie wdrażania. Strategie rozwoju gminy mają być sporządzane z wykorzystaniem podejścia zintegrowanego. Oznacza to rozwój kształtowany równocześnie w sferach: gospodarczej, społecznej i polityczno-instytucjonalnej, środowiskowej oraz przestrzennej.

Z kolei Ustawa z dnia 7 lipca 2023 roku o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw z dniem 24 września 2023 r. wprowadziła do ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572 i 1463) kolejne kluczowe zmiany, dotyczące charakteru Strategii gminy oraz jej zawartości. Obowiązkiem gminy od 1 stycznia 2026 roku jest posiadanie uchwalonej Strategii rozwoju, o ile obszar gminy nie jest objęty strategią rozwoju ponadlokalnego.

Nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym spowodowała także znaczące zmiany w prowadzeniu polityki przestrzennej na szczeblu gminnym. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego zostanie zastąpione Planem Ogólnym, będącym aktem prawa miejscowego. Nowy dokument, podobnie jak poprzedni, będzie obejmował obszar całej gminy. Jego głównym zadaniem będzie określenie stref planistycznych oraz gminnych standardów urbanistycznych. Ponadto możliwe będzie wyznaczenie obszarów uzupełnienia zabudowy czy obszarów zabudowy śródmiejskiej. Plan Ogólny gminy będzie podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego; także wydawane decyzje o warunkach zabudowy będą musiały uwzględniać zapisy Planu Ogólnego.

Kolejną znaczącą zmianą, związaną z zagospodarowaniem przestrzennym na szczeblu gminnym, jest określanie ustaleń Planów Ogólnych, w szczególności kreujących politykę przestrzenną gminy, na podstawie strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego. Oznacza to, że strategie rozwoju gminy przejmują sporą część zapisów po studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, tj. w szczególności model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.

3.2. Elementy przestrzenne w strategii rozwoju Gminy Drawsko

Celem obecnie obowiązujących regulacji jest włączenie polityki przestrzennej do polityki rozwoju społeczno-gospodarczego i zintegrowanie tych dwóch polityk ze sobą. Oznacza to, że **strategie gmin otrzymały nowe i szerokie zadanie**. Mają one określać istniejące uwarunkowania danej gminy, jak również wyznaczać kierunki polityki rozwoju i być podstawą do określania parametrów rozwoju ujętych w planach ogólnych, a także miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W efekcie wymiar przestrzenny zintegrowanej strategii rozwoju Gminy Drawsko będzie realizowany poprzez:

- Określenie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Drawsko, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, w tym:
 - struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych
 - system powiązań przyrodniczych
 - główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych
 - główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej
- Określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej gminy, dotyczących:
 - zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu
 - zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej
 - kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej
 - zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506, 1597 i 1688)
 - zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego
 - kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej
 - zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW
 - zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
 - zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej
 - zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji
- Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094), wraz z zakresem planowanych działań
- Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań

- Ukierunkowanie działań do konkretnych obszarów i dopasowanie ich do potrzeb i możliwości tych obszarów, czyli wskazanie w ramach strategii obszarów strategicznej interwencji, co szczegółowo opisane zostało w Rozdziale 4. dokumentu Strategii.

3.3. Istota modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy obrazuje strategiczne pomysły na rozwój gminy zorientowane terytorialnie i jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego. W swym założeniu ma stanowić porządkujący składnik strategii, źródło i rodzaj najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie. Model rozumiany jest jako przedstawienie długookresowej strategicznej wizji rozwoju gminy, wynikającej z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych i posiadanego potencjału, z uwzględnieniem jego specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Model wskazuje obszary, które strategia uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych, występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami. Podsumowując, w praktyce model na poziomie lokalnym określa i sytuje przestrzenie:

- wizję i cele rozwojowe gminy
- obszary kluczowe dla rozwoju gminy
- ogólne zasady gospodarowania konkretnymi strefami/obszarami wskazanymi w modelu
- schematyczne rozmieszczenie inwestycji.

3.4. Kluczowe uwarunkowania rozwoju przestrzennego Gminy Drawsko

Na etapie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Drawsko dokonano identyfikacji ogólnych, kluczowych uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy w aspekcie czynników zewnętrznych i wewnętrznych. Poniżej kwestie te zostały szczegółowo przedstawione i opisane.

Gmina Drawsko położona jest w powiecie czarnkowsko-trzcianecki i graniczy od północy z gminą Krzyż, od wschodu z gminą Wieleń, od południa z gminą Sieraków (powiat międzychodzki) oraz gminą Wronki (powiat szamotulski), natomiast od zachodu z gminą Drezdenko (powiat strzelecko-drezdenecki, województwo lubuskie). Administracyjnie gmina dzieli się na 12 sołectw: Drawsko, Drawski Młyn, Pęckowo, Piłka, Marylin, Chełst, Kawczyn, Kamiennik, Kwiejce, Kwiejce Nowe, Pełcza, Moczydła. Siedzibą władz gminy jest wieś Drawsko, położona w północnej części gminy. Ponad 60% terenu gminy stanowią lasy oraz grunty zadrzewione. Gmina Drawsko położona jest w zlewni rzeki Noteć.

Większość wsi położonych nad Notecią i wśród łąk i pastwisk charakteryzuje pasmowy rozwój osadnictwa (Pełcza, Kawczyn, Moczydła i Kwiejce Nowe). Pozostałe wsie posiadają zwartą zabudowę. W północnej części gminy tereny o zwartej zabudowie przylegają do gruntów dobrych i bardzo dobrych klas. Jest to rejon wsi Drawsko i Pęckowo. Wsie położone na słabych i podmokłych gruntach cechuje zabudowa rozproszona. Są to wsie: Moczydła, Pełcza i Kwiejce Nowe.

Gmina Drawsko posiada sieć połączeń komunikacyjnych drogami wojewódzkimi: nr 181 Drezdenko – Czarnków, nr 133 Chełst – Kamiennik – Kwiejce – Kwiejce Nowe oraz nr 135 Borzysko Młyn – Piłka – Marylin – Miało (gm. Wieleń) – miasto Wieleń.

Zgodnie z brzmieniem Studium, gmina została podzielona na:

- **Obszary wyłączone z zabudowy**
 - obszary objęte ochroną środowiska przyrodniczego - dolina rzeki Noteci z przyległymi łąkami
 - obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej – grunty rolne najwyższych klas (III i IV) o szczególnych priorytetach dla produkcji rolnej
- **Obszary przeznaczone pod zabudowę**
 - wszystkie tereny zainwestowane
 - tereny przeznaczone pod zabudowę (o korzystnych warunkach gruntowo-wodnych)
 - obszar rolniczej przestrzeni produkcyjnej, tereny użytków rolnych niskich klas, dla których warunki zabudowy określi miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, a zabudowa terenu związana będzie głównie z produkcją rolną, hodowlą lub przetwórstwem rolno-spożywczym
 - tereny przyległe do istniejącej zabudowy we wsiach: Drawsko, Drawski Młyn, Pęckowo, Piłka, Kamiennik, Chełst, Kwiejce i Marylin
- **Obszary przekształceń przestrzennych**
 - tereny mieszkaniowe - wyznaczono tereny pod zabudowę mieszkaniową we wsiach: Kamiennik, Pęckowo, Chełst, Marylin i Kwiejce Nowe
 - tereny aktywizacji gospodarczej - teren wsi: Drawsko, Drawski Młyn, Chełst, Pęckowo i Kamiennik
 - tereny wypoczynkowe – obszar, na którym przewiduje się lokalizację zabudowy rekreacyjnej lub usług agroturystycznych, to rejon wsi Kwiejce, Kwiejce Nowe, Kamiennik, Marylin, Piłka. Obsługę ruchu turystycznego pełnić mają wsie Drawsko, Kwiejce i Piłka.

Zgodnie z brzmieniem Studium, kierunki zagospodarowania przestrzennego zostały określone dla następujących obszarów gminy:

- Północnego (rejon Drawska, Drawskiego Młyna, Chełstu, Pęckowa), w którym nastąpi intensyfikacja działań związanych z zabezpieczeniem miejsc pracy, rozwoju usług, zabezpieczenia miejsc zamieszkania oraz intensywnego rozwoju rolnictwa
- Południowego (rejon Kwiejc, Kwiejc Nowych, Piłki, Marylina), w którym nastąpi umiarkowany rozwój podporządkowany ochronie środowiska przyrodniczego, związany z rozwojem funkcji turystycznych. Tereny pod lokalizację miejsc wypoczynku położone są na gruntach niskich klas, w sąsiedztwie zabudowy wiejskiej, nieopodal lasu, dają możliwość stworzenia bazy aktywnego wypoczynku
- Leśny, w którym działania będą prowadzone w oparciu o plany urządzeniowe lasu lub uproszczone plany urządzeniowe.

Jak wskazano w Studium, podstawą rozwoju gminy, oprócz lokalnego rozwoju rolnictwa i leśnictwa, powinien być rozwój turystyki. Wszystkie działania powinny sprzyjać rozwojowi bazy turystycznej, począwszy od miejsc pobytu sezonowego w zagrodach i schroniskach oraz na zorganizowanych polach biwakowych do wyznaczenia miejsc pod lokalizację zabudowy rekreacyjnej, ścieżek rowerowych, ścieżek zdrowia – aktywnego uprawiania sportu, itp. Należy dążyć do wykorzystania rzek Noteci i Między

do celów turystycznych. Wzrastające zainteresowanie społeczne walorami przyrodniczymi gminy, cisza, nieskażony krajobraz, naturalne możliwości rozwoju i rozbudowy różnych form aktywności sprzyjać będą rozwojowi funkcji turystycznej.

Towarzyszyć musi tej funkcji rozwój bazy noclegowej, gastronomicznej i handlowej. Funkcja turystyczna stymulować będzie rozwój innych funkcji usługowych, jak i rozwój rolnictwa specjalistycznego: warzywnictwa i sadownictwa oraz hodowli inwentarza drobnego.

Nadrzędnym kierunkiem rozwoju terenów osadniczych gminy jest podnoszenie ładu przestrzennego przy kształtowaniu zabudowy przy zachowaniu walorów przyrodniczych i kulturowych środowiska. W studium Gminy Drawsko określono tereny, które mogą być przeznaczone pod zabudowę; są to:

- Obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę produkcyjno-usługową we wsiach: Drawsko, Drawski Młyn, Chełst, Kamiennik i Pęckowo
- Pod zabudowę mieszkaniową we wsiach: Drawsko, Drawski Młyn, Piłka, Pęckowo
- Pod ekstensywną zabudowę letniskową i agroturystykę we wsiach: Kwiejce, Kwiejce Nowe, Kamiennik, Marylin, Piłka.

Przestrzeń inwestycyjną w gminie stanowią obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, określone granicą zlewni grawitacyjnej ścieków sanitarnych.

3.4.1. Formy ochrony przyrody

Gmina Drawsko pokryta jest w ok. 75% formami ochrony przyrody. Na terenie gminy występują poniższe formy:

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (PLB300015) „Puszcza Notecka”
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza Notecka”
- Użytki ekologiczne „Jezioro Zgniłe” oraz „Jezioro Perskie”
- Korytarz ekologiczny „Zachodnia Puszcza Notecka”
- Pomniki przyrody:
 - 6 głązów narzutowych położonych w obrębie miejscowości Drawsko
 - Buk pospolity (Buk zwyczajny) - *Fagus sylvatica* – w miejscowości Drawsko
 - Grupa trzech drzew – Dęby szypułkowe (*Quercus robur*) – w miejscowości Drawsko.

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (PLB300015) „Puszcza Notecka” obejmuje obszar o powierzchni ok. 180 tys. hektarów, na terenie powiatów: czarnkowsko-trzcianeckiego, gorzowskiego, miasta Gorzów Wielkopolski, międzychodzkiego, międzyrzeckiego, obornickiego, pilskiego, strzelecko-drezdeneckiego oraz szamotulskiego. Puszcza Notecka charakteryzuje się zwartym kompleksem leśnym w międzyrzeczu Warty i Noteci. Pokrycie terenu składa się z usypanych przez wiatr wydmy o wysokości od 20-30 m. Puszcza pokryta jest w większości lasami sosnowymi, posadzonymi głównie w okresie międzywojennym. Oprócz gęstych lasów, występuje także ok. 50 niewielkich i płytkich jezior polodowcowych. Są miejscem bytowania ponad 30 gatunków ptaków chronionej dyrektywą ptasią.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza Notecka” został ustanowiony Rozporządzeniem nr 5/98 Wojewody Pilskiego z dnia 15.05.1998 r. Podobnie jak Obszar Natura 2000 „Puszcza Notecka” obejmuje on rozległe tereny leśne, sztucznie wprowadzone przez działalność człowieka. Obszar

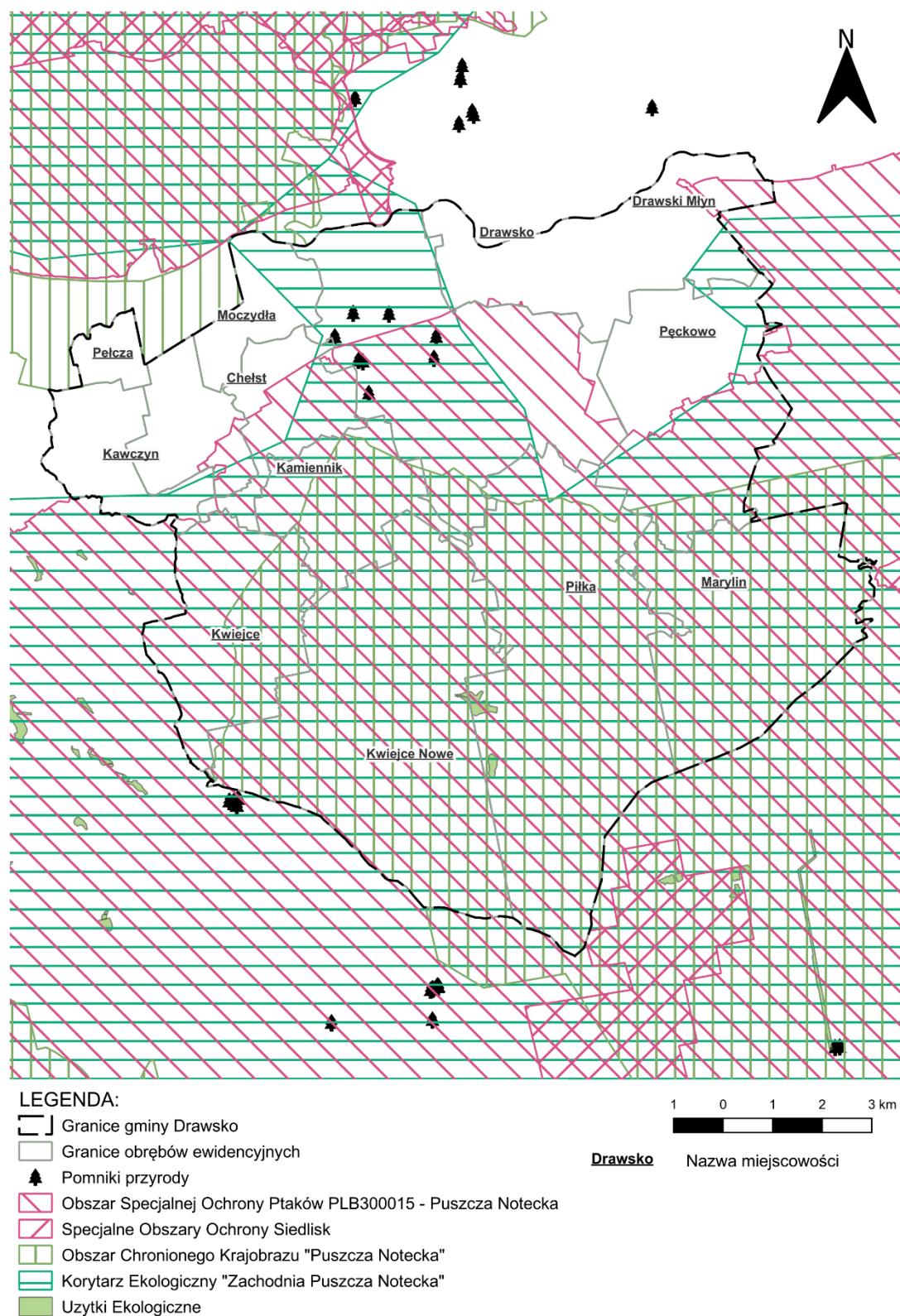
Chronionego Krajobrazu charakteryzuje się występowaniem licznym wydm pochodzenia eolicznego oraz niewielkimi jeziorami utworzonymi poprzez działalność lodowców.

Użytki ekologiczne ustanawiane są poprzez uchwałę rady gminy i mają na celu ochronę pozostałości ekosystemów cennych dla zachowania różnorodności ekologicznej. Na terenie Gminy Drawsko występują dwa użytki ekologiczne: Jezioro Zgniłe i Jezioro Perskie. Oba użytki zostały ustanowione w 2021 r. i obejmują jezioro wraz z bezpośrednio przyległymi terenami bagiennymi, lasami i wydm. Stanowią obszary cenne ze względu na ważne dla ptaków wodno-błotnych obszary żerowania i lęgowe.

Korytarz ekologiczny „Zachodnia Puszcza Notecka” stanowi część północno-centralnego korytarza ekologicznego. Koncepcja korytarzy ekologicznych polega na tworzeniu łączników pomiędzy formami ochrony przyrody o podobnych formach siedlisk, umożliwiające bezpieczne i nieprzerwane przemieszczanie się zwierząt oraz rozprzestrzeniania się roślin i grzybów.

Pomnik przyrody stanowi pojedynczy twór przyrody ożywionej lub nieożywionej lub ich grupy, które są szczególnie cenne pod względem wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej i odznaczające się wyjątkowymi cechami wśród innych podobnych obiektów. Na terenie Gminy Drawsko występuje 10 pomników przyrody: 6 głązów narzutowych, Buk pospolity oraz trzy dęby szypułkowe.

Rysunek 2. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Drawsko i w najbliższych okolicach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoserwis.gdos.gov.pl

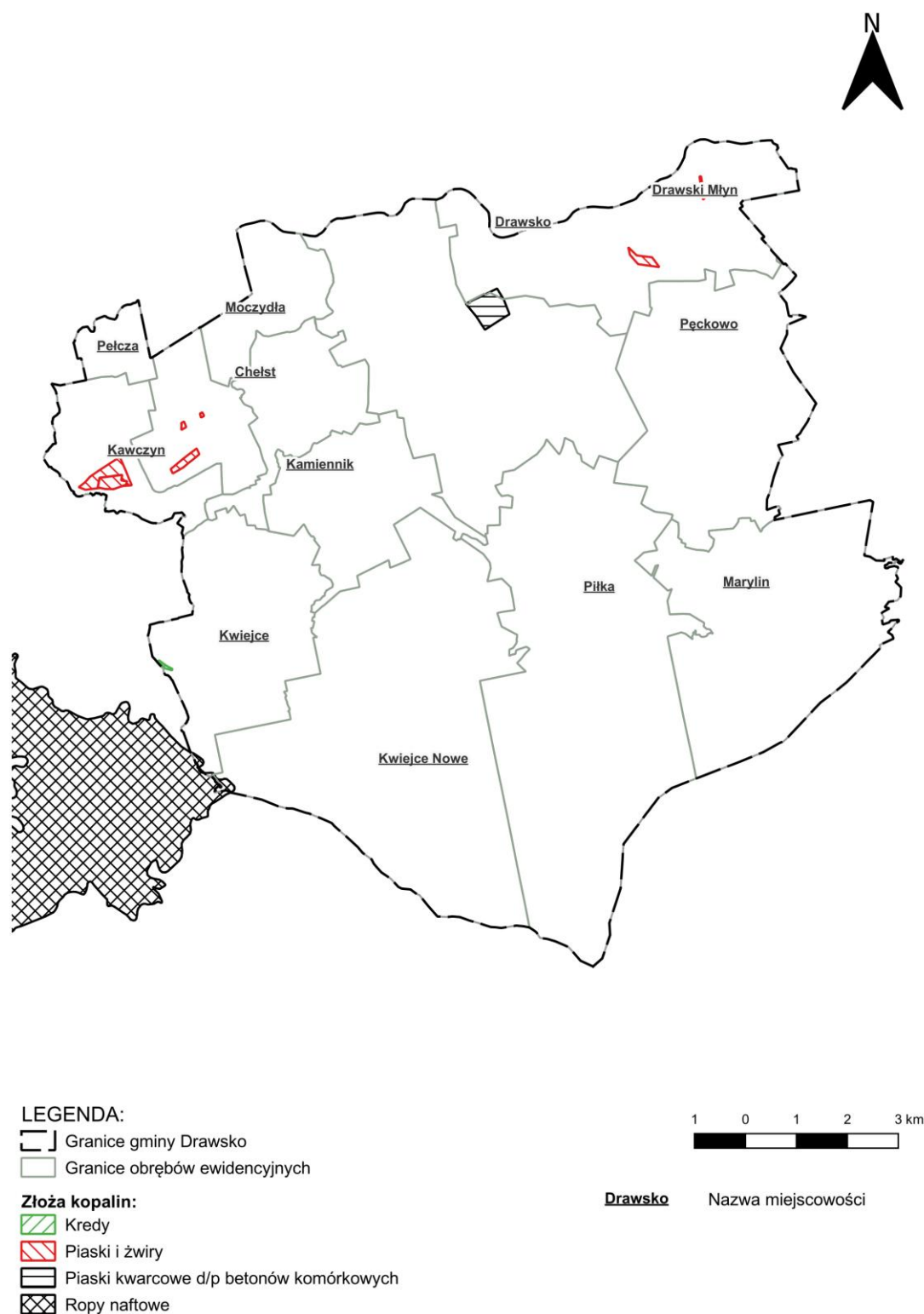
3.4.2. Złoża kopalne

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy na platformie MIDAS, na obszarze Gminy Drawsko występują złoża kopalne:

- Kredy:
 - Kwiejce-Zbiornik D
- Piasków i żwirów:
 - Chełst – Zachód
 - Chełst - Zachód II
 - Drawski Młyn II
 - Drawsko
 - Kawczyn
 - Kawczyn I
- Piaski kwarcowe d/p betonów komórkowych:
 - Drawsko
- Ropa naftowa:
 - Grotów.

Złoża kopalne takie jak piaski i żwiry oraz piaski kwarcowe znajdują się głównie w północnej części gminy, poza terenami leśnymi. Natomiast kredy oraz ropa naftowa zlokalizowane są w zachodniej części, przy granicy gminy z Drezdenkiem.

Rysunek 3. ZłoŜa kopalin w Gminie Drawsko

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z pgi.gov.pl

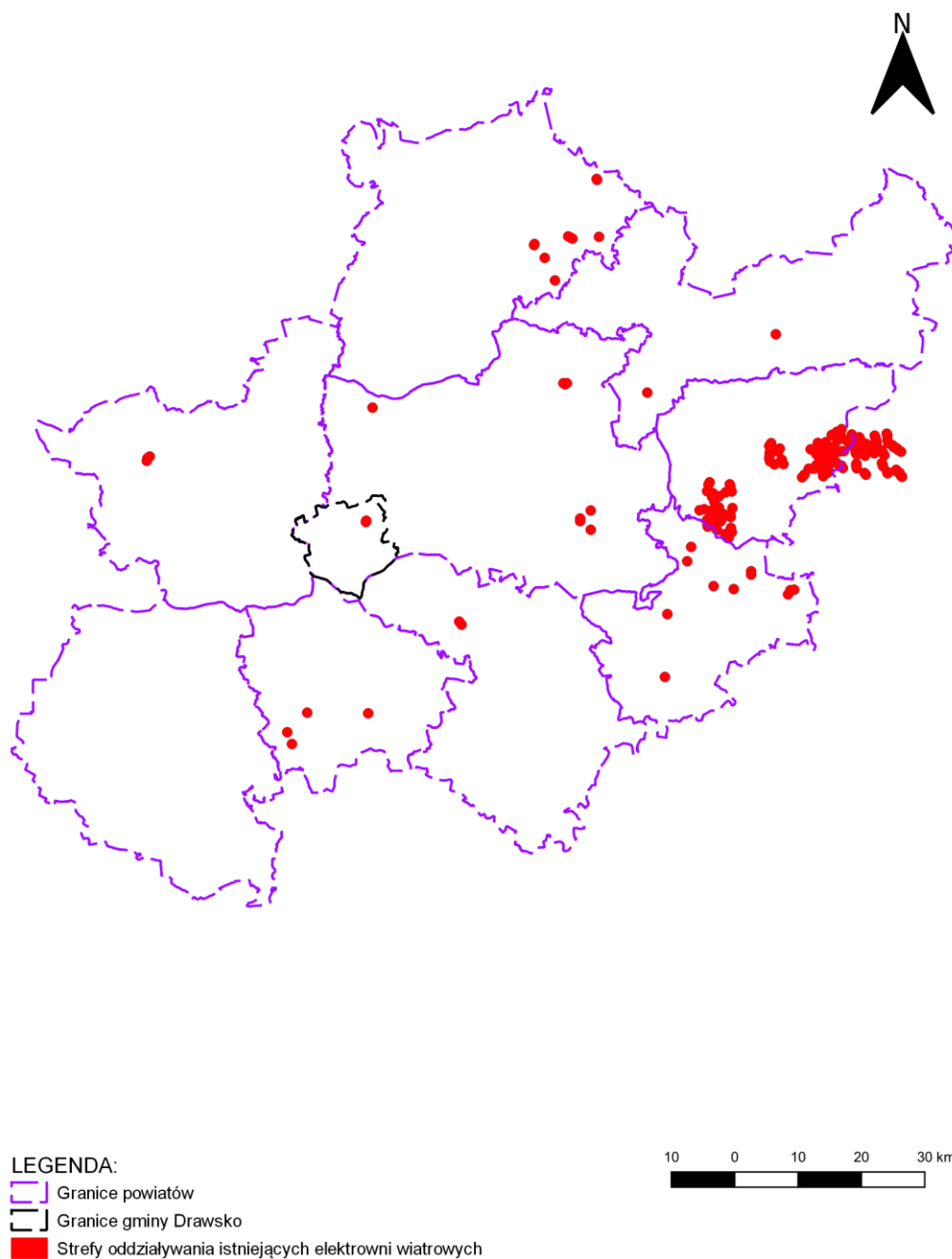
3.4.3. Lokalizacja farm wiatrowych

Na podstawie informacji pozyskanej z portalu mapowego, prowadzonego przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii (geoportal.gov.pl) oraz otwartych danych pobranych z podkładu mapowego Open Street Map (<https://overpass-turbo.eu/>), na terenie Gminy Drawsko znajdują się dwie elektrownie wiatrowe. Zlokalizowane są w obrębie miejscowości Pęckowo.

Najbliższe obiekty poza granicami Gminy Drawsko znajdują się w gminach: Krzyż Wielkopolski, Wronki, jednakże są to tylko pojedyncze obiekty. Największe farmy wiatrowe w tej części Polski znajduje się w gminach: Budzyń, Gołańcz i Margonin.

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 553), elektrownie wiatrowe muszą być lokalizowane w odległości równej lub większej dziesięciokrotności całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej od budynku mieszkalnego albo budynku o funkcji mieszanej. W zmienionej ustawie pojawił się nowy zapis, który umożliwia zmniejszenie tej odległości do minimum 700 m. Określenie mniejszej odległości niż dziesięciokrotność wysokości, ale nie mniejszej niż 700m odbywa się na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Rysunek 4. Obszary oddziaływania istniejących farm wiatrowych na tle powiatów: chodzieski, czarnkowsko-trzcianecki, międzychodzki, międzyszycki, obornicki, pilski, strzelecko-drezdenecki, szamotulski i walecki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

3.4.4. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Aktami prawa miejscowego, które regulują politykę przestrzenną gminy, a także jej zagospodarowanie, są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (mpzp). Na terenie Gminy Drawsko obowiązuje 51 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obejmują one zaledwie ok. 1700 ha gminy, co oznacza, że ok., 10% powierzchni gminy objęta jest mpzp. Najstarszy pochodzi z 1997 r., natomiast ostatni mpzp został uchwalony w 2023. Widoczne jest kilka głównych celów uchwalenia mpzp w Gminie Drawsko:

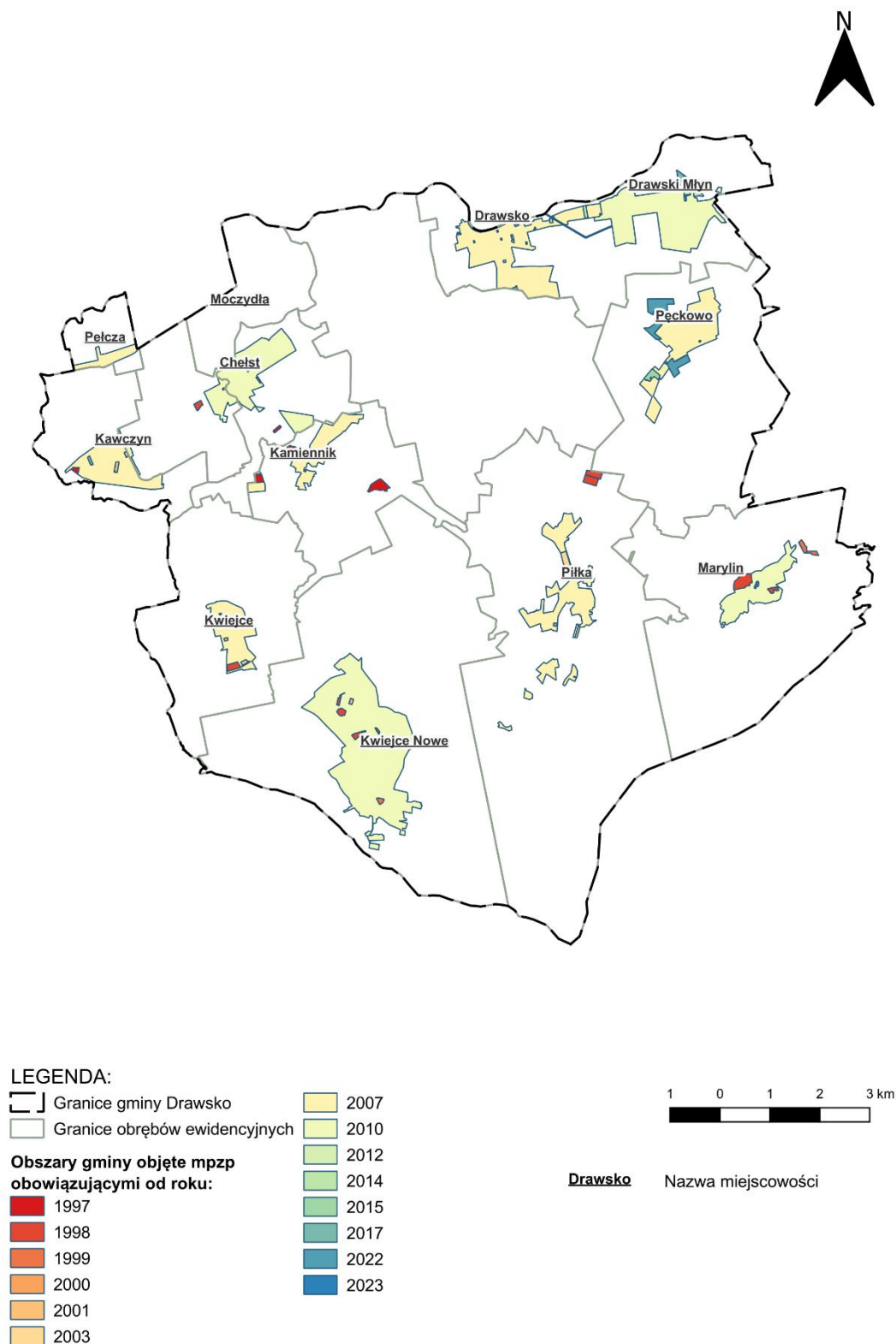
- Utworzenie i uregulowanie istniejących terenów oraz nowych pod przyszłą zabudowę mieszkaniową wraz z otaczającymi je terenami leśnymi i rolnymi
- Objęcie ochroną gruntów rolnych i leśnych
- Utworzenie zaplecza turystyczno-rekreacyjnego poprzez tereny pod zabudowę letniskową na obrzeżach miejscowości, w sąsiedztwie terenów zielonych oraz jezior.

Tabela 11. Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych w Gminie Drawsko w latach 1997-2023

Rok	Liczba mpzp
1997	3
1998	9
1999	3
2000	1
2001	4
2003	6
2007	7
2010	4
2012	2
2014	3
2015	3
2017	3
2022	2
2023	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gminnego rejestru urbanistycznego

Rysunek 5. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (mpzp) w Gminie Drawsko

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gminnego rejestru urbanistycznego

3.4.5. Hydrologia

Zgodnie z danymi udostępnianymi przez Wody Polskie, Gmina Drawsko znajduje się w Obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Noteci.

Głównymi ciekami wodnymi są: Noteć, Miała i Kamiennik.

Na terenie gminy występują niewielkie jeziora, nieposiadające własnych jednolitych części wód powierzchniowych oraz zlewni bezpośrednich.

Gmina Drawsko położona jest w obrębie:

- pięciu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Riecznych – Kamiennik, Miała, Noteć od Kanału Romanowskiego do Drawy, Noteć od Drawy do Rudawy.

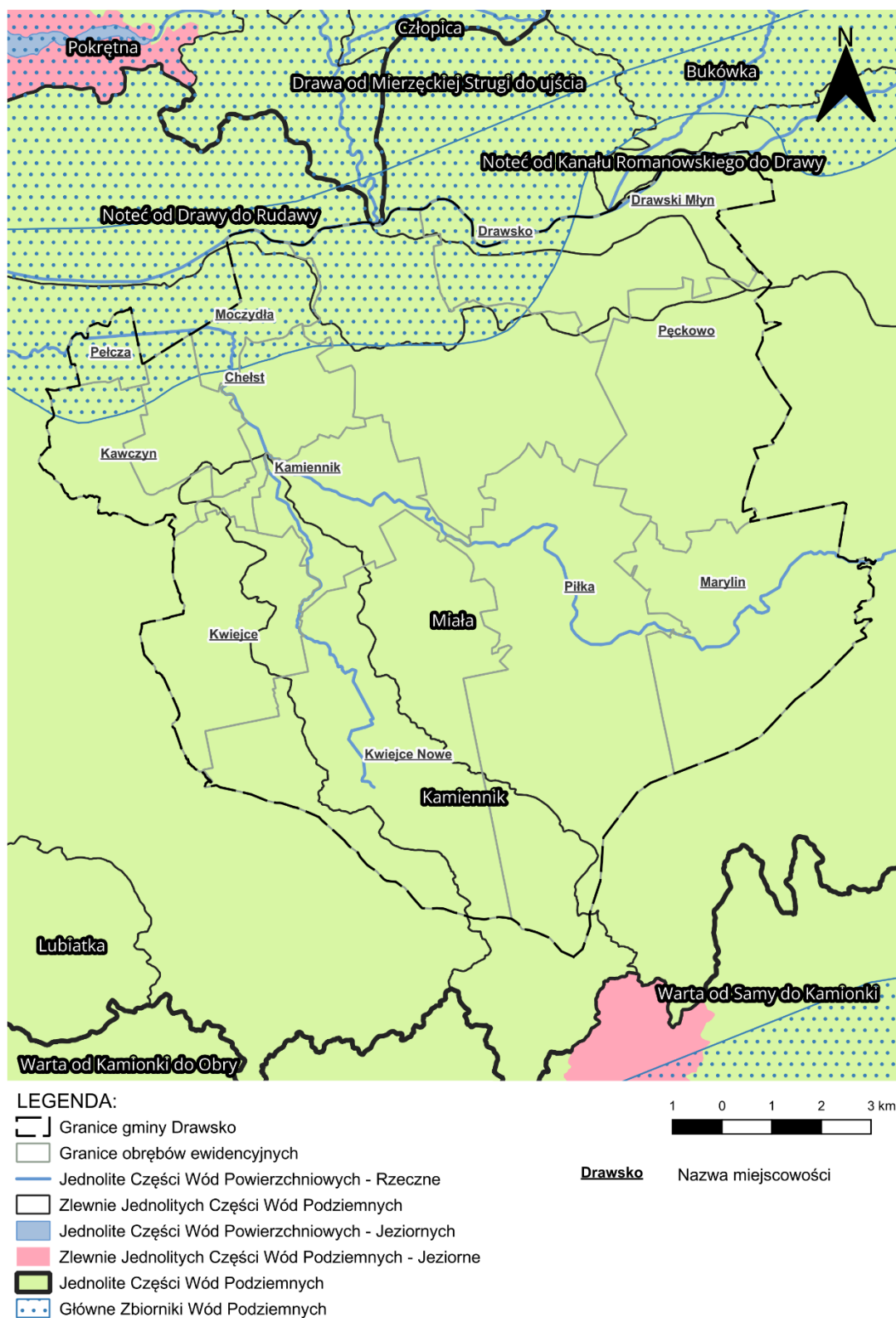
Tabela 12. Jednolite Części Wód Powierzchniowych w Gminie Drawsko

Lp.	Krajowy kod JCWP	Nazwa JCWP	Aktualny stan	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
JCWP Rieczne				
1.	RW600010188924	Kamiennik	Zły	Zagrożona
2.	RW600011188929	Miała	Zły	Zagrożona
3.	RW600012188931	Noteć od Drawy do Rudawy	Zły	Zagrożona
4.	RW60001218879	Noteć od Kanału Romanowskiego do Drawy	Zły	Zagrożona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z wody.isok.gov.pl

Gmina Drawsko położona jest na obszarze Jednolitej Części Wód Podziemnych PL PLGW600034. Stan JCWPd został określony jako dobry, a poziom ryzyka jako niezagrożony. Dla tych Wód Podziemnych opracowywany jest wniosek na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych GZWP nr 138 (Pradolina Toruń-Eberswalde).

Rysunek 6. Jednolite Części Wód Powierzchniowych i Podziemnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z wody.isok.gov.pl

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie opracowuje:

- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (PGW Odry) – jest to obligatoryjny, opracowywany cyklicznie (co 6 lat; również podlega on cyklicznym aktualizacjom i przeglądom) dokument strategiczny, który obejmuje: analizę cech hydrologicznych obszaru dorzecza, ocenę stanu ilościowego i chemicznego, identyfikację oddziaływań antropogenicznych, ustalenie celów środowiskowych, opracowanie sieci i programów monitoringu, repertuar działań i środków zaradczych oraz konsultacje społeczne i listę organów odpowiedzialnych. Opracowanie tego dokumentu wynika z wymogów europejskiej Ramowej Dyrektywy Wodnej.
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry – celem tego dokumentu jest ograniczenie potencjalnych, negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Realizacja wybranych działań prowadzi do obniżenia strat powodziowych i minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Celami Planu są: zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego, obniżenia istniejącego ryzyka powodziowego, poprawa gotowości i reagowania na powódzie. Dokument jest opracowywany cyklicznie co 6 lat, oraz systematycznie podlega przeglądom i aktualizacjom.
- Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS) – jest to strategiczny, krajowy dokument planistyczny. Jego głównym celem jest przeciwdziałania skutkom suszy i jest on podzielony na cztery cele szczegółowe: skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dostępnych zasobów wodnych, zwiększanie retencjonowania (magazynowania) wód, edukacja w zakresie suszy i koordynacja działań powiązanych z suszą, stworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy. Dokument ten jest opracowywany raz na 6 lat i podlega on cyklicznym przeglądom i aktualizacjom.

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2022 r., poz. 2625 ze zm. - dalej Prawo wodne) ustalono, że obszar Gminy Drawsko znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) i b) Prawa wodnego, tj. jest obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=1\%$ lub $p=10\%$, a także na obszarze, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie ($p=0,2\%$). Ponadto na terenie gminy znajdują się obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym, który zlokalizowany jest na części gminy Drawsko. Ograniczenia wynikające z istnienia wału przeciwpowodziowego reguluje ustawa Prawo wodne.

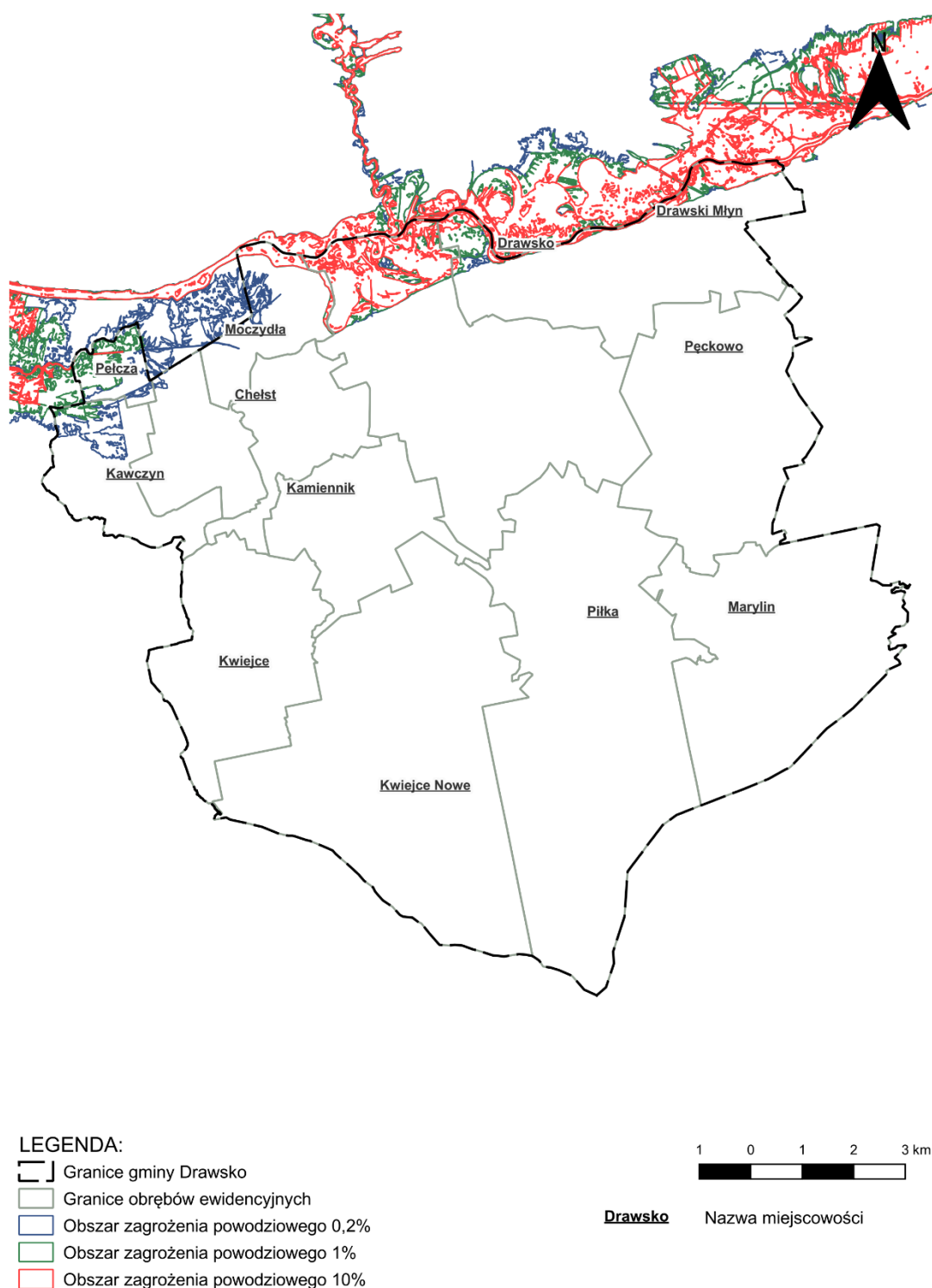
Zgodnie z obowiązującym Planem przeciwdziałania skutkom suszy Gmina Drawsko położona jest:

- w większości na obszarze ekstremalnego zagrożenia suszą atmosferyczną, jedynie obręb Marylin oraz część obrębu Piłka znajdują się na obszarze silnego zagrożenia suszą
- w części na obszarze umiarkowanego zagrożenia suszą hydrologiczną: części obrębów Drawsko, Drawsko Nadl., Kawczyn, Kwiejce, Kwiejce Nowe, Moczydła, Pełcza, pozostały obszar gminy objęty jest obszarem silnego zagrożenia suszą
- w całości na obszarze słabo zagrożonym suszą hydrogeologiczną
- fragmenty obrębów Drawsko Nadl., Kamiennik, Kawczyn, Kwiejce, Kwiejce Nowe, Marylin, Pęckowo i Piłka objęte są obszarem słabego zagrożenia suszą rolniczą, fragmenty obrębów:

Drawsko, Drawsko Nadl., Pęckowo oraz Piłka – silnego zagrożenia, natomiast pozostały obszar ekstremalnego zagrożenia suszą rolniczą.

W łącznym zestawieniu Gmina Drawsko w części obrębów Drawsko Nadl., Kawczyn, Kamiennik, Kwiejce, Kwiejce Nowe, Marylin i Piłka sklasyfikowana jest jako umiarkowanie zagrożona suszą, natomiast pozostały obszar gminy jako silnie zagrożony suszą.

Rysunek 7. Zagrożenie powodziowe na terenie Gminy Drawsko

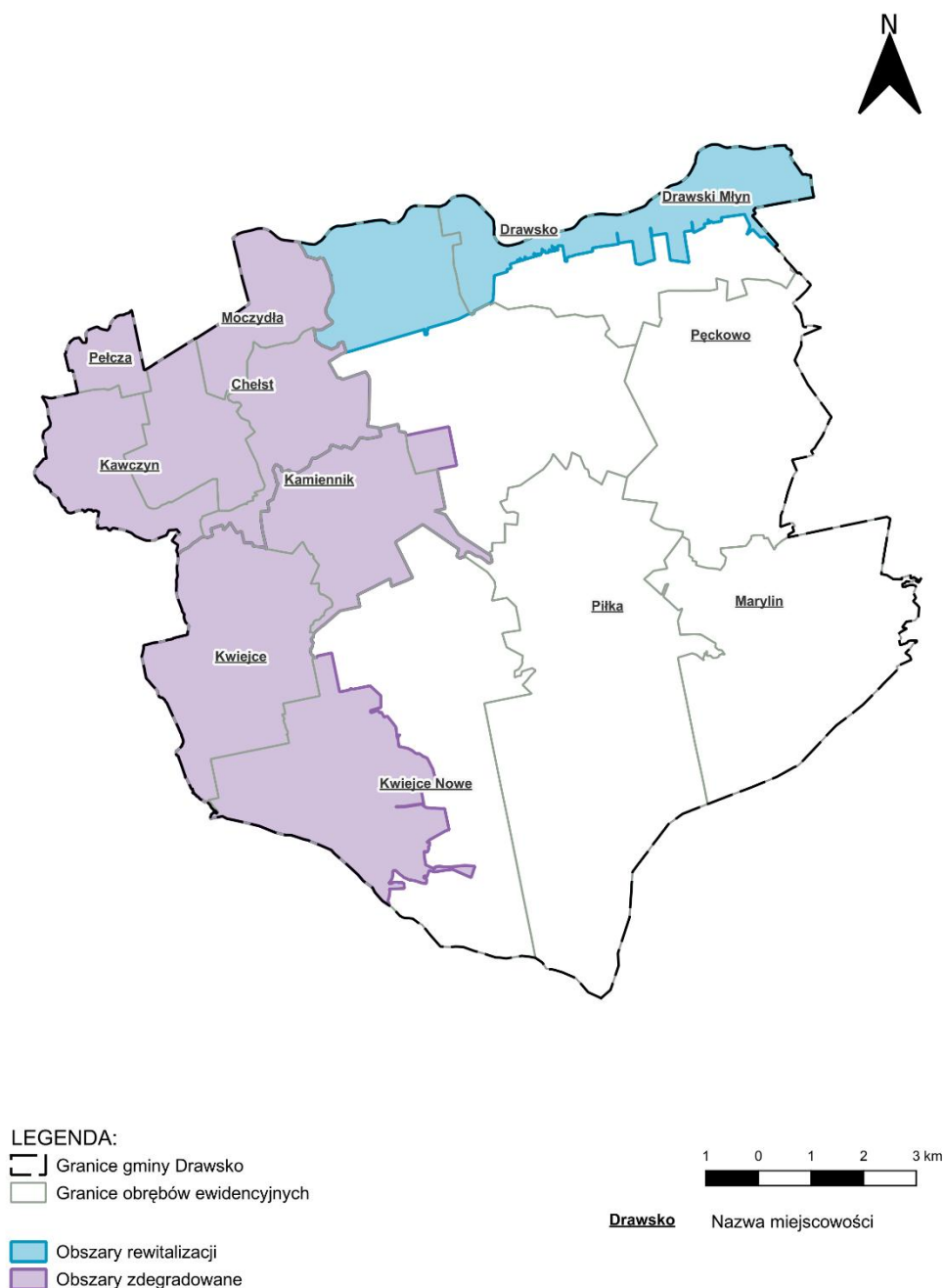

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z portalu dane.gov.pl

3.4.6. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

Gmina Drawsko posiada Gminny Program Rewitalizacji Gminy Drawsko na lata 2023-2032. W ramach tego dokumentu wyznaczony został obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Gminy Drawsko.

Rysunek 8. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Gminy Drawsko

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drawsko na lata 2023-2032

3.5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Drawsko

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Drawsko jest zobrazowaniem spodziewanych i zaplanowanych w strategii gminy procesów rozwoju i ich wpływu na kształtowanie się struktur przestrzennych i wynika z wizji rozwoju gminy i celów strategicznych, które przedstawiają się następująco:

Wizja:

Gmina Drawsko to atrakcyjny region rekreacyjno-turystyczny w północnej Wielkopolsce, z bogactwem lasów, rzek i jezior Puszczy Noteckiej. Spokojne i bezpieczne miejsce do życia.

Cele strategiczne

1. Bezpieczna i przyjazna przestrzeń do życia dla mieszkańców
2. Nowoczesna i atrakcyjna oferta kulturalno-oświatowa oraz sportowo-rekreacyjna

Docelową strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy Drawsko, wynikającą z modelu i uwzględniającą powyższe aspekty, szczegółowo przedstawiono w punkcie 3.7. Docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Drawsko.

3.5.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Gmina Drawsko jest gminą wiejską. Oznacza to, że na jej terenie nie znajduje się żadne miasto, a siedziba gminy ustanowiona jest w miejscowości Drawsko. Wieś ta położona jest w północnej części, przy granicy z gminą Krzyż Wielkopolski. Cechą charakterystyczną gminy jest spore rozproszenie wsi na terenie gminy, połączone pojedynczymi drogami.

Gminę można zaliczyć do grona gmin z dominującą funkcją krajobrazowo-turystyczną z towarzyszącą im funkcją rolniczą. Większość gminy pokryta jest lasami (ponad 65%), a także znajduje się 13 jezior rozproszonych na jej obszarze.

Struktura sieci osadniczej Gminy Drawsko jest zróżnicowana. Występuje 12 miejscowości, liczących po kilku, kilkuset, ale i ponad półtora tysiąca mieszkańców (Drawsko). Najludniejsze wsie znajdują się w północnej części gminy, poza intensywnie zalesionymi terenami, na obszarze lub w sąsiedztwie Doliny Noteci. Najmniej liczne położone są pośród terenów leśnych w pobliżu jezior.

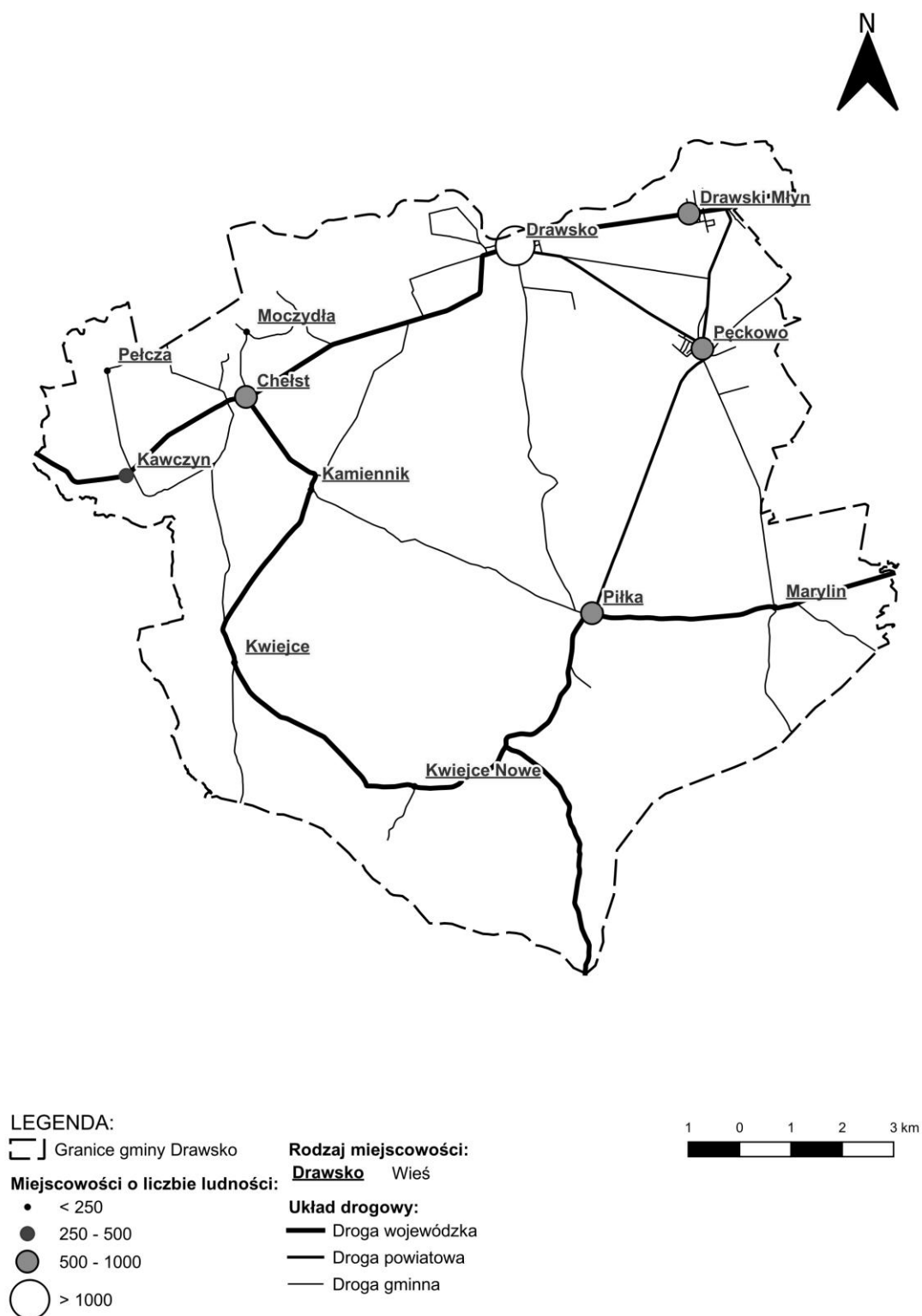
Gmina posiada kilka charakterystycznych cech struktury przestrzennej:

- Widoczne rozproszenie wsi na obszarze całej gminy
- Zwarta zabudowa w miejscowościach: Chełst, Drawsko, Drawski Młyn, Pęckowo, Kamiennik
- Bardzo rozproszona zabudowa w pozostałych miejscowościach, zarówno na obszarze Doliny Noteci jak i na obszarach zalesionych
- Niewielka populacja poszczególnych miejscowości
- Miejscowości dominujące zlokalizowane w północnej części gminy
- odległości pomiędzy wsiami, szczególnie w środkowej i południowej części gminy – od 4 do 5 km
- Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe ograniczające rozwój osadnictwa.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DRAWSKO NA LATA 2025-2035

Powyższe cechy gminy powodują przeniesienie ciężaru rozwoju gminy na jej skrajnie północną część. Najludniejsze miejscowości położone równoległe do Doliny Noteci są skomunikowane poprzez drogę wojewódzką, co w dużym stopniu ułatwia dostępność mieszkańców do każdej z nich. Pozostałe zlokalizowane w środkowej i południowej części gminy otoczone są barierą w postaci gęstych lasów Puszczy Noteckiej, która utrudnia tworzenie powiązań nie tylko z innymi miejscowościami w gminie, a także z terenami znajdującymi się poza Gminą Drawsko.

Rysunek 9. Hierarchia sieci osadniczej w Gminie Drawsko

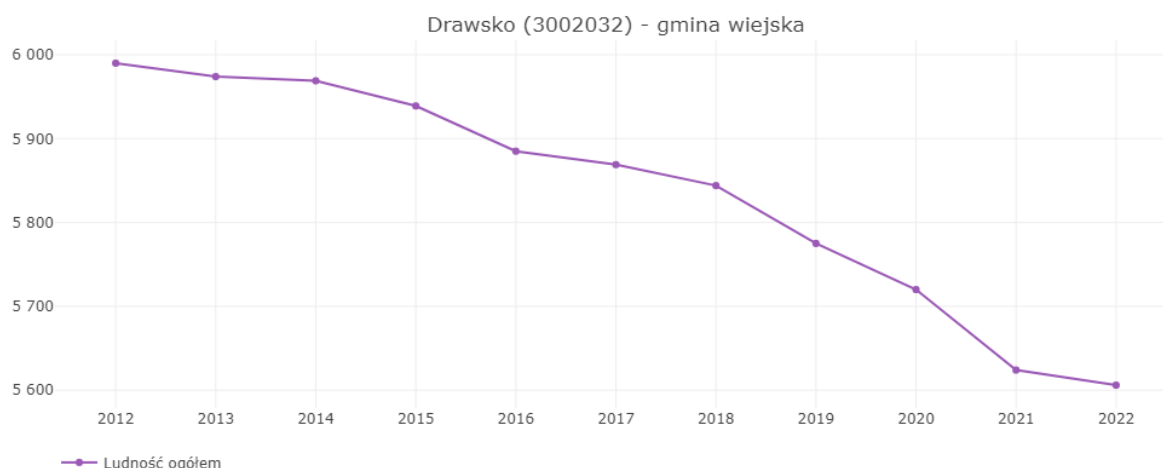
Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DRAWSKO NA LATA 2025-2035

Analiza ludności Gminy Drawsko w latach 2012-2022 wykazuje niewielkie zmiany w liczbie mieszkańców gminy. W roku 2022 gminę zamieszkiwało łącznie 5.990 mieszkańców, natomiast w 2012 r. – 5.606. W perspektywie 10 lat liczba mieszkańców Gminy Drawsko zmalała o około 6,5%.

Poniższy wykres prezentuje liczbę ludności w Gminie Drawsko od 2012 r. do 2022 r. Niewielkie zmiany rok roczne liczby mieszkańców obrazują powolne wyludnianie się gminy. Dziesięcioletni stały trend malejący liczby mieszkańców prawdopodobnie będzie się dalej utrzymywał w kolejnych latach.

Wykres 1. Liczba ludności w latach 2012-2022 w Gminie Drawsko

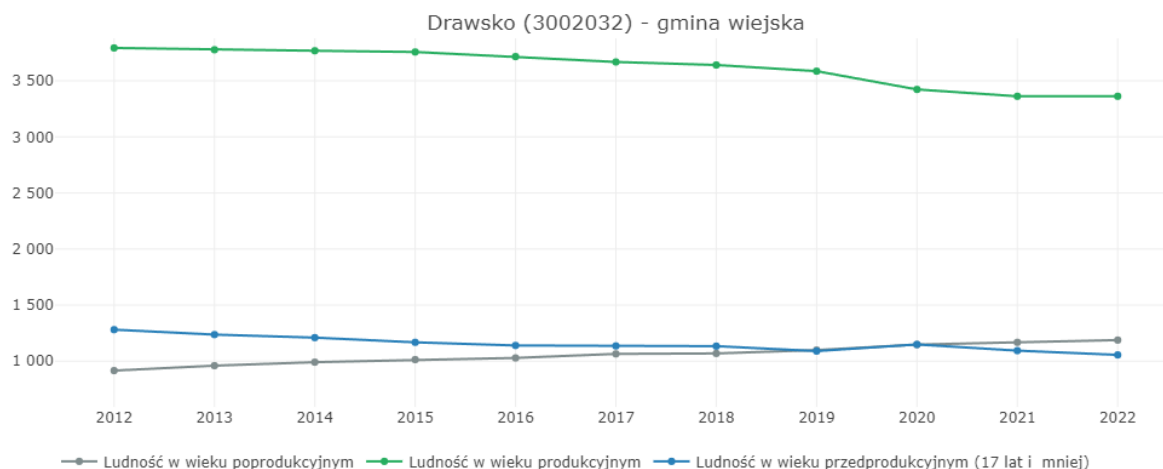
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z <https://analizy.monitorrozwoju.pl/>

Dzieląc populację Gminy Drawsko ze względu na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny można zaobserwować niewielkie, lecz niepokojące zmiany na przestrzeni lat 2012-2022. W gminie zdecydowanie dominuje grupa ludności w wieku produkcyjnym, tj. w wieku od 15 lat do 59 u kobiet i 64 u mężczyzn. Współczynnik obciążenia demograficznego, czyli stosunek liczby osób w wieku produkcyjnym do liczby ludności w wieku przed i poprodukcyjnym, wahał się na przestrzeni lat. Najwyższy odnotowano w 2012 r. i wynosił aż 1,73, natomiast najniższy wystąpił w roku 2021 - 1,49. Najnowsze dane z 2022 roku wskazują wartość 1,50, co oznacza pierwszy, lecz bardzo niewielki wzrost w ciągu ostatnich 10 lat.

Poniższy wykres obrazuje zmiany w udziale ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Widoczny jest ciągły spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym w latach 2012-2022 przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, co jednoznacznie wskazuje na starzenie się społeczeństwa i kończenia przez coraz większą liczbę osób aktywności zawodowej.

W latach 2012-2019 malała liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym. Jedyny wzrost był zaobserwowany w roku 2020, następnie dalej rejestrowany jest spadek. Odwrotna sytuacja przedstawia się w grupie osób w wieku poprodukcyjnym. W latach 2012-2022 wzrastała liczba osób w tej grupie, by w 2019 osiągnąć wartość większą (1099) niż osób w wieku przedprodukcyjnym (1090).

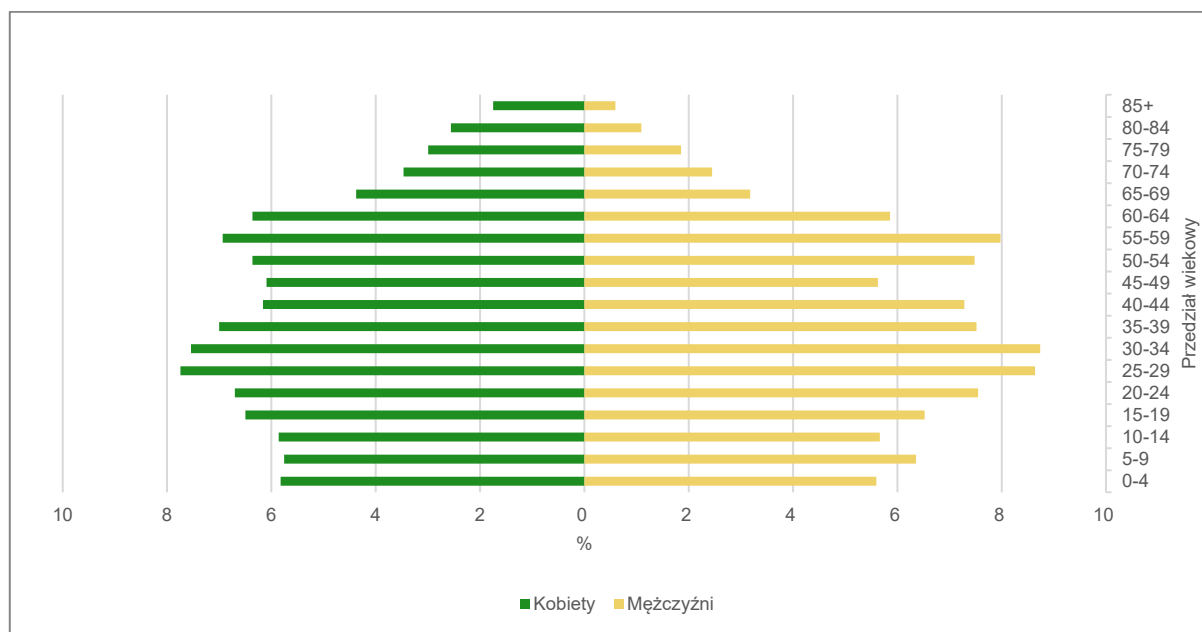
Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Drawsko w latach 2012-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z <https://analizy.monitorrozwoju.pl/>

Zgodnie z danymi udostępnianymi przez Monitor Rozwoju Lokalnego, w Gminie Drawsko w latach 2012-2022 postępowało starzenie się społeczeństwa lokalnego. W 2012 r. najliczniejszymi grupami były osoby w wieku od 25 do 44 lat oraz od 54 do 59 lat. Na piramidzie wieku widoczne są właśnie te dwa wyższe demograficzne w gminie, następujące po sobie co około 20 lat. Osoby z drugiego wyżu stanowią w większości potomstwo osób z pierwszego. Jest to klasyczne zastępowanie pokoleń bez większego wpływu migracji na ten stan – niemal niezmienna liczba ludności w przeciągu 10 lat z trendem malejącym. Ponadto pomiędzy wyżami demograficznymi widać niewielki spadek liczebności ludności. U osób w podeszłym wieku uwidacznia się różnica w liczbie ludności ze względu na płeć; widoczny się wskaźnik feminizacji. Piramida wieku, w której podstawa jest węższa od jej środkowej części, oznacza społeczeństwo starzejące się bez możliwości pełnego zastępowania się pokoleń.

Wykres 3. Piramida wieku mieszkańców Gminy Drawsko w 2012 r.

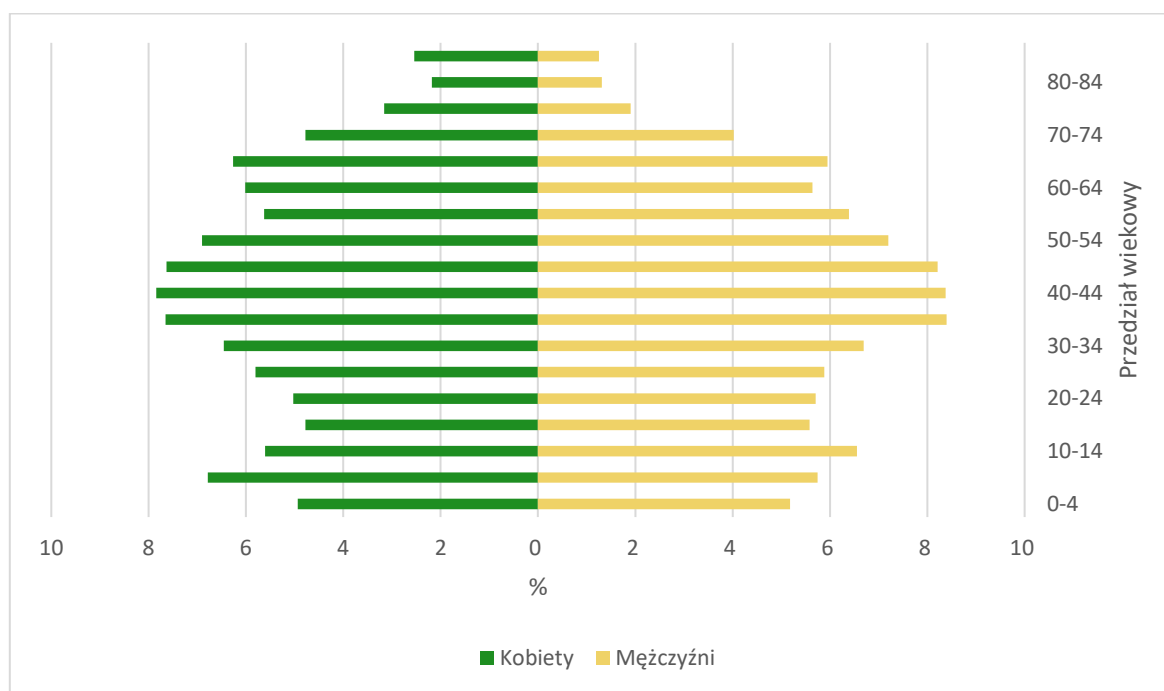

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z <https://analizy.monitorrozwoju.pl/>

Piramida wieku z 2022 r. przedstawia podobną sytuację, co struktura wieku z 2012 r. Różnica widoczna jest w wieku roczników z największą liczbą ludności. Szczyty przesunęły się o około 10 lat, z czego drugi z nich widocznie się zmniejszył, co sugeruje migrację lub wyższą śmiertelność w przedziale wiekowym 60-69 lat.

Kolejnym sygnałem o starzejącym się społeczeństwie w Gminie Drawsko jest węższa w stosunku do roku 2012 podstawa piramidy, przy jednoczesnym szerszym jej końcu. Oznacza to, że pogłębia się problem braku zastępowania się pokoleń, przy jednoczesnym zwiększeniu się osób starszych – w wieku poprodukcyjnym, wpływające negatywnie na obciążenie demograficzne.

Wykres 4. Piramida wieku mieszkańców Gminy Drawsko w 2022 r.

Opracowanie własne na podstawie danych z <https://analizy.monitorrozwoju.pl/>

Gmina Drawsko od ponad dziesięciu lat wyludnia się. Powyżej przedstawione dane pozwalają postawić tezę, iż z biegiem lat liczba ludności nadal będzie się zmniejszać. Średni wiek mieszkańca będzie wzrastał, powodując starzenie się społeczeństwa. Będzie postępować zmniejszanie się liczby osób mogących podjąć pracę, a zwiększy liczba osób w wieku poprodukcyjnym przy jednocześnie malejącej liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym, będących przyszłym pokoleniem osób pracujących. Oznacza to, że znacząco będzie maleć zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową, a także na nowe miejsca w pracy w gminie i w konsekwencji osłabną czynniki wpływające na rozwój struktury osadniczej i przestrzennej gminy.

3.5.2. System powiązań przyrodniczych

Ukształtowanie terenu

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym, Gmina Drawsko położona jest w megaregionie Pozaalpejskiej Europy Środkowej, w podprowincji Pojezierzy Południowobałtyckich, makroregionie Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, oraz w mezoregionie Kotliny Gorzowskiej.

Najniżej położony jest północny fragment gminy obejmujący dolinę rzeki Noteć (ok. 30 m n.p.m.). Na południe od granicy doliny (powyżej terasy) poziom terenu gwałtownie wzrasta o około 5 do 10 m. W centralnej części gminy wysokość terenu waha się od około 40 do 50 m. Zachodnia część gminy średnio znajduje się nieco niżej niż wschodnia. Widocznych jest kilka wąskich i długich dolin rzecznych ciągnących się z południa aż do doliny rzecznej na północy gminy. Południowa część gminy jest najbardziej urozmaicona pod względem rzeźby terenu. Występują liczne wydmy, ukształtowane w kierunku wschodnim. Osiągają wysokość ok. 70 m n.p.m. i stanowią najwyższe punkty na obszarze całej Gminy Drawsko.

Warunki geologiczne

Gmina znajduje się w obrębie fragmentu jednostki geologiczno-strukturalnej Synklinorium Szczecińskiego, nazywanej na tym odcinku geosynkliną Czarńków – Oborniki, przebiegającej z kierunku północno-zachodniego na południowy wschód. Obniżenie to wypełnione jest osadami górnej kredy. Konfiguracja stropu mezozoiku jest bardzo zróżnicowana - od 60 do 160 m ppm. Na nierównej powierzchni kredowej zostały zdeponowane utwory trzeciorzędowe, reprezentowane głównie przez iły, mułki i iłowce o miąższości ponad 150 m w północnej części gminy. Osady piaszczyste z tego okresu (drobnoziarniste piaski kwarcowe) występują wąskim pasem na południe od wsi Piłka oraz na wschód od wsi Drawski Młyn. Utwory czwartorzędowe na terenie gminy tworzą ciągłą pokrywę o zróżnicowanej miąższości od 25 do 55 m. Największą powierzchnię zajmują osady lodowcowe i wodno-lodowcowe, reprezentowane przez piaski gliniaste, piaski luźne oraz żwiry. Utwory holocenyjskie zajmują całą powierzchnię terasy zalewowej doliny Noteci oraz równinę zastoiskową między miejscowościami Piłka i Pęckowo. Utwory te na znacznie mniejszych powierzchniach występują również w obrębie dna doliny rzeki Między i jej licznych dopływów oraz wzdłuż rzeki Człapi, a także w sąsiedztwie jezior, w ich strefie zarostu, gdzie znacznie obniżył się poziom wód gruntowych. Są to głównie piaski rzeczne luźne i próchniczne oraz torfy (masywne-trzcinowo-turzycowe) i gytie, najczęściej dobrze rozłożone bez domieszek osadów mineralnych.

Gleby

Większość terenów Gminy Drawsko pokryta jest glebami leśnymi. Najlepszymi glebami występującymi w gminie są kompleks pszenno-wadliwy oraz kompleks żytni bardzo dobry (pszenno-żytni) – gleby brunatne. Zlokalizowane są głównie w obrębie miejscowości Drawsko i Pęckowo. Pozostałą część terenów rolnych stanowią gleby słabsze (kompleks żytni dobry, żytni słaby, żytni bardzo słaby) – gleby brunatne i czarne ziemie, natomiast w dolinach rzek i na terenach podmokłych dominują gleby organiczne – gleby murszowo-mineralne i murszowate oraz gleby torfowe i murszowo-torfowe.

Hydrologia

Pod względem głębokości zalegania wód podziemnych Gmina Drawsko jest zróżnicowana. Pierwszy poziom obejmuje obszar terasy zalewowej ograniczonej załomem wyższej terasy na północ od miejscowości Chelst, Drawsko i Drawski Młyn. Wody podziemne zalegają od 0 do 2 m p.p.t., a głębokość uzależniona jest od opadów atmosferycznych. Drugi poziom wodonośny występuje w obrębie terasy nadzalewowej (środkowej). Głębokość zalegania waha się od 2 do 8 m p.p.t. i zależna jest od opadów atmosferycznych, a także od budowy geologicznej (ułożenia warstw przepuszczalnych). Trzeci poziom wodonośny występuje w obrębie terasy wysokiej zajmującej południową część gminy, na południe od miejscowości Kwiejce Nowe, Piłka i Marylin. Wody podziemne zalegają na głębokości

ponad 20 m. Wpływa na to przede wszystkim budowa geologiczna. Miejscami zaleganie wód podziemnych sięga 3-5 m p.p.t. – w rejonie miejscowości Kwiejce Nowe.

Przez obszar gminy biegnie dział wodny IV-rzędu, oddzielający zlewnię rzeki Miały od zlewni bezpośredniej rzeki Noteci. Dział ten przebiega od zachodu wzdłuż wału przeciwpowodziowego następnie na południe do miejscowości Drawsko i Drawski Młyn.

Głównym ciekim wodnym na terenie Gminy Drawsko jest rzeka Miała. Przebiega od wschodniej granicy gminy w rejonie miejscowości Marylin i wpływa do rzeki Noteć poza granicami gminy, w rejonie miasta Drezdenko. Rzeka Noteć na odcinku Moczydła - Drawski Młyn płynie wzdłuż północnej granicy gminy. Pomimo niewielkiego obszaru, jaki na terenie gminy zajmuje jej zlewnia bezpośrednia, rzeka ta odgrywa bardzo ważną rolę w kształtowaniu stosunków wodnych w północnej części gminy.

Na terenie gminy znajduje się 13 jezior powyżej 1 ha powierzchni. Większość z nich zlokalizowana jest w południowej części gminy w rejonie wsi Kwiejce Nowe i Piłka. W części północnej znajduje się tylko jedno jezioro Moczydło, sąsiadujące z dużym obszarem torfowiskowym oraz zbiornik na rzece Miała w miejscowości Kamiennik (zalew Kamiennik). Część jezior posiada zagospodarowaną linię brzegową, głównie na cele turystyczne i rekreacyjne.

Oprócz naturalnych cieków i zbiorników wodnych, na terenie gminy występują także elementy hydrologiczne pochodzenia antropogenicznego. Największe zagęszczenie kanałów i rowów melioracyjnych znajduje się na terenach w pobliżu rzeki Noteć, a także na obszarze Łąk Pęcowskich (w rejonie miejscowości Pęcowo). Sztuczne ciek wodne pełnią głównie rolę odwadniającą terenów narażonych na zalewanie nadmiarem wody z rzeki Noteć, a także nawadnianie terenów uprawianych rolniczo w środkowej części gminy.

Szata roślinna

Gmina Drawsko pokryta jest w około 87% roślinnością różnego typu: lasy, łąki, pastwiska, tereny podmokłe, sady itd. Największą część pokrywają lasy – ok. 67%.

Lasy zlokalizowane są w południowej i centralnej części gminy. W większości zajmują je siedliska borów świeżych, w których dominuje drzewostan sosnowy z domieszką brzozy. W rejonach o korzystniejszych warunkach wodnych występują siedliska lasów mieszanych i mieszanych wilgotnych, w których oprócz sosny występują także dąb, brzoza czy modrzew. Na terenach okresowo podtapianych istnieją siedliska lasów świeżych i lasów wilgotnych składające się z głównie z dębu, brzozy, olchy. Tworzą one w gminie bardzo małe powierzchnie w sąsiedztwie krawędzi pradoliny. W bezpośrednim sąsiedztwie koryta rzeki Noteci występują siedliska olsów składające się głównie z olszy, sosny oraz brzozy.

Łąki, pastwiska i tereny podmokłe pokrywają około 3.200 ha gminy, co stanowi ok. 20% powierzchni całkowitej Gminy Drawsko. Zlokalizowane są one głównie w północnej części w obrębie rzeki Noteć. Ze względu na bliskość rzeki, w porach wiosennych tereny te często są zalewane, co ogranicza ich wykorzystanie pod uprawę. Korzystniejsze warunki występują na łąkach i pastwiskach zlokalizowanych bardziej na południe, w rejonie miejscowości Pęcowo (Łąki Pęcowskie). Niewielkie obszary łąk i pastwisk znajdują się także wzdłuż rzek Miały i Człapi.

Przyroda i formy ochrony

Na terenie Gminy Drawsko oprócz krajowych form ochrony przyrody opisanych w podrozdziale 3.4.2. Formy ochrony przyrody występują także inne obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych:

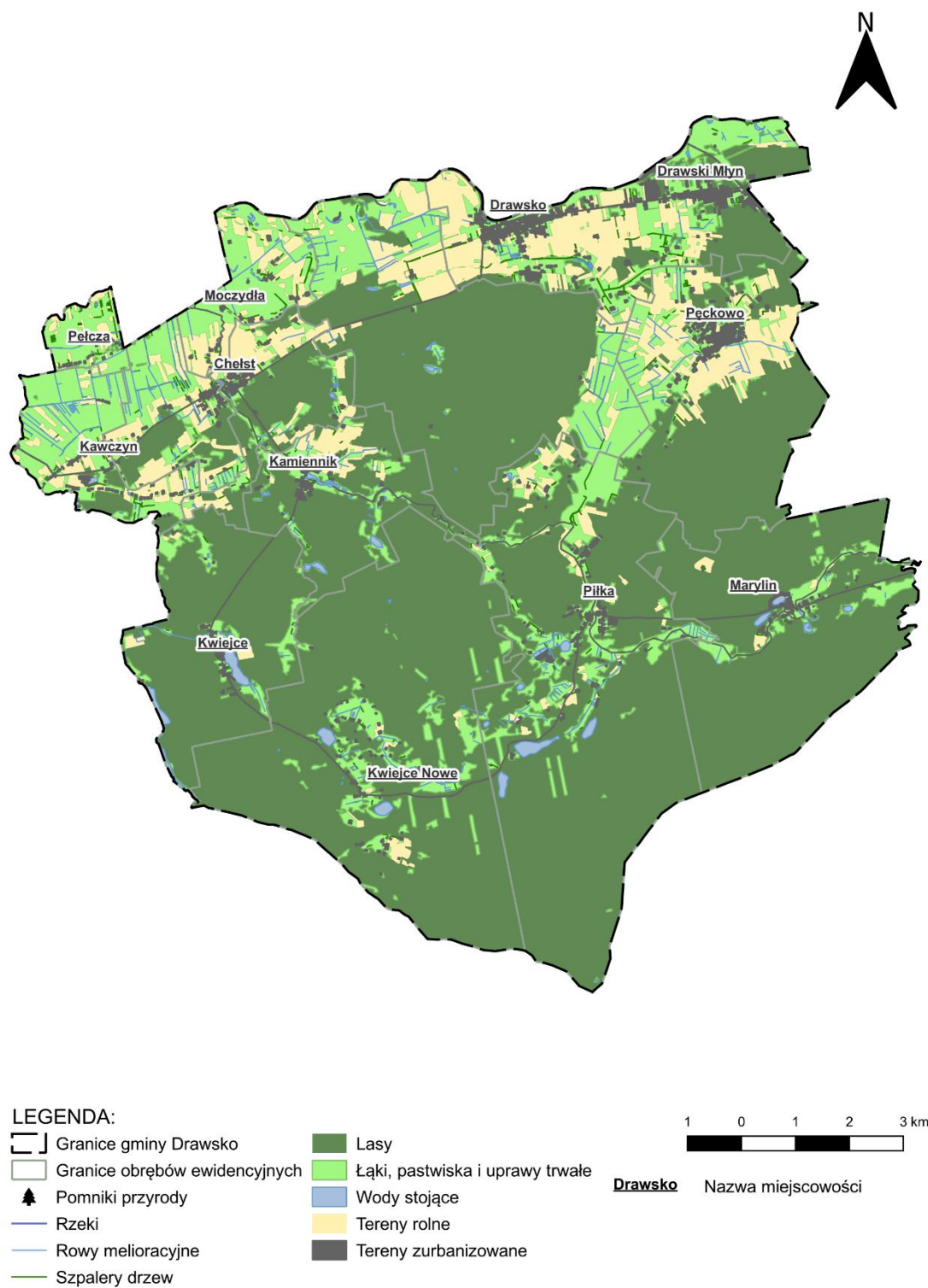
- Lasy chronione:
 - Glebochronne,
 - Wodochronne,
 - Lasy na stałych powierzchniach naukowo-badawczych,
- Gleby chronione – wszystkie gleby mineralne klasy I-III oraz wszelkie gleby organiczne podlegają ochronie przed zmianą ich przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne. Największą powierzchnię w gminie zajmują gleby leśne, położone w południowej i środkowej części. Z kolei gleby mineralne występują głównie w północnej części, pomiędzy doliną Noteci, a rozległymi kompleksami leśnymi. Najlepsze jakościowo gleby mineralne zlokalizowane są na południe i wschód od miejscowości Drawsko, a także na południe od wsi Pęckowo. Gleby organiczne położone są wzdłuż rzek Noteć oraz Miąła.

Wyżej opisane elementy środowiska przyrodniczego oraz prawnie ustanowione formy ochrony przyrody tworzą system powiązań przyrodniczych na terenie Gminy Drawsko. Większość obszaru gminy stanowią gęste kompleksy leśne, poprzecinane ciekami wodnymi, wzdłuż których położone są niewielkie jeziora. Stanowi to zróżnicowany, rozległy oraz cenny przyrodniczo obszar (tylko część Puszczy Noteckiej znajduje się w obrębie Gminy Drawsko). Północna część gminy w większości stanowi fragment Doliny Noteci charakteryzujący się łąkami, pastwiskami oraz terenami podmokłymi, poprzecinanymi niewielkimi ciekami wodnymi i rowami melioracyjnymi. Całość uwarunkowań przyrodniczych na terenie gminy tworzy bardzo cenne w skali kraju warunki dla bytowania zwierząt, a także dla człowieka – pod kątem turystycznym i rekreacyjnym.

Wybitnie leśny i podmokły charakter gminy stanowi doskonałe warunki dla tworzenia spójnego lokalnego systemu powiązań przyrodniczych. Należy zatem prowadzić działania mające na celu utrzymanie i dalszą poprawę jakości powiązań i doprowadzić do możliwie największego zintegrowania elementów środowiskowych wewnątrz Gminy Drawsko, jak również z terenami wokół.

Najistotniejsze zasady ochrony środowiska i jego zasobów (powierzchni ziemi, wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza, krajobrazu i przyrody) zostały zamieszczone w podrozdziale, dotyczącym ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Drawsko.

Rysunek 10. Elementy środowiska przyrodniczego w gminie

Źródło: Opracowanie własne

3.5.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Układ drogowy w Gminie Drawsko składa się z dróg: wojewódzkich nr 133, 135 i 181, powiatowych oraz gminnych. Cechą charakterystyczną układu drogowego gminy jest niewielkie pokrycie gminy drogami. Wynika to z faktu, że większość Gminy Drawsko stanowią lasy i tereny pól uprawnych, a drogi stanowią rozproszoną sieć, łączącą poszczególne miejscowości ze sobą, a także z terenami poza granicami gminy.

Podstawowy szkielet komunikacyjny gminy stanowią fragmenty trzech dróg wojewódzkich o nr:

- DW133 – ma długość około 38 km i łączy miejscowość Chełst z wsią Chrzypsko Wielkie. W Gminie Drawsko ma długość nieco ponad 18 km i prowadzi z północy na południe od miejscowości Chełst, poprzez Kamiennik, Kwiejce i kierunku gminy Wronki.
- DW135 – ma długość około 21 km i łączy Wieleń z drogą wojewódzką nr 133 w rejonie miejscowości Marylin. Na obszarze Gminy Drawsko ma długość nieco ponad 9,5 km i znajduje się w południowo-wschodniej części.
- DW181 – ma długość ok. 53 km i łączy Drezdenko z Czarnkowem. W Gminie Drawsko ma długość ok. 16,7 km i zlokalizowana jest w północnej części wzdłuż rzeki Noteć.

Drugą pod względem kategorią dróg są drogi powiatowe. Przez Gminę Drawsko przebiegają 2 drogi powiatowe o łącznej długości ponad 18 km:

- 1323P w przebiegu Krzesiwo - Krzyż Wlkp. (ul. Wojska Polskiego, Walki Młodych, Drawska) - Drawsko – Pęckowo
- 1336P w przebiegu Drawski Młyn - Pęckowo - Piłka.

Łączna długość dróg gminnych wynosi ponad 69 km. Część z nich posiada nawierzchnię asfaltową, jednakże większość nadal pokryta jest nawierzchnią gruntową.

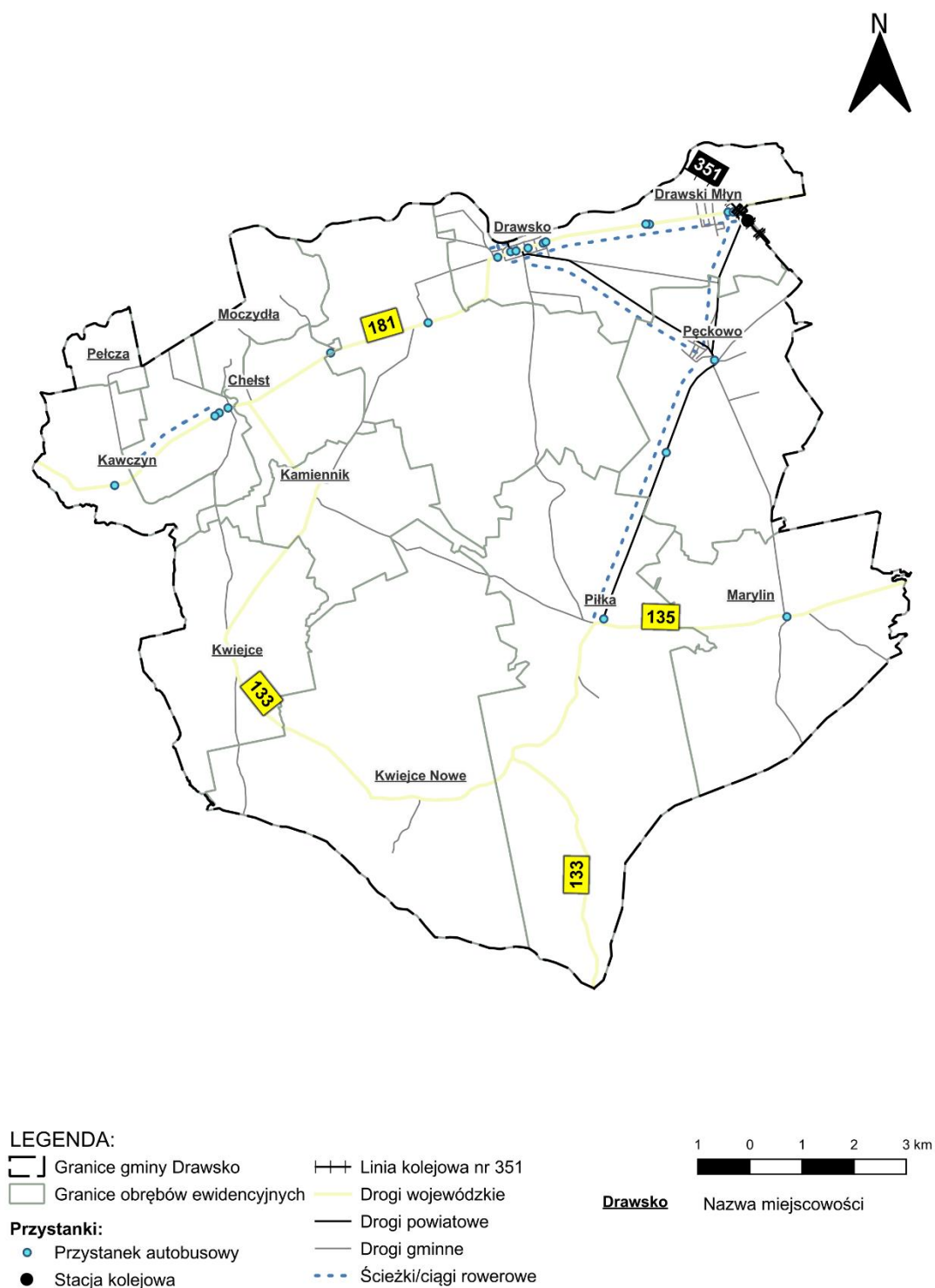
W północno-wschodniej części Gminy Drawsko przebiega niewielki fragment linii kolejowej nr 351. Stanowi ona fragment międzynarodowej magistrali E59, łączącej stacje Poznań Główny ze Szczecinem Głównym. Jest głównym łącznikiem województwa zachodniopomorskiego z centralną częścią Polski. W Gminie Drawsko linia kolejowa ma długość nieco ponad 2 km. Przy niej zlokalizowany jest jeden przystanek – dworzec kolejowy Drawski Młyn. Transport publiczny autobusowy wykonują prywatni przewoźnicy.

Sieć dróg rowerowych na terenie Gminy Drawsko nie jest w wystarczającym stopniu rozbudowana i nie ma charakteru ciągłego. Zgodnie z Wielkopolską Bazą Dróg Rowerowych (opracowana przez Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu), drogi rowerowe występują tylko w północnej części gminy na odcinkach dróg:

- Drawsko – Drawski Młyn
- Drawsko – Pęckowo
- Pęckowo – Piłka
- Drawski Młyn – Pęckowo
- Chełst – Kawczyn.

Pozostały ruch rowerowy na terenie gminy musi odbywać się na współdzielonych z pozostałymi uczestnikami ruchu drogowego.

Rysunek 11. Główne elementy sieci transportowej w Gminie Drawsko

Źródło: Opracowanie własne

3.5.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Sieć wodociągowa

Sieci wodociągowe służą doprowadzeniu wody na cele bytowo-gospodarcze dla mieszkańców gminy oraz w celach ochronnych, na przykład zabezpieczeniu na wypadek wystąpienia zagrożenia pożarowego. Rozproszenie niewielkich miejscowości na obszarze gminy nie wpływa pozytywnie na rozwój i centralizację sieci wodociągowej. Aktualnie na terenie gminy występują dwie stacje uzdatniania wody:

- SUW Drawsko Abisynia,
- SUW Chelst.

Stacja Uzdatniania Wody Drawsko Abisynia zlokalizowana jest w południowej części miejscowości Drawsko. Eksploatuje ona wody podziemne z czwartorzędowego międzyglinowego poziomu plejstocńskiego. Samo ujęcie składa się z dwóch studni głębinowych: nr 1 o głębokości 51,5 m oraz nr 2 o głębokości 48,0 m. W stacji wykorzystywane są dwa zbiorniki stalowe o pojemności 100 m³ do magazynowania pozyskanej wody. Wodę używa się także do płukania filtrów w stacji. SUW obsługuje miejscowości: Drawsko, Drawski Młyn, Marylin, Pęckowo, Piłka. Natomiast w sytuacjach awaryjnych także miejscowości: Chelst, Kamiennik, Kawczyn, Kwiejce, Kwiejce Nowe, Moczydła, Pełcza.

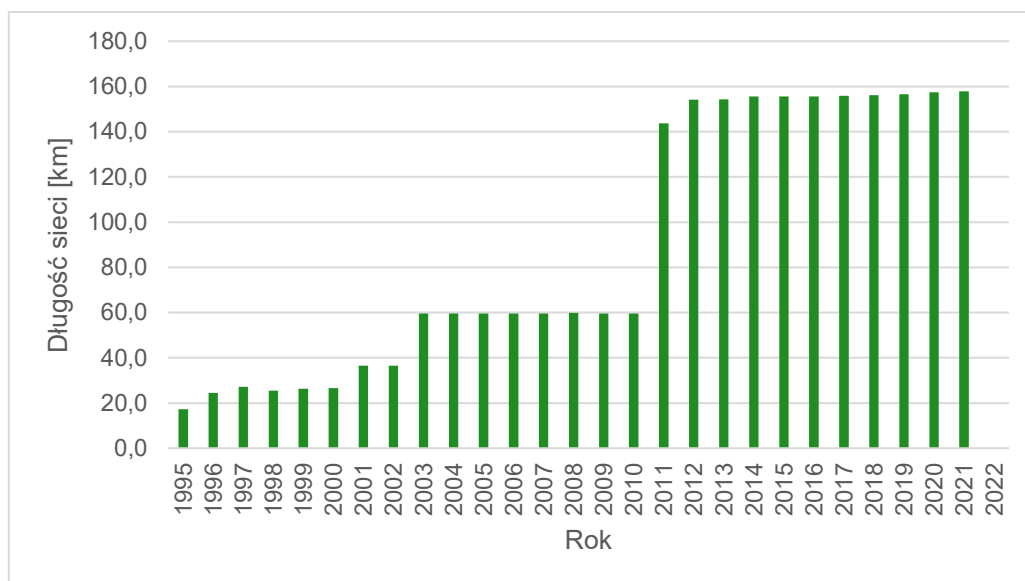
Ujęcie wody funkcjonuje na podstawie pozwolenia wodnoprawnego: Decyzja znak BD.ZUZ.2.4210.347.2021.AI z dnia 03.12.2021 r., wydana przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Pile. Strefa ochrony bezpośredniej dla ujęć nr 1 i 2 została ustanowiona Decyzją znak BD.ZUZ.2.4100.428.2018.AS z dnia 24 września 2019 r., wydaną przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Pile.

Stacja Uzdatniania Wody Chelst zlokalizowana jest w południowej części miejscowości Chelst. Eksploatuje ono wody podziemne z czwartorzędowego podglinowego poziomu plejstocńskiego. Samo ujęcie składa się z dwóch studni głębinowych: nr 1 o głębokości 70,0 m oraz nr 2 o głębokości 72,0 m. SUW obsługuje miejscowości: Chelst, Kamiennik, Kawczyn, Kwiejce, Kwiejce Nowe, Moczydła, Pełcza, a także w sytuacjach awaryjnych miejscowości Drawsko, Drawski Młyn, Marylin, Pęckowo, Piłka.

Ujęcie wody funkcjonuje na podstawie pozwolenia wodnoprawnego: Decyzja znak BD.ZUZ.2.4210.345.2021.AI z dnia 03.12.2021 r., wydana przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Pile. Strefa ochrony bezpośredniej dla ujęć nr 1 i 2 została ustanowiona Decyzją znak BD.ZUZ.2.4100.429.2018.AS z dnia 14 sierpnia 2019 r., wydaną przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Pile.

Zmiany długości sieci wodociągowej na terenie Gminy Drawsko zostały zaprezentowane na poniższym wykresie (dane GUS). Zauważalny jest duży wzrost długości sieci na początku drugiej dekady XXI wieku. Następnie nastąpiło zdecydowanie wyhamowanie nowych inwestycji infrastrukturalnych, które trwa do dziś.

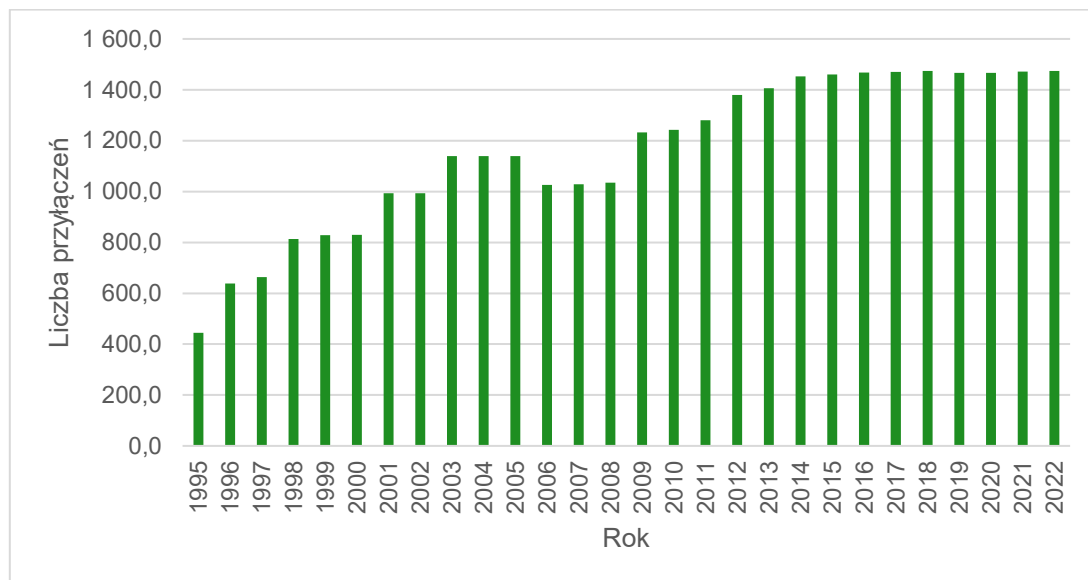
Wykres 5. Długość sieci wodociągowej w Gminie Drawsko w latach 1995-2022

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Pod względem liczby przyłączy zauważalny jest mniej dynamiczny, lecz bardziej długotrwały wzrost punktów, do których została doprowadzona sieć wodociągowa. Od roku 2014 niemalże nie przeprowadzono żadnych działań, mających na celu podłączenie sieci do nowych użytkowników.

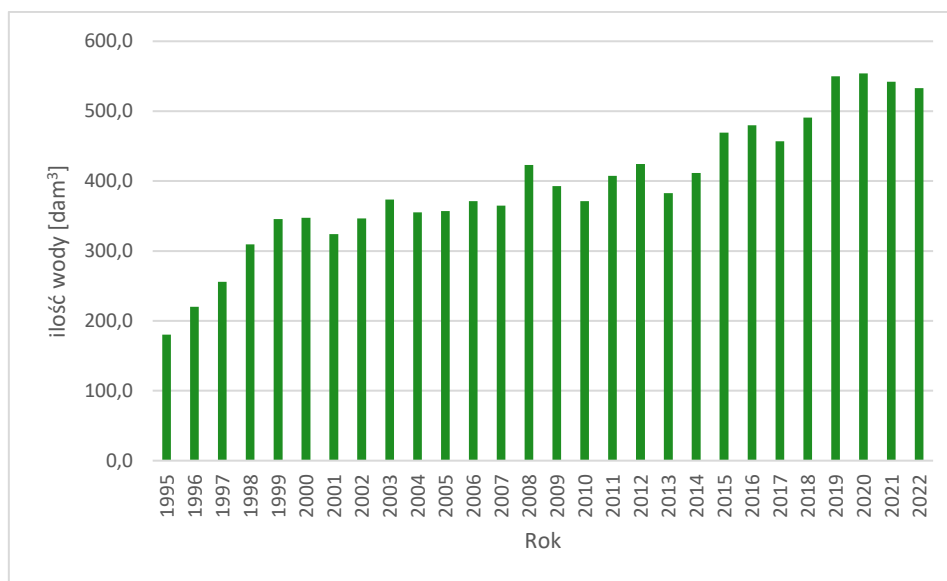
Wykres 6. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej w Gminie Drawsko w latach 1995-2022

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Pod kątem zużycia wody w Gminie Drawsko sytuacja na przestrzeni lat była bardzo zmienna. Zauważalny jest trend wzrostowy, jednakże, w niektórych latach następuje spadek ogólnego zużycia wody. Poniższy wykres prezentuje zużycie wody (dam3) w Gminie Drawsko w latach 1995-2022 (dane GUS).

Wykres 7. Zużycie wody w Gminie Drawsko w latach 1995-2022

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Sieć kanalizacyjna

Na terenie gminy znajduje się jedna oczyszczalnia ścieków w miejscowości Drawski Młyn. Jest to biologiczna oczyszczalnia ścieków o parametrach:

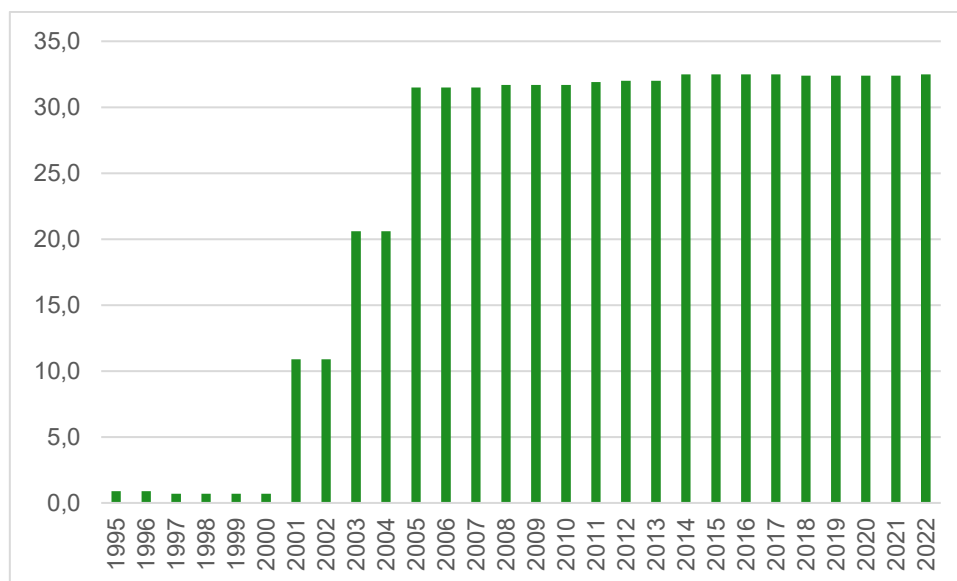
- średnia przepustowość oczyszczalni: Qśr. dob. = 615,00 m³/d
- maksymalna wydajność oczyszczalni w RLM (Równoważona liczba mieszkańców): 5.433
- max. skład ścieków oczyszczonych:
 - BZT5- 25g O₂/m³
 - ChZT- 125g O₂/m³
 - zawiesina ogólna - 35 g/m³.

Oczyszczone ścieki odbierane są przez rów melioracyjny zlokalizowany na działce nr 977/10 w miejscowości Drawski Młyn, stanowiącą część obrębu Drawsko.

Miejscowościami obsługiwanymi przez sieć kanalizacji sanitarnej są: Drawsko, Drawski Młyn oraz Pęckowo. Ścieki z pozostałych miejscowości w gminie dowożone są taborem asenizacyjnym do stacji zlewnej oczyszczalni ścieków.

Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Drawsko pod koniec poprzedniego stulecia była bardzo słabo rozwinięta. Na początku XXI wieku doszło do dynamicznego wzrostu długości linii kanalizacyjnych. Aktualnie łączna długość sieci kanalizacji sanitarnej w gminie wynosi ok. 32,5 km. Poniższy wykres prezentuje zmiany stanu rozwoju na przestrzeni lat.

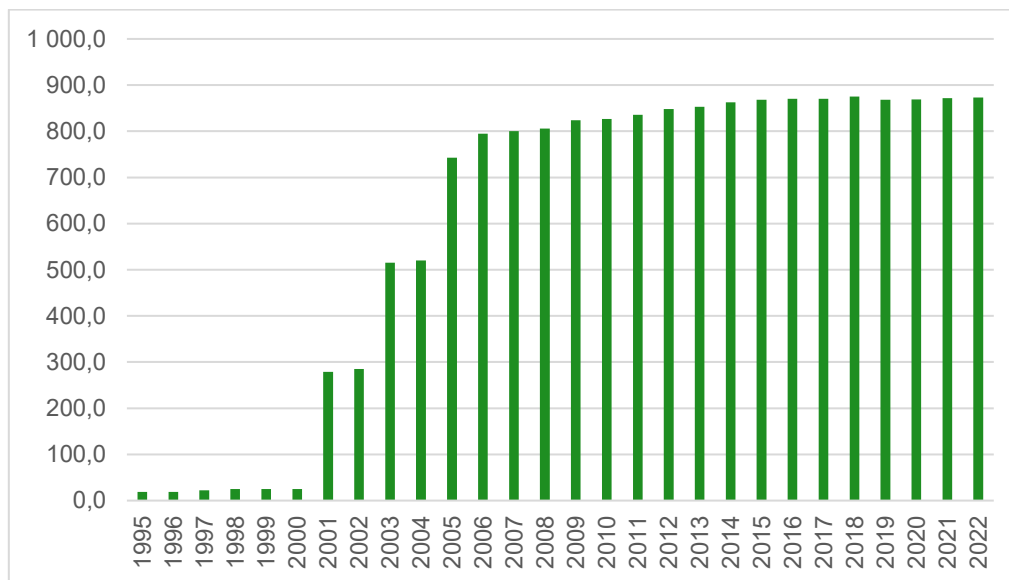
Wykres 8. Długość sieci kanalizacyjnej w Gminie Drawsko w latach 1995-2022

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W Gminie Drawsko wzrost liczby przyłączy do sieci kanalizacyjnej jest proporcjonalna do wzrostu jej długości. Według najnowszych danych za 2022 r. 873 gospodarstwa domowe były podłączone do sieci. Poniższy wykres prezentuje liczbę przyłączy na przestrzeni lat.

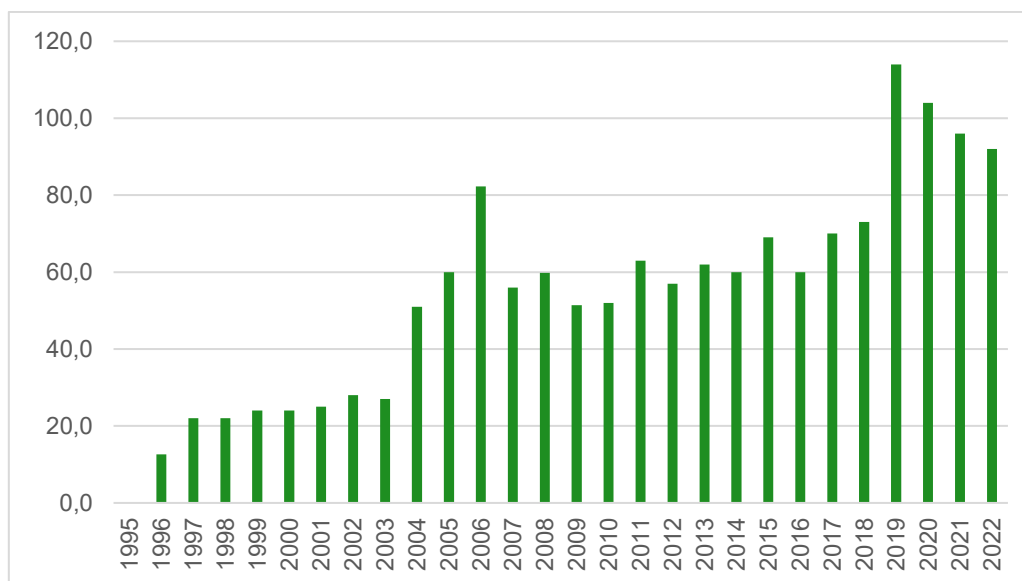
Wykres 9. Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej w Gminie Drawsko w latach 1995-2022

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Podobnie jak w przypadku zużycia wody w gospodarstwach domowych, ilość odprowadzonych ścieków nie rośnie z roku na rok. W 2006 roku zauważalny jest jeden z dwóch wyraźnych szczytów odprowadzania liczby ścieków. Drugi natomiast wystąpił w 2019 r. Poniższy wykres obrazuje zmiany w generowaniu ścieków bytowych na przestrzeni lat.

Wykres 10. Produkcja ścieków w Gminie Drawsko w latach 1995-2022

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Sieć kanalizacji deszczowej

Brak jest zorganizowanej sieci kanalizacji deszczowej na terenie gminy. Wody opadowe z terenu gminy są odprowadzane w większości przez drobne ciek, strumienie i rowy melioracyjne lub bezpośrednio powierzchniowo poprzez infiltrację do gruntu.

Sieć elektroenergetyczna

Na terenie Gminy Drawsko znajduje się jeden Główny Punkt Zasilający „Drawski Młyn” 110/15kV. Pod względem napowietrznych linii elektroenergetycznych, w gminie znajdują się:

- Linie e.e. wysokiego napięcia:
 - 110kV Krzęcin- Drawski Młyn/Dobiegniew-Wronki
 - 110kV Drawski Młyn – Drezdenko
 - 110kV Wronki-Drawski Młyn; Wronki-Dobiegniew
- Linie e.e. średniego napięcia – doprowadzające energię elektryczną z GPZ-ów oraz linii e.e. wysokiego napięcia do poszczególnych miejscowości w gminie
- Linie e.e. niskiego napięcia – dostarczające energię elektryczną do odbiorców z linii średniego napięcia.

Dystrybutorem energii na terenie Gminy Drawsko jest Grupa ENEA.

Sieć gazowa

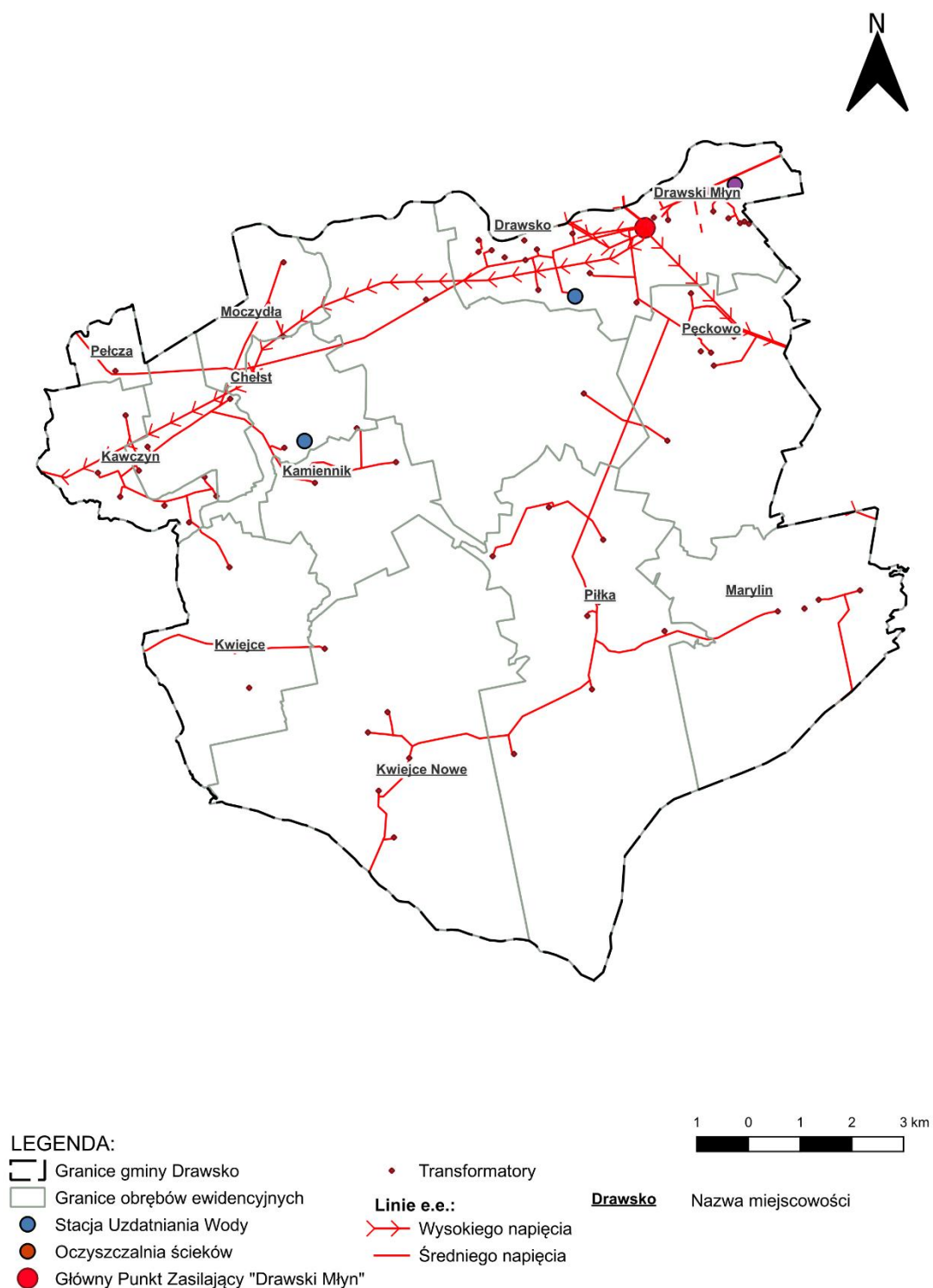
Na obszarze Gminy Drawsko brak sieci gazowej. Powodem jest brak sieci przesyłowej umożliwiającej dostarczenie gazu do lokalnej sieci dystrybucyjnej.

Gospodarowanie odpadami

Gmina Drawsko należy do Związku Międzygminnego Pilski Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Pile. Do niniejszego związku należą gminy: Białośliwie, Czarneków, Drawsko, Miasto i Gmina Jastrowie, Miasto i Gmina Kaczory, Miasto i Gmina Krajenka, Miasto i Gmina Krzyż Wielkopolski, Miasto i Gmina Miasteczko Krajeńskie, Miasto Piła, Miasto i Gmina Ujście, Miasto i Gmina Wieleń, Miasto i Gmina Wysoka. Gospodarowaniem odpadami w Gminie Drawsko prowadzone jest przez niniejszy Związek Międzygminny.

Na terenie Gminy Drawsko znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK); zlokalizowany jest on w miejscowości Drawski Młyn.

Rysunek 12. Główne elementy infrastruktury technicznej w Gminie Drawsko

Źródło: Opracowanie własne

Infrastruktura społeczna

Na terenie Gminy Drawsko funkcjonuje 5 szkół podstawowych:

- Szkoła Podstawowa im. gen. dyw. Tadeusza Kutrzeby w Drawsku
- Szkoła Podstawowa im. Św. Urszuli Ledóchowskiej w Drawskim Młynie
- Szkoła Podstawowa im. Józefa Chociszewskiego w Chełście
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Piłce
- Szkoła Podstawowa im. Józefa Noji w Pęckowie.

Zgodnie z danymi z portalu Monitor Rozwoju, w roku 2021 do szkół publicznych w Gminie Drawsko uczęszczało łącznie 489 uczniów. łącznie w szkołach prowadzonych było 46 oddziałów, a na jedną klasę przypada średnio ok. 11 uczniów.

Na terenie Gminy funkcjonuje Gminne Przedszkole Publiczne im. Jana Brzechwy w Drawsku, z oddziałami przedszkolnymi w miejscowościach:

- Drawski Młyn
- Pęckowo
- Kawczyn
- Piłka
- Kamiennik
- Chełst.

W 2021 r. do przedszkola oraz oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych w Gminie Drawsko uczęszczało 202 dzieci.

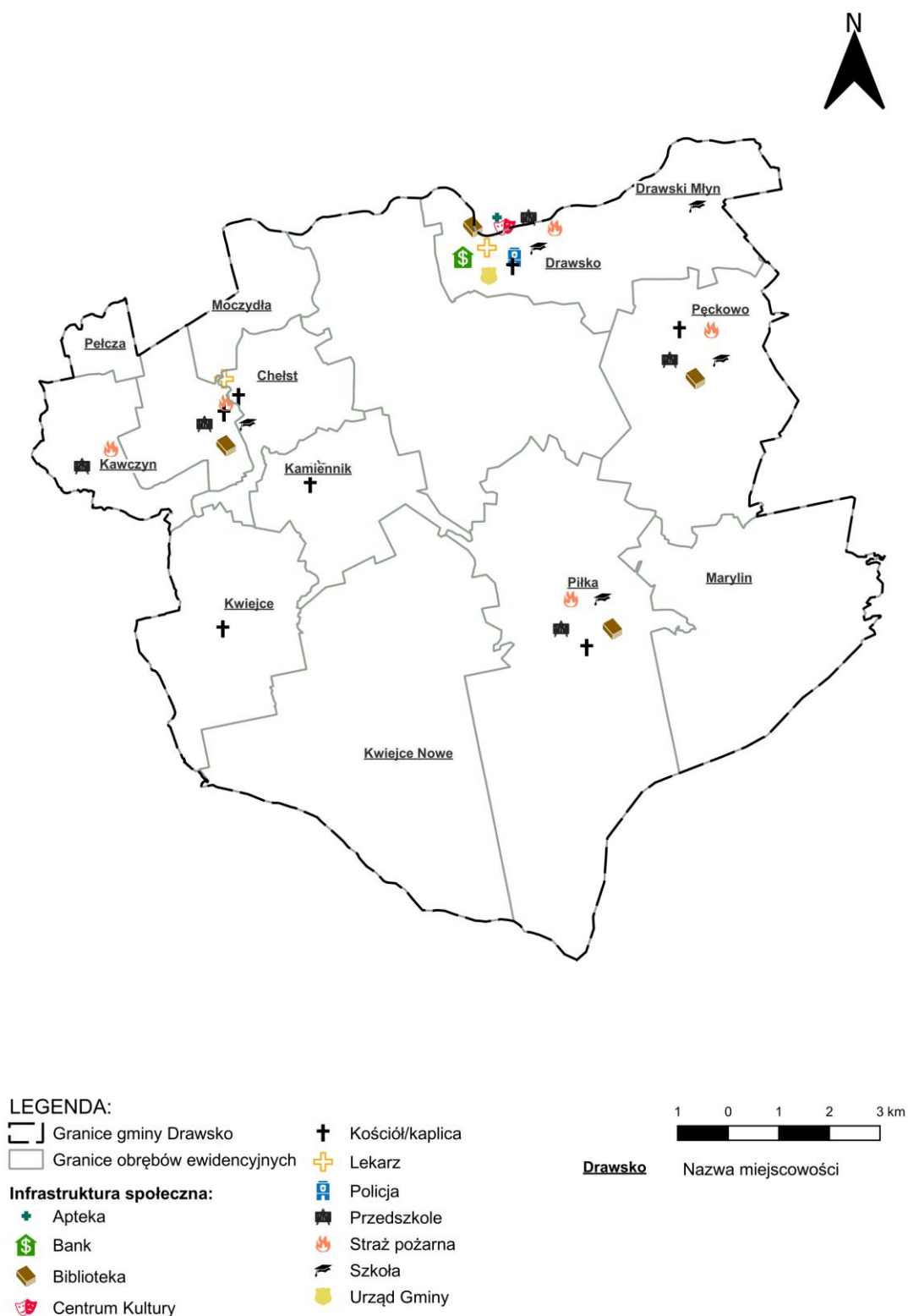
Publicznymi służbami porządkowymi w Gminie są Policja w Drawsku i straż pożarna – pięć jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach:

- Drawsko
- Pęckowo
- Chełst
- Piłka
- Kawczyn.

Usługi ochrony zdrowia na terenie Gminy Drawsko prowadzone są przez Przychodnię (NZOZ), Punkt Apteczny, Stomatologa (usługi w ramach NFZ i praktyka prywatna), Zespół Pielęgniarek (Ośrodek Położniczy s.c. „Zdrowie”) w Drawsku oraz Przychodnia w Chełście. Na terenie gminy brak jest szpitali, zarówno prywatnych, jak i publicznych.

Działalność kulturalną na terenie gminy prowadzi Centrum Kultury w Drawsku wraz z Bibliotekami Publicznymi (Biblioteka w Drawsku, filie biblioteczne w: Pęckowie, Chełście i Piłce) oraz Hala Sportowo-Widowiskowa w Drawsku z boiskami wielofunkcyjnymi i świetlicami wiejskimi.

Rysunek 13. Główne elementy infrastruktury społecznej w Gminie Drawsko

Źródło: Opracowanie własne

3.6. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Drawsko

3.6.1. Rekomendacja nadrzędna

Rekomendacja nadrzędna:

Aktualny układ przestrzenny Gminy Drawsko należy postrzegać jako *genius loci*³ tej przestrzeni. Nie jest możliwe stworzenie całkowicie spójnej, jednorodnej w swoim obszarze przestrzeni zurbanizowanej, postrzeganej często jako element ładu przestrzennego. Należy dążyć do poszukiwania spójności struktury poprzez uporządkowanie polityki przestrzennej **względem faktycznego sposobu zainwestowania terenu i jego docelowym planowanym charakterem**.

Przy tworzeniu nowych aktów planowania przestrzennego (miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i Planu Ogólnego) lub ich zmian, **rekomenduje się w pierwszej kolejności weryfikację ustaleń dla danego obszaru na podstawie wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz analizę faktycznego sposobu zainwestowania obszaru**. Zaleca się także, przy sporządzaniu dokumentów planistycznych, analizę powiązań przestrzennych przedmiotowego obszaru z terenami sąsiednimi, przy jednoczesnej syntezie uwarunkowań tego obszaru, jak również łączenia planowania przestrzennego z planowaniem strategicznym w gminie. W konsekwencji należy dążyć do uporządkowania planowanego sposobu zagospodarowania przestrzeni w gminie przy uwzględnieniu istniejącego zagospodarowania, lokalnych uwarunkowań oraz kierunków i zasad, które winny być uwzględniane, by w połączeniu ze strategicznym charakterem tego dokumentu osiągnąć zamierzone cele.

3.6.2. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Rozwój przestrzenny i gospodarczy gminy winien nie tylko obejmować elementy antropogeniczne, ale także elementy środowiskowe, obejmujące naturę ożywioną i nieożywioną. Proces ten nazywany jest zrównoważonym rozwojem. Oznacza to, że zmiany w strukturze przestrzennej, w tym m. in. poprawa warunków życia mieszkańców, rozbudowa infrastruktury czy tworzenie nowych miejsc pracy muszą być realizowane z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego oraz wszystkich jego elementów.

Głównymi elementami środowiska przyrodniczego, tworzącymi system ekologiczny gminy i podlegającymi ochronie są:

- Powierzchnia ziemi, w tym ukształtowania terenu
- Wody powierzchniowe i podziemne
- Powietrze
- Krajobraz

³ łac. „duch opiekuńczy danego miejsca” – według mitologii rzymskiej opiekuńcza siła, coś, co sprawia, że dana przestrzeń jest jedyna w swoim rodzaju; za www.wikipedia.org, dostęp z dnia 12.11.2024.

- Przyroda.

Powierzchnia ziemi

Ukształtowanie terenu Gminy Drawsko jest widocznie zróżnicowane, uwidacznia się kilka charakterystycznych obszarów:

- Obniżenie terenu doliny Noteci
- Płaski obszar środkowej części gminy pokryty gęstymi kompleksami leśnymi, poprzecinany dolinami rzek
- Wydmy w południowej części gminy.

Obszar rzeki Noteci oraz jej rozległej doliny oraz samej rzeki wraz z dopływami narażone są na niekontrolowany spływ substancji szkodliwych, w szczególności z pobliskich pól uprawnych. W związku z tym zaleca się wprowadzenie działań, mających na celu ograniczenia lub też całkowitą eliminację niekorzystnego wpływu działalności rolnej na jakość Doliny Noteci. Zbocza wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych są najbardziej narażone na erozję wodną. Należy wprowadzać nowe zadrzewienia i zakrzewienia wzdłuż brzegów w celu ochrony zboczy przed degradacją. Część doliny użytkowana jest rolniczo, jest fragmentarycznie zasiedlona. W związku z tym należy wprowadzać odpowiednie ekstensywne technologie rolnicze i służące bytowaniu człowieka w celu ochrony cennej bioróżnorodności i zapobieganiu degradacji cennych przyrodniczo obszarów podmokłych doliny Noteci.

Gęste kompleksy leśne, stanowiące większość powierzchni Gminy Drawsko, winny być objęte ochroną obejmującą nie tylko sam drzewostan, ale także występujące na ich obszarach unikatowe siedliska fauny i flory. Sposoby ochrony terenów rolnych i leśnych zostały opisane w podrozdziale 3.6.10.

Obszary pól uprawnych, szczególnie tych o najwyższej przydatności do produkcji rolnej, winny zachować swój dotychczasowy charakter. Zmiana przeznaczenia terenów rolnych na cele nierolnicze powinna odbywać się bezpośrednio przy już istniejącej zabudowie oraz wzdłuż dróg, przy założeniu dostępu do niezbędnej infrastruktury technicznej.

Większość gleb na terenie gminy stanowią gleby leśne, dlatego niewielka część gleb przeznaczonych pod produkcję rolną winna być objęta szczególną ochroną. W celu zachowania ich dotychczasowej jakości i przydatności produkcyjnej należy chronić je przed erozją eoliczną oraz zachować odpowiednie stosunki wodne utrzymujące odpowiednią jakość gleb.

Na obszarze wydmy, obejmujących niemal całą południową część gminy, należy zakazać realizowania działań mogących spowodować degradację i zanikanie wydmy, z wyjątkiem rozwoju inwestycji strategicznych, podlegającym odstępstwom. Zaleca się wprowadzenie, w miarę potrzeby, nowych zalesień ochronnych, redukujących wpływ wiatru na eoliczną degradację wydmy.

W zakresie przeciwdziałania suszy na terenach rolnych i leśnych istotne jest dostosowanie struktury upraw, użytej technologii i gatunków roślin uprawnych do występującego deficytu wód i zmian klimatycznych. Kluczowe jest realizowanie prac, które wpłyną pozytywnie na rozwój systemów melioracyjnych, aby spełniały funkcję nawadniająco-odwadniającą i przyczyniały się do poprawy stosunków wodnych.

Dla ochrony gleb na całym obszarze gminy należy uwzględnić:

- uprawę roślin odpornych na zmiany klimatu
- rozwój systemów małej retencji
- zachowanie trwałych użytków zielonych oraz zadrzewień śródpolnych oraz wprowadzanie nowych zasadzeń wzdłuż miedz (pasów rozgraniczających pola uprawne), dróg i cieków wodnych
- ograniczenie występowania wielkoobszarowych monokultur w uprawach
- wapniowanie gleb zakwaszonych zwiększających pH gleby
- stosowanie wsiewek poplonowych i międzyplonowych ścierniskowych
- zalesianie gruntów o niskich walorach przyrodniczych podatnych na erozję wietrzną oraz o żadnej lub niskiej przydatności rolniczej
- zrównoważone stosowanie nawozów, szczególnie w rejonie doliny Noteci.

Wody powierzchniowe i podziemne

Na terenie gminy najważniejszymi działaniami naprawczymi, dotyczącymi wód powierzchniowych i podziemnych są:

- likwidacja dopływu ścieków oraz niekontrolowanych zrzutów innych zanieczyszczeń
- ograniczenie w jak największym stopniu spływów substancji z nawozów rolniczych z pól uprawnych; w tym celu należy stosować w sposób optymalny sztuczne nawozy i środki ochrony roślin
- pełne skanalizowanie gminy w celu eliminacji niekontrolowanego spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i gruntowych
- zwiększanie zasobów wodnych
- działania zmierzające do przeciwdziałania skutkom suszy poprzez zwiększanie mikro- i małej retencji wodnej oraz wdrażanie proekologicznych metod retencjonowania wody
- rozbudowa systemu melioracji zgodnie z pozwoleniem wodno-prawnym i innymi przepisami szczególnymi oraz odpowiednie wykorzystanie tego systemu
- możliwość budowy zbiorników wodnych melioracji szczegółowej na terenach rolnych, a w szczególności na nieużytkach lub gruntach V i VI klasy bonitacji w celu retencjonowania wody na terenach rolnych
- przestrzeganie przepisów związanych z występowaniem na terenie gminy obszarów służących przepuszczaniu wód powodziowych, zwanych w świetle ustawy Prawo wodne „obszarami szczególnego zagrożenia powodzią”
- zakaz regulacji linii brzegowej cieków wodnych poza niezbędnymi działaniami, związanymi z utrzymaniem wód i sieci melioracyjnej
- umacnianie linii brzegowych cieków wodnych,
- tworzenie wałów przeciwpowodziowych w miejscach, w których ryzyko wystąpienia powodzi może spowodować szkody w otoczeniu człowieka
- prowadzenie działań udrażniających przepływ wody

- budowanie zbiorników retencyjnych, umożliwiających magazynowanie nadmiaru wody, przeciwdziałając pojawianiu się lokalnych podtopień lub powodzi.
- realizacja inwestycji pn. „Budowa zbiornika wodnego Piłka” zaplanowaną przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Ma on na celu umożliwienie gromadzenia wody i poprawy jej dostępności na obszarach znajdujących się w oddziaływaniu zbiornika, w tym na terenach użytkowanych rolniczo. Konstrukcja budowli zapewni migrację organizmom żywym, co wpłynie korzystnie na poprawę różnorodności biologicznej. Możliwość gromadzenia wody w okresach wzmożonych przepływów przyczyni się do podniesienia zabezpieczenia przeciwpowodziowego terenów zlokalizowanych poniżej zbiornika.

Na terenie Gminy Drawsko najważniejszymi działaniami ochronnymi dot. wód powierzchniowych i podziemnych są:

- w miarę możliwości dostosowanie, ze względu na ochronę wód podziemnych, lokalizacji nowych obiektów do struktur hydrogeologicznych
- tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych w formie pasów zieleni i zadrzewień
- kompleksowe rozwiązanie odprowadzania wód opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami
- tworzenie filtrów biologicznych w postaci zieleni izolacyjnej w pobliżu zbiorników wodnych ograniczających w ten sposób antropopresję
- utrzymywanie drożności kanałów i rowów melioracyjnych służących odwodnieniu terenów w rejonie doliny Noteci, a także nawadnianiu terenów, szczególnie na obszarze łąk Pęckowskich
- stosowanie w zabudowie znajdującej się w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników wodnych (głównie zabudowa letniskowa), nowoczesnych technologii sanitarnych zachowujących szczelność.

Powietrze

Głównym problemem, z którym mierzy się społeczeństwo naszego kraju, jest zły stan powietrza atmosferycznego. Przez lata zaniedbań w rozwoju infrastruktury energetycznej, zarówno krajowej, jak i indywidualnej, jakość powietrza w Polsce jest bardzo zła w porównaniu ze średnią wartością w Europie. W związku z tym, należy dążyć do jak najszybszej poprawy tego stanu poprzez ograniczanie zanieczyszczeń. Należy stosować do celów grzewczych i technologicznych paliwa, charakteryzujące się najniższymi wskaźnikami emisyjnymi spalanych w urządzeniach o wysokim stopniu sprawności oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, np. nowoczesnych kotłów do spalania paliw stałych, czy biomasy, wykorzystywanie kolektorów ciepła, pomp ciepła oraz indywidualnych źródeł energii pochodzącej z energii słonecznej, czy wiatrowej.

Przy modernizacji, rozbudowie lub budowie nowych obiektów należy korzystać z nowoczesnych technologii, umożliwiających oszczędzanie energii (zarówno elektrycznej, jak i cieplnej) poprzez termomodernizację istniejących obiektów oraz stosowanie izolacji w nowobudowanych obiektach i wprowadzanie rozwiązań, dotyczących budownictwa energooszczędnego i pasywnego.

Również transport drogowy stanowi ogromne źródło zanieczyszczeń, dlatego należy dążyć do:

- organizacji płynnego ruchu samochodowego na drogach
- rozbudowy dróg, tworzenia obwodnic miejscowości
- popularyzacji ruchu pieszego
- rowerowego oraz rozwoju transportu publicznego w gminie.

W dokumentach planistycznych powinny znaleźć się ustalenia dotyczące poprawy jakości powietrza i redukcji nagrzewania się podłoża poprzez:

- niezabudowanych korytarzy, umożliwiających „przewietrzanie” terenów zabudowanych, ułatwiających wymianę powietrza
- wprowadzanie do obszarów zabudowy terenów zieleni, które miejscowo pomogą oczyszczać powietrze, ale także redukować tworzenie się tzw. wysp ciepła
- lokalizacje zabudowy wykonanej w nowoczesnych technologiach redukujących zanieczyszczenia w trakcie budowy i użytkowaniu
- rekomendowanie stosowania nowoczesnych technologii grzewczych i izolacyjnych budynków mieszkalnych.

Krajobraz

Ochrona krajobrazu Gminy Drawsko winna obejmować działania, polegające na świadomym kształtowaniu przestrzeni gminy poprzez eksponowanie obszarów atrakcyjnych krajobrazowo takich, jak: panoramy, osie, punkty i strefy widokowe, czy dominanty. Należy również systemowo włączać je w pozostałą przestrzeń gminy, by tworzyły harmonijną całość i nadawały prezentowały charakterystyczny krajobraz Gminy Drawsko.

Kształtowanie i ochrona krajobrazu przyrodniczego terenów Gminy Drawsko prowadzona będzie poprzez:

- Objęcie ochroną miejsc i terenów eksponowanych, panoram i punktów widokowych przed wpływem obcych antropogenicznych elementów, takich jak: turbiny wiatrowe, sieci infrastruktury technicznej, tablice reklamowe, zabudowa niezwiązana z resztą architektonicznie i gabarytowo
- Tereny eksponowane, punkty widokowe i parkowe; należy uatrakcyjnić i usprawnić dostęp poprzez włączenie ich w gminny i lokalny system ciągów pieszych i rowerowych
- Ograniczenie lokalizacji na całym obszarze gminy obiektów wymagających znacznych przekształceń topografii terenu.
- Obiektom kubaturowym oraz naziemnym urządzeniom infrastruktury technicznej należy nadawać formy architektoniczne, które będą harmonizować z otoczeniem i stylem nawiązującym do lokalnej kultury.
- Nową infrastrukturę techniczną oraz drogową należy prowadzić z uwzględnieniem lokalizacji obszarów chronionych, zapotrzebowaniem na zabudowę mieszkaniową i rekreacyjną, na których zlokalizowane są obiekty przeznaczone na stały pobyt ludzi.
- Tereny zielone należy łączyć spójnym systemem zieleni urządzonej i krajobrazowej, celem poprawy wizerunku i walorów krajobrazowych terenów zurbanizowanych.

- Lokalizowanie zabudowy niskiej w rejonie doliny Noteci wraz z tworzeniem punktów widokowych umożliwiających pełną ekspozycję doliny.

Przyroda

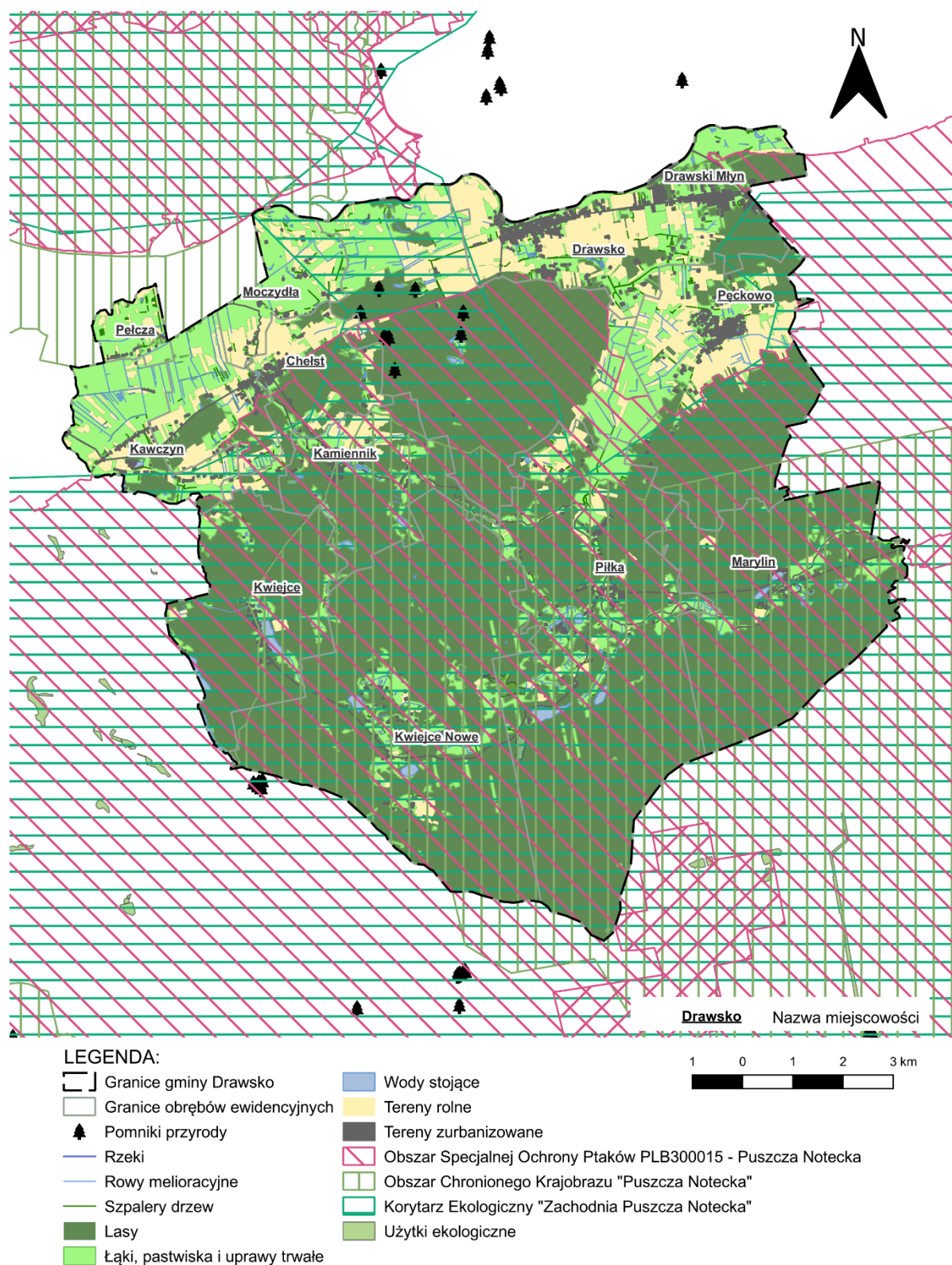
Na terenie Gminy Drawsko znajduje się kilka form ochrony przyrody:

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (PLB300015) „Puszcza Notecka”
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza Notecka”
- Użytki ekologiczne „Jezioro Zgniłe” oraz „Jezioro Perskie”
- Korytarz ekologiczny „Zachodnia Puszcza Notecka”
- Pomniki przyrody:
 - 6 głązów narzutowych położonych w obrębie miejscowości Drawsko
 - Buk pospolity (Buk zwyczajny) - *Fagus sylvatica* – w miejscowości Drawsko
 - Grupa trzech drzew – Dęby szypułkowe (*Quercus robur*) – w miejscowości Drawsko.

Na Obszarze Specjalnej Ochrony Ptaków (PLB300015) „Puszcza Notecka” ograniczenia w zagospodarowaniu określają plany zadań ochronnych. Dla Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza Notecka” zapisy regulujące środki ochrony zostały przedstawione w uchwale ustanawiającej ten obszar.

Wyżej wymienione formy ochrony przyrody zostały opisane szerzej w podrozdziale 3.4.1. Formy ochrony przyrody.

Rysunek 14. Elementy podlegające ochronie w Gminie Drawsko

Źródło: Opracowanie własne

3.6.3. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków określa Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Głównymi zadaniami, mającymi na celu ochronę zabytków, są: wpisy do rejestru zabytków, wpisy na Listę Skarbów Dziedzictwa, uznanie obiektu za pomnik historii oraz utworzenie parku kulturowego.

Ustawa ustanawia zadania i obowiązki, które wykonuje Gmina, dotyczące opieki nad obiektami zabytkowymi:

- możliwość utworzenia przez Radę Gminy parku kulturowego, stanowiącego specyficzną formę ochrony krajobrazu kulturowego gminy, zachowującego wyróżniające się krajobrazowo tereny z zabytkami nieruchomymi, które są charakterystyczne dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej
- prowadzenie gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych, znajdujących się na terenie gminy i objętych wojewódzką ewidencją zabytków
- sporządzanie raz na cztery lata gminnego programu opieki nad zabytkami.

W celu ochrony dziedzictwa kulturowego wprowadza się następujące zasady dla obiektów i obszarów, które wpisane są do rejestru zabytków:

- ochrona wszystkich elementów formy architektonicznej budowli, tj. brył, kompozycji elewacji, stolarki, zabytkowego wyposażenia i głównych elementów rozplanowania wnętrza obiektu
- uzyskiwanie pozwolenia konserwatorskiego, wydanego przez właściwego miejscowo konserwatora zabytków w przypadku wszelkich prac budowlanych, renowacyjnych, rewitalizacyjnych, czy konserwatorskich
- uzyskiwanie pozwolenia konserwatorskiego, wydanego przez właściwego miejscowo konserwatora zabytków w przypadku wykonywania wszelkich prac porządkowych i wycinki drzew, jak również wydzielania nowych działek lub lokalizacji nowych obiektów
- utrzymanie i rewitalizacja historycznej kompozycji architektoniczno-przestrzennej
- wprowadzanie w nowych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów, wprowadzających ochronę zabytków.

W celu ochrony dziedzictwa kulturowego wprowadza się następujące zasady dla obiektów i obszarów, które wpisane są do gminnej ewidencji zabytków:

- ochrona wszystkich elementów formy architektonicznej budowli, tj. brył, kompozycji elewacji, stolarki, zabytkowego wyposażenia i głównych elementów rozplanowania wnętrza obiektu
- uzyskiwanie pozwolenia konserwatorskiego, wydanego przez właściwego miejscowo konserwatora zabytków w przypadku wszelkich prac budowlanych, renowacyjnych, rewitalizacyjnych czy konserwatorskich
- nakaz zachowywania historycznego wyglądu elewacji zewnętrznych (szczególnie frontowych), zachowania lub odtworzenia na podstawie zachowanych elementów, bądź ikonografii detalu architektonicznego, a także układu elewacji oraz kształtu okien

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DRAWSKO NA LATA 2025-2035

- nakaz nawiązywania kolorystyką elewacji do historycznych tendencji kolorystycznych występujących na danym terenie
- nakaz dostosowywania wyglądu nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej, w zakresie usytuowania, skali i bryły budynków oraz nawiązywania nowoczesnymi formami do lokalnej tradycji architektonicznej
- zakaz zastosowywania zewnętrznego ocieplania ścian w przypadku budynków z ceglaną elewacją lub dekoracją architektoniczną
- zakaz lokalizowania obiektów obcych przestrzennie (słupów ogłoszeniowych, reklam wielkoformatowych, masztów) w sposób zakłócający wygląd budynku
- zakaz zastosowania blachy dachówkopodobnej lub gontu papowego jako pokrycia dachu.

Poniżej zamieszczono zestawienie tabelaryczne zabytków w Gminie Drawsko, wpisanych do Wielkopolskiego rejestru zabytków nieruchomych (stan na 30.09.2022 r.).

Tabela 13. Zabytki wpisane do Wielkopolskiego rejestru zabytków nieruchomych

Lokalizacja	Obiekt	Numer rejestru
Drawsko	Park dworski, 1 poł. XVIII	A-499 z 27.01.1984
	Stopień wodny „Drawsko nr 21”, na rz. Noteć: - urządzenia hydrotechniczne (śluz, jaz, przepławka), 1898 - dom śluzowego, 1884 - budynek gospodarczy, 1884 - budynek administracyjny, 1942 - budynek techniczno-magazynowy, 1941	587/Wlkp/A z 15.01.2008
Chełst	Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. MB Królowej Polski, szach., 1765, Cmentarz ewangelicki, przy kościele, nieczynny, 2 poł. XVIII	686/Wlkp/A z 4.07.2008
	Cmentarz ewangelicki, w lesie, przy drodze do wsi Kamiennik, nieczynny, 2 poł. XIX	685/Wlkp/A z 26.06.2008
Kawczyn	Cmentarz ewangelicki	A-631 z 29.05.1989
Kwiejce	Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. Niepokalanego Serca Maryi z Fatimy, 1909, Cmentarz kościelny	557/Wlkp/A z 19.11.2007
Marylin	Obora w zagrodzie nr 27, drewn., XVIII (<i>chatupa i stodoła przeniesione do skansenu w Osieku pow. pilski</i>)	808/A z 30.12.1969
Piłka	Kościół par. pw. NMP Wniebowziętej, 1868, 1906, Cmentarz kościelny	197/Wlkp/A z 27.07.2004

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu

Na terenie Gminy Drawsko brak stanowisk archeologicznych, wpisanych do rejestru zabytków.

Zasady ochrony zabytków archeologicznych

Ochroną zabytków archeologicznych są objęte:

- stanowiska archeologiczne oraz zespoły stanowisk archeologicznych ujęte w rejestrze zabytków
- stanowiska archeologiczne oraz zespoły stanowisk archeologicznych ujęte w gminnej ewidencji zabytków.

Zasady ochrony dóbr kultury współczesnej

Na terenie Gminy Drawsko brak jest wartościowych dóbr kultury współczesnej, które mogłyby być wskazane do objęcia ochroną.

Rysunek 15. Stanowiska archeologiczne na terenie Gminy Drawsko

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Narodowego Instytutu Dziedzictwa

3.6.4. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Wyznaczone zostały trzy główne strefy funkcjonalne określające dalszy rozwój poszczególnych obszarów Gminy Drawsko:

- Strefa doliny Noteci
- Strefa osadnicza
- Strefa turystyczno-środowiskowa.

W powyższych strefach dominują następujące rodzaje zabudowy i zagospodarowania terenu:

- **Strefa doliny Noteci:**
 - mieszkaniowa jednorodzinna
 - zagrodowa
 - usługowa
 - sportu i rekreacji
 - zieleni
- **Strefa osadnicza:**
 - mieszkaniowa jedno- i wielorodzinna
 - zagrodowa
 - usługowa
 - produkcyjna
 - ogródków działkowych
 - cmentarzy
 - zieleni urządzonej
- **Strefa rekreacyjno-przyrodnicza:**
 - letniskowa
 - zagrodowa
 - mieszkaniowa
 - usługowa.

Głównymi czynnikami wpływającymi na dalszy rozwój struktury przestrzennej i zabudowy w gminie są:

- wysoki stopień zalesienia, który znacząco ogranicza rozwój nowej zabudowy, niewielkie otwarte przestrzenie wokół miejscowości wykorzystywane są głównie pod rolnictwo – jako jedyne dostępne w całej gminie
- bogactwo form ochrony przyrody, z których wynikają szczegółowe ograniczenia w zagospodarowaniu terenu, jej intensywności i różnorodności funkcji
- istniejące zagospodarowanie, głównie zabudowa oraz układ drogowy, które determinują utrzymanie ciągłości funkcji i rozrastanie się zabudowy wzdłuż korytarzy transportowych oraz pośród istniejącej zabudowy jako jej uzupełnienie
- trwająca od wielu lat depopulacja Gminy Drawsko, powodująca niewielką dynamikę zmian popytu na nowe tereny przeznaczone pod zabudowę, szczególnie mieszkaniową.

Aktualnie widoczne jest zdecydowanie nierównomierne zagospodarowanie przestrzenne gminy, szczególnie pod kątem zabudowy. W północnej części gminy znajdują się większe miejscowości o dość zwartej zabudowie, skupionej wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. W centralnej i południowej części gminy, z racji wysokiego stopnia zalesienia, miejscowości są niewielkie, o rozproszonej zabudowie i ekstensywnych funkcjach (mieszkaniowa, letniskowa, rekreacyjna).

Zgodnie z wieloletnimi danymi, pochodzącymi z Głównego Urzędu Statystycznego oraz Monitora Rozwoju Lokalnego, widoczny jest powolny spadek liczby ludności w Gminie Drawsko. Na podstawie aktualnie dostępnych danych do roku 2022 r. w podrozdziale 3.5.1. została przedstawiona i szerzej omówiona dynamika zmian w liczbie ludności w latach poprzednich.

Biorąc pod uwagę zakres lat 2012-2022, średnioroczny współczynnik tempa wzrostu populacji w Gminie Drawsko wyniósł zaledwie -0,66 %. Współczynnik został obliczony według poniższego wzoru:

$$T = \left(\sqrt[t]{\frac{L_t}{L_0}} - 1 \right) * 100,$$

gdzie:

T – średnioroczny współczynnik tempa zmiany liczby ludności wyrażony w %

L₀ – liczba ludności w pierwszym analizowanym roku

L_t – liczba ludności w ostatnim analizowanym roku

t – liczba analizowanych lat.

Przyjmując dotychczasowy średnioroczny współczynnik tempa zmian liczby ludności, populacja Gminy Drawsko w 2035 r. wyniesie 5.143 osoby przy liczbie ludności równej 5.990 w roku 2022.

Główny Urząd Statystyczny udostępnia także dane prognozowanej liczby ludności z dokładnością do gmin. Zgodnie z „Prognozą ludności dla gmin na lata 2023-2040”, prognozowana liczba ludności w Gminie Drawsko w 2035 r. ma wynosić 4.903 mieszkańców, natomiast w 2040 r. – 4.595.

Zgodnie z danymi GUS. dotyczącymi populacji Polski, liczba ludności w kraju rokrocznie będzie spadać. Spadek oczywiście nie będzie równomierny dla każdego regionu, czy gminy. Spora część gmin, szczególnie duże miasta i obszary zlokalizowane wokół większych ośrodków miejskich, będą utrzymywać stały wzrost liczby ludności lub dojdzie do zatrzymania dynamiki zmian. Z kolei obszary peryferyjne, gminy typowo wiejskie, czy znajdujące się z dala od dużych miast, będą się wyludniać. Powyższe obliczenia i dane jednoznacznie wskazują, że w Gminie Drawsko w dalszym ciągu będzie dochodzić do zmniejszenia się liczby mieszkańców.

Zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową

Zgodnie z danymi pochodzącymi z GUS oraz Monitora Rozwoju Lokalnego, zestawionymi dla lat 2012, 2022 i 2032 w poniższej tabeli, zauważalnych jest kilka trendów:

- Średnia powierzchnia mieszkania w Gminie Drawsko wzrośnie o ponad 2 m².
- Liczba mieszkań na 1.000 mieszkańców gminy wzrośnie o ponad 50.
- Średnia powierzchnia mieszkania, przypadająca na jednego mieszkańca gminy, wzrosła o 4,5 m².
- Całkowita powierzchnia mieszkań w gminie wzrosła tylko o ponad 4%.

Tabela 14. Dane dotyczące mieszkań w Gminie Drawsko

Rok	Średnia powierzchnia mieszkania [m ²]	Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	Całkowita powierzchnia mieszkań [m ²]	Średnia powierzchnia mieszkania na jednego mieszkańca [m ²]
2012	88,4	282	149 323,51	24,9
2022	90,8	332,5	169 250,75	30,2
2032	93,2	386,1	176 509,35	34,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Przy zachowaniu dotychczasowych trendów w zmianie wyżej zestawionych wartości, zostały one określone orientacyjnie dla roku 2032.

Zgodnie z danymi powyżej dotyczącymi prognozowanej zmiany liczby ludności, a także zmian w charakterystyce mieszkań, przy stale malejącej liczbie mieszkańców, wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych nieznacznie wzrosną. Całkowita powierzchnia mieszkań nie ulegnie dużej zmianie, a rosnące wskaźniki jednostkowe – średnia powierzchnia mieszkania oraz powierzchnia przypadająca na jednego mieszkańca jednoznacznie wskazują na prognozowaną poprawę jakości mieszkalnictwa w gminie.

Zapotrzebowanie na zabudowę usługową

Dotychczasowe zaplecze usługowe (usługi podstawowe i wyższe) jest niewystarczające i charakteryzuje się dużym rozproszeniem i rozdrobnieniem na obszarze gminy. Oznacza to, że obiekty usługowe znajdują się w niektórych większych miejscowościach (głównie w Drawsku, Chełście oraz Pęckowie) i w sposób niedostateczny świadczą usługi dla wszystkich mieszkańców gminy.

Nowe tereny i obiekty usługowe winny być realizowane jako:

- wydzielone jednorodnie funkcje dostosowane do otaczającego zagospodarowania, np. usługi podstawowe w większych miejscowościach gminy odpowiadające zapotrzebowaniu ich mieszkańców i osób dojeżdżających, np. do pracy, a także usługi związane z turystyką i rekreacją w środkowej i południowej części gminy

- pełniące funkcję dodatkową lub uzupełniającą inne formy zagospodarowania, głównie dla zabudowy mieszkaniowej oraz produkcyjnej i północnej części gminy, jak również turystycznej i rekreacyjnej czy letniskowej w środkowej i południowej części
- wkomponowane jako niewielkie uzupełnienie funkcji niezwiązanych z zabudową, np. terenów turystycznych, rekreacyjnych, zielonych, cmentarzy
- funkcje towarzyszące na terenach komunikacyjnych.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową winno być określone w pierwszej kolejności na etapie opracowywania Planu Ogólnego Gminy Drawsko, natomiast uszczegółowienie parametrów na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Zapotrzebowanie na zabudowę produkcyjną

Na terenach związanych z przemysłem i działalnością gospodarczą przewiduje się lokalizowanie obiektów produkcyjnych, składów i magazynów. Na terenach rolnych, zarówno przy zabudowie zagrodowej, jak i na terenach rolnych, dopuszcza się lokalizację wielkopowierzchniowej zabudowy związanej z działalnością rolniczą, m. in. szklarni, magazynów na zboże, silosów, itd., o ile zezwalają na to przepisy odrębne. Dopuszcza się również możliwość lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w przepisach odrębnych.

Główne kierunki zmian i rozwoju w strukturze zagospodarowania terenów Gminy Drawsko

Uregulowanie struktury przestrzennej zagospodarowanych terenów

Struktura przestrzenna terenów zabudowanych charakteryzuje się brakiem spójności. Jest zlokalizowana głównie wzdłuż odcinków dróg, jednakże widoczne są załączki kształtowania się kwartałów zabudowy i dogęszczania jej pośród istniejącej zabudowy, głównie mieszkaniowej. Widoczne są także pojedyncze gospodarstwa rolne rozproszone pośród terenów rolnych. Dalsza rozbudowa miejscowości winna uwzględniać zasady ładu przestrzennego i w pierwszej kolejności zabudowywać wolne tereny w najbliższym sąsiedztwie terenów zainwestowanych. Zredukuje to koszty związane z doprowadzaniem infrastruktury drogowej i technicznej do nowej zabudowy, a także nada spójność przestrzeni wsi.

Uporządkowanie funkcji

Gmina Drawsko charakteryzuje się pewnym stopniem wymieszania funkcji w obrębie tej samej miejscowości. W celu poprawy czytelności przestrzeni, a także uporządkowania struktury, należy tak kierować rozwój gminy, by wykrystalizowały się obszary o w miarę jednolitej funkcji, szczególnie odseparowanie w jak największym stopniu zabudowy o funkcji mieszkaniowej od zabudowy o funkcji niemieszkalnej, głównie produkcyjnej.

Wyznaczenie dominujących funkcji w poszczególnych rejonach gminy

Dalszy rozwój struktury przestrzennej w gminie powinien być prowadzony zgodnie z funkcją nadaną danej miejscowości lub grupie miejscowości w Gminie Drawsko. Największe wsie zlokalizowane w północnej części winny rozwijać się jako ośrodki mieszkaniowe oraz usługowe. Tereny w środkowej i południowej części gminy, korzystając ze swoich bardzo cennych walorów krajobrazowych i przyrodniczych, powinny stać się obszarami rekreacyjnymi, przyciągającymi turystów z zewnątrz i

generującymi zyski dla całego samorządu. Z kolei tereny na obszarze Doliny Noteci powinny zachować swoją dotychczasową formę i przy jednoczesnej poprawie warunków środowiskowych.

Wyznaczenie dominujących obszarów zabudowy mieszkaniowej

Główne obszary do uzupełnienia zabudowy mieszkaniowej, a także pod wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych, powinny bazować na już istniejących głównych obszarach mieszkalnych i być ich kontynuacją. Prognozowane zmiany w liczbie ludności gminy wskazują brak potrzeby wyznaczania uzupełnienia nowych terenów pod zabudowę, a jedynie uzupełnienie już istniejących.

Wyznaczenie dominujących obszarów z zabudową usługową i produkcyjną

Główne kierunki rozwoju obszarów inwestycyjnych dla zabudowy usługowej i produkcyjnej powinny bazować na już istniejących obszarach usługowych i produkcyjnych, biorąc pod uwagę jak najmniejsze oddziaływanie na środowisko i pobliskie tereny mieszkaniowe. Ponadto, zabudowa usługowa związana z funkcjami turystycznymi i rekreacyjnymi powinna się rozwijać w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy letniskowej i terenów wokół jezior.

Określenie terenów z ograniczeniem w zabudowie i zagospodarowaniu terenu

Gmina Drawsko charakteryzuje się wyjątkowo wysokim wskaźnikiem zalesienia i jest w sporej części pokryta formami ochrony przyrody. Tereny, które powinny cechować się ograniczeniami w zabudowie, to te, które pomimo znajdowania się blisko już istniejących terenów zagospodarowanych przez człowieka, przez swoje wartości przyrodnicze, środowiskowe, krajobrazowe i rekreacyjne powinny pozostać w niezmienionej formie lub ich zagospodarowanie powinno cechować się ekstensywną formą i niewielkim stopniem zmiany pierwotnego charakteru.

Określenie zabudowy i terenów o specjalnych warunkach zagospodarowania

Terenami o specjalnych warunkach zabudowy i zagospodarowania są tereny, dla których dopuszczona została zabudowa, ale z ograniczeniami, m. in. w intensywności i funkcji charakterystycznej dla danego terenu. Takie specyficzne tereny to np. tereny cmentarzy, zieleni urządzonej, tereny infrastruktury technicznej i drogowej.

Określenie terenów wyłączonych z zabudowy

Terenami wyłączonymi z zabudowy mogą być tereny m.in. rolnictwa, szczególnie te o najwyższych klasach gruntów rolnych, wód powierzchniowych, zieleni naturalnej, lasów oraz dolesień. Określenie terenów wyłączonych z zabudowy ma na celu ochronę najcenniejszych terenów rolnych i przyrodniczych przez niekontrolowaną zabudowę, a także oddziaływaniem terenów zainwestowanych na potencjał przyrodniczy gminy, w tym także na terenach objętymi formami ochrony przyrody.

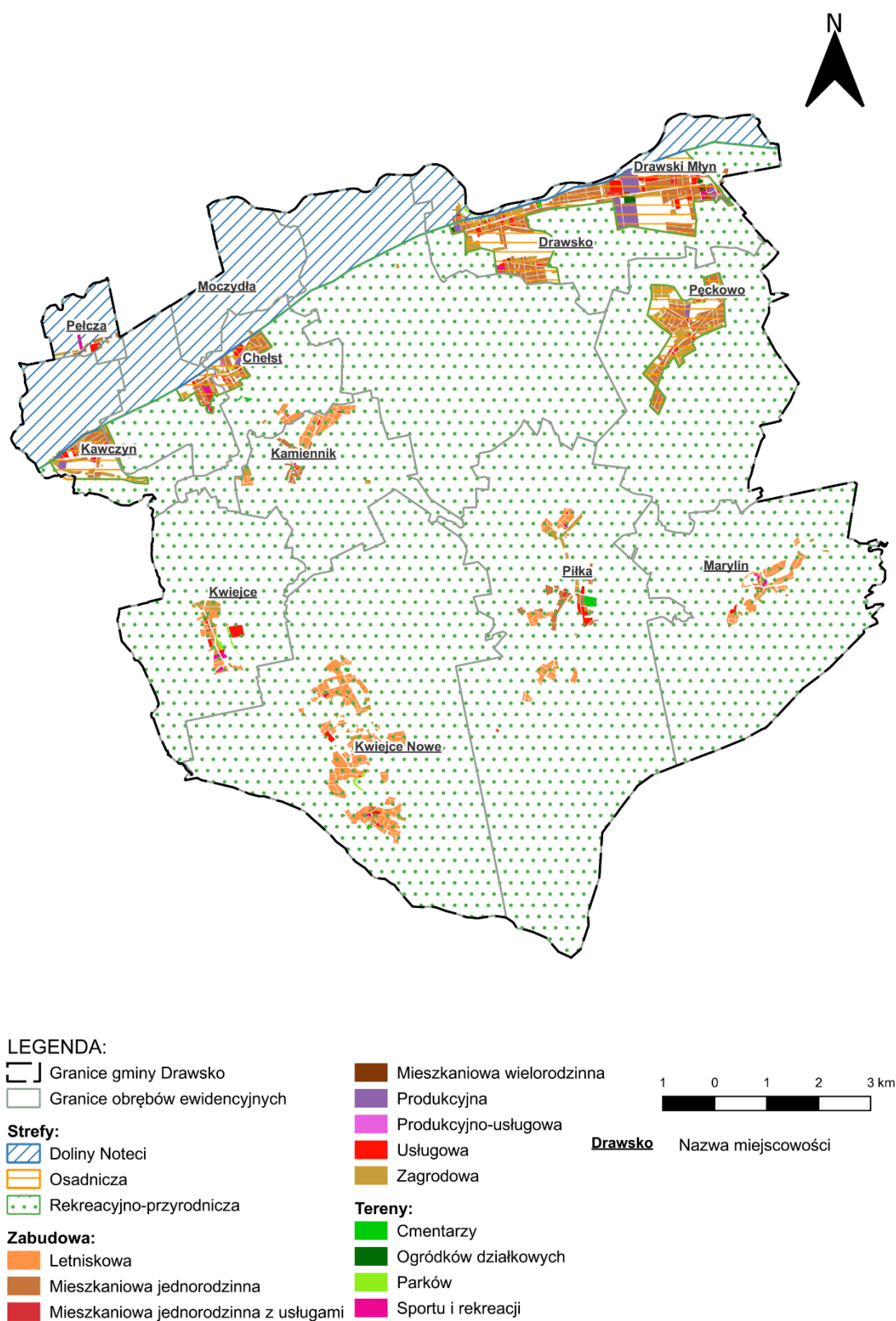
Szczegółowe określenie terenów, ich kierunków, funkcji i wskaźników powinno być przeprowadzone na etapie sporządzania Planu Ogólnego Gminy na podstawie wcześniej opracowanych analiz, dotyczących:

- dynamiki zmian liczby ludności
- migracji ludności z i do Gminy Drawsko
- istniejącej zabudowy i zagospodarowania terenu

- poziomu „wykorzystania” obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- określenia stopnia „niewykorzystania” terenów w obowiązujących mpzp
- analizy demograficznej
- prognozy demograficznej
- określenia dynamiki rozwoju jednostek osadniczych
- obliczenia bilansu i chłonności terenów
- zapotrzebowania na zabudowę usługową i produkcyjną.

Dalsze uszczegółowienie powyższych parametrów powinno odbywać się na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla danego obszaru gminy oraz Planu Ogólnego Gminy.

Rysunek 16. Główne elementy zagospodarowania terenu gminy

Źródło: Opracowanie własne

3.6.5. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 t.j.)

Na terenie Gminy Drawsko nie planuje się lokalizacji handlu wielkopowierzchniowego powyżej 2.000 m² w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 t.j.).

3.6.6. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Cele publiczne, które przedstawione są w niniejszej Strategii, zostały określone w art. 6 Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

Główne zasady lokalizacji inwestycji celu publicznego zostały określone w art. 50 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Jednym z podstawowych zadań samorządu terytorialnego na szczeblu gminnym jest prowadzenie działań mających na celu rozwój przestrzeni gminy i poprawę życia jej społeczności. Stąd realizacja inwestycji celu publicznego w głównej mierze winna prowadzić do realizacji tego zadania. Głównymi aspektami przestrzeni i społecznymi gminy, które należy obejmować inwestycjami celu publicznego są:

- działania rewitalizacyjne przestrzeni gminy
- poprawa jakości i unowocześnianie obiektów użyteczności publicznej
- poprawa retencji i systemu melioracji
- kultura
- sport i rekreacja
- edukacja
- poprawa stanu infrastruktury drogowej
- poprawa jakości i rozwój infrastruktury technicznej
- pomoc socjalna
- bezpieczeństwo

Poniżej przedstawiony został pakiet **projektów kluczowych**:

- Rewitalizacja zdegradowanych terenów gminy poprzez realizację projektów wpisanych do **Gminnego Programu Rewitalizacji** Gminy Drawsko (Obszar Rewitalizacji został przedstawiony na rysunku nr 7)
- **Program termomodernizacji budynków użyteczności publicznej**, w tym wymiana systemów ogrzewania, wymiana oświetlenia oraz instalacja fotowoltaiki (lokalizacje przedstawione na rysunku 19)
- **Program retencji i melioracji**, w tym budowa zbiornika wodnego oraz odtworzenie rowów melioracyjnych
- **Program podniesienia aktywności świetlic wiejskich i innych obiektów funkcjonujących w strukturze CKD** poprzez powołanie animatorów kultury i sportu na terenach wiejskich oraz doposażenie, remonty, przebudowy i budowy, w tym w szczególności:
 - Budowa **sali widowiskowej** w Drawsku (lokalizacja przedstawiona na rysunku 19)

- Rekreacja, integracja i edukacja na świeżym powietrzu – Przystań Yndzel zaprasza! - **Poprawa jakości zagospodarowania Przystani Yndzel wraz z budową ścieżki przyrodniczo-historycznej wzdłuż Noteci** oraz organizacją wydarzeń kulturalnych (lokalizacje przedstawione na rysunku 19)
- Korzystamy z przeszłości budując przyszłość – **powstanie Muzeum Ziemi Drawskiej oraz odbudowa historycznej wieży ciśnień wraz z zagospodarowaniem terenu za budynkiem Urzędem Gminy Drawsko oraz zajęciami pod nazwą „Poznajemy swoją historię** (lokalizacje przedstawione na rysunku 19)
- Kompleksowy **program budowy sieci dróg rowerowych**: Drawsko-Chełst, Drawsko-Wieleń, Drawski Młyn-Pęckowo, Piłka-Kwiejce-Nowe-Kwiejce-Chełst (lokalizacje przedstawione na rysunku 17)
- Kompleksowy **program przebudowy nawierzchni dróg gminnych oraz innej kategorii** we współpracy z zarządcami dróg (lokalizacje przedstawione na rysunku 17)
- Kompleksowy **program budowy i przebudowy chodników** w 12 wsiach sołeckich (lokalizacja przedstawiona na rysunku 17)
- Program **rozbudowy sieci kanalizacyjnej** na terenie Gminy Drawsko oraz budowa pomieszczeń garażowych na terenie oczyszczalni ścieków lub przy przepompowniach (lokalizacje przedstawione na rysunku 18)
- **Modernizacja oczyszczalni ścieków** wraz z rozbudową infrastruktury (lokalizacja przedstawiona na rysunku 18)
- Program **rozbudowy sieci wodociągowej** na terenie Gminy Drawsko oraz przebudowa obiektu nieczynnej SUW na pomieszczenia gospodarcze (lokalizacje przedstawione na rysunku 18)
- **Modernizacja SUW w Drawsku oraz w Chełście** (lokalizacje przedstawione na rysunku 18)
- Budowa **mieszkań komunalnych**, w ramach dostępnych programów wsparcia (lokalizacje przedstawione na rysunku 19)
- Centrum Ratownictwa -**budowa siedziby remizy OSP Drawsko i siedziby Posterunku Policji w Drawsku** wraz z punktem ratownictwa medycznego (lokalizacje przedstawione na rysunku 19)
- Kompleksowa **modernizacja Ośrodka Zdrowia w Drawsku** wraz z **rozszerzeniem usług medycznych** - lekarze specjaliści (lokalizacja przedstawiona na rysunku 19)
- Tworzymy wspólnotę – **utworzenie Centrum Usług Społecznych**, w tym adaptacja budynku obecnej świetlicy i posterunku policji do nowej funkcji (lokalizacja przedstawiona na rysunku 19)
- Powstanie **kompleksu rekreacyjno-sportowo-edukacyjnego w Drawskim Młynie**, w tym stworzenie parku linowego oraz strefy rowerowej, kultywowanie tradycji i zwyczajów w gminie oraz różne formy aktywności – zajęcia dodatkowe, również powstanie Miasteczka Ruchu Drogowego w Drawskim Młynie (lokalizacja przedstawiona na rysunku 19).

3.6.7. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Przez północno-wschodni skrawek gminy przebiega linia kolejowa nr 351. Stanowi ona fragment międzynarodowej magistrali E59, łączącej stację Poznań Główny ze Szczecinem Głównym. W celu poprawy jakości infrastruktury, umożliwiającej szybszy i bezpieczniejszy transport szynowy, realizowana jest modernizacja linii, a ramach poprawy jakości obiektów towarzyszących liniom kolejowym, oraz remont stacji kolejowej w miejscowości Drawski Młyn.

Aktualny układ drogowy w Gminie Drawsko składa się z dróg wojewódzkich nr 133, 135 oraz 181, dwóch dróg powiatowych nr 1323P i 1336P oraz kilkudziesięciu gminnych i wewnętrznych, należących zarówno do zarządców publicznych, jak i prywatnych.

Drogi wojewódzkie pełnią i będą pełnić rolę głównego szkieletu komunikacyjnego gminy, obsługując główny ruch w większości miejscowości gminnych i wyprowadzając oraz wprowadzając ruch z sąsiednich gmin. Drogi powiatowe stanowią niewielkie uzupełnienie dróg wojewódzkich, natomiast ruch lokalny obsługiwany jest i docelowo również będzie poprzez drogi gminne.

Układ drogowy w gminie Drawsko można uznać za niemal kompletny. Przyszłe kierunki rozwoju tej infrastruktury będą skupione głównie na poprawie jakości i parametrów istniejących dróg, zarówno wojewódzkiej, jak i powiatowych i gminnych. Ponadto będą budowane liczne ścieżki rowerowe i chodniki, które mają poprawić jakość przemieszczania się oraz bezpieczeństwo rowerzystów i pieszych. Główne planowane ciągi rowerowe, które w przyszłości stanowiąc będą uzupełnienie i domknięcie pętli rowerowej wokół Gminy Drawsko to odcinki:

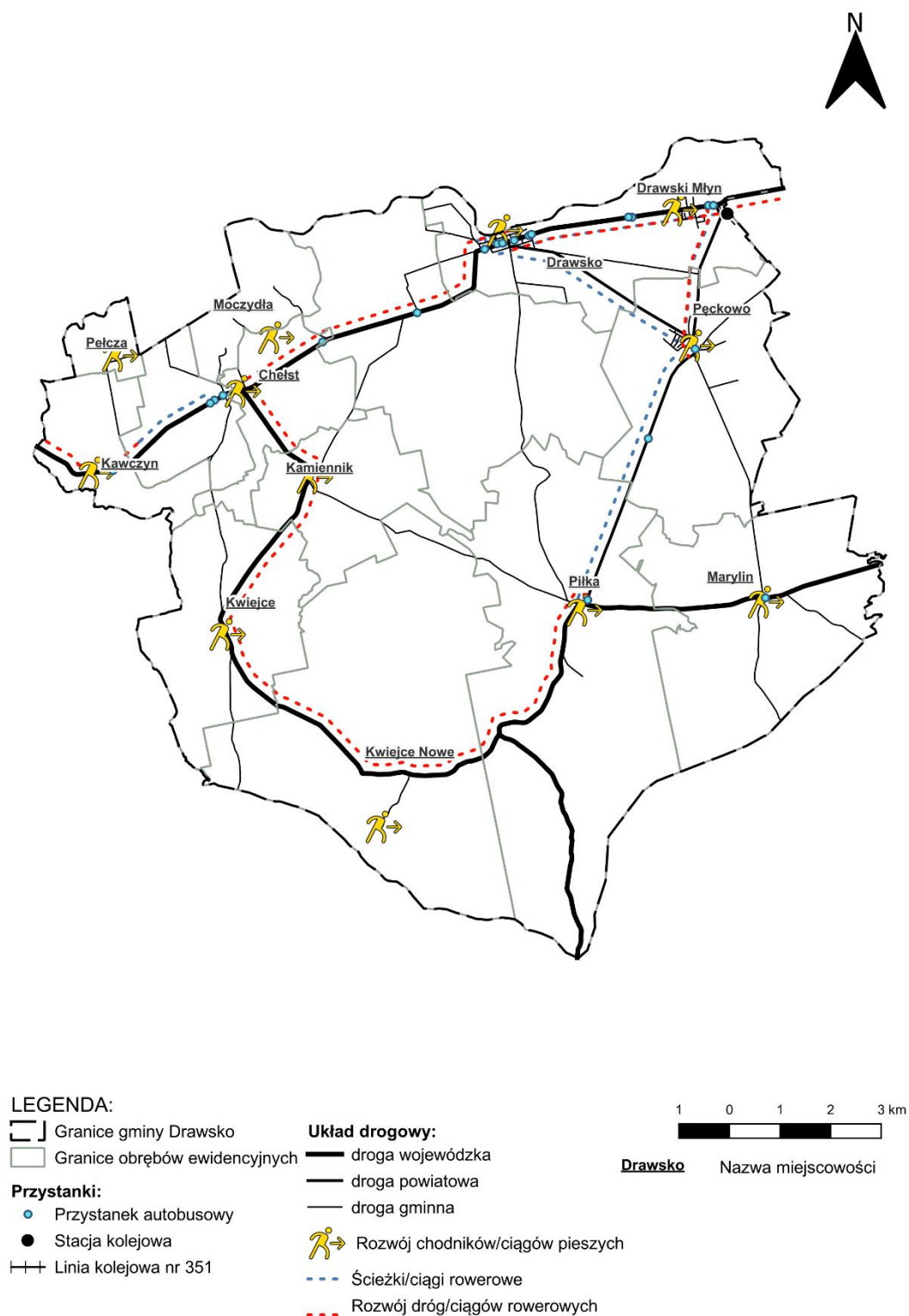
- Drawsko-Chełst
- Drawsko-Wieleń (poprzez miejscowość Drawski Młyn)
- Drawski Młyn-Pęckowo
- Chełst – Kawczyn – granica gminy – w kierunku Drezdenka
- Piłka-Kwiejce Nowe- Kwiejce-Chełst.

W celu poprawy jakości i usprawnienia infrastruktury pieszej na terenie gminy, postuluje się utworzenie Kompleksowego Programu Budowy i Przebudowy Chodników we wszystkich miejscowościach gminy. Celem jest określenie kierunków rozwoju, zdiagnozowanie odcinków wymagających największego nakładu prac i koordynacja działań, które ostatecznie doprowadzą do optymalnego usprawnienia i poprawy jakości chodników i ciągów pieszych na terenie całej Gminy Drawsko.

Zarówno sieć dróg i ciągów rowerowych, jak i pieszych, mają w pierwszej kolejności poprawić bezpieczeństwo uczestników ruchu, ale również zwiększenie dostępu do najatrakcyjniejszych rejonów gminy, co pozwoli na rozwój lokalnej turystyki i rekreacji.

Dalszy rozwój układu drogowego nieuwzględniony w Strategii winien być rozstrzygany na etapie sporządzania Planu Ogólnego Gminy lub miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem na dalszy rozwój sieci drogowej w Gminie Drawsko, również biorąc pod uwagę inwestycje ponadlokalne, a także ponadregionalne, czy krajowe oraz wszelkie zapotrzebowania wynikające z odrębnych opracowań.

Rysunek 17. Planowane elementy infrastruktury drogowej

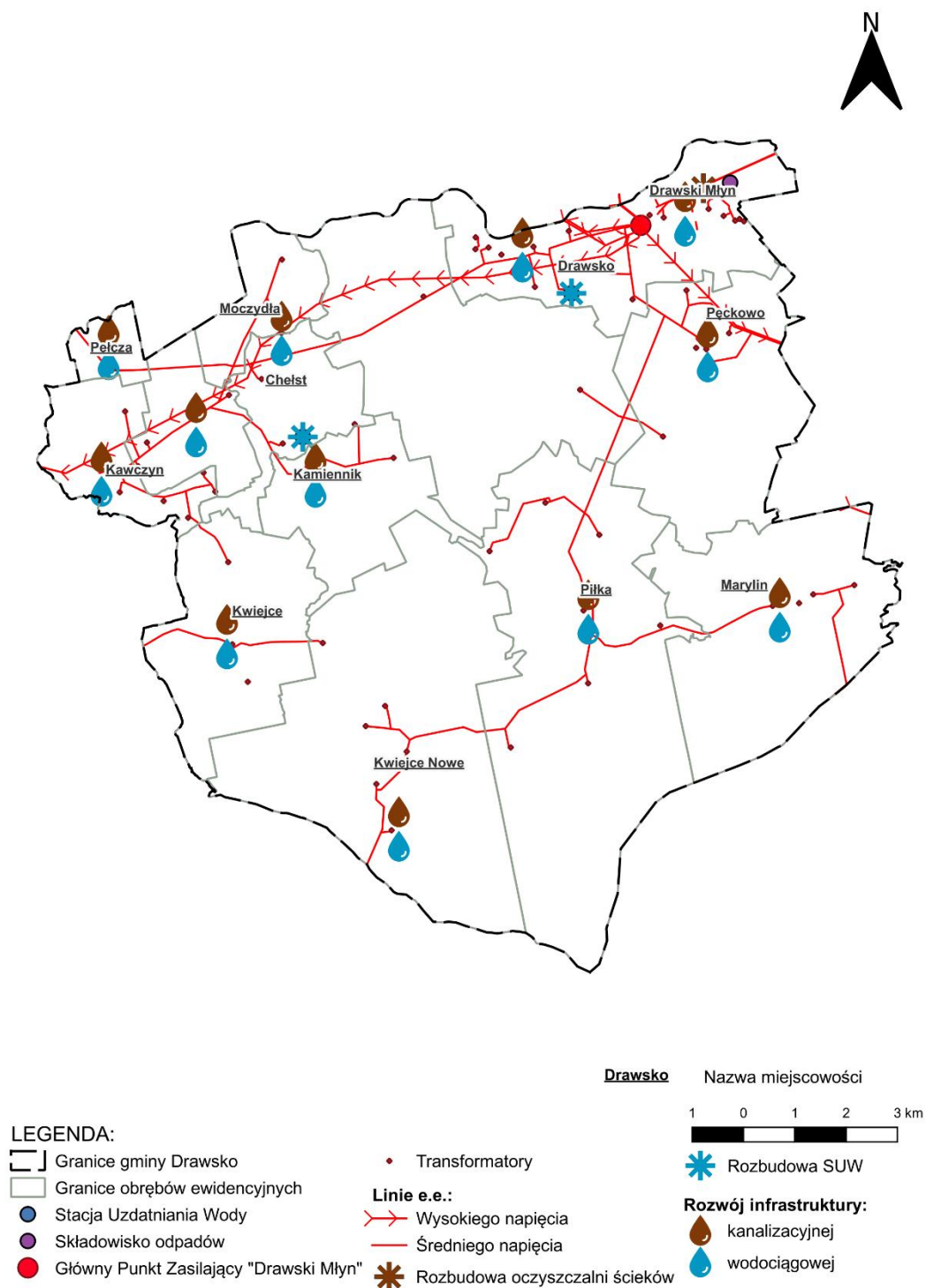
Źródło: Opracowanie własne

Główne kierunki zmian w rozwoju infrastruktury technicznej to:

- Elektroenergetyki:
 - Sieć przesyłowa – modernizacja i rozbudowa sieci zgodnie z zapotrzebowaniem rozwoju regionalnego i krajowego systemu przesyłowego
 - Sieć dystrybucyjna – modernizacja i rozbudowa sieci dystrybucyjnej w obrębie gminy winna być uwarunkowana zapotrzebowaniem na nową infrastrukturę wynikającą z rozwoju nowej zabudowy i innych obiektów, a także stanem technicznym istniejącej infrastruktury.
- Wodociągowej:
 - Ramowy rozwój infrastruktury wodociągowej, obejmujący 12 wsi sołeckich, polegający na modernizacji istniejącej sieci wodociągowej, jak również budowie i rozwoju nowej infrastruktury w zależności od zapotrzebowania nowej zabudowy oraz obiektów
 - Modernizacja stacji uzdatniania wody (SUW) w miejscowości Drawsko oraz Chełst
 - W przypadku zakończenia użytkowania obiektów SUW na cele dotychczasowe, możliwość ich przekształcenia w np. pomieszczenia gospodarcze
- Kanalizacyjnej:
 - Ramowy rozwój infrastruktury kanalizacyjnej, obejmujący 12 wsi sołeckich, polegający na modernizacji istniejącej sieci kanalizacyjnej, jak również budowie i rozwoju nowej infrastruktury w zależności od zapotrzebowania nowej zabudowy oraz obiektów
 - Modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków oraz przepompowni ścieków w miejscowościach Drawsko, Drawski Młyn oraz Pęckowo.

Dalszy rozwój sieci infrastruktury technicznej nieuwzględniony w Strategii winien być rozstrzygany na etapie sporządzania Planu Ogólnego Gminy lub miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem na dalszy rozwój sieci infrastruktury technicznej w Gminie Drawsko, również biorąc pod uwagę inwestycje ponadlokalne, a także ponadregionalne, czy krajowe oraz wszelkie zapotrzebowania, wynikające z opracowań odrębnych.

Rysunek 18. Planowane elementy infrastruktury technicznej

Źródło: Opracowanie własne

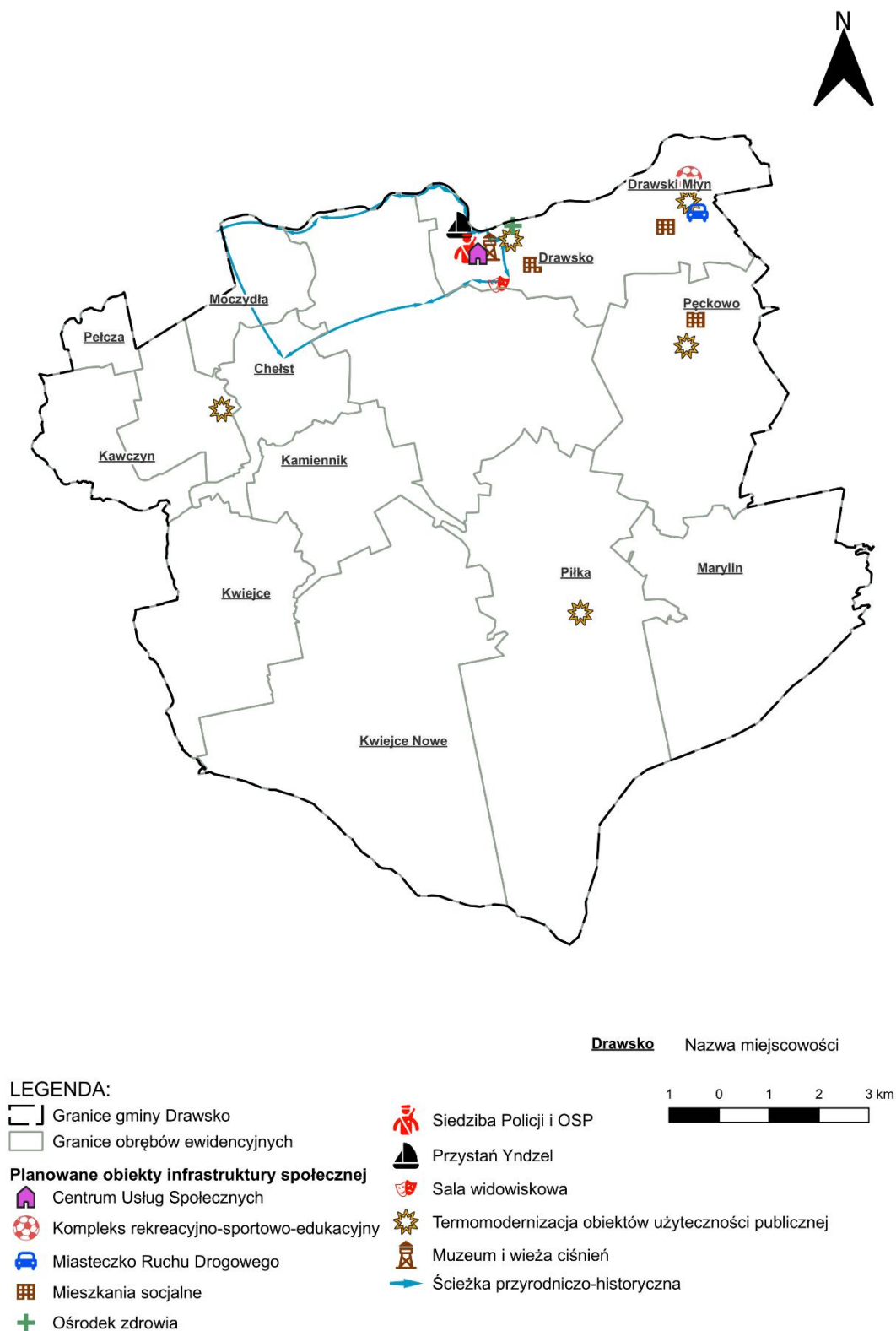
Rozwój infrastruktury społecznej na terenie Gminy Drawsko dzielą się na kilka grup:

- Socjalne:
 - Utworzenie Centrum Usług Społecznych
 - Budowa mieszkań socjalnych w miejscowościach sołeckich
 - Modernizacja ośrodka zdrowia
 - Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej
- Kulturowe:
 - Muzeum Ziemi Drawskiej oraz odbudowa historycznej wieży ciśnień
 - Ścieżka przyrodniczo-historyczna
 - Sala widowiskowa
- Sportowo-rekreacyjne:
 - Kompleks rekreacyjno-sportowo-edukacyjny
 - Miasteczko Ruchu Drogowego
 - Rozwój i zagospodarowanie Przystani Yndzel
- Ochrony ludności:
 - budowa nowej siedziby remizy OSP Drawsko
 - budowa nowej siedziby Posterunku Policji w Drawsku.

Przedstawione wyżej najważniejsze obiekty infrastruktury technicznej zostały szerzej opisane w części, poświęconej Projektom Kluczowym.

Dalszy rozwój infrastruktury społecznej, nieuwzględniony w Strategii, winien być rozstrzygany na etapie sporządzania Planu Ogólnego Gminy lub miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem na dalszy rozwój infrastruktury społecznej w Gminie Drawsko, również biorąc pod uwagę inwestycje ponadlokalne, a także ponadregionalne, czy krajowe oraz wszelkie zapotrzebowania wynikające z opracowań odrębnych.

Rysunek 19. Planowane elementy infrastruktury społecznej

Źródło: Opracowanie własne

3.6.8. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Uwarunkowania przestrzenne, infrastrukturalne i surowcowe ograniczają możliwości lokalizowania urządzeń głównie do tych, należących do odnawialnych źródeł energii (OZE). Zgodnie z ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii OZE definiowane jest jako: „odnawialne, niekopalne źródła energii obejmujące energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerotermalną, energię geotermalną, energię hydrotermalną, hydroenergię, energię fal, prądów i pływów morskich, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego oraz z biopłynów”.

Gmina Drawsko pokryta jest w zdecydowanej większości lasami oraz objęta formami ochrony przyrody. Oznacza to, że tylko niewielka część gminy możliwa jest pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię. Gmina charakteryzuje się niewielkim potencjałem pod lokalizację elektrowni fotowoltaicznych, wiatrowych, wodnych oraz biomasy.

Energetyka słoneczna wykorzystuje ogniwa fotowoltaiczne, które konwertują promieniowanie słoneczne w energię elektryczną.

Energetyka wiatrowa wykorzystuje ruchy mas powietrza, przetwarzając ją w energię mechaniczną lub elektryczną.

Biomasa używana jest na cele energetyczne w procesach bezpośredniego spalania biopaliw stałych (np. drewno, słoma, osady ściekowe, odpady spożywcze) lub też spalania przetworzonej biomasy na paliwa ciekłe (np. sekty oleju rzepakowego, alkohol), bądź gazowe (np. biogaz rolniczy, biogaz z oczyszczalni ścieków, gaz wysypiskowy, gaz drzewny).

Energetyka wodna wykorzystuje specjalne budowle hydrotechniczne z wbudowanymi turbinami, których zadaniem jest zamiana siły płynącej lub opadającej wody w energię elektryczną lub mechaniczną.

W przypadku energetyki wiatrowej lokalizowanie elektrowni oraz ich oddziaływanie musi uwzględniać przepisy prawne, w szczególności zapisy Ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 553 z późn. zm.). Ustawa ta określa:

- warunki i tryb lokalizowania, budowy i przebudowy elektrowni wiatrowych
- zasady i sposób konsultowania ze społecznością lokalną lokalizowania elektrowni wiatrowych
- zasady lokalizowania nowej zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie elektrowni wiatrowych
- zasady lokalizowania, budowy i przebudowy sieci elektroenergetycznych najwyższych napięć w sąsiedztwie elektrowni wiatrowych
- zasady partycypacji mieszkańców gminy w korzyściach wynikających z lokalizacji elektrowni wiatrowych
- zasady bezpiecznej eksploatacji elementów technicznych elektrowni wiatrowych.

Urządzenia wytwarzające energię z promieniowania słonecznego winny swoim oddziaływaniem mieścić się na obszarze objętym inwestycją. Farmy fotowoltaiczne, szczególnie wielkopowierzchniowe, należy lokalizować poza lokalnymi korytarzami migracji zwierząt, na otwartych przestrzeniach terenów rolnych o niższych klasach bonitacyjnych oraz o korzystnych nachyleniach stoków. Należy zachować

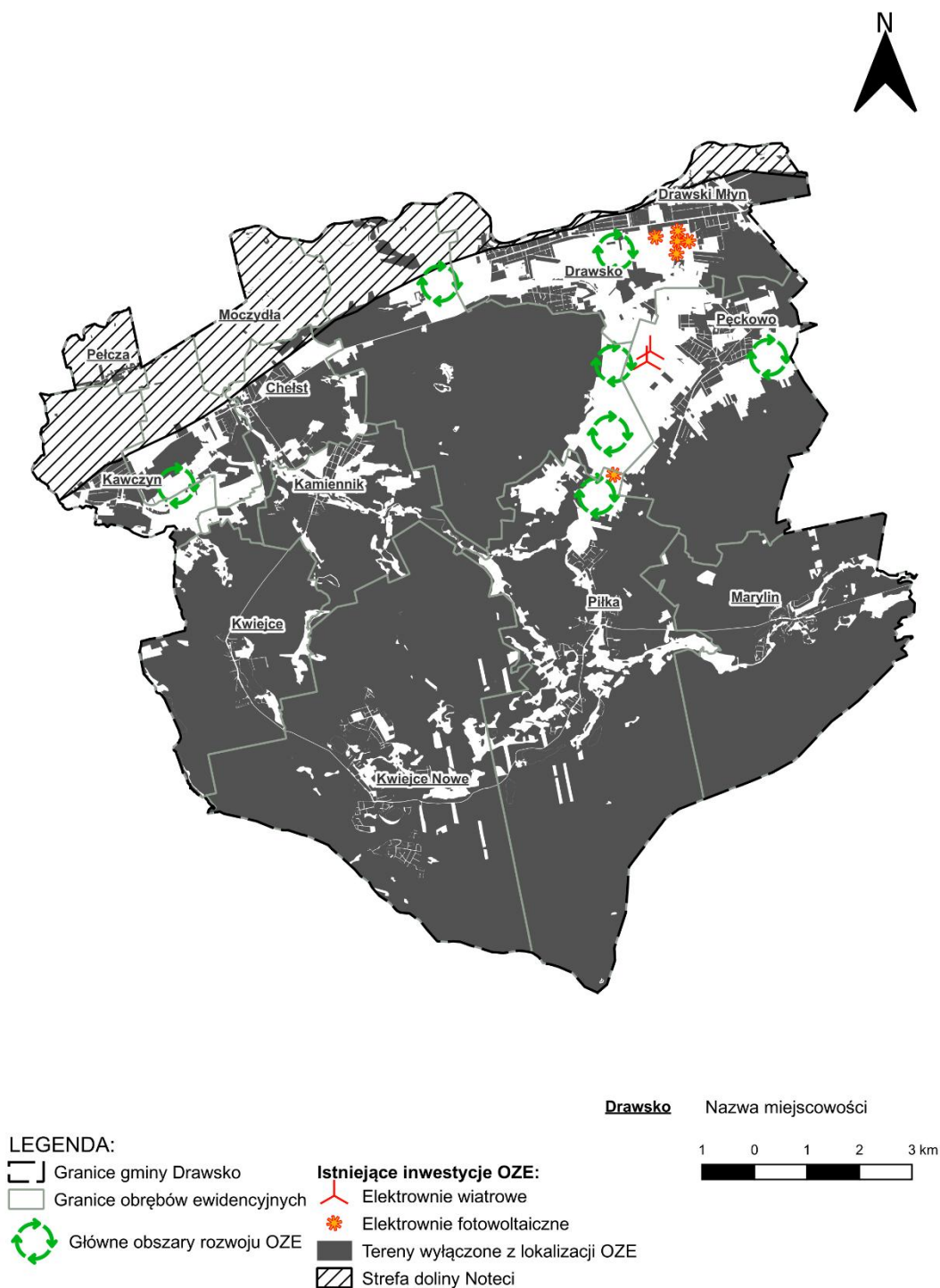
odpowiednią odległość od dróg w celu zredukowania, a w najlepszym przypadku unikania efektu olśnienia – oślepiania osób znajdujących się w pojazdach światłem odbitym od paneli fotowoltaicznych.

Biogazownie, w celu optymalizacji produkcji energii, należy lokalizować w pobliżu źródeł paliwa. W związku z tym pod względem lokalizacyjnym biogazownie winny być sytuowane w bezpośrednim pobliżu biomasy, np. przy wysypiskach, dużych gospodarstwach rolnych, zakładów, w których występuje produkcja odpadów mogących być użytych w biogazowniach.

Uniwersalnymi zasadami lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW są:

- Proponuje się lokalizowanie urządzeń OZE poza Strefą doliny Noteci.
- Poza istniejącymi oraz projektowanymi formami ochrony przyrody, o ile uchwała o utworzeniu formy ochrony przyrody nie stanowi inaczej
- Na gruntach rolnych o niskiej przydatności rolniczej (grunty rolne klasy IV, V i VI oraz nieużytki), umożliwiając zasadne finansowo dalsze wykorzystywanie najstabszych rodzajów gleb; zakazuje się lokalizacji urządzeń na najlepszych klasach gruntów rolnych (I-III), a także glebach organicznych.
- Bez ingerencji w walory krajobrazowe gminy, tj. poza panoramami, osiami, punktami i strefami widokowymi; w szczególnych przypadkach należy wykonać przedinwestycyjne studium krajobrazowe, określające realny wpływ inwestycji na krajobraz gminy.
- Bez ingerencji w elementy środowiska naturalnego, m. in. w odpowiedniej odległości od krawędzi lasów, szpalerów drzew, jezior, stawów i innych zbiorników wodnych; w szczególnych przypadkach należy wykonać przedinwestycyjne monitoringi środowiskowe, dotyczące lokalizacji siedlisk, miejsc żerowania zwierząt, a także miejsc występowania chronionych gatunków roślin i grzybów.
- Zachowywanie minimalnych odległości od infrastruktury technicznej, określonych przez przepisy odrębne oraz wytyczne operatorów sieci
- Należy zachowywać, odpowiednią dla danego typu urządzeń, odległość od istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej w celu eliminacji negatywnego oddziaływania poprzez np. migotanie światła, hałas, zapach, olśnienie, czy degradację wizualną otoczenia.
- W niektórych przypadkach lokalizacja urządzeń zostanie określona poprzez procedurę oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.
- Jeśli nie zakazują tego odrębne przepisy, na terenach przeznaczonych pod zabudowę produkcyjną i usługową.

Rysunek 20. Proponowane obszary oraz wyłączone z lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Źródło: Opracowanie własne

3.6.9. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko są grupa przedsięwzięć, które zarówno w fazie realizacji, jak i w fazie użytkowania, mogą w negatywny sposób oddziaływać na klimat, wszelkie elementy przyrodnicze oraz życie mieszkańców. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dzielą się one na dwa rodzaje:

- przedsięwzięcia, mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko
- przedsięwzięcia, mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Wyżej wymienione rozporządzenie określa ponad 50 rodzajów przedsięwzięć, mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz ponad 100 przedsięwzięć, mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Oznacza to, że polskie prawo określa ponad 150 różnych rodzajów przedsięwzięć, które mogą znacząco oddziaływać na życie człowieka, pobliskie środowisko oraz klimat.

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko określa m. in. zasady i tryb postępowania w sprawach dotyczących ocen oddziaływania na środowisko oraz transgranicznego oddziaływania na środowisko, co jest bezpośrednio powiązane z przedsięwzięciami, mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko i sposobem określania ich rodzaju.

Dla planowanych przedsięwzięć, mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko jest obowiązkowe.

Dla planowanych przedsięwzięć, mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko stwierdza, w drodze postanowienia, organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, który uwzględnia kryteria takie, jak: rodzaj i charakterystykę przedsięwzięcia, usytuowanie przedsięwzięcia, z uwzględnieniem możliwego zagrożenia dla środowiska, rodzaj, cechy i skalę możliwego oddziaływania.

Ponadto, w przypadku planowanych przedsięwzięć, mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymagane jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w której określone zostaną środowiskowe uwarunkowania realizacji planowanego przedsięwzięcia.

W Gminie Drawsko zakazuje się lokalizacji przedsięwzięć, mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów odrębnych (chyba, że przeprowadzona procedura wykazała brak negatywnego wpływu na środowisko), z wyłączeniem obiektów celu publicznego (w szczególności infrastruktury technicznej i dróg) na terenach przeznaczonych pod:

- zabudowę mieszkaniową
- zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z usługami
- zabudowę mieszkaniową wielorodzinną
- zabudowę zagrodową
- usługi na terenach przeznaczonych na pobyt ludzi
- zabudowę lotniskową
- zieleni parkową

- cmentarze
- lasy.

Dopuszcza się lokalizację inwestycji, mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej) z zastrzeżeniem, że należy opracować raport oddziaływania na środowisko dla:

- obiektów produkcyjnych, składów i magazynów
- zabudowy usługowej
- zabudowy produkcyjno-usługowej
- tereny rolne.

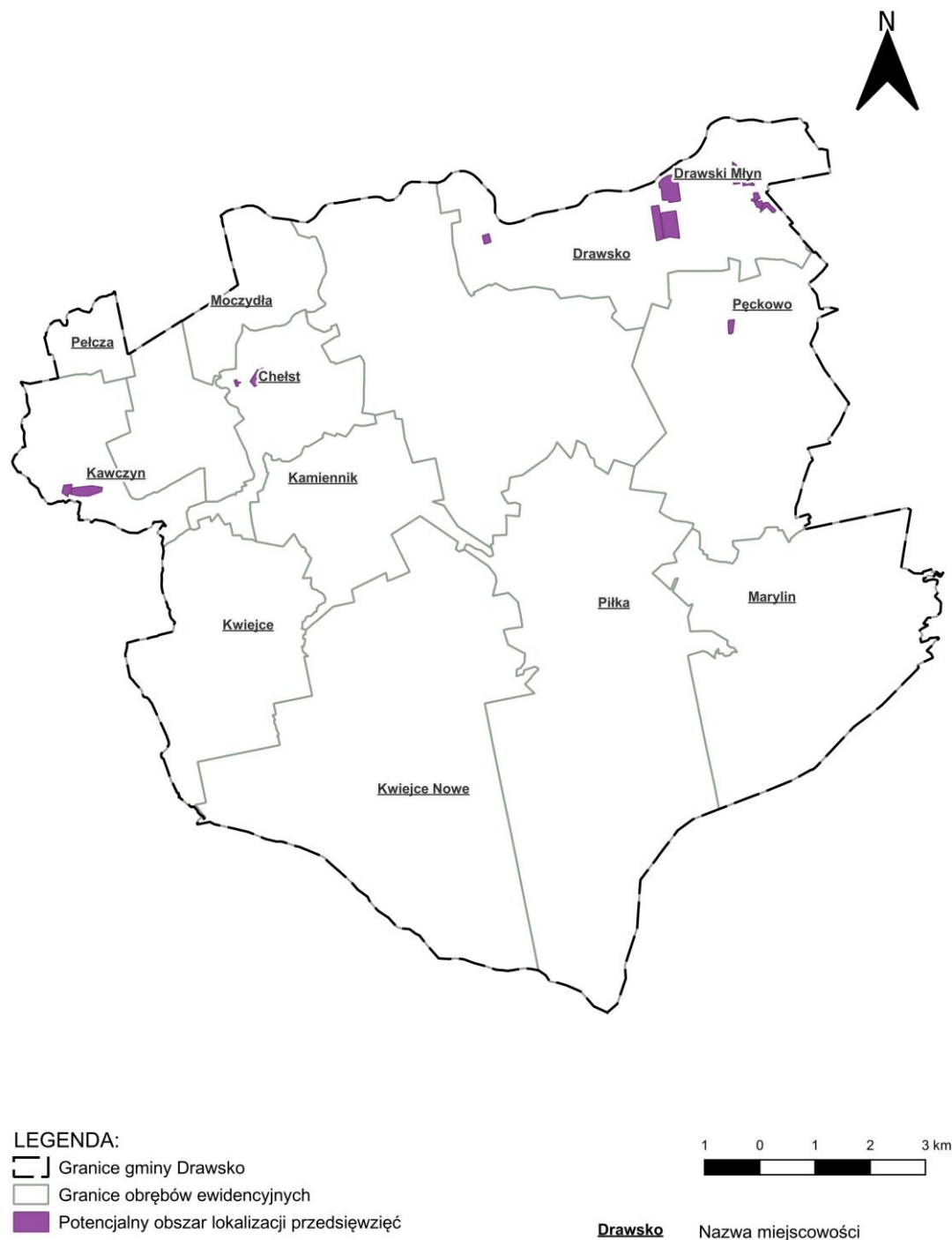
Zakazuje się lokalizacji przedsięwzięć w strefach: Doliny Noteci oraz rekreacyjno-przyrodniczej, które mogą wpłynąć negatywnie na walory środowiskowe i krajobrazowe oraz na stan jakościowy wód, szczególnie na obszarze Doliny Noteci (chyba, że przeprowadzona procedura wykazała brak negatywnego wpływu na środowisko).

Dla wszystkich istniejących i ustanowionych w przyszłości form ochrony przyrody ustala się (chyba, że przeprowadzona procedura wykazała brak negatywnego wpływu na środowisko):

- Zakaz podejmowania działań mogących, odrębnie lub w kumulacji z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, bądź wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 i pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami Natura 2000.
- Zakaz podejmowania działań mogących znacząco oddziaływać na środowisko na Obszarze Chronionego Krajobrazu „Puszcza Notecka”
- Zakaz podejmowania działań mogących znacząco oddziaływać na środowisko na obszarze Korytarzy Ekologicznych „Zachodnia Puszcza Notecka”
- Dla wszystkich planowanych form ochrony przyrody należy stosować przepisy umożliwiające ich ochronę i redukujące negatywny wpływ inwestycji, mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów odrębnych.

Uszczegółowienie powyższych zapisów i rekomendacji powinno odbywać się na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla danego obszaru gminy oraz Planu Ogólnego gminy dla całego jej obszaru.

Rysunek 21. Potencjalne tereny z możliwością zlokalizowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Źródło: Opracowanie własne

3.6.10. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Zdecydowana większość powierzchni Gminy Drawsko pokryta jest terenami zalesionymi oraz w znacznie mniejszym stopniu terenami rolniczymi. W celu ich organizacji i ochrony przed nadmiernym przekształceniem, bardzo ważne jest by usystematyzować najważniejsze zasady kształtowania tych przestrzeni.

Dla obszarów, na których dominują tereny użytkowane rolniczo, wprowadza się poniższe zasady ochrony i kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

- stosowanie zwykłej dobrej praktyki rolniczej i Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, zawierających zbiór przyjaznych środowisku praktyk rolniczych i zapewniających zrównoważony rozwój w sferze produkcji rolnej
- zwiększanie powierzchni zadrzewień i zakrzewień na terenach użytkowanych rolniczo, szczególnie w miejscach, gdzie nie występują naturalne bariery redukujące procesy eoliczne
- ochrona i rozwój oczek wodnych i mokradeł z towarzyszącą im zielenią
- zabezpieczanie cieków odwadniających pola przed niekontrolowanym i intensywnym napływem biogenów
- racjonalne wykorzystywanie potencjału przyrodniczego i klasy bonitacyjnej gleb
- ochronę zwartych powierzchni gruntów rolnych o wysokiej klasie bonitacyjnej przed zmianą na cele nierolnicze
- zachowanie w dotychczasowym użytkowaniu terenów łąk i pastwisk, w szczególności na terenach podmokłych oraz poprawa ich stanu
- stosowanie programów działań wyznaczonych dla wód wrażliwych i obszarów szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego, zabezpieczenie przed dalszą ich degradacją, przywracanie im wymaganych standardów jakości
- rozwijanie wsi z poszanowaniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej i tworzenie zwartych układów zabudowy związanych z produkcją rolną bez nadmiernego odralniania terenów pod zabudowę
- stosowanie najlepszych dostępnych praktyk rolniczych, doprowadzających do zmniejszenia zapotrzebowania na wodę i do ograniczania ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i do gleby
- na gruntach rolnych w północnej części gminy wykorzystywać korzystne warunki do wypasu bydła i intensywnej gospodarki rolnej
- na gruntach rolnych objętych formami ochrony przyrody rozwój ekstensywnych i ekologicznych gospodarstw rolnych oraz agroturystyki.

W Gminie Drawsko obszary leśne pokrywają ponad 60% jej powierzchni oraz objęte są licznymi formami ochrony przyrody. Dla tych terenów, wprowadza się poniższe zasady ochrony i kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej:

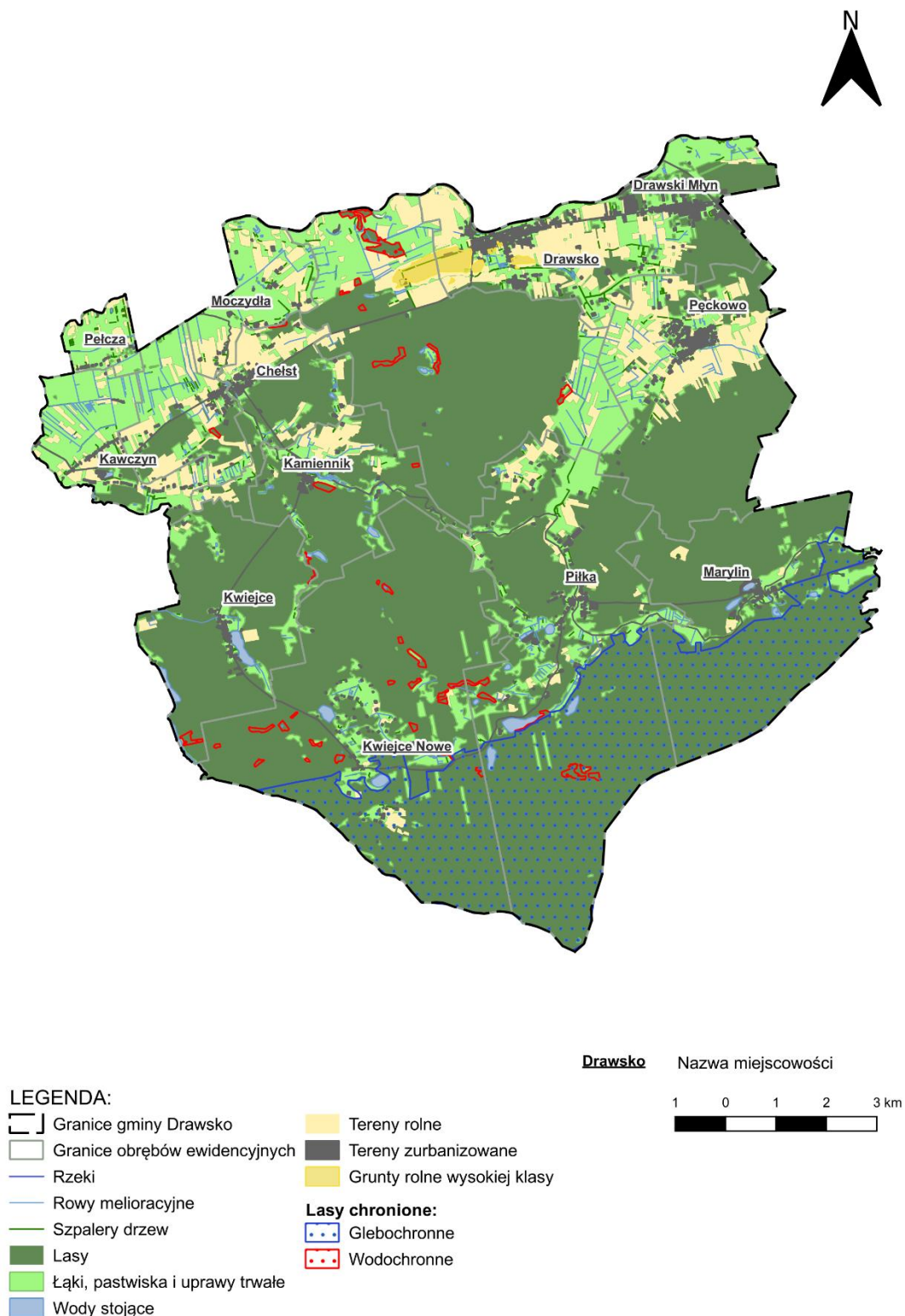
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej
- ochrona lasów i, w przypadku ryzyka niezachowania odpowiedniego stopnia lesistości, powiększanie zasobów leśnych poprzez m.in. opracowanie i wdrożenie Programu ochrony

środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030, wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień, wspomagających rolę zalesień i lasów, prawidłowe kształtowanie granicy polno-leśnej

- objęcie szczególną ochroną najcenniejszych obszarów leśnych w gminie, szczególnie objęte formami ochrony przyrody, m.in. poprzez ograniczenia na ich obszarach ruchu wypoczynkowego i rekreacyjnego
- utrzymanie i wzmocnienie ekologicznej stabilności obszarów leśnych poprzez redukcję fragmentacji kompleksów leśnych i tworzenie korytarzy ekologicznych
- zalesienie gruntów zagrożonych erozją dla uzyskania ciągłości przestrzennej obszarów leśnych
- zwiększanie stopnia zalesienia gruntów o niskich klasach bonitacyjnych
- przywracanie lasów na wylesionych obszarach wododziałowych, celem zwiększenia retencji wodnej
- rekreacyjne użytkowanie lasów, które powinno być dostosowane do naturalnej chłonności siedlisk, zwłaszcza ich odporności na antropopresję, uwzględniające również pełnione funkcje ochronne lasów
- sposoby zagospodarowania lasów i kształtowania produkcji leśnej winny uwzględniać specyfikę warunków przyrodniczych, gospodarczych i społecznych, w których będą realizowane oraz pozostawać w zgodzie z ekologicznymi oraz społecznymi funkcjami lasów

Gospodarkę leśną winno się prowadzić na warunkach określonych w planach urzędzeniowych lasów (Plan Urządzenia Gospodarstwa Leśnego, Nadleśnictwo Potrzebowice).

Rysunek 22. Obszary objęte zasadami kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej w Gminie Drawsko

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z EGIB oraz z Nadleśnictwa Potrzebowice

3.6.11. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji ujęte zostały w **Gminnym Programie Rewitalizacji** Gminy Drawsko.

3.7. Docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Drawsko

3.7.1. Wprowadzenie

Połączenie planowania rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego na szczeblu gminnym miało na celu zintegrowanie obu tych bardzo ważnych procesów planistycznych w jednym obligatoryjnym dokumencie.

Pierwszym z elementów planowania przestrzennego w Strategii rozwoju gminy jest Model struktury funkcjonalno-przestrzennej, który został zaprezentowany w poprzednim podrozdziale. Zawiera on zarówno aktualny stan przestrzeni w gminie, jak i główne funkcje oraz charakterystyczne uwarunkowania terenu. Pomaga określić główne zagrożenia, ograniczenia i możliwości rozwoju. Drugim elementem planowania przestrzennego są ustalenia i rekomendacje, czyli kierunki, w którym gmina winna się rozwijać, wykorzystując swoje mocne strony oraz walory przestrzenne, przy jednoczesnym zniwelowaniu zagrożeń i ograniczeń.

Łącząc ze sobą powyższe elementy planowania przestrzennego i nadając im strategicznego charakteru poprzez oparcie ich na przedstawionych poniżej głównych celach strategicznych gminy, uzyskuje się docelowy kształt rozwoju gminy, stanowiący hybrydę dwóch typów planowania: rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, w tym badań ankietowych oraz wywiadów, szczegółowo opisanych w rozdziałach: 1. i 2. niniejszego dokumentu, określono następujące cele strategiczne i cele szczegółowe:

1. Bezpieczna i przyjazna przestrzeń do życia dla mieszkańców:

- 1.1. Funkcjonalna przestrzeń publiczna
- 1.2. Adaptacja do zmian klimatu oraz czyste środowisko naturalne
- 1.3. Bezpieczny i funkcjonalny system drogowy i komunikacyjny
- 1.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego
- 1.5. Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży
- 1.6. Rozwinięty system usług społecznych i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego
- 1.7. Wysoka aktywizacja i integracja społeczna

2. Nowoczesna i atrakcyjna oferta kulturalno-oświatowa oraz sportowo-rekreacyjna:

- 2.1. Wysoki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oparty na potencjałach gminy
- 2.2. Wysoki poziom rozwoju lokalnej przedsiębiorczości

Przekładając cele strategiczne i cele szczegółowe na rozwój przestrzenny gminy określono cele w rozwoju przestrzennym gminy i podzielono je pod kątem docelowej struktury przestrzennej na trzy główne aspekty:

1. Docelowe funkcje elementów sieci osadniczej
2. Kluczowa infrastruktura
3. Środowiskowe i kulturowe elementy Gminy Drawsko podlegające ochronie.

Na podstawie modelu strukturalno-przestrzennego oraz ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej gminy, wyodrębniono trzy główne strefy, na które dzieli się Gmina Drawsko:

- Doliny Noteci
- Osadnicza
- Rekreacyjno-przyrodnicza.

Strefa Doliny Noteci obejmuje swoim zasięgiem tereny położone w wyraźnym obniżeniu terenu wzdłuż rzeki Noteć. Obszar ten charakteryzuje się niewielkimi różnicami w ukształtowaniu terenu, zabudowa jest rozproszona i głównie stanowi funkcję mieszkaniową. Docelowo obszar ten, w głównej mierze powinien zachować swój dotychczasowy charakter i stanowić główny rolniczy region gminy o dobrych, często zalewanych gruntach rolnych.

Strefa osadnicza podzielona jest na kilka części i obejmuje największe miejscowości w północnej części gminy. Obszary te cechują się najbardziej rozwiniętą siecią osadniczą, w której mieszka zdecydowana większość mieszkańców gminy. Docelowo w tej strefie ma dochodzić do największego rozwoju zabudowy, zarówno mieszkaniowej, jak i produkcyjno-usługowej, jak również uwidaczniać się mają największe zmiany w rozwoju struktury przestrzennej gminy, zarówno pod kątem zabudowy mieszkaniowej, jak i infrastruktury, czy obiektów użyteczności publicznej.

Strefa rekreacyjno-przyrodnicza obejmuje zdecydowanie największą część Gminy Drawsko. W północnej części są to głównie tereny otwarte (poza doliną rzeki Noteć) i leśne oraz całe środkowe i południowe obszary gminy. Aktualnie strefa ta głównie składa się z terenów leśnych, pól uprawnych, łąk i pastwisk oraz niewielkich skupisk zabudowy, na które składa się większość miejscowości. Docelowo w tej strefie uwidocznią się dwie podstrefy: rekreacyjna i środowiskowa. Różnić się będą głównie postępowaniem zmian zachodzących w ich obrębie. Podstrefa rekreacyjna obejmuje głównie zabudowane fragmenty miejscowości wraz z okolicznymi zbiornikami wodnymi i pozostałymi atrakcyjnymi terenami rekreacyjnymi. Docelowo zostaną one rozwinięte, by znacząco poszerzyć atrakcyjność tej części gminy i pobudzić ruch turystyczny w gminie. Druga podstrefa – środowiskowa, pod względem struktury przestrzennej nie zmieni się znacząco. Obejmuje głównie tereny lasów, które stanowią cenne środowisko dla wielu gatunków zwierząt oraz objęte są formami ochrony przyrody. Zatem należy wzmacniać środki mające na celu dalszą ochronę tych najcenniejszych terenów w gminie.

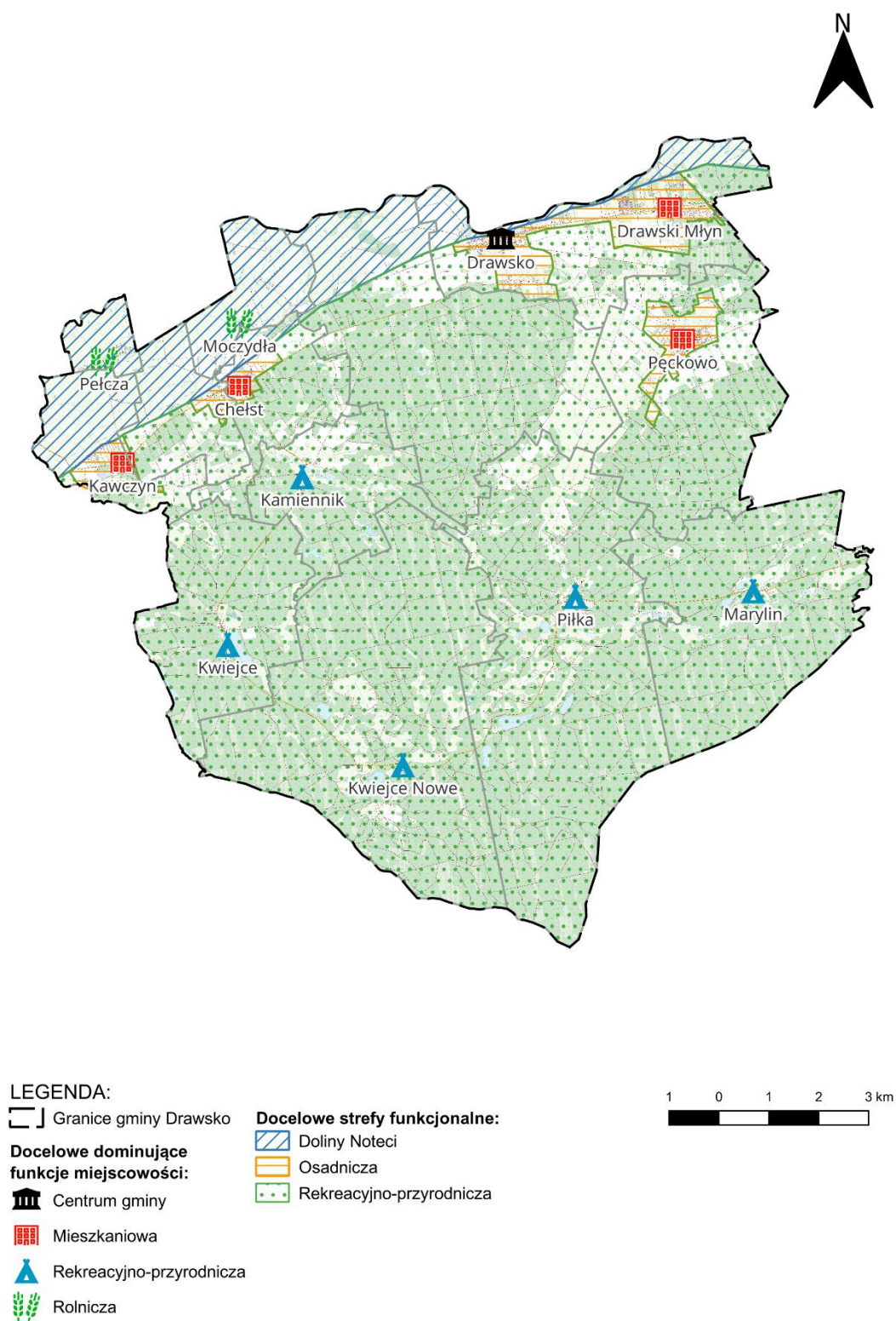
3.7.2. Docelowe funkcje elementów sieci osadniczej

Zgodnie z celami strategicznymi i szczegółowymi (planowanie strategiczne rozwoju społeczno-gospodarczego) oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania polityki przestrzennej (rozwój przestrzeni) określono główne cechy Gminy Drawsko, dotyczące docelowych funkcji poszczególnych elementów sieci osadniczej i zagospodarowania terenu pod kątem zabudowy:

- Czytelny podział funkcjonalny wszystkich miejscowości w gminie, bazujący na ich potencjalne rozwojowym i unikatowych uwarunkowaniach (wieś główna – ośrodek dominujący, mieszkaniowe, rekreacyjne oraz rolnicze)
- Ukształtowana i uporządkowana zabudowa poprzez jej dogęszczenie i uregulowanie stref, w których dany rodzaj może występować
- Realizacja inwestycji mieszkaniowych oraz odnowa istniejących zasobów mieszkaniowych z poszanowaniem zasad ładu przestrzennego
- Ograniczanie w jak największym, stopniu rozproszenia zabudowy
- Uzupełnianie luk w zabudowie w celu dopełnienia kwartałów/obszarów zabudowy
- Jednoznaczny podział funkcji zabudowy, usuwanie mieszających się funkcji w jednym kwartale/obszarze zabudowy
- Wyznaczenie nowych terenów pod różne rodzaje zabudowy, z zachowaniem ogólnej separacji funkcji i przenikanie się ich tylko w uzasadnionych przestrzennie miejscach
- Rozwój wsi Drawsko jako dominującego ośrodka stanowiącego centrum gminy poprzez:
 - Postępującą zmianę struktury przestrzennej z wiejskiej w miejską
 - Wprowadzanie niezbędnych obiektów użyteczności publicznej, poprawiające jakość życia oraz funkcjonalność miejscowości
 - Rozwój obiektów usługowych, handlowych, kulturowych, sportowych oraz ochrony zdrowia przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego skomunikowania, stanowisk postojowych oraz infrastruktury technicznej
 - Rozwój obszarów pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną
 - Zwiększanie obszarów zieleni urządzonej
 - Aranżowanie unikatowych miejsc integracji mieszkańców oraz wzmacniania tożsamości kulturowej regionu
 - Wykorzystywanie atrakcyjnej lokalizacji (poblże doliny Noteci) jako motoru napędowego dla rozwoju kulturalno-społecznego
- Miejscowości o charakterze wsi mieszkaniowych:
 - Lokalizacja w południowej części gminy
 - Tworzenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i wielorodzinną
 - Umożliwienie wprowadzania obiektów usługowych towarzyszących zabudowie mieszkaniowej
 - Poprawa skomunikowania ze wsią Drawsko oraz ośrodkami sąsiednimi w celu ułatwienia przemieszczania się ludności

- Równoległy rozwój infrastruktury drogowej i technicznej „nadążający” za zabudową mieszkaniową, usługową i produkcyjną
- Tworzenie przestrzeni publicznych integrujących lokalną społeczność, tworzące ofertę dla osób w każdym wieku, przy wykorzystaniu unikalnych walorów krajobrazowo-środowiskowych gminy
- Tworzenie nowych obiektów użyteczności publicznej, a także modernizacja istniejących w celu poprawy jakości usług publicznych
- Miejscowości o charakterze turystycznym:
 - Lokalizacja w centralnej i południowej części gminy
 - Rozwinięte tereny lotniskowe wraz z zabudową jako wizytówka gminy
 - Wzrost znaczenia zabudowy lotniskowej i turystycznej w strukturze przestrzennej gminy
 - Ochrona strefy rekreacyjno-przyrodniczej przed niekontrolowaną zabudową, szczególnie taką, która wpływa niekorzystnie na krajobraz i środowisko przyrodnicze
 - Zwiększenie ilości i dostępności terenów zieleni oraz terenów wodnych, zwłaszcza na potrzeby turystyczne i rekreacyjne
 - Wykorzystywanie terenów leśnych na cele rekreacyjne i edukacyjne
 - Wykorzystanie jezior i innych zbiorników wodnych na cele turystyczne i rekreacyjne
 - Utrzymanie i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (ścieżek i szlaków turystycznych, szlaków konnych i innych)
 - Adaptacja i rozwój zabudowy usługowej dostosowanej do obsługi obszarów turystycznych
 - Objęcie zakazem zabudowy szczególnie cennych gruntów rolnych i leśnych, a także okolic jezior i innych zbiorników wodnych, a także okolic cieków wodnych
- Miejscowości o charakterze rolniczym (intensywnym i ekstensywnym):
 - Lokalizacja w północno-zachodniej części gminy
 - Ugruntowanie aktualnej funkcji miejscowości
 - Rozwój zabudowy produkcji rolniczej, łącznie z nowoczesnymi obiektami: szklarnie, silosy, itd.
 - Ograniczenie rozwoju zabudowy i produkcji rolniczej w rejonie doliny Noteci
 - Ochrona przez niekontrolowaną zabudową najbardziej cennych gruntów rolnych
 - Przeciwdziałanie rozdrobnieniu terenów rolnych, w tym własnościowego
 - Promowanie procedur scaleń i podziałów nieruchomości rolnych jako możliwość optymalizacji produkcji rolnej
 - Wprowadzanie zadrzewień śródpolnych
 - Przeciwdziałanie erozji gleb, ochrona i utrzymanie istniejących urządzeń wodnych retencjonujących wodę, cieków i zbiorników wodnych, mokradeł
 - Przeciwdziałanie niekontrolowanej emisji zanieczyszczeń do wód gruntowych
 - Wprowadzenie nowoczesnych technologii produkcji rolnej.

Rysunek 23. Docelowe funkcje elementów sieci osadniczej

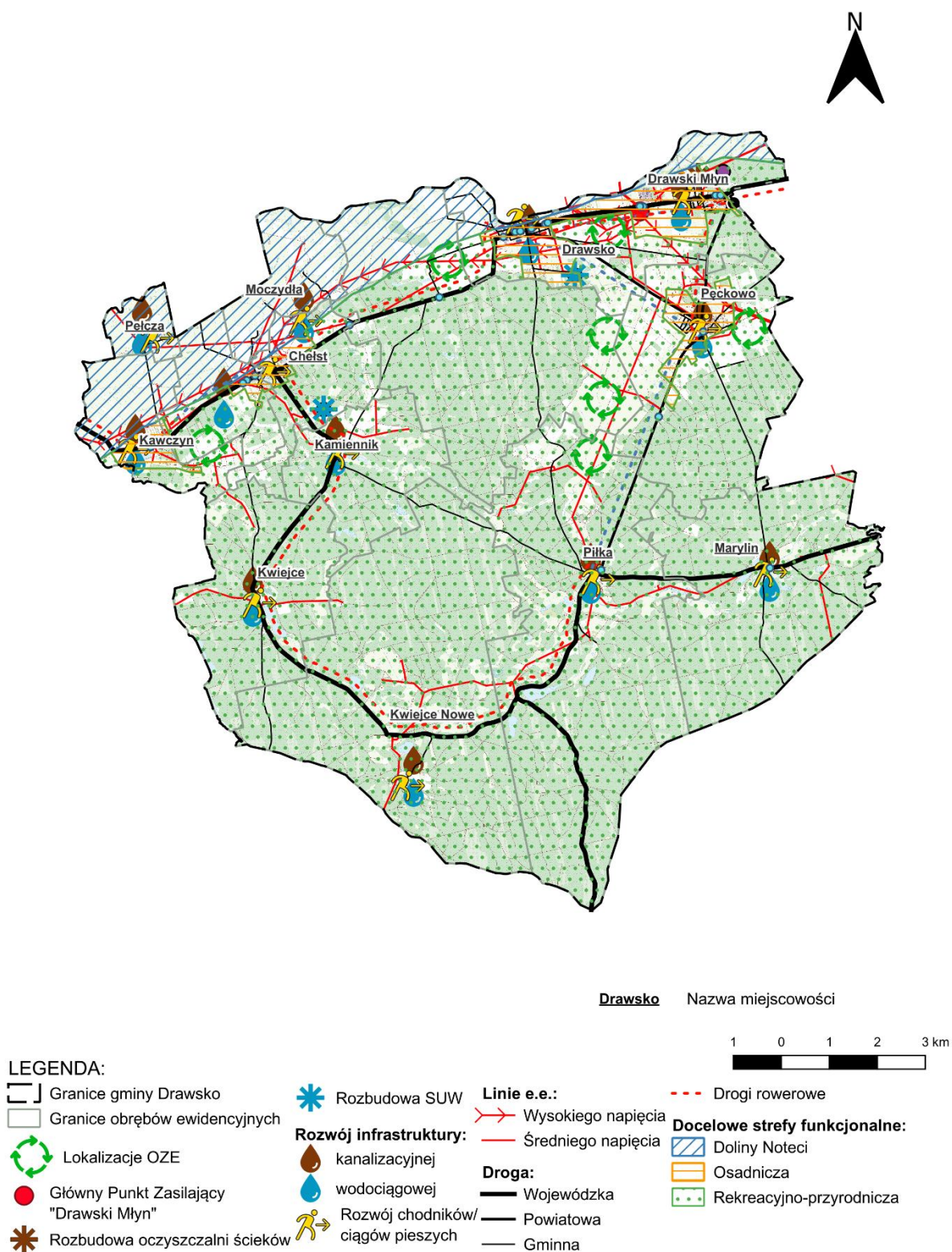
Źródło: Opracowanie własne

3.7.3. Kluczowa infrastruktura

Zgodnie z celami strategicznymi i szczegółowymi (planowanie strategiczne rozwoju społeczno-gospodarczego) oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania polityki przestrzennej (rozwój przestrzeni) określono główne cechy Gminy Drawsko, dotyczące docelowych lokalizacji obszarów produkcyjnych oraz kluczowej infrastruktury (drogowej i technicznej) na terenie gminy:

- Infrastruktura drogowa:
 - Poprawa parametrów i jakości istniejących dróg
 - Uzupełnienie układu drogowego, głównie o drogi niższych klas w obrębie rozwijającej się zabudowy
 - Rozwój sieci dróg rowerowych i pieszych, promując w ten sposób ruch rowerowy i pieszy na krótkich relacjach wewnątrz gminy oraz do gmin sąsiednich, jak również zwiększanie bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu
 - Wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o parametrach zapewniających możliwość wykonania wszystkich niezbędnych elementów towarzyszących, jak chodniki, ścieżki rowerowe, stanowiska postojowe, zjazdy oraz podziemną infrastrukturę, m. in. kanalizację deszczową
 - Poprawa bezpieczeństwa ogólnego ruchu na drogach poprzez budowę infrastruktury oświetleniowej w tym solarnej, ułatwiającej ruch w godzinach nocnych
- Infrastruktura techniczna:
 - Ogólny rozwój liniowej infrastruktury technicznej we wszystkich miejscowościach sołeckich dostosowany do nierównomiernego rozwoju zabudowy na terenie gminy
 - Rozwój punktowej infrastruktury wodociągowej poprzez modernizację stacji uzdatniania wody, dostosowany do zwiększającej się liczby mieszkańców w danych rejonach gminy
 - Rozwój punktowej infrastruktury kanalizacyjnej poprzez rozbudowę oczyszczalni ścieków, dostosowany do zwiększającej się liczby mieszkańców w danych rejonach gminy
 - Rozwój sieci elektroenergetycznej bazujący na zmieniającym się zapotrzebowaniu na energię elektryczną zarówno pod kątem mocy, jak i lokalizacji
- Lokalizacja urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW:
 - Rozwój inwestycji OZE w celu zwiększenia dywersyfikacji źródeł energii w lokalnym jak i ponadlokalnym systemie energetycznym
 - Umożliwienie pozyskiwania przez właścicieli gruntów środków finansowych z dzierżawy pod instalacje OZE
 - Rozwój sieci elektroenergetycznej gminy, także niezbędnej przy lokalizowaniu urządzeń wytwarzających energię elektryczną
 - Zagospodarowywanie najniższych klas gruntów rolnych elektrowniami fotowoltaicznymi
 - Zakaz lokalizacji powierzchniowej infrastruktury na gruntach cennych rolniczo
 - Ograniczanie i/lub zakazywanie lokalizacji urządzeń na terenach cennych przyrodniczo.

Rysunek 24. Docelowy rozwój kluczowej infrastruktury

Źródło: Opracowanie własne

3.7.4. Środowiskowe i kulturowe elementy Gminy Drawsko podlegające ochronie

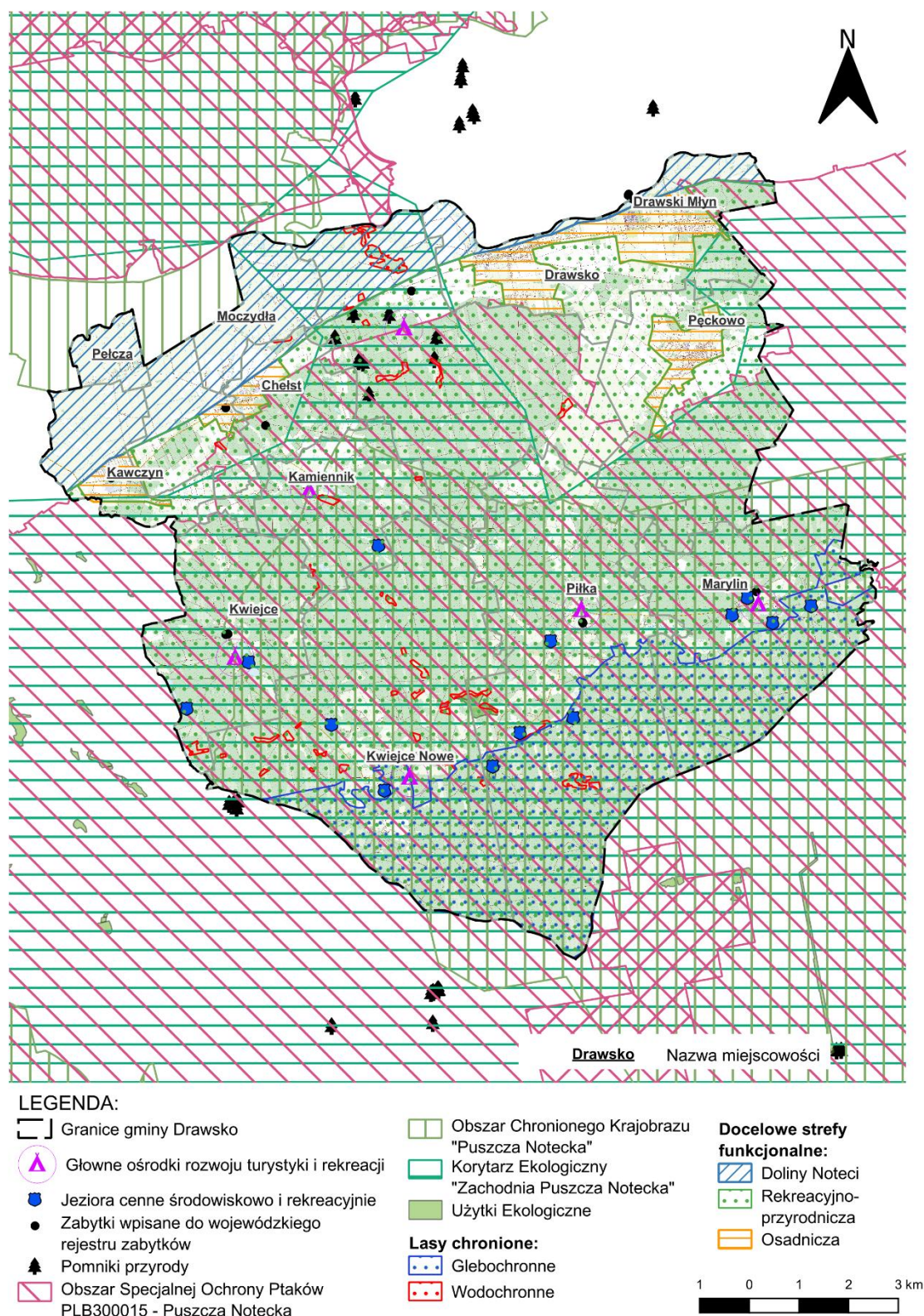
Zgodnie z celami strategicznymi i szczegółowymi (planowanie strategiczne rozwoju społeczno-gospodarczego) oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania polityki przestrzennej (rozwój przestrzeni) określono główne cechy Gminy Drawsko, dotyczące ochrony najcenniejszych terenów oraz obiektów w gminie:

- Zachowanie środków ochrony Specjalnego obszaru ochrony ptasiej " Puszcza Notecka" PLB300015, Obszaru chronionego krajobrazu " Puszcza Notecka", korytarzy i użytków ekologicznych
- Ułatwiony proces migracji zwierząt na terenach zalesionych i otwartych w obszarze korytarzy ekologicznych na terenie i w sąsiedztwie Gminy Drawsko
- Dolesianie, szczególnie na obszarach rolnych o słabych klasach gleb oraz jako kontynuacja obszarów leśnych
- Poprawa jakości terenów zielonych (lasów, łąk, pastwisk, innych przestrzeni otwartych) w celu rozwoju funkcji turystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych w gminie
- Rozwinięta sieć dróg pieszych i rowerowych na terenach zielonych, z zachowaniem zasad obszarów chronionych
- Wprowadzenie rozproszonej i ekstensywnej zabudowy zagrodowej lub agroturystycznej jako baza noclegowa podnosząca jakość turystyczną centralnej i południowej części gminy
- Wprowadzenie i egzekwowanie standardów ochrony zieleni w procesie inwestycyjnym, obejmujących m. in. ograniczenie likwidacji terenów zieleni przy realizacji nowych inwestycji
- Regulowanie linii brzegowych cieków i zbiorników wodnych
- Ochrona terenów sąsiadujących z ciekami wodnymi przed zalaniem
- Zwiększenie wykorzystania technik retencjonujących wody opadowe, w tym nawierzchni przepuszczalnych, w celu zapobiegania suszom
- Ochrona wód powierzchniowych i gruntowych przed nadmiernym i niekontrolowanym wpływem substancji niebezpiecznych
- Budowa nowych zbiorników wodnych i sieci rowów melioracyjnych
- Ochrona flory i fauny wodnej jako element ochrony i utrzymania środowiska przyrodniczego w regionie
- Przeciwdziałanie erozji gleb, ochrona i utrzymanie istniejących urządzeń wodnych retencjonujących wodę, cieków i zbiorników wodnych, mokradł
- Ochrona najcenniejszych gruntów rolnych, szczególnie wyższych klas, poprzez zakazy zabudowy
- Rekultywacja słabszych jakościowo gruntów rolnych, w tym przeznaczenie ich na inne cele lub łąki i pastwiska, szczególnie w pobliżu terenów podmokłych
- Wprowadzanie nowych zadrzewień śródpolnych oraz zieleni izolacyjnej wzdłuż głównych korytarzy transportowych i na terenach otwartych
- Dalsza ochrona zabytków architektonicznych i obejmowania ochroną kolejnych, cennych historycznie i kulturowo dla lokalnej społeczności i regionu

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DRAWSKO NA LATA 2025-2035

- Dalsza ochrona stanowisk archeologicznych, śladów bytowania człowieka w przeszłości, identyfikacja nowych i nadawanie im stosownej ochrony
- Rekultywacja i renowacja obszarów wiejskich w celu odtworzenia historycznego układu i charakteru wsi tego regionu
- Rozwój świadomości lokalnej społeczności w zakresie dbałości o historię, kulturę i spuściznę społeczeństw z dawnych czasów.

Rysunek 25. Docelowa lokalizacja obiektów środowiskowych i kulturowych podlegających ochronie

Źródło: Opracowanie własne

4. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI) OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ORAZ OSI NA TERENIE GMINY

4.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego – Wielkopolska 2030

Zgodnie z zasadami tworzenia dokumentów określających kierunki strategicznego rozwoju poszczególnych województw, powiatów i gmin, poniżej uwzględniono i wskazano w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Drawsko cele szczegółowe zbieżne ze strategicznymi planami rozwoju województwa.

Nowa strategia regionalna pod nazwą „Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku” (w skrócie „Strategia Wielkopolska 2030”) została przyjęta 27 stycznia 2020 roku.

W ramach dokumentu Strategii, wizja województwa wielkopolskiego brzmi następująco:

WIELKOPOLSKA W 2030 ROKU
TO REGION PRZODUJĄCY W KRAJU, LICZĄCY SIĘ
W EUROPIE I SZANUJĄCY JEJ UNIWERSALNE WARTOŚCI,
ŚWIADOMY SWOJEGO DZIEDZICTWA
PRZYRODNICZEGO I CYWILIZACYJNEGO,
SPÓJNY, ZRÓWNOWAŻONY I DOSTĘPNY TERYTORIALNIE,
OTWARTY NA NOWE IDEE I LUDZI, SILNY NOWOCZESNĄ
GOSPODARKĄ, ASPIRACJAMI I WIEDZĄ SWOICH
MIESZKAŃCÓW, ZAPEWNIAJĄCY IM BARDZO DOBRE
WARUNKI ŻYCIA, PRACY I WYPOCZYNKU NA CAŁYM
OBSZARZE WOJEWÓDZTWA.

Szeroka analiza uwarunkowań społecznych, ekonomicznych, przyrodniczych, potrzeb społecznych oraz wytyczona misja województwa pozwoliły na wyznaczenie czterech celów strategicznych:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DRAWSKO NA LATA 2025-2035

1

WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI
BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW

2

ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY
NA ZASOBACH MATERIALNYCH
I NIEMATERIALNYCH REGIONU

3

ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM
ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI

4

WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH
INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA
REGIONEM

Każdemu z celów strategicznych jest podporządkowanych od dwóch do trzech celów operacyjnych.

Wszystkie przyjęte w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Drawsko cele szczegółowe są w pełni zgodne z celami strategicznymi i operacyjnymi, przyjętymi w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego. Dokładne przyporządkowanie przedstawia tabela.

Tabela 15. Zgodność celów szczegółowych Strategii Rozwoju Gminy Drawsko z celami strategicznymi i operacyjnymi Województwa Wielkopolskiego

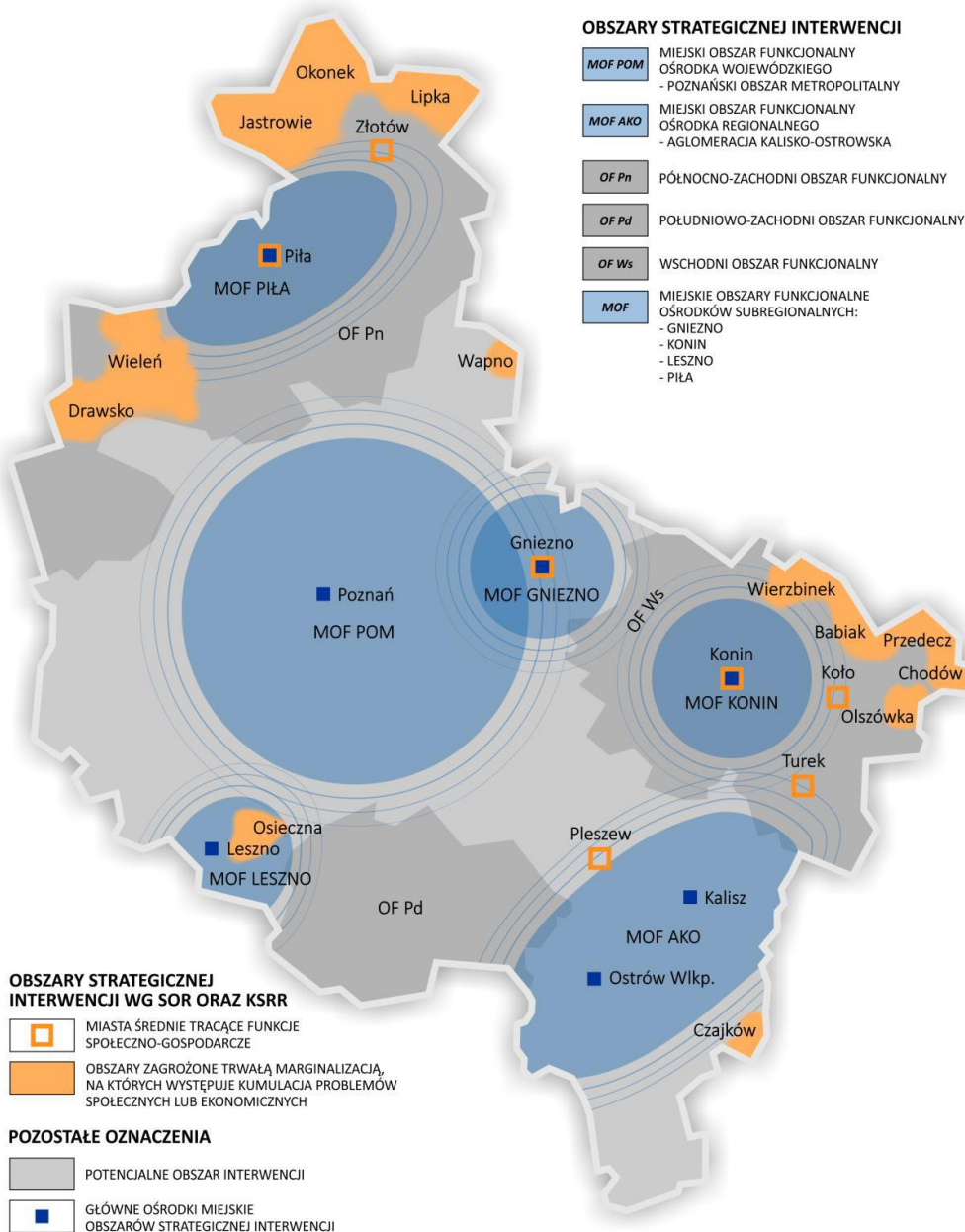
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Gminy Drawsko
1. WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW	1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	2.1. Wysoki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oparty na potencjałach gminy 2.2. Wysoki poziom rozwoju lokalnej przedsiębiorczości

2. ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU	2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom	1.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego 1.5. Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży 1.6. Rozwinięty system usług społecznych i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego
	2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu	1.7. Wysoka aktywizacja i integracja społeczna
3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI	3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej	1.1. Funkcjonalna przestrzeń publiczna 1.2. Adaptacja do zmian klimatu oraz czyste środowisko naturalne 1.3. Bezpieczny i funkcjonalny system drogowy i komunikacyjny
4. WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM	4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju	1.7. Wysoka aktywizacja i integracja społeczna

4.2. Obszary strategicznej interwencji (OSI) - wojewódzkie

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego wskazuje obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Wyróżnienie OSI wynika z konieczności stymulowania określonych zmian na tych obszarach, aby skuteczniej osiągać cele rozwojowe „Strategii Wielkopolska 2030”. Obszary strategicznej interwencji to wyraz zróżnicowanego i nierównomiernie rozłożonego potencjału rozwojowego Wielkopolski – należą do nich zarówno miejskie ośrodki funkcjonalne – bieguny wzrostu, jak i obszary skumulowanych problemów rozwojowych. W przyjętym modelu realizacji Strategii (modelu funkcjonalnym) zakłada się zrównoważony terytorialnie rozwój regionu. Oznacza to z jednej strony wspieranie przez Samorząd Województwa ośrodków wzrostu w ich zdolności do wywierania korzystnego wpływu na otoczenie, z drugiej – włączanie w procesy rozwojowe obszarów słabszych gospodarczo, o niższym poziomie rozwoju i niskiej odporności na zjawiska kryzysowe dla zachowania spójności przestrzennej, gospodarczej i społecznej.

Rysunek 26. Obszary strategicznej interwencji (OSI) w Wielkopolsce

Źródło: „Strategia Wielkopolska 2030”

Na obszarze województwa wielkopolskiego Gminę Drawsko zaliczono **do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją**. Gminy te znajdują się w głównej mierze przy granicy regionu, a ich nagromadzenie obserwuje się zwłaszcza w jego wschodniej i północnej części.

Ponadto, zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego (PZPWW)⁴, **Gmina Drawsko** zaliczona została do **wiejskiego obszaru funkcjonalnego**. Wiejski obszar funkcjonalny na terenie Wielkopolski obejmuje wszystkie jednostki gminne oraz ośrodki powiatowe, które znalazły się poza granicami miejskich obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym, regionalnym i subregionalnym. Obszary te znajdują się poza bezpośrednim wpływem oddziaływania potencjału rozwojowego biegunów wzrostu, a tym samym wymagają wsparcia procesów rozwojowych w oparciu o ich potencjał endogeniczny, wzmacniany o czynniki aktywizujące.

W obrębie wiejskiego obszaru funkcjonalnego znalazły się ośrodki powiatowe, które w hierarchii jednostek osadniczych pełnią rolę uzupełniającą w stosunku do ośrodków subregionalnych. Oferują usługi publiczne podstawowe i ponadlokalne, w szczególności w zakresie edukacji, kultury, transportu publicznego, usług teleinformatycznych oraz administracyjnych. Ośrodki te mają szczególne znaczenie dla obszarów wiejskich, przede wszystkim jako miejsca koncentracji i tworzenia funkcji pozarolniczych. Jednocześnie miasta powiatowe wymagają szeregu działań aktywizujących rozwój społeczno-gospodarczy, a także wymagają poprawy jakości przestrzeni miejskiej, czy też rozbudowy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Wiejski obszar funkcjonalny jest niezwykle istotny z punktu widzenia działań na rzecz zwiększenia spójności regionu. Ograniczony dostęp do głównych ośrodków miejskich, a tym samym mniejsze możliwości rozwojowe, powodują emigrację mieszkańców na tereny bardziej atrakcyjne pod względem społeczno-gospodarczym, powodując depopulację terenów wiejskich. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 za istotną barierę rozwoju tych obszarów wskazuje: niską dostępność do usług publicznych, zdekapitalizowanie tkanki osadniczej i zagrożenie walorów przyrodniczych oraz słabą jakość infrastruktury technicznej. Wsparcie wiejskiego obszaru funkcjonalnego służyć będzie eliminowaniu dysproporcji w poziomie rozwoju regionu, poprawi jego spójność, a tym samym zwiększy atrakcyjność całego województwa wielkopolskiego.

W granicach wiejskiego obszaru funkcjonalnego znalazło się **137 gmin**, w tym: 7 gmin miejskich, 59 gmin miejsko-wiejskich oraz 71 gmin wiejskich, **wliczając Gminę Drawsko**.

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego wiejskiego obszaru funkcjonalnego będzie kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej ukierunkowane na podnoszenie jakości życia mieszkańców, poprawę dostępności do usług oraz osiągnięcie wysokiego poziomu konkurencyjności i dostępności obszaru. Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- Cel 1. Poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi
- Cel 2. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- Cel 3. Ochrona dziedzictwa kulturowego

⁴ Uchwała Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 roku w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania

- Cel 4. Wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego
- Cel 5. Poprawa dostępności komunikacyjnej
- Cel 6. Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej.

Zgodnie z PZPWW **Gmina Drawsko** zaliczona została również do **Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego**. Głównymi jednostkami osadniczymi Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego (PnZOF) są Piła – miasto o charakterze ośrodka subregionalnego, Chodzież, Międzychód, Trzcianka i Złotów. Obszar wyróżnia wysoki udział terenów cennych przyrodniczo na tle województwa. W granicach obszaru PnZOF wyodrębnia się rejony o dużych zwartych kompleksach leśnych (Puszcza Notecka, Puszcza nad Drawą, Puszcza nad Gwdą, Pojezierze Międzychodzko-Pniewskie, Dolina Noteci) oraz rejony dobrych gleb w północno-wschodniej części tego obszaru. Zasoby i walory środowiska PnZOF odgrywają istotną rolę w kształtowaniu równowagi ekosystemu przyrodniczego nie tylko Wielkopolski, ale i całego kraju. Ze względu na duże walory przyrodnicze i środowiskowe zaleca się, aby rolnictwo na terenie PnZOF miało charakter ekologiczny.

Obszar ten, ze względu na koncentrację terenów o wysokim potencjale przyrodniczym, charakteryzuje stosunkowo niski w skali województwa udział przestrzeni do potencjalnego zainwestowania, co w połączeniu ze słabszą dostępnością obszaru, wynikającą m.in. ze znacznej odległości od stolicy regionu i braku dogodnych rozwiązań komunikacyjnych, stanowi istotne ograniczenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego. Działalność inwestycyjna w tym rejonie wymaga równoważenia zamierzeń gospodarczych z potrzebami ochrony dla zachowania stabilnego i trwałego funkcjonowania ekosystemów oraz stworzenia spójnego systemu przyrodniczego województwa, uwzględniającego powiązania przyrodnicze w granicach regionu oraz z obszarami województw sąsiednich. Gospodarka obszaru bazuje w dużej mierze na rolnictwie i leśnictwie. Obszary leśne stanowią podstawą rozwoju przemysłu drzewnego. Na terenie obszaru funkcjonalnego rozwija się również turystyka. Wśród najważniejszych branż gospodarczych wymienić należy: produkcję mebli oraz innych wyrobów z drewna, produkcję urządzeń elektrycznych, produkcję wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych oraz produkcję metali.

W granicach Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego znalazły się **34 gminy**, w tym: 4 gminy miejskie, 14 gmin miejsko-wiejskich oraz 16 gmin wiejskich, **wliczając Gminę Drawsko**.

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego będzie wykorzystanie potencjału dla rozwoju funkcji gospodarczych, w tym turystycznych, przy jednoczesnej ochronie wyjątkowych cech ekosystemu, pełniących strategiczną rolę w kształtowaniu równowagi środowiska przyrodniczego w skali regionu i kraju. Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- Cel 1. Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych
- Cel 2. Stymulowanie rozwoju gospodarczego z wykorzystaniem koncepcji „zielonego wzrostu”
- Cel 3. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej.

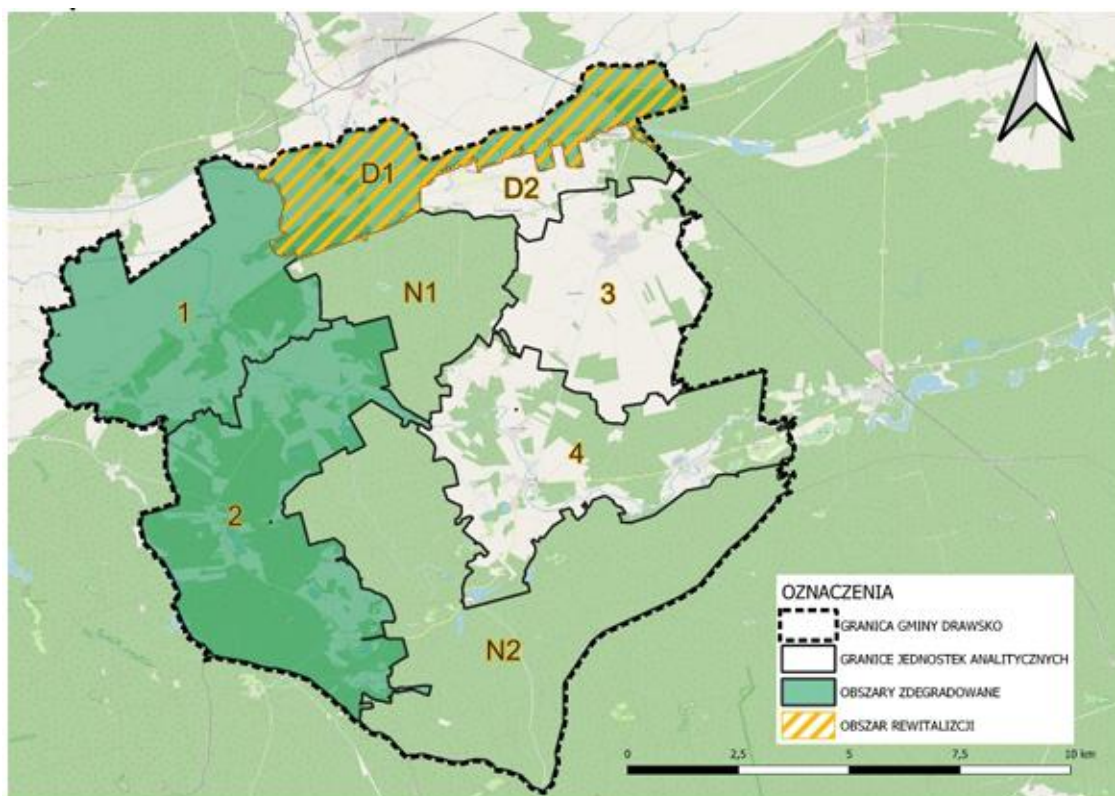
4.3. Obszary strategicznej interwencji (OSI) - gminne

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. „rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”.

Obszar zdegradowany to obszar, w którym zidentyfikowano stan kryzysowy, tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujący z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. W ramach obszaru zdegradowanego, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, biorąc pod uwagę także szczególną koncentrację negatywnych zjawisk, wyznacza się Obszar Rewitalizacji. Obszar Rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Może on stanowić część lub całość obszaru zdegradowanego.

Gmina Drawsko wyznaczyła obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji⁵, stanowiący gminy obszar strategicznej interwencji (OSI gminne).

Rysunek 27. Gminny obszar strategicznej interwencji (OSI gminne)

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Drawsko, 2022 rok

⁵ Uchwała nr XLVIII/307/2023 Rady Gminy Drawsko z dnia 29 marca 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Drawsko

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DRAWSKO NA LATA 2025-2035

Gmina Drawsko uchwaliła Gminny Programu Rewitalizacji dla Gminy Drawsko na lata 2023-2033⁶.

⁶ Uchwała nr III/23/2024 Rady Gminy Drawsko z dnia 29 maja 2024 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Drawsko na lata 2023-2032

5. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

5.1. Wdrażanie zapisów Strategii

Wspólny wysiłek wielu osób, które przyczyniły się w pierwszej kolejności do opracowania szczegółowej Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Drawsko, a następnie Strategii jej rozwoju na kolejne lata zostanie stracony, jeżeli zaproponowane w niniejszym dokumencie kierunki działania oraz projekty kluczowe nie będą realizowane. Niestety, często zdarza się, że strategia po uchwaleniu staje się martwym dokumentem, do którego nigdy więcej już się nie sięga.

Strategia powinna być dokumentem żywym – powinna być podstawowym planem działania, **wyznaczającym kluczowe kierunki rozwoju samorządu lokalnego** i wskazującym sposoby ich osiągania.

Aby zaakceptowane przez Radę Gminy zapisy Strategii były realizowane, potrzebny jest organ, który będzie odpowiedzialny za rozdzielanie zadań, śledzenie postępów w ich wdrażaniu, okresową ocenę, nanoszenie korekt i uzupełnień oraz wprowadzanie do dokumentu nowych propozycji. W przypadku Gminy Drawsko **organem** tym jest **Wójt. Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Drawsko**, powołany przez Wójta, w ramach zakresu swoich obowiązków będzie m.in. przygotowywał sprawozdania z realizacji Strategii w poprzednim roku, zawierające informacje o przedsięwzięciach (projektach) ukończonych, przedsięwzięciach będących w trakcie realizacji oraz przedsięwzięciach nie rozpoczętych, wynikających z przyjętych kierunków działań, wraz z wyjaśnieniem przyczyn ewentualnych opóźnień.

Konsekwencją wniosków, zawartych w sprawozdaniach, może być okresowa propozycja nanoszenia zmian w dokumencie Strategii, polegających m.in. na zmianach terminów, usuwaniu, czy też dodawaniu określonych zapisów.

5.2. Ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii

Ewaluacja to badanie, którego zadaniem jest ocena jakości i wartości procesu oraz efektów wdrażania danej polityki czy interwencji publicznej. Nie jest ona badaniem naukowym, audytem ani monitoringiem, choć dzieli z tymi narzędziami wspólne cechy. Służy nie tylko zdobywaniu wiedzy, lecz również formułuje specyficzne rekomendacje dla konkretnych zadań. Bierze pod uwagę zgodność działań z procedurami oraz ocenia je także w kontekście efektów, które przynoszą.

Ewaluacja *ex ante* jest próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy działania planowane w ramach strategii przyniosą zakładane efekty przy użyciu dedykowanych im instrumentów i zasobów. Jej rolą jest dostarczenie oceny trafności tych założeń, ich spójności i planowanego sposobu realizacji Strategii.

Wyniki przeprowadzonej ewaluacji *ex ante* Strategii Rozwoju Gminy Drawsko wskazują, iż **na moment jej przyjęcia jest ona w pełni wykonalna, gdyż:**

- Istnieją bezpośrednie powiązania między diagnozą, zidentyfikowanymi problemami i wyzwaniem, a celami strategicznymi, celami szczegółowymi i kierunkami działań.

- Istnieją bezpośrednie powiązania między diagnozą, zidentyfikowanymi problemami i wyzwaniem, a projektami kluczowymi.
- Istnieje spójność wewnętrzna między celami a kierunkami działań.
- Zidentyfikowane projekty kluczowe w zdecydowanej większości dotyczą zadań własnych gminy.
- Samorząd posiada zasoby organizacyjne, niezbędne do prawidłowej realizacji Strategii, potwierdzone ewaluacją dotychczasowej Strategii rozwoju i programów sektorowych.
- Samorząd posiada środki finansowe, niezbędne do wdrażania Strategii.
- Istnieje pełna spójność założeń Strategii wobec zapisów dokumentów wyższego rzędu, m.in. takich, jak Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego.
- W ciągu całego procesu strategicznego następowały konsultacje społeczne oraz eksperckie, badające plany pod względem ich realności wykonania oraz aktualności.

5.3. Monitoring realizacji Strategii

Monitoring to proces regularnego zbierania i analizowania informacji, dotyczących wdrażania Strategii, prowadzony w trakcie jej realizacji. **Ma on odpowiedzieć na pytanie, czy coś, co zostało zaplanowane, faktycznie zostało zrobione.**

Monitoring jest rodzajem „alarmu”, który informuje, gdy wdrażanie przebiega niezgodnie z planem. Dzięki niemu można:

- Podjąć działania zaradcze
- Skorygować plany
- Zminimalizować skutki nieprzewidzianych zdarzeń.

Proces monitorowania obejmuje:

Planując system monitoringu należy pamiętać, że plany to tylko prognozy i nie gwarantują one pełnego wykonania. Trzeba zdawać sobie sprawę, że mogą się zdarzyć odchylenia, należy więc określić, jaka skala tych odchyleń będzie dla nas akceptowalna.

Po to, aby dokument Strategii pełnił faktyczną rolę podstawowego narzędzia zarządzania gminą, powinien on być zaopatrzony w mierniki, za pomocą których będzie można śledzić, czy realizowane zadania faktycznie przyczyniają się do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju, zapisanego w wizji rozwoju gminy.

Do monitoringu wykorzystywane są tzw. wskaźniki produktu, przypisane w szczególności do poszczególnych projektów kluczowych i obrazujące bezpośrednie efekty ich wykonania. Odpowiadają więc one na pytanie „Co zrobiono?”. Najczęściej sama nazwa danego przedsięwzięcia wskazuje, w jaki sposób mierzymy osiągnięty efekt, który jest „zero-jedynkowy” – wykonano/opracowano lub nie wykonano/nie opracowano.

Monitoringiem realizacji Strategii zajmować się będzie **Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Drawsko**. Jego pierwszym zadaniem powinno być podjęcie decyzji co do organizacji procesu monitoringu, w tym ewentualnego przygotowania zestawu wskaźników. Proces ten może zostać skoordynowany z procesem corocznego, obowiązkowego sporządzania dokumentu

Raportu o stanie gminy, w którym należy zawsze informację o realizacji strategii rozwoju gminy w ciągu ostatniego roku.

Ponadto, w przypadku identyfikacji poważnych problemów w realizacji któregoś z przedsięwzięć (projektów), w tym w szczególności projektów kluczowych, mogących skutkować całkowitym lub częściowym niezrealizowaniem albo opóźnieniem, Przewodniczący Zespołu będzie zgłaszał ten fakt Wójtowi w celu omówienia zaistniałej sytuacji i podjęcia środków zaradczych.

5.4. Ewaluacja – ocena skutków wdrażania zapisów Strategii

Ocena *ex post* to spojrzenie na realizację Strategii z punktu widzenia osiągnięcia rezultatów, wpływów i potrzeb, które miały być osiągnięte. Ma ona odpowiedzieć na pytanie, czy coś zostało zrobione dobrze. Ocena powinna być prowadzona przez cały okres wdrażania Strategii. Konsekwencjami negatywnej oceny w trakcie realizacji Strategii może być:

- Zakończenie danego przedsięwzięcia wcześniej
- Zmiana celów
- Zmiana sposobów realizacji.

Z kolei ocena końcowa nie wpływa na Strategię w trakcie jej realizacji, ale może skutkować nowymi projektami w nowej Strategii. Służy ona zbieraniu doświadczeń i wyciąganiu wniosków na przyszłość.

W trakcie dokonywania oceny *ex post* należy odpowiedzieć na poniższe pytania:

JEŚLI TAK	JEŚLI NIE, TO
 CZY ZADANIA ZOSTAŁY ZREALIZOWANE ZGODNIE Z PLANEM, BUDŻETEM I CELOWYMI EFEKTAMI? CZY OSIĄGNĘLIŚMY ZAPLANOWANE REZULTATY (EFEKTY)? CZY BENEFICJENCI SĄ ZADOWOLENI? CZY REALIZACJA STRATEGII SKUTKOWAŁA OSIĄGNIĘCIEM CELÓW STRATEGICZNYCH? CZY REZULTATY I ICH WPŁYW NA CELE STRATEGICZNE MAJĄ DŁUGOFALOWY CHARAKTER?	 DLACZEGO TAK SIĘ STAŁO? CO MOŻEMY ZROBIĆ W PRZYSZŁOŚCI, ABY UNIKNĄĆ BŁĘDÓW? DLACZEGO TAK SIĘ STAŁO? CO MOŻEMY ZROBIĆ, ABY ZWIĘKSZYĆ SKUTECZNOŚĆ NASZYCH DZIAŁAŃ? DLACZEGO TAK SIĘ STAŁO? CO ZROBIĆ, ABY OSIĄGNAĆ DŁUGOTERMINOWE WYNIKI, LEPSZĄ OCENĘ ICH WPŁYWU? CO ZROBIĆ, ABY ZWIĘKSZYĆ DŁUGOTERMINOWE REZULTATY?

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DRAWSKO NA LATA 2025-2035

Do podstawowego zestawu mierników rezultatów planowanych kierunków działań, w konsekwencji powodujących zmianę poziomu życia mieszkańców na terenie Gminy Drawsko, wybrano następujące:

Tabela 16. Oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia

Lp.	Miernik rezultatu	Wskaźnik rezultatu	Pożądane zmiany wskaźnika
1	Zaludnienie gminy	Liczba mieszkańców gminy	Wzrost
2	„Zamożność” budżetu samorządu	Poziom dochodów samorządu na 1 mieszkańca	Wzrost
3	Prorozwojowość budżetu samorządu	Udział wydatków majątkowych w łącznych wydatkach samorządu	Wzrost
4	Jakość dróg gminnych	Długość utwardzonych dróg gminnych	Wzrost
5	Poziom rozwoju infrastruktury rowerowej	Długość dróg rowerowych	Wzrost
6	Zamożność mieszkańców	Liczba beneficjentów usług pomocy społecznej	Spadek
7	Poziom bezpieczeństwa (1)	Liczba przestępstw	Spadek
8	Poziom bezpieczeństwa (2)	Liczba wykroczeń	Spadek
9	Jakość planowania przestrzennego	Powierzchnia Gminy, objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	Wzrost
10	Aktywność gospodarcza na terenie Gminy (1)	Liczba podmiotów gospodarczych w (REGON) na 10 tys. mieszkańców	Wzrost
11	Aktywność gospodarcza na terenie Gminy (2)	Stopa bezrobocia	Spadek
12	Poziom nauczania	Wyniki sprawdzianu uczniów klas VIII	Przekroczenie średniej wojewódzkiej

Za ewaluację skutków wdrażania Strategii odpowiadać będzie **Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Drawsko**.

5.5. Aktualizacja zapisów Strategii

Zapisy Strategii nie powinny być zatwierdzone raz na zawsze – co jakiś czas powinny być one przeglądane i ewentualnie korygowane bądź uzupełniane stosownie do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Równocześnie do dokumentu Strategii powinny być wprowadzane nowe zagadnienia, wynikające z pojawiających się możliwości bądź zgłaszanych potrzeb. Przestankami aktualizacji dokumentu Strategii mogą być:

Niniejszy dokument planistyczny powinien mieć także charakter kroczący. Najbardziej na początku każdej kolejnej kadencji samorządu, powinien być dokonany jego gruntowny przegląd i aktualizacja wraz z przesunięciem okresu programowania. Ewentualne korekty bądź uzupełnienia powinny być dokonywane stosownie do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych.

Rolę koordynatora procesu aktualizacji Strategii będzie pełnić **Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Drawsko**. Będzie on gromadzić propozycje zmian od szefów poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu, przewodniczących komisji Rady Gminy oraz szefów jednostek gminnych, a następnie przedstawiać je Wójtowi.

6. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej („Strategia rozwoju gminy – poradnik praktyczny”, luty 2021 r.), jako dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju gminy należy rozumieć obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w gminie.

Strategia Rozwoju Gminy Drawsko jest dokumentem kierunkowym i nadrzędnym w stosunku do wszystkich innych obowiązkowych i fakultatywnych planów i programów rozwojowych gminy, a w szczególności stanowi podstawę do sporządzenia planu ogólnego gminy. Należy pamiętać, iż podczas tworzenia nowych bądź aktualizacji istniejących sektorowych gminnych planów i programów rozwojowych, powinny być one spójne ze Strategią.

W ramach **modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy**, rozumianego jako **docelowy układ elementów składowych przestrzeni** i będącego obligatoryjnym elementem strategii, określona została struktura sieci osadniczej, powiązania przyrodnicze i główne korytarze, elementy sieci transportowych i główne elementy sieci komunikacyjnej, infrastruktury technicznej i społecznej. Ponadto w strategii zawarto także **ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie**, w tym kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów gminy, zasad ochrony środowiska, przyrody i dziedzictwa, rozwoju infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz pozostałych aspektów, które będą rzutowały na przyszłe rozstrzygnięcia zarówno strategiczne jak i przestrzenne.

Wieloletnia prognoza finansowa gminy oraz coroczne **uchwały budżetowe** powinny także być spójne ze Strategią, jako dokumentem kierunkowym. Tylko zapewnienie przez Radę Gminy środków na realizację przedsięwzięć strategicznych da możliwość osiągnięcia najważniejszych celów, zidentyfikowanych w wielokierunkowym procesie strategicznym.

7. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

7.1. Ramy finansowe realizacji strategii

Kierunki działań określone w Strategii Rozwoju Gminy Drawsko są poparte możliwościami i chęcią ich realizacji również w kontekście zapewnienia ich finansowania. **Ramy finansowe** należy traktować nie jako szczegółowy plan finansowy poszczególnych celów i kierunków działań, a jedynie jako **określenie potencjalnej i osiągalnej przez gminę skali wydatków i możliwości pozyskania środków na ich pokrycie**.

Przy tworzeniu ram finansowych realizacji strategii rozwoju gminy wzięto pod uwagę:

- 1 ANALIZĘ DOCHODÓW ORAZ WYDATKÓW GMINY W OSTATNICH KILKU LATACH
- 2 ANALIZĘ MOŻLIWOŚCI INWESTYCYJNYCH I PŁYNNOŚCI FINANSOWEJ GMINY
- 3 ANALIZĘ ZADŁUŻENIA GMINY
- 4 ANALIZĘ AKTYWNOŚCI I SKUTECZNOŚCI GMINY W POZYSKIWANIU POZABUDŻETOWYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA DZIAŁAŃ
- 5 ZAPISY WIELOLETNIEJ PROGNOZY FINANSOWEJ GMINY

Ostatecznie, w oparciu o Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy Drawsko na lata 2023-2036 (WPF)⁷ oszacowano, że **prognozowana zdolność finansowa Gminy Drawsko** w horyzoncie obowiązywania WPF wynosi **łącznie ok. 235 mln zł**. Na tę wartość składają się: skumulowana kwota niepodzielonych wydatków majątkowych oraz zdolność do spłaty i obsługi nowego długu. Szczegółowe dane przedstawia Tabela nr 18. Powyższa kwota może zatem zostać przeznaczona na finansowanie zadań ujętych w strategii. Środki, którymi dysponuje gmina, mogą zostać także wykorzystane na finansowanie

⁷ Uchwała Nr IV/29/2024 Rady Gminy Drawsko z dnia 26.06.2024 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Drawsko na lata 2024-2036

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DRAWSKO NA LATA 2025-2035

wkładu własnego w projektach realizowanych ze środków zewnętrznych, w tym w szczególności środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. W tym miejscu należy jednak zastrzec, że powyższe wartości wynikają z bieżącej WPF gminy i mogą ulegać zmianom w poszczególnych miesiącach oraz latach. W związku z tym, rekomenduje się monitorowanie na bieżąco sytuacji finansowej gminy, w tym jej zdolności finansowej oraz przyczyn i ryzyk mających na nią wpływ.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DRAWSKO NA LATA 2025-2035

Tabela 17. Prognozowana zdolność finansowa Gminy Drawsko

Wyszczególnienie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Wartość skumulowana w mln zł
Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych (poz. 2.2 – 10.1. 2)	14,8	2,83	6,44	10,15	12,60	14,56	14,58	14,48	14,52	14,54	14,66	14,69	148,9
Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	1,47	1,54	1,46	2,61	4,03	5,82	6,68	9,35	11,70	13,13	14,10	14,53	86,42
Prognozowana zdolność finansowa gminy – łącznie													235,32

Źródło: Uchwała Nr IV/29/2024 Rady Gminy Drawsko z dnia 26.06.2024 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Drawsko na lata 2024-2036

7.2. Źródła finansowania strategii

Podstawowymi i potencjalnymi źródłami finansowania Strategii Rozwoju Gminy Drawsko, oprócz środków własnych gminy, będą w szczególności:

- środki finansowe w formie dotacji i instrumentów zwrotnych, wynikające z Umowy Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności na lata 2021-2027 w Polsce, tj.: fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz w ramach Wspólnej Polityki Rolnej
- środki finansowe pochodzące z budżetu Państwa
- środki finansowe jednostek samorządu terytorialnego: województwa, powiatu oraz innych gmin
- fundusze celowe, w tym Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Funduszu Sprawiedliwości
- środki finansowe z Krajowego Planu Odbudowy (KPO)
- inne fundusze związane z funkcjonowaniem Unii Europejskiej, w tym Fundusze Norweskie, fundusze EOG oraz Fundusze Szwajcarskie
- środki finansowe sektora pozarządowego oraz środki prywatne w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego
- kredyty i pożyczki bankowe, obligacje komunalne, obligacje przychodowe oraz inne instrumenty finansowe rynku kapitałowego.

SPIS TABEL

<i>Tabela 1. Zestawienie celów szczegółowych i kierunków działań strategii.....</i>	17
<i>Tabela 2. Tabela celu szczegółowego nr 1.1.</i>	20
<i>Tabela 3. Tabela celu szczegółowego nr 1.2.</i>	22
<i>Tabela 4. Tabela celu szczegółowego nr 1.3.</i>	24
<i>Tabela 5. Tabela celu szczegółowego nr 1.4.</i>	26
<i>Tabela 6. Tabela celu szczegółowego nr 1.5.</i>	28
<i>Tabela 7. Tabela celu szczegółowego nr 1.6.</i>	30
<i>Tabela 8. Tabela celu szczegółowego nr 1.7.</i>	32
<i>Tabela 9. Tabela celu szczegółowego nr 2.1.</i>	34
<i>Tabela 10. Tabela celu szczegółowego nr 2.2.</i>	36
<i>Tabela 11. Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych w Gminie Drawsko w latach 1997-2023.....</i>	51
<i>Tabela 12. Jednolite Części Wód Powierzchniowych w Gminie Drawsko.....</i>	53
<i>Tabela 13. Zabytki wpisane do Wielkopolskiego rejestru zabytków nieruchomych</i>	88
<i>Tabela 14. Dane dotyczące mieszkań w Gminie Drawsko.....</i>	93
<i>Tabela 15. Zgodność celów szczegółowych Strategii Rozwoju Gminy Drawsko z celami strategicznymi i operacyjnymi Województwa Wielkopolskiego.....</i>	127
<i>Tabela 16. Oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia.....</i>	138
<i>Tabela 17. Prognozowana zdolność finansowa Gminy Drawsko</i>	143

SPIS RYSUNKÓW

<i>Rysunek 1. Układ strategii.....</i>	13
<i>Rysunek 2. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Drawsko i w najbliższych okolicach</i>	46
<i>Rysunek 3. Złoża kopalin w Gminie Drawsko</i>	48
<i>Rysunek 4. Obszary oddziaływania istniejących farm wiatrowych na tle powiatów: chodzieski, czarnkowsko-trzcianiecki, międzychodzki, międzyrzecki, obornicki, pilski, strzelecko-drezdenecki, szamotulski i wałecki</i>	50
<i>Rysunek 5. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (mpzp) w Gminie Drawsko.....</i>	52
<i>Rysunek 6. Jednolite Części Wód Powierzchniowych i Podziemnych.....</i>	54
<i>Rysunek 7. Zagrożenie powodziowe na terenie Gminy Drawsko</i>	57

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DRAWSKO NA LATA 2025-2035

<i>Rysunek 8. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Gminy Drawsko</i>	58
<i>Rysunek 9. Hierarchia sieci osadniczej w Gminie Drawsko</i>	61
<i>Rysunek 10. Elementy środowiska przyrodniczego w gminie.....</i>	68
<i>Rysunek 11. Główne elementy sieci transportowej w Gminie Drawsko.....</i>	70
<i>Rysunek 12. Główne elementy infrastruktury technicznej w Gminie Drawsko</i>	77
<i>Rysunek 13. Główne elementy infrastruktury społecznej w Gminie Drawsko.....</i>	79
<i>Rysunek 14. Elementy podlegające ochronie w Gminie Drawsko</i>	86
<i>Rysunek 15. Stanowiska archeologiczne na terenie Gminy Drawsko</i>	90
<i>Rysunek 16. Główne elementy zagospodarowania terenu gminy</i>	97
<i>Rysunek 17. Planowane elementy infrastruktury drogowej.....</i>	101
<i>Rysunek 18. Planowane elementy infrastruktury technicznej.....</i>	103
<i>Rysunek 19. Planowane elementy infrastruktury społecznej</i>	105
<i>Rysunek 20. Proponowane obszary oraz wyłączone z lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW</i>	108
<i>Rysunek 21. Potencjalne tereny z możliwością zlokalizowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko</i>	111
<i>Rysunek 22. Obszary objęte zasadami kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej w Gminie Drawsko</i>	114
<i>Rysunek 23. Docelowe funkcje elementów sieci osadniczej</i>	120
<i>Rysunek 24. Docelowy rozwój kluczowej infrastruktury</i>	122
<i>Rysunek 25. Docelowa lokalizacja obiektów środowiskowych i kulturowych podlegających ochronie</i>	125
<i>Rysunek 26. Obszary strategicznej interwencji (OSI) w Wielkopolsce.....</i>	129
<i>Rysunek 27. Gminny obszar strategicznej interwencji (OSI gminne).....</i>	132

SPIS WYKRESÓW

<i>Wykres 1. Liczba ludności w latach 2012-2022 w Gminie Drawsko.....</i>	62
<i>Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Drawsko w latach 2012-2022.....</i>	63
<i>Wykres 3. Piramida wieku mieszkańców Gminy Drawsko w 2012 r.</i>	63
<i>Wykres 4. Piramida wieku mieszkańców Gminy Drawsko w 2022 r.</i>	64
<i>Wykres 5. Długość sieci wodociągowej w Gminie Drawsko w latach 1995-2022</i>	72
<i>Wykres 6. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej w Gminie Drawsko w latach 1995-2022</i>	72

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DRAWSKO NA LATA 2025-2035

<i>Wykres 7. Zużycie wody w Gminie Drawsko w latach 1995-2022.....</i>	<i>73</i>
<i>Wykres 8. Długość sieci kanalizacyjnej w Gminie Drawsko w latach 1995-2022.....</i>	<i>74</i>
<i>Wykres 9. Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej w Gminie Drawsko w latach 1995-2022.....</i>	<i>74</i>
<i>Wykres 10. Produkcja ścieków w Gminie Drawsko w latach 1995-2022</i>	<i>75</i>

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
STRATEGII ROZWOJU
GMINY DRAWSKO
NA LATA
2025-2035**

Wykonawca prognozy

Weronika Saukens

data sporządzenia: 5 czerwca 2025 r.

SPIS TREŚCI

1. INFORMACJE O PROGNOZIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	5
1.1. PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE SPORZĄDZENIA PROGNOZY	5
1.2. ZAKRES I CEL PROGNOZY	5
1.3. METODY OPRACOWANIA PROGNOZY	7
1.3.1. Źródła informacji.....	8
1.3.2. Analiza oddziaływań inwestycji na poszczególne komponenty środowiska	8
2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH STRATEGII ORAZ JEJ POWIĄZANIAMI Z INNYMI DOKUMENTAMI	10
2.1. ZAWARTOŚĆ I CELE STRATEGII	10
2.2. POWIĄZANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY DRAWSKO NA LATA 2025-2035 Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI, Z UWZGLĘDNIENIEM ICH CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA I WYZNACZANYCH KIERUNKÓW DZIAŁAŃ	19
3. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY DRAWSKO	42
3.1. POŁOŻENIE	42
3.2. DEMOGRAFIA	43
3.3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	44
3.3.1. Transport i komunikacja	44
3.3.2. Zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczną i paliwo gazowe	46
3.3.3. Odnawialne źródła energii	47
3.4. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	48
3.4.1. Ochrona klimatu i jakość powietrza	48
3.4.2. Zagrożenia hałasem.....	52
3.4.3. Pola elektromagnetyczne (PEM).....	58
3.4.4. Gospodarowanie wodami.....	58
3.4.5. Gospodarka wodno-ściekowa	67
3.4.6. Zasoby geologiczne	68
3.4.7. Gleby	70
3.4.8. Gospodarowanie odpadami i zapobieganie ich powstawaniu	71
3.4.9. Zasoby przyrodnicze.....	73
3.4.10. Zapobieganie poważnym awariom.....	94
4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	95
5. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	97
5.1. RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA, FAUNA I FLORA, OBSZARY CHRONIONE ORAZ CELE I PRZEDMIOTY OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000	97
5.2. ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO LUDZI.....	118
5.3. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	119
5.4. POWIETRZE I KLIMAT	127
5.5. POWIERZCHNIA ZIEMI, KRAJOBRAZ I GLEBY	130
5.6. KLIMAT AKUSTYCZNY.....	135
5.7. ZASOBY NATURALNE	138
5.8. ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE	138
5.9. ODDZIAŁYWANIA SKUMULOWANE	139
6. PRZEWIDYWANE ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO WYNIKAJĄCYCH Z REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU	139

7.	MOŻLIWE ZMIANY W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI ZAŁOŻEŃ STRATEGII	146
8.	TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO.....	149
9.	NAPOTKANE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	150
10.	REKOMENDACJE I WNIOSKI DO OSTATECZNEJ WERSJI DOKUMENTU	151
11.	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ PRZEWIDZIANYCH W PROJEKCIE STRATEGII	152
12.	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.....	153
13.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	155
14.	SPIIS TABEL I RYSUNKÓW	159
15.	OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO O SPEŁNIENIU WYMAGAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 74A UST. 2	160

1. INFORMACJE O PROGNOZIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

1.1. Podstawy formalno-prawne sporządzenia prognozy

Podstawą opracowania prognozy oddziaływania na środowisko jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U z 2024, poz. 1112 ze zm.). Według zapisów art. 46 ust. 1 pkt 1, pkt 2 i pkt 3 ww. ustawy, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

1. planu ogólnego gminy oraz planu zagospodarowania przestrzennego, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także koncepcji rozwoju kraju, strategii rozwoju, programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
2. polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
3. polityki, strategii, planu i programu innego niż wymienione w pkt 1 i 2, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie jest on bezpośrednio związany z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektu dokumentu innego niż wymieniony w art. 46 ust. 1 oraz w przypadku projektu zmiany takiego dokumentu, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57 ustawy, organ opracowujący projekt stwierdzi, że realizacja postanowień danego dokumentu albo jego zmiany może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko podlega opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Przedmiotowe dokumenty zostaną także udostępnione społeczeństwu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

1.2. Zakres i cel prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko zawiera identyfikację potencjalnych oddziaływań na środowisko, będących wynikiem realizacji „Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035” oraz ocenę natężenia tych oddziaływań. Jej celem jest analiza potencjalnego oddziaływania na środowisko przedsięwzięć oraz realizacji założeń wskazanego wyżej dokumentu.

Zgodnie z zapisami art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.) organ opracowujący projekt dokumentu uzgadnia z właściwymi organami (o których mowa w art. 57 i 58) zakres i stopień szczegółowości informacji

wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Uzgodnienia dokonuje się w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku o uzgodnienie.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu po zapoznaniu się z wnioskiem Wójta Gminy Drawsko z 12.12.2024 roku, w piśmie nr WPP-III.410.22.2025.ET.1 oraz WOO-III.410.795.2024.ET.1 z dnia 13.01.2025 roku uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu „Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035”. W swym piśmie organ ten wskazał, że prognoza powinna być opracowana zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy ooś.

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w piśmie z 31.03.2025 r., znak: DN-NS.9011.385.2025 uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035”.

Biorąc powyższe pod uwagę niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko (art. 51 ust. 2):

1. zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;
- f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;

2. określa, analizuje, ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i

chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3. przedstawia:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ponadto, zgodnie z art. 52 ust. 1 i 2:

- Prognoza oddziaływania na środowisko, została opracowana stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowana do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem;
- w Prognozie zostały uwzględnione informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

1.3. Metody opracowania prognozy

Prognoza została opracowana zgodnie z zaleceniami zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. 2024 poz. 1112 ze zm.). Przy

sporządzaniu niniejszego dokumentu zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej. Wszystkie zastosowane metody oceny są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. Część dotyczącą oceny oddziaływania na środowisko w projektowanym opracowaniu przedstawiono opisowo wraz z merytorycznym uzasadnieniem. Oceny dokonano w oparciu o analizę poszczególnych elementów środowiska w zależności od zagrożeń stwarzanych przez oddziaływanie na środowisko planowanych kierunków działań.

1.3.1. Źródła informacji

Podczas opracowania Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 oraz prognozy oddziaływania na środowisko wykorzystano następujące dokumenty stanowiące na szczeblu międzynarodowym, krajowym oraz regionalnym:

- Traktat Lizboński,
- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030,
- Europejski Zielony Ład,
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020),
- Europejska Konwencja Krajobrazowa,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- VI aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Polityka wodna Państwa do 2030 r.,
- Krajowy Program Ochrony Powietrza,
- Krajowy Program Gospodarki Odpadami,
- Polityka energetyczna Polski do 2040 r.,
- Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry,
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego do roku 2030,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+,
- Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej,
- Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego.

1.3.2. Analiza oddziaływań inwestycji na poszczególne komponenty środowiska

Podczas opracowania prognozy, w celu określenia wpływu i skutków planowanych kierunków działań na stan środowiska, przeprowadzono dokładną analizę wpływu każdego z nich na poszczególne obszary

środowiska. Przyjęto, że obszarami tymi są wymienione w art. 51 ust. 2 pkt. 2 lit. e ustawy OOŚ tj. „przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.”

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH STRATEGII ORAZ JEJ POWIĄZANIAMI Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1. Zawartość i cele Strategii

Strategia Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2035 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastrukturalne czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie Drawsko, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Prace nad Strategią rozpoczęto w lutym 2024 roku, kiedy to podjęto uchwałę nr LVII/373/2024 Rady Gminy Drawsko z dnia 9 lutego 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji. Prace nad Strategią zostały poprzedzone opracowaniem „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Drawsko”, której celem było uzyskanie kompleksowego wglądu w sytuację Gminy na przedmiotowych płaszczyznach. Diagnoza prezentuje również trendy rozwojowe, stanowiąc podstawę do obiektywnej, opartej na faktach, oceny możliwości dalszego rozwoju Gminy.

W oparciu o przeprowadzoną Diagnozę, w wyniku szczegółowych konsultacji społecznych (wywiady z opiniotwórczymi mieszkańcami Gminy, spotkania, dyskusje, sondaże ankietowe), została sformułowana strategia wskazująca pożądany stan docelowy Gminy Drawsko, cele rozwojowe oraz sposoby ich osiągnięcia.

Niniejszy program strategiczny opiera się na faktycznym stanie zasobów Gminy, stanowiąc kontynuację wieloletniego procesu jego rozwoju.

Wytyczne w tym celu plany realizacyjne będą prawdopodobnie modyfikowane w związku ze zmiennymi na przestrzeni lat warunkami wewnętrznymi i zewnętrznymi, lecz zawsze powinny trzymać się głównych kierunków rozwoju Gminy Drawsko, to jest dążenia do zapewnienia mieszkańcom możliwości nauki, pracy i odpoczynku w bezpiecznej, proekologicznej oraz zintegrowanej wspólnocie lokalnej.

Wizja rozwoju gminy określa pożądany przez mieszkańców obraz (wizerunek) w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, czyli jest swoistym „zdjęciem, fotografią” gminy, pokazującym, jak powinna ona docelowo wyglądać i jakie funkcje spełniać. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż przy tworzeniu wizji w pierwszej kolejności uwzględniono wewnętrzne uwarunkowania rozwoju, a także wewnętrzne potencjały i silne strony, które należy wykorzystać i rozwijać. Innymi słowy, rozwój Gminy Drawsko

budowany będzie na jego potencjałach i silnych stronach. Równolegle niwelowane będą bariery rozwojowe samorządu – słabe strony.

Wypracowana podczas spotkań z przedstawicielami różnych środowisk wizja Gminy Drawsko jest następująca:

**GMINA DRAWSKO TO ATRAKCYJNY REGION
W PÓŁNOCNEJ WIELKOPOLSCE Z BOGACTWEM LASÓW
PUSZCZY NOTECKIEJ, JEZIORAMI I RZEKAMI.
TO SPOKOJNE I BEZPIECZNE
MIEJSCE DO ŻYCIA.**

Powyższa wizja rozwoju Gminy Drawsko jest ambitna, ale jednocześnie możliwa do osiągnięcia. Gmina chce być atrakcyjna, dlatego będzie inwestować w szczególności w infrastrukturę techniczną, oświatową, kulturalną, sportowo-rekreacyjną oraz turystyczną. Gmina chce stworzyć także miejsce, w którym rodziny będą mogły żyć spokojnie i bezpiecznie.

W rezultacie przeprowadzonych badań ankietowych, wywiadów z opiniotwórczymi mieszkańcami gminy, przedsiębiorcami oraz konsultacji z szerokim gronem pracowników Urzędu Gminy, podległych jednostek, radnych oraz przedstawicieli innych instytucji, sformułowano **2 strategiczne cele** rozwoju Gminy Drawsko. Bazują one także na zidentyfikowanych wcześniej uwarunkowaniach rozwojowych i potencjałach gminy, a więc przede wszystkim na posiadanych wewnętrznych atutach i pojawiających się w otoczeniu szansach. Uwzględniają także najistotniejsze wewnętrzne problemy i zewnętrzne zagrożenia, wytyczając główne kierunki jej dalszego rozwoju. Realizacja celów, w perspektywie objętej niniejszym planem, powinna w znacznym stopniu przybliżyć osiągnięcie pożądanego stanu rozwoju samorządu, określonego w jego wizji rozwoju.

Strategiczne cele rozwoju Gminy Drawsko przedstawiają się następująco:

**CEL STRATEGICZNY NR 1.
BEZPIECZNA I PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ DO ŻYCIA
DLA MIESZKAŃCÓW**

Dla każdego mieszkańca ważnym aspektem codziennego życia jest funkcjonowanie w bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni. Przyjaznej, czyli w otoczeniu czystego środowiska naturalnego, sprawnego systemu komunikacyjnego oraz w odpowiedniej jakości łądzie przestrzennym. Celem gminy jest modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej, ścieżek rowerowych i komunikacji publicznej, a także rozbudowa systemu kanalizacyjnego i oczyszczalni ścieków, aby sprostać rosnącym potrzebom mieszkańców. Ważne jest także posiadanie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Działania w zakresie wymienionych obszarów zostały doprecyzowane i uszczegółowione w ramach opisanych poniżej celów szczegółowych i przypisanych im kierunków działań.

**CEL STRATEGICZNY NR 2.
NOWOCZESNA I ATRAKCYJNA OFERTA
KULTURALNO-OŚWIATOWA
ORAZ SPORTOWO-REKREACYJNA**

Dla lokalnego rozwoju gospodarczego Gminy zasadnicze znaczenie ma stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu na płaszczyźnie kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej. Konieczne jest aktywne angażowanie samorządu w działania wzmacniające lokalną przedsiębiorczość, rozwijanie atrakcyjnej oferty sportowo-rekreacyjnej oraz ogólnie pojętej kultury czasu wolnego (w tym budowa oraz rozbudowa niezbędnej infrastruktury). Dzięki temu gmina może stać się m.in. bardziej atrakcyjnym – zarówno dla mieszkańców, jak i turystów – miejscem w tej części Wielkopolski. Realizacja celu strategicznego nr 2. może przyczynić się do poprawy jakości życia osób zamieszkujących Gminę w kwestii np. zachowania balansu pomiędzy pracą a rekreacją/rozrywką oraz tworzenia nowych miejsc pracy „niedaleko domu”. Doprecyzowanie i uszczegółowienie celu strategicznego nr 2 znalazło swoje odzwierciedlenie w ramach opisanych poniżej celów szczegółowych i przypisanych im kierunków działań.

Powyższe cele strategiczne bezpośrednio nawiązują do wizji rozwoju Gminy. Do ich osiągnięcia będzie prowadziła realizacja konkretnych przedsięwzięć, wynikających z kierunków działań, szczególnie tych wykorzystujących jej potencjały, a także związanych z poprawą warunków życia. Tym samym będzie następowało stopniowe, konsekwentne przybliżanie się do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju samorządu, określonego w jego wizji. Strategia, w rozumieniu jej twórców - przedstawicieli społeczności lokalnej - nie jest bowiem tylko ogólnym zestawieniem mało realnych do zrealizowania życzeń, lecz dokumentem wskazującym **konkretną „ścieżkę” rozwoju gminy**, która od momentu zatwierdzenia przez Radę Gminy, stanie się **podstawą rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego gminy**.

Podczas formułowania celów szczegółowych i kierunków działań kierowano się poniższymi założeniami:

- Wskazane cele szczegółowe stanowią doprecyzowanie celów strategicznych.
- Przedstawione kierunki działań wskazują na najpilniejsze potrzeby społeczności lokalnej, wyrażone w treści celów szczegółowych, w szczególności:
 - zapewnienie dogodnych i bezpiecznych warunków życia i pracy na terenie gminy
 - stworzenie atrakcyjnej oferty rekreacyjnej, kulturalnej, oświatowej oraz sportowej
 - rozwój lokalnego biznesu

- Wskazane kierunki działań są, co do zasady, związane z obligatoryjnymi, bieżącymi zadaniami samorządu gminnego, ale nie ograniczają się tylko do tych obszarów.

Poniżej przedstawiono zestawienie celów szczegółowych i kierunków działań strategii oraz ich powiązanie z celami strategicznymi.

Tabela 1. Zestawienie celów szczegółowych i kierunków działań strategii

Cele strategiczne	Cele szczegółowe	Kierunki działań
1. BEZPIECZNA I PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ DO ŻYCIA DLA MIESZKAŃCÓW	1.1. Funkcjonalna przestrzeń publiczna	1.1.1. Wdrożenie zmian wynikających z nowego systemu planowania przestrzennego w celu poprawy ładu przestrzennego gminy
		1.1.2. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie gminy
	1.2. Adaptacja do zmian klimatu oraz czyste środowisko naturalne	1.2.1. Poprawa jakości powietrza
		1.2.2. Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego
		1.2.3. Budowa, przebudowa oraz rozbudowa błękitno-zielonej infrastruktury
		1.2.4. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
		1.2.5. Edukacja ekologiczna
		1.2.6. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej
	1.3. Bezpieczny i funkcjonalny system drogowy i komunikacyjny	1.3.1. Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej
		1.3.2. Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu ścieżek rowerowych
		1.3.3. Dążenie do rozbudowy oraz poprawy stanu i bezpieczeństwa dróg wyższej kategorii
		1.3.4. Usprawnienie i rozwój systemu publicznego transportu zbiorowego
	1.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego	1.4.1. Stworzenie warunków rozwoju budownictwa czynszowego i deweloperskiego
	1.5. Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży	1.5.1. Rozwój infrastruktury żłobkowej oraz modernizacja infrastruktury szkolnej i przedszkolnej

Cele strategiczne	Cele szczegółowe	Kierunki działań
		1.5.2. Polepszenie warunków nauczania w szkołach podstawowych
		1.5.3. Wzrost efektywności i jakości nauczania
		1.5.4. Zwiększenie racjonalności kosztów funkcjonowania oświaty
	1.6. Rozwinięty system usług społecznych i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego	1.6.1. Rozwój wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
		1.6.2. Promocja zdrowego trybu życia
		1.6.3. Rozwój usług i kompetencji cyfrowych
		1.6.4. Rozbudowa oraz modernizacja bazy usług społecznych
		1.6.5. Wzmocnienie systemu bezpieczeństwa na terenie gminy
	1.7. Wysoka aktywizacja i integracja społeczna	1.7.1. Wspieranie aktywności i integracji mieszkańców
		1.7.2. Realizacja programu zapewniającego dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami
		1.7.3. Przygotowanie oferty dla młodzieży
2. NOWOCZESNA I ATRAKCYJNA OFERTA KULTURALNO-OŚWIATOWA ORAZ SPORTOWO-REKREACYJNA	2.1. Wysoki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oparty na potencjałach gminy	2.1.1. Przygotowanie kompleksowej oferty kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej gminy
		2.1.2. Wdrażanie i promocja usług kulturalno-oświatowych oraz sportowo-rekreacyjnych
		2.1.3. Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja infrastruktury kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej
	2.2. Wysoki poziom rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	2.2.1. Wdrożenie systemu wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców
		2.2.2. Promocja i rozwój lokalnych produktów i usług
		2.2.3. Kształtowanie polityki proinwestycyjnej

Oczywistym jest, że realizacja różnych przedsięwzięć w różnym stopniu przyczynia się osiągnięcia założonych celów. W planowaniu, a następnie zarządzaniu strategicznym, sprawdza się tzw. reguła

Pareto, mówiąca o tym, że 20% nakładów i wysiłków odpowiada za 80% osiągniętych efektów. Jej istotą jest znalezienie tych 20% najważniejszych zamierzeń, które decydują o sukcesie.

W przypadku sporządzania niniejszej strategii zastosowanie powyższej reguły polega na **identyfikacji i wyborze najważniejszych przedsięwzięć inwestycyjnych i/lub nieinwestycyjnych - projektów kluczowych**, które stanowią swoiste „kamienie milowe”. Wynikają one z kierunków działań i w głównej mierze powinny doprowadzić do realizacji celów strategicznych, a w konsekwencji do osiągnięcia docelowej wizji rozwoju gminy. Mogą to być pojedyncze przedsięwzięcia inwestycyjne lub nieinwestycyjne, wpisujące się w kierunki działań albo kilka powiązanych ze sobą, uzupełniających się przedsięwzięć, stanowiących wiązkę przedsięwzięć (projektów). Takie autorskie podejście pozwala na **skoncentrowanie zasobów i wysiłków** gminy na najistotniejszych zagadnieniach, których wykonanie w największym stopniu przyczyni się do zaspokojenia potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej.

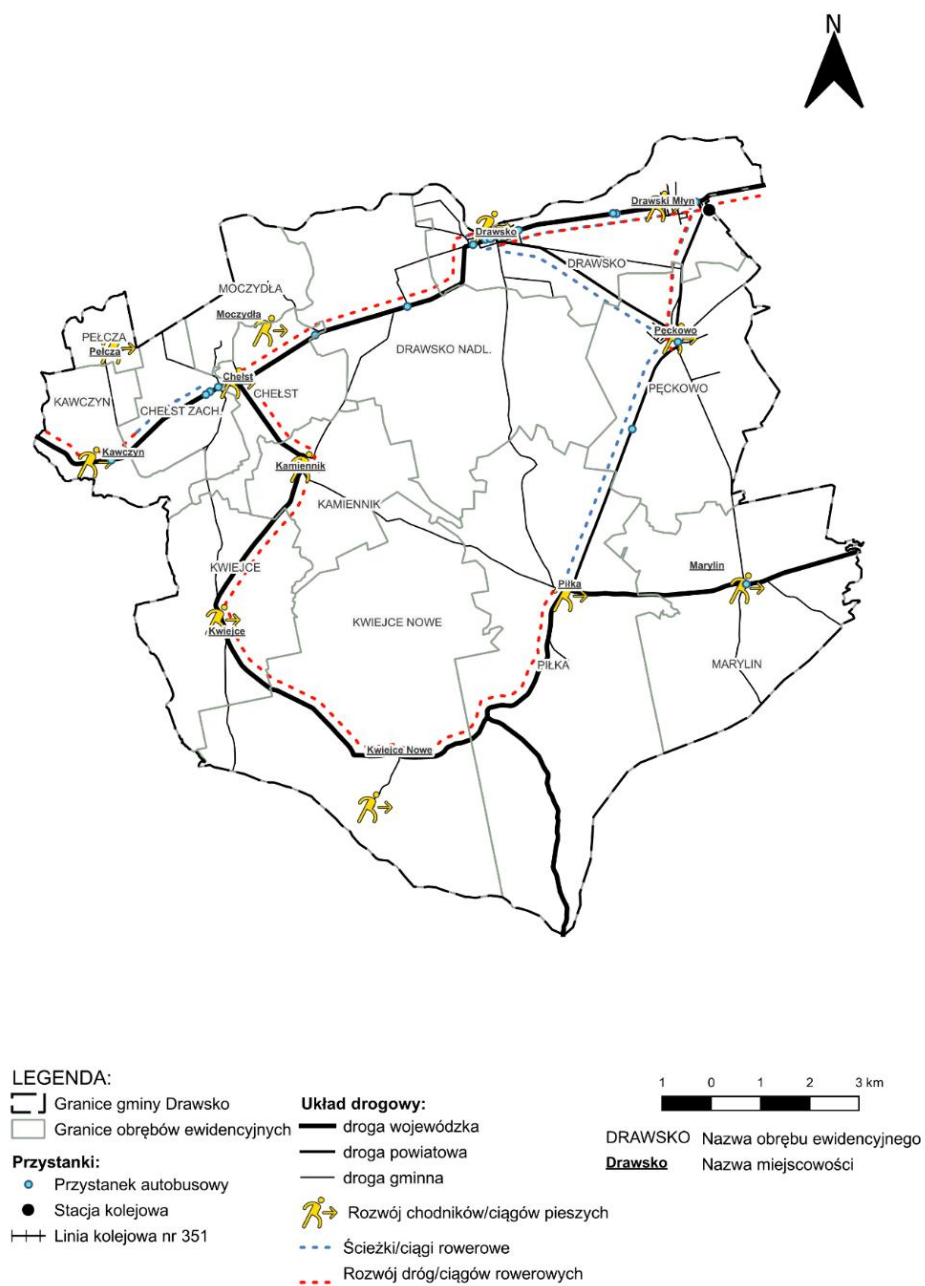
Poniżej przedstawiony został pakiet **projektów kluczowych**:

1. Rewitalizacja zdegradowanych terenów gminy poprzez realizację projektów wpisanych do **Gminnego Programu Rewitalizacji** Gminy Drawsko
2. Opracowanie i wdrożenie **Strategii Produktu/Marki Lokalnej** dla Gminy Drawsko
3. **Program termomodernizacji budynków użyteczności publicznej**, w tym wymiana systemów ogrzewania, wymiana oświetlenia oraz instalacja fotowoltaiki
4. **Program retencji i melioracji**, w tym budowa zbiornika wodnego oraz odtworzenie rowów melioracyjnych
5. **Program podniesienia aktywności świetlic wiejskich i innych obiektów funkcjonujących w strukturze CKD** poprzez powołanie animatorów kultury i sportu na terenach wiejskich oraz doposażenie, remonty, przebudowy i budowy, w tym w szczególności:
 - Budowa **sali widowiskowej** w Drawsku
 - Rekreacja, integracja i edukacja na świeżym powietrzu – Przystań Yndzel zaprasza! - **Poprawa jakości zagospodarowania Przystani Yndzel wraz z budową ścieżki przyrodniczo-historycznej wzdłuż Noteci** oraz organizacją wydarzeń kulturalnych
 - Korzystamy z przeszłości budując przyszłość – **powstanie Muzeum Ziemi Drawskiej oraz odbudowa historycznej wieży ciśnień wraz z zagospodarowaniem terenu za budynkiem Urzędem Gminy Drawsko oraz zajęciami pod nazwą „Poznajemy swoją historię”**
6. Kompleksowy **program budowy sieci dróg rowerowych**: Drawsko-Chełst, Drawsko-Wieleń, Drawski Młyn-Pęckowo, Piłka-Kwiejce-Nowe-Kwiejce-Chełst
7. Kompleksowy **program przebudowy nawierzchni dróg gminnych oraz innej kategorii** we współpracy z zarządcami dróg
8. Kompleksowy **program budowy i przebudowy chodników** w 12 wsiach sołeckich
9. Program **rozbudowy sieci kanalizacyjnej** na terenie Gminy Drawsko oraz budowa pomieszczeń garażowych na terenie oczyszczalni ścieków lub przy przepompowniach
10. **Modernizacja oczyszczalni ścieków** wraz z rozbudową infrastruktury
11. Program **rozbudowy sieci wodociągowej** na terenie Gminy Drawsko oraz przebudowa obiektu nieczynnej SUW na pomieszczenia gospodarcze
12. **Modernizacja stacji uzdatniania wody w Drawsku oraz w Chełście**

13. Budowa **mieszkań komunalnych**, w ramach dostępnych programów wsparcia
14. Centrum Ratownictwa - **budowa siedziby remizy OSP Drawsko i siedziby Posterunku Policji w Drawsku** wraz z punktem ratownictwa medycznego
15. Kompleksowa **modernizacja Ośrodka Zdrowia w Drawsku** wraz z **rozszerzeniem usług medycznych** - lekarze specjaliści
16. Tworzymy wspólnotę – **utworzenie Centrum Usług Społecznych**, w tym adaptacja budynku obecnej świetlicy i posterunku policji do nowej funkcji
17. Powstanie **kompleksu rekreacyjno-sportowo-edukacyjnego w Drawskim Młynie**, w tym stworzenie parku linowego oraz strefy rowerowej, kultywowanie tradycji i zwyczajów w Gminie oraz różne formy aktywności – zajęcia dodatkowe, powstanie Miasteczka Ruchu Drogowego w Drawskim Młynie.

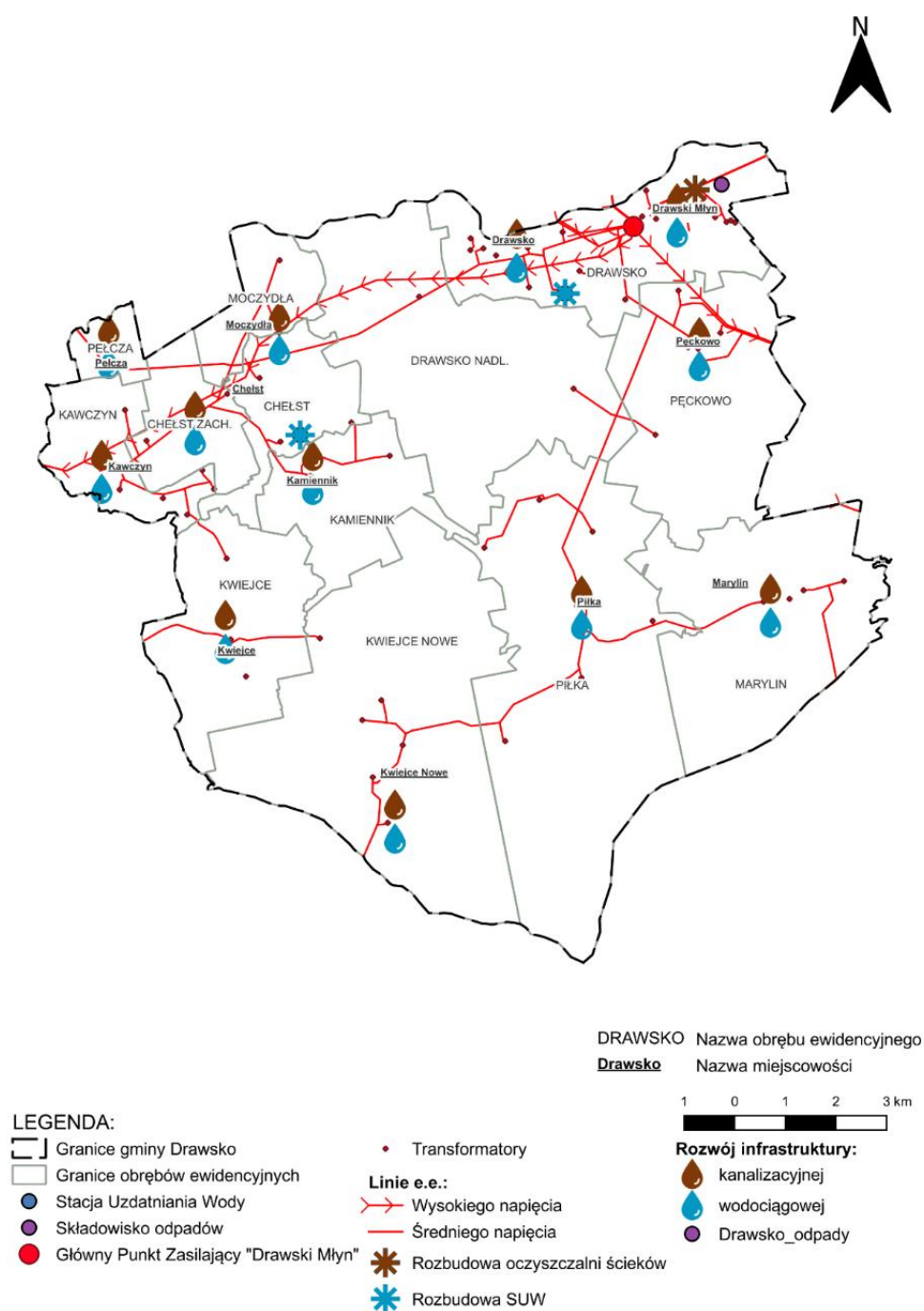
Ponadto, zgodnie z rekomendacjami określonymi w Poradniku Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, w szczególności inwestycyjne projekty kluczowe powinny zostać osadzone w przestrzeni gminy, co zostało zaprezentowane w kolejnym rozdziale - „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Drawsko oraz rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie”.

Na poniższych grafikach przedstawiono: planowane elementy infrastruktury drogowej, planowane elementy infrastruktury technicznej oraz planowane elementy infrastruktury społecznej.

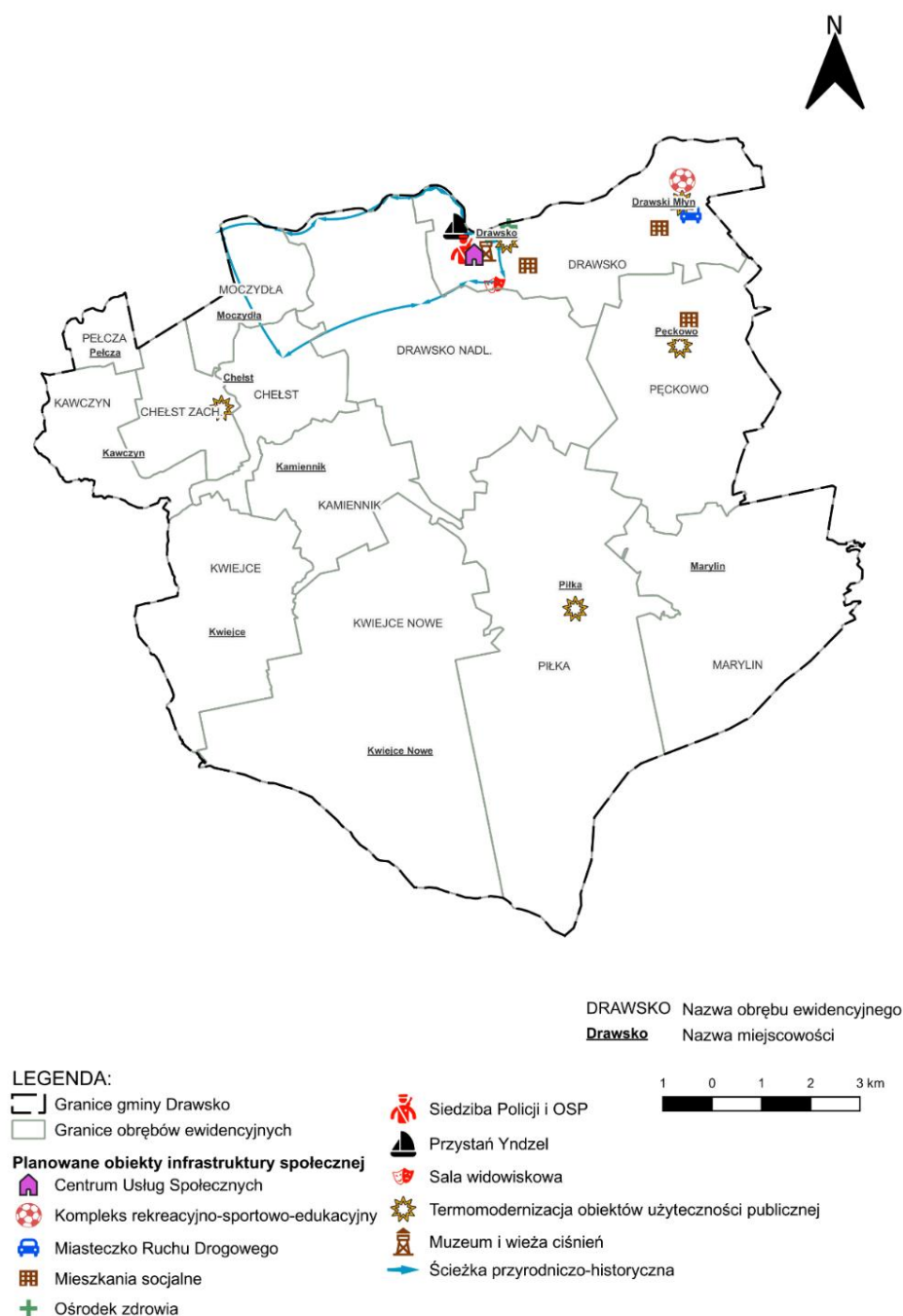

Rysunek 1. Planowane elementy infrastruktury drogowej

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035

Rysunek 2. Planowane elementy infrastruktury technicznej
 Źródło: projekt Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035

Rysunek 3. Planowane elementy infrastruktury społecznej
 Źródło: projekt Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035

2.2. Powiązania Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 z innymi dokumentami strategicznymi, z uwzględnieniem ich celów ochrony środowiska i wyznaczanych kierunków działań

Cele strategiczne oraz kierunki działań wykreowane w Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035, są powiązane z ochroną środowiska. Strategia określa cele, kierunki i zadania, które odnoszą się do poszczególnych obszarów interwencji. Według założeń, podejmowane działania korzystnie wpłyną

na poprawę stanu środowiska, racjonalną gospodarkę zasobami, ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, a także ochronę walorów przyrodniczych Gminy Drawsko. Wykreowane cele i zadania są także zgodne z celami ochrony środowiska wyznaczanymi przez dokumenty wyższego szczebla.

Traktat Lizboński jest dokumentem, w którym Unii Europejskiej nadano jednolitą strukturę i osobowość prawną. Traktat wyposażył Unię w instrumenty potrzebne do sprostania przyszłym wyzwaniom, z którymi przyjdzie zmierzyć się Wspólnocie, a także te, dzięki którym spełnione mogą zostać oczekiwania społeczeństwa. W dokumencie zawarto kilka priorytetowych zasad funkcjonowania Unii Europejskiej. Podkreślono, że kształtowanie się zjednoczonej Europy musi odbywać się na przejrzystych i demokratycznych zasadach, sprawnie działającej unii państw członkowskich. Zgodnie z treścią traktatu Wspólnotę Europejską należy budować w myśl zasady: „*Europa praw i wartości, wolności, solidarności i bezpieczeństwa*”. Traktat zakłada także zwiększenie się znaczenia Europy na arenie międzynarodowej. Najważniejszym, z perspektywy ochrony środowiska, jest fakt, iż Traktat Lizboński wprowadził specjalną podstawę prawną dotyczącą „solidarności energetycznej” oraz podkreślił konieczność zwalczania zmian klimatycznych (bez konkretnych zobowiązań krajów członkowskich). W świetle Traktatu Lizbońskiego w projekcie Strategii we właściwy sposób uwzględniono kwestie poruszane w jednym z najważniejszych dokumentów Unii Europejskiej.

Za kluczowy dokument strategiczny na poziomie unijnym uznaje się **Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**. Strategia stanowi odpowiedź na kryzys gospodarczy, jednocześnie uwzględnia nowe wyzwania związane z procesem globalizacji oraz rosnącą potrzebę racjonalnego wykorzystania surowców. W celu osiągnięcia powyższych założeń opracowano trzy podstawowe, powiązane ze sobą priorytety: wzrost inteligentny, zrównoważony rozwój oraz wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu. W zakresie zmian klimatu i zrównoważonego wykorzystania energii przyjęto następujące założenia:

- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu emisji z roku 1990;
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnym zużyciu energii o 20%;
- poprawa efektywności energetycznej o 20%.

Zadania zaplanowane do realizacji w Strategii przyczynią się do osiągnięcia ww. założeń w zakresie zmian klimatu i zrównoważonego wykorzystania energii. W projekcie Strategii zaplanowano następujące projekty oraz realizowane w ramach nich zadania, które mogą przyczynić się do realizacji założeń wymienionych w Strategii Europa 2020:

- Poprawa jakości powietrza,
- Budowa oraz rozbudowa zielono-niebieskiej infrastruktury,
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej,
- Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu dróg rowerowych,
- Usprawnienie i rozwój systemu publicznego transportu zbiorowego.

Cele polityki energetycznej na szczeblu Unii Europejskiej określają obecnie **Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030**. Najważniejsze z nich to:

- ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.);

- zapewnienie co najmniej 32% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii;
- poprawa efektywności energetycznej o co najmniej 32,5%.

Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 40% jest realizowane za pomocą unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji, rozporządzenia w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego z celami redukcyjnymi państw członkowskich i rozporządzenia w sprawie użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa. Tym sposobem wszystkie sektory przyczynią się do osiągnięcia 40% celu redukcji poprzez zmniejszenie emisji CO₂ i zwiększenie pochłaniania gazów cieplarnianych.

Cele wyznaczone do osiągnięcia w Strategii są w pełni zgodne z celami polityki energetycznej wskazanymi w Ramach polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, wzrost wykorzystania energii z OZE, poprawa efektywności energetycznej). Należą do nich przede wszystkim kierunki działań dotyczące: poprawy jakości powietrza, rozwoju odnawialnych źródeł energii, poprawy efektywności energetycznej oraz rozwoju systemu dróg rowerowych.

Inicjatywy polityczne, które mają pomóc UE osiągnąć neutralność klimatyczną do 2050 r. przedstawia z kolei Komunikat Komisji Europejskiej o europejskim zielonym ładzie. UE zobowiązała się osiągnąć neutralność klimatyczną do 2050 r. Realizacja tego celu będzie wymagała transformacji społeczno-gospodarczej w Europie: racjonalnej kosztowo i sprawiedliwej oraz zrównoważonej społecznie. **Europejski Zielony Ład** (EZŁ, ang. European Green Deal) to strategia rozwoju, która ma przekształcić Unię Europejską w obszar neutralny klimatycznie. Jest odpowiedzią na kryzys klimatyczny i silne procesy degradacji środowiska. Europejski Zielony Ład zawiera plan działań umożliwiających:

- bardziej efektywne wykorzystanie zasobów dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym;
- przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń.

W Komunikacie omówiono konieczne inwestycje i dostępne narzędzia finansowe. Wyjaśniono, w jaki sposób zapewnić transformację, która będzie sprawiedliwa i sprzyjająca włączeniu społecznemu. Do 2050 r. UE chce stać się kontynentem neutralnym dla klimatu. Osiągnięcie tego celu będzie wymagało działań we wszystkich sektorach gospodarki, takich jak:

- inwestycje w technologie przyjazne dla środowiska;
- wspieranie innowacji przemysłowych;
- wprowadzanie czystszych, tańszych i zdrowszych form transportu prywatnego i publicznego;
- obniżenie emisyjności sektora energii;
- zapewnienie większej efektywności energetycznej budynków;
- współpraca z partnerami międzynarodowymi w celu poprawy światowych norm środowiskowych.

Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w Strategii oraz osiągnięcie celów nakreślonych w dokumencie przyczynią się do osiągnięcia neutralności klimatycznej Unii Europejskiej do 2050 roku (m.in. dzięki obniżeniu emisyjności sektora energii, zapewnieniu większej efektywności energetycznej budynków, wprowadzenie czystszych form transportu publicznego i prywatnego, inwestycje w technologie przyjazne środowisku). W realizacji założeń dokumentu EZŁ mogą pomóc następujące kierunki działań wymienione w Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035:

— Poprawa jakości powietrza,

- Budowa oraz rozbudowa zielono-niebieskiej infrastruktury,
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej,
- Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu dróg rowerowych,
- Usprawnienie i rozwój systemu publicznego transportu zbiorowego.
- Edukacja ekologiczna.

Głównym celem **Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)** jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.

Cele szczegółowe i kierunki interwencji Strategii, które odnoszą się do aspektów zmian klimatycznych i są spójne z zapisami Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035:

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- Kierunek interwencji: 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody.

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

- Kierunek interwencji 2.2. Poprawa efektywności energetycznej.
- Kierunek interwencji 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii.
- Kierunek interwencji 2.7. Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich.

Cel 3. Poprawa stanu środowiska

- Kierunek interwencji 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki.
- Kierunek interwencji 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych.
- Kierunek interwencji 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Wszelkie działania podejmowane w ramach Strategii będą spójne z założeniami SPA2020. Do realizacji zaplanowane zostały zadania, których celem jest przede wszystkim poprawa stanu środowiska, zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska czy zapewnienie bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię. W ramach Strategii zaplanowano następujące projekty, które wpisują się w założenia SPA2020:

- Poprawa jakości powietrza,
- Budowa oraz rozbudowa zielono-niebieskiej infrastruktury,
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej,
- Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu dróg rowerowych,
- Usprawnienie i rozwój systemu publicznego transportu zbiorowego.
- Edukacja ekologiczna.

Europejska Konwencja Krajobrazowa została sporządzona we Florencji 20 października 2000 r. Jest jedynym aktem międzynarodowym w całości dedykowanym tematyce krajobrazu. Konwencja została ratyfikowana przez Polskę 27 września 2004 r., a weszła w życie 1 stycznia 2005 r. Celem Europejskiej

Konwencji Krajobrazowej jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu oraz organizowanie współpracy europejskiej w tym zakresie, opartej na wymianie doświadczeń, specjalistów i tworzeniu dobrej praktyki krajobrazowej. Konwencja traktuje krajobraz jako ważny element życia ludzi zamieszkujących w miastach i na wsiach, na obszarach zdegradowanych, pospolitych, jak również odznaczających się wyjątkowym pięknem, dlatego swoim zasięgiem obejmuje terytorium całej Polski.

W celu realizacji zapisów Konwencji, Strony podejmują działania zmierzające m.in. do:

- prawnego uznania krajobrazów jako istotnego komponentu otoczenia ludzi;
- ustanowienia procedur udziału społeczeństwa w procesach planowania i zarządzania krajobrazem;
- uwzględniania kwestii krajobrazowych we wszelkich działaniach związanych z zarządzaniem przestrzenią.

Ponadto Strony Konwencji zobowiązane są do identyfikacji, charakterystyki oraz oceny własnych krajobrazów, określenia dla nich celów jakości, a także podnoszenia świadomości społecznej oraz współpracy transgranicznej.

Wszystkie cele oraz kierunki działań zaplanowane w ramach Strategii będą uwzględniać lokalne warunki krajobrazowe, tak aby ukierunkowywać i harmonizować rozwój przestrzenny i gospodarczy ze specyfiką terenu gminy. Zmiany gospodarcze i społeczne, a także środowiskowe to nakładające się na siebie czynniki, których nie da się niekiedy uniknąć, ale powinno się je ograniczyć w stosunku do oddziaływania na krajobraz. W Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 zaplanowano następujące projekty, które są spójne z Europejską Konwencją Krajobrazową:

- Wdrożenie zmian wynikających z nowego systemu planowania przestrzennego w celu poprawy ładu przestrzennego gminy,
- Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie gminy,
- Budowa, rozbudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego,
- Budowa oraz rozbudowa zielono-niebieskiej infrastruktury,
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej,
- Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu dróg rowerowych,
- Dążenie do rozbudowy oraz poprawy stanu i bezpieczeństwa dróg wyższej kategorii,
- Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja infrastruktury kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej,
- Kształtowanie polityki proinwestycyjnej,
- Rozbudowa oraz modernizacja bazy usług społecznych,
- Rozwój infrastruktury żłobkowej oraz modernizacja infrastruktury szkolnej i przedszkolnej.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno

przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy.

Głównym celem Strategii jest *efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym*. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;

Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;

Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Zadania zaplanowane w Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 wpisują się w cele zaplanowane w KSRR. Spośród wszystkich celów tego dokumentu odniesiono się do nich poprzez zaplanowanie działań związanych z rozwojem infrastruktury komunalnej mającej na celu poprawę jakości środowiska, wód, powietrza, a także z efektywnym wykorzystaniem energii i zmniejszaniem zapotrzebowania na tradycyjne źródła energii:

- Wdrożenie zmian wynikających z nowego systemu planowania przestrzennego w celu poprawy ładu przestrzennego gminy,
- Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie gminy,
- Budowa, rozbudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego,
- Budowa oraz rozbudowa zielono-niebieskiej infrastruktury,
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej,
- Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu dróg rowerowych,
- Dążenie do rozbudowy oraz poprawy stanu i bezpieczeństwa dróg wyższej kategorii,
- Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja infrastruktury kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej,
- Kształtowanie polityki proinwestycyjnej,
- Rozbudowa oraz modernizacja bazy usług społecznych,
- Rozwój infrastruktury żłobkowej oraz modernizacja infrastruktury szkolnej i przedszkolnej.

Jednym z instrumentów wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG jest **VI aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych**. Celem tego opracowania jest realizacja ujętych w nim inwestycji, co wpłynie na ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków. Realizacja założenia KPOŚK wpłynie pozytywnie na ochronę środowiska wodnego. KPOŚK jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji, o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) większej od 2 000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych.

W ramach Strategii zaplanowano również działania wpływające pozytywnie na ochronę środowiska wodnego poprzez: budowę, rozbudowę oraz modernizację systemu wodno-kanalizacyjnego oraz budowę oraz rozbudowę zielono-niebieskiej infrastruktury.

Głównym celem **Polityki wodnej Państwa do 2030 r.** jest zapewnienie mieszkańcom dostępu do czystej i zdrowej wody oraz ograniczenie zagrożeń wywoływanych przez powódzie i susze. Nastąpi to w połączeniu z utrzymaniem dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów, przy zaspokojeniu uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki, poprawie spójności terytorialnej i dążeniu do wyrównania dysproporcji regionalnych. Działania zaplanowane w ramach Strategii są zbieżne z założeniami Polityki wodnej Państwa, ponieważ wpłyną między innymi na zaspokojenie potrzeb ludności w zaopatrzenie w wodę oraz na ograniczenia zagrożeń wywoływanych przez suszę. Następujące kierunki wpisane do Strategii są spójne z założeniami Polityki wodnej Państwa do 2030:

- Budowa oraz rozbudowa zielono-niebieskiej infrastruktury,
- Budowa, rozbudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego.

Na poziomie ogólnopolskim obowiązuje również **Krajowy Program Ochrony Powietrza**. Głównym celem tego dokumentu jest poprawa jakości powietrza na terenie kraju, w szczególności na obszarach, w których zostały przekroczone standardy emisyjne. W Programie za jeden z kluczowych problemów uznano emisję pyłów zawieszonych PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. W celu rozwiązania problemów zaproponowano rozwiązania techniczne, finansowe i organizacyjne. Polityka ochrony powietrza koordynowana będzie za pomocą Partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza w Polsce, która zrzesza organy rządowe i samorządowe. W Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 przewidziano zadania, które mogą przyczynić się do realizacji założeń Krajowego Programu Ochrony Powietrza. Są to działania polegające na:

- Poprawie jakości powietrza,
- Budowie oraz rozbudowie zielono-niebieskiej infrastruktury,
- Zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Poprawie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej,
- Rozwoju infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu dróg rowerowych,
- Usprawnienia i rozwoju systemu publicznego transportu zbiorowego,
- Edukacji ekologicznej.

Polityka energetyczna Polski do 2040 r. wyznacza ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zawiera strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego. Ustawowym celem polityki energetycznej państwa jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko.

Cele szczegółowe PEP2040 obejmują cały łańcuch dostaw energii – od pozyskania surowców, przez wytwarzanie i dostawy energii (przesył i rozdział), po sposób jej wykorzystania i sprzedaży. Każdy z ośmiu celów szczegółowych PEP2040 przyczynia się do realizacji trzech elementów celu polityki energetycznej państwa i służy transformacji energetycznej Polski.

Działania zaplanowane w Strategii wpisują się przede wszystkim w cel szczegółowy 6. Rozwój odnawialnych źródeł energii oraz cel szczegółowy 8. Poprawa efektywności energetycznej, w ramach których przewidziano działania polegające na termomodernizacji budynków oraz wyposażenie ich w odnawialne źródła energii. Inwestycje polegające w szczególności na termomodernizacji budynków

wpłyną zarówno na zapewnienie bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię oraz poprawę stanu środowiska. W Strategii zaplanowano zadania, które wpisują się w założenia Polityki energetycznej Polski do 2040 r:

- Poprawa jakości powietrza,
- Budowa oraz rozbudowa zielono-niebieskiej infrastruktury,
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej,
- Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu dróg rowerowych,
- Usprawnienie i rozwój systemu publicznego transportu zbiorowego,
- Edukacja ekologiczna.

Głównym celem **Polityki Ekologicznej Państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej** jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Państwa poprzez stworzenie ram dla zrównoważonego rozwoju. Dokument zakłada trzy etapy zaplanowanych do realizacji celów, od realizacji celów krótkoterminowych poprzedzających ubieganie się o członkostwo w UE aż do realizacji celów długoterminowych obejmujących założenia Strategii zrównoważonego rozwoju Polski do 2025 roku. Strategia Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 wspiera przebudowę modelu produkcji i konsumpcji w kierunku poprawy efektywności energetycznej oraz minimalizacji negatywnego oddziaływania gospodarki na zdrowie i środowisko, co w znacznym stopniu wpływa na realizację założeń Polityki Ekologicznej Państwa. W Strategii zaplanowano następujące kierunki działań, które wpisują się w założenia Polityki ekologicznej Państwa do 2030 r.:

- Wdrożenie zmian wynikających z nowego systemu planowania przestrzennego w celu poprawy ładu przestrzennego gminy,
- Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie gminy,
- Budowa, rozbudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego,
- Budowa oraz rozbudowa zielono-niebieskiej infrastruktury,
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej,
- Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu dróg rowerowych.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry uwzględnia uwagi oraz wytyczne Komisji Europejskiej opracowane w ramach Wspólnej strategii wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej, a także dokumenty oceny pierwszych planów. Ponadto, dokument ten uwzględnia zintegrowane podejście w zakresie zarządzania wodami, a także powiązania pomiędzy zarządzaniem wodami a celami środowiskowymi ustalonymi zgodnie z RDW. Najważniejszym celem planowania w gospodarce wodnej jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju dla obszaru dorzecza Odry, przy jednoczesnym zabezpieczeniu potrzeb dotyczących gospodarki wodnej. Jedną z priorytetowych kwestii w procesie planowania inwestycji związanych z gospodarką wodną jest implementacja założeń Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r. w celu zagwarantowania ochrony zasobów środowiska naturalnego, a także nie pogorszenie jego stanu.

Realizacja ustaleń projektowanego dokumentu nie spowoduje nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” przyjętym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. W Strategii zaplanowano następujące zadania wpisujące się w cele Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry:

- Budowa oraz rozbudowa zielono-niebieskiej infrastruktury,
- Budowa, rozbudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego.

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku to dokument w większym stopniu niż dotychczas planistyczny, w którym kładzie się nacisk na współzarządzanie i lepszą koordynację polityk publicznych. Strategia jest odpowiedzią na stojące przed Wielkopolską wyzwania. Globalizacja i rewolucja gospodarczo-technologiczna – rozwój technologii przemysłowych i cyfrowych – zmieniają sposób funkcjonowania gospodarek i społeczeństw. Dzięki nowoczesnym technologiom wzrasta wydajność i produktywność gospodarek, ale pojawiają się nowe formy wykluczenia lub marginalizacji jak wykluczenie cyfrowe, „bezrobocie technologiczne”. Wyzwaniem jest podnoszenie jakości i efektywne wykorzystanie kapitału ludzkiego. Kluczowe staje się także przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych i dezintegracji społecznej, konieczność wzmacniania tożsamości regionalnej i dążenie do większej spójności społecznej. Starzenie się społeczeństwa wpływa na stabilność systemów zabezpieczenia społecznego, poziom popytu i wydatków na świadczenia zdrowotne, których niezaspokojenie nasila napięcia i osłabia spójność społeczną. Niedobór ludności aktywnej zawodowo skłania do podjęcia przemyślanej polityki migracyjnej. Wyzwaniem jest także poprawa warunków życia i warunków dla rozwoju gospodarki, w szczególności zagwarantowanie bezpieczeństwa energetycznego. Działania te muszą przebiegać z poszanowaniem środowiska przyrodniczego. Przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu ma uchronić przed niedoborami wody i żywności.

Dokument, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035, wpisuje się w założenia następujących celów wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego:

- Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu,
- Cel operacyjny 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia,
- Cel operacyjny 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy,
- Cel operacyjny 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie,
- Cel operacyjny 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom,
- Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu,
- Cel operacyjny 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa,
- Cel operacyjny 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
- Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej,
- Cel operacyjny 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług,
- Cel operacyjny 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju.

Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030 został sporządzony w celu realizacji polityki ochrony środowiska, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. W Programie dokonano diagnozy aktualnego stanu środowiska, infrastruktury ochrony środowiska, analizy czynników wewnętrznych i zewnętrznych mających wpływ na dalsze planowanie strategii województwa w zakresie ochrony środowiska - mocnych i słabych stron

oraz szans i zagrożeń w postaci analizy SWOT. W oparciu o diagnozę stanu środowiska województwa wielkopolskiego, zdefiniowane zagrożenia i problemy oraz prognozowane zmiany stanu środowiska, cele i kierunki interwencji Programu oraz typy zadań zgłoszonych przez samorządy dla poszczególnych obszarów interwencji. Realizacja zaproponowanych zadań nie dotyczy wszystkich jednostek i będzie uzależniona od uwarunkowań prawnych oraz środowiskowych. Wszystkie programy, projekty oraz zadania zaplanowane w dokumencie pn. „Strategia Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035” są spójne z założeniami Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030.

W dniu 25 marca 2019 r. uchwałą Nr V/70/19, Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwalił **Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+** wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego jest najważniejszym dokumentem Samorządu Województwa Wielkopolskiego określającym politykę przestrzenną w granicach administracyjnych regionu, w tym dla miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego. Plan określa model rozwoju przestrzennego, cele polityki przestrzennej i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa oraz rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, a także zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych. Strategia Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 wpisuje się w założenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego dzięki następującym zadaniom:

- Wdrożenie zmian wynikających z nowego systemu planowania przestrzennego w celu poprawy ładu przestrzennego gminy,
- Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie gminy,
- Budowa, rozbudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego,
- Budowa oraz rozbudowa zielono-niebieskiej infrastruktury,
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej,
- Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu dróg rowerowych,
- Dążenie do rozbudowy oraz poprawy stanu i bezpieczeństwa dróg wyższej kategorii,
- Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja infrastruktury kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej,
- Kształtowanie polityki proinwestycyjnej,
- Rozbudowa oraz modernizacja bazy usług społecznych,
- Rozwój infrastruktury żłobkowej oraz modernizacja infrastruktury szkolnej i przedszkolnej.

Dokument pn. „**Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej**” został przyjęty na podstawie Uchwały Sejmiku Województwa Wielkopolskiego nr XXI/391/20 z dnia 13 lipca 2020 r. (uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego w dniu 20 lipca 2020 r. pod poz. 5954). Dokument opracowano dla substancji zanieczyszczających powietrze, dla których w ocenie rocznej za rok 2018 w strefie wielkopolskiej wskazano przekroczenia norm jakości powietrza i stwierdzono konieczność realizacji działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi, czyli: pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu. Program ochrony powietrza jest dokumentem określającym działania, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wartości dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu.

Działania zaplanowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 przyczynią się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery poprzez realizację zadań dotyczących termomodernizacji budynków, budowy oświetlenia ulicznego czy montażu odnawialnych źródeł energii. Zadania określone w Strategii będą zgodne z Programem ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej.

W Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej określone zostały kierunki działań, możliwe do podjęcia, szczególnie w obszarach przekroczeń substancji w powietrzu, ale także poza tymi obszarami, które będą skutkować redukcją poziomów substancji w powietrzu.

W programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej wskazano następujące działania naprawcze:

1. Ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej - w ramach działania należy systematycznie likwidować stare nisko sprawne kotły, piece i paleniska zasilane paliwem stałym na ogrzewanie proekologiczne w komunalnym zasobie mieszkaniowym i w budynkach użyteczności publicznej we wszystkich gminach strefy wielkopolskiej;
2. Zachęty finansowe na modernizację budynków mieszkalnych oraz na wymianę kotłów, pieców i palenisk w gminach strefy wielkopolskiej. W ramach działania gmina powinna pozyskiwać środki finansowe z programów NFOŚiGW oraz innych. Dodatkowo w miarę potrzeb należy kontynuować sukcesywne udzielanie dotacji końcowym odbiorcom (odpowiednim podmiotom i osobom fizycznym) na wymianę starych nisko sprawnych kotłów, pieców i palenisk zasilanych paliwem stałym;
3. Inwentaryzacja źródeł ogrzewania indywidualnego na terenie gmin;
4. Kontrola realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych;
5. Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej - Zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą przez ograniczenie strat ciepła w wyniku termomodernizacji budynków ogrzewanych indywidualnie oraz obiektów należących do mienia miejskiego ogrzewanych indywidualnie. Termomodernizacja budynków ogrzewanych centralnie ciepłem sieciowym przynosi znikomy efekt ekologiczny w postaci redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza;
6. Obniżenie emisji komunikacyjnej poprzez regularne utrzymywanie czystości ulic oraz zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści w gminach miejskich i miastach w gminach miejsko-wiejskich;
7. Ochrona i zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni gmin miejskich strefy wielkopolskiej;
8. Edukacja ekologiczna.

W dniu 4 lutego 2016 roku Zarząd Województwa Wielkopolskiego podjął Uchwałę nr 1575/2016 w sprawie przystąpienia do sporządzenia **Audytu krajobrazowego dla województwa wielkopolskiego** oraz wyznaczenia jednostki odpowiedzialnej za realizację zadania. Dokument ten został przyjęty na podstawie Uchwały nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego to nowe narzędzie ochrony i kształtowania krajobrazu. Wnioski i rekomendacje sformułowane w tym dokumencie będą miały swoje odzwierciedlenie w dokumentach planistycznych poziomu regionalnego i lokalnego. Wzmocnią one

także ochronę krajobrazu w obszarach objętych formami ochrony przyrody i zabytków, a także będą mogły stanowić podstawę do prowadzenia polityki krajobrazowej w województwie.

Obszar Gminy Drawsko położony jest w granicach jednego krajobrazu priorytetowego określonego w „Audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego” o nazwie „Dolina Noteci: Walkowice – Krzyż Wielkopolski”.

Dolina Noteci: Walkowice – Krzyż Wielkopolski

Krajobraz jest zlokalizowany w północnej części województwa wielkopolskiego, na terenie powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego, w gminach: Krzyż Wielkopolski, Drawsko, Wieleń, Czarnków i Trzcianka.

Krajobraz ma długość około 59 km i ciągnie się od Walkowic do granicy województwa wielkopolskiego (okolice miasta Krzyż Wielkopolski).

Krajobraz tworzy dolina rzeki Noteci, w której występują liczne starorzecza, torfowiska, trzcinowiska, zalewowe łąki, doły potorfowe i łągi. Na podtapianych fragmentach łąk znajdują się szuwały z trzciną pospolitą, mozgą, pałąk szerokolistną i wiązówką błotną. Spotkać tu można fragmenty bogatych florystycznie łąk trzęślicowych i inne, nieużytkowane rolniczo zbiorowiska roślinne¹.

W krajobrazie występują cenne obiekty geologiczne i geomorfologiczne, do których zaliczamy dolinę rzeki Noteci (wykorzystującej dno szerokiej Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej), rynną subglacialną, w której płynie rzeka Drawa oraz otaczające dolinę Drawy równiny sandrowe. Ponadto w krajobrazie zaznaczają się meandry, krawędzie rzeczne oraz liczne starorzecza w dolinie Noteci. Pomimo prowadzonych od dawna prac regulacyjnych i melioracyjnych, dolina Noteci jest jedną z najlepiej zachowanych bagiennych dolin rzecznych w zachodniej Polsce.

W strukturze krajobrazu dominują tereny podmokłe i zabagnione (około 70% powierzchni). Znaczny udział mają grunty orne oraz łąki i pastwiska, które łącznie zajmują około 24%. Lasy cechują się niewielkim udziałem w krajobrazie (zajmują około 2% powierzchni jednostki). Są to przede wszystkim zadrzewienia liniowe. Bardziej zwarte skupiska leśne występują w okolicy miejscowości Lubcz Wielki oraz Nowe Dwory. Podobny udział mają obszary zabudowane. Jest to przede wszystkim zabudowa wsi znajdujących się w granicach krajobrazu. Ich największe skupisko znajduje się w zachodniej części krajobrazu.

Na północnym zachodzie krajobrazu, około 1,8 km na północny wschód od centrum Krzyża Wielkopolskiego, znajduje się jezioro Łokacz, zwane także Jeziorem Królewskim. Jest to niewielki, polodowcowy zbiornik, przez który przepływa rzeka Człopica. Nad południowym brzegiem jeziora znajduje się ośrodek wypoczynkowy oraz plaża.

Do zjawisk zagrażających możliwości zachowania wartości krajobrazu, które mają/mogą mieć niekorzystny wpływ na odbiór tego krajobrazu, zaburzają jego estetykę oraz oddziałują negatywnie na wartości przyrodnicze, kulturowe i estetyczno-widokowe należą:

1. Zagrożenia istniejące:

- a) element liniowy wpływający negatywnie na odbiór wizualny krajobrazu:
 - napowietrzne linie elektroenergetyczne 110 kV przecinające dolinę Noteci, – teren eksploatacji kruszywa naturalnego (złoże Lubcz Mały),

- b) obszar wpływający negatywnie na odbiór wizualny krajobrazu:
 - teren eksploatacji kruszywa naturalnego (złoże Lubcz Mały),
 - zakłady przemysłowe w granicach krajobrazu (Osuch, gm. Czarnków, na wschodzie m. Czarnków oraz w m. Huta Szklana, gm. Krzyż Wielkopolski) oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie (na południowym zachodzie m. Krzyż Wielkopolski, na zachodzie oraz północnym-zachodzie m. Wieleń, na zachodzie m. Czarnków, na południowym zachodzie eksploatacja kruszywa naturalnego w Walkowicach gm. Czarnków), obniżające walory sanitarne, akustyczne i przyrodnicze,
- c) obszar wpływający negatywnie na zachowanie spójności struktury funkcjonalno-przestrzennej krajobrazu:
 - presja inwestycyjna w obszarze dolinnym – Stare Bielice, Łokacz Wielki Chełst, Marianowo, Zofiowo, Nowe Dwory, Romanowo Dolne, Czarnków,
- d) obniżanie się poziomu wód gruntowych i powierzchniowych – degradacja siedlisk zwłaszcza wilgotnych, zmiana stosunków wodnych,
- e) przekształcanie i osuszanie mokradeł, torfowisk i łąk wilgotnych w wyniku melioracji odwadniających, niewłaściwej gospodarki wodnej, zwiększającego się poboru wód podziemnych przez indywidualne ujęcia, a także w celu realizacji zabudowy,
- f) fragmentacja terenów otwartych, w tym łąkowych, torfowiskowych, murawowych, w wyniku samoistnej sukcesji lasu lub celowego zalesiania – zmiana struktury krajobrazów mozaikowych, utrata bioróżnorodności,
- g) duża presja rekreacyjno-turystyczna na obszary doliny rzeki Noteci (niszczenie siedlisk, wędkarstwo, kajaki, itp.),
- h) spływ zanieczyszczeń powierzchniowych, obciążonych głównie związkami biogennymi (azotem i fosforem) z pól sąsiadujących z krajobrazem, powodujący eutrofizację wód w jeziorze Łokacz oraz wód rzecznych,
- i) nieuregulowana gospodarka wodno-ściekowa (niedostateczny poziom skanalizowania).

2. Zagrożenia potencjalne:

– nie zidentyfikowano.

Głównymi źródłami zagrożeń są: procesy urbanizacyjne, intensyfikacja rolnictwa, brak zabiegów ochronnych oraz turystyka.

Rzeki nizinne i ich doliny mają ogromne znaczenie dla ptaków w okresie migracji jesiennej i wiosennej oraz w czasie zimy. Doliną Noteci bieżą szlaki migracji ptaków wodno-błotnych wędrujących z północno-wschodniej Europy i Azji. Obszar ten objęty jest zasięgiem korytarzy ekologicznych o randze międzynarodowej. Zmiany stosunków wodnych, przekształcanie i niszczenie stref brzegowych oraz zaprzestanie koszenia i użytkowania pasterskiego łąk, zaburzają funkcjonowanie korytarza ekologicznego oraz mogą przyczynić się do utraty jego funkcji, jako miejsca migracji ptaków.

Zagrożenia mają względnie stałe i narastające natężenie.

W audycie wskazano również rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazu priorytetowego, co przedstawiono poniżej.

I. Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków²⁷

1. Obszary do objęcia formami ochrony przyrody (o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3, 4 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody):

Forma ochrony przyrody	Rekomendacje i wnioski
park krajobrazowy	– <i>Park Krajobrazowy Dolina Noteci*</i>
obszar chronionego krajobrazu	– <i>nie określa się</i>
zespół przyrodniczo-krajobrazowy	– <i>nie określa się</i>

* Na załączniku graficznym przedstawiono proponowany obszar do objęcia ochroną w formie parku krajobrazowego. Ostateczna granica i nazwa parku krajobrazowego zostanie uszczegółowiona na etapie przygotowania uchwały o utworzeniu formy ochrony

2. Obszary objęte formami ochrony przyrody, które ze względu na znaczący spadek wartości krajobrazu wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:

Forma ochrony przyrody	Rekomendacje i wnioski
park krajobrazowy	– <i>nie określa się</i>
obszar chronionego krajobrazu	– <i>nie określa się</i>
zespół przyrodniczo-krajobrazowy	– <i>nie określa się</i>

3. Obszary do objęcia formami ochrony zabytków (o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami):

wpis do rejestru zabytków	– <i>nie określa się</i>
wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa	– <i>nie określa się</i>
uznanie za pomnik historii	– <i>nie określa się</i>
utworzenie parku kulturowego	– <i>nie określa się</i>
ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i innych decyzjach	– <i>nie określa się</i>

4. Obszar wskazany do uzupełnienia stanu wiedzy:

obszar analiz mogących stanowić podstawę powołania parku kulturowego	– <i>obszar o wysokich wartościach kulturowych i krajobrazowych, związany z osadnictwem olęderskim skupionym w Dolinie Noteci**</i>
--	---

** Na załączniku graficznym i mapie nr 6 przedstawiono obszar analiz, który nie stanowi docelowego zasięgu parku kulturowego

II. Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów²⁸

1. Poziom regionalny

Zadania polityki przestrzennej województwa	Zasady zagospodarowania przestrzennego realizujące zadania polityki przestrzennej województwa
<i>Kształtowanie spójnej przestrzeni osadniczej i dbałość o ład przestrzenny</i>	Kształtowanie nowych struktur przestrzennych z zachowaniem rozwoju zrównoważonego, z uwzględnieniem ochrony i zachowania walorów krajobrazowych
	Racjonalny rozwój zainwestowanych struktur przestrzennych
	Kształtowanie struktur przestrzennych z uwzględnieniem walorów krajobrazowych wynikających z ukształtowania terenu
	Stosowanie stref buforowych, w tym ochronnych, w postaci pasów zieleni redukujących negatywny wpływ obiektów przemysłowych i usługowych na walory krajobrazowe
	Zachowanie otwartej przestrzeni pomiędzy jednostkami osadniczymi

	Ograniczanie rozwoju zabudowy w obrębie terenów leśnych i otwartych terenów rolnych
	Zachowanie zwartej zabudowy poprzez uzupełnianie zabudowy w jednostkach osadniczych z uwzględnieniem walorów krajobrazowych
	Ograniczanie rozpraszania osadnictwa w strefach podmiejskich i krajobrazach otwartych
	Kształtowanie przestrzeni publicznych wysokiej jakości w oparciu o zasady projektowania uniwersalnego
	Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem walorów krajobrazowych
Ochrona walorów przyrodniczych	Zachowanie obszarów i obiektów objętych ochroną prawną
	Ochrona oraz właściwe kształtowanie ekotonów stref brzegowych cieków i zbiorników wodnych, w postaci pasów zieleni, redukujących dopływ zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego oraz bytowego
	Obejmowanie nowych obszarów ochroną prawną, zmiana rangi ochrony lub granic istniejących form ochrony przyrody, w tym m.in. utworzenie Parku Krajobrazowego Dolina Noteci
	Kształtowanie przestrzeni w sposób umożliwiający ochronę unikatowych wartości środowiska przyrodniczego
	Dążenie do zachowania dotychczasowej funkcji użytkowania terenów leśnych i rolnych poprzez ograniczanie ich przekształcania na inne cele
	Zachowanie istniejących kompleksów leśnych i ochrona leśnej różnorodności biologicznej
	Zachowanie istniejących ekosystemów łąkowych w obrębie dolin rzecznych i teras zalewowych
	Zachowanie ekosystemów trawiastych i mokradlowych
	Zapewnienie ciągłości i trwałości systemu przyrodniczego województwa, w tym zachowanie i odtwarzanie ciągłości przestrzennej obszarów kluczowych, zapewniających prawidłowe funkcjonowanie przestrzeni przyrodniczej
	Zachowanie drożności korytarzy ekologicznych poprzez ograniczanie zabudowy oraz zainwestowania na ich obszarach
	Zachowanie obszarów wolnych od zabudowy stanowiących naturalne, powiązane ze sobą struktury przyrodnicze (doliny rzeczne, rynny jeziorne itp.) oraz stosowanie stref buforowych ograniczających intensyfikację zabudowy wokół cieków i zbiorników wodnych
	Wprowadzanie zieleni osłonowej wokół obiektów wpływających na negatywny odbiór krajobrazu
	Przeciwdziałanie fragmentacji ekosystemów, w tym kompleksów leśnych oraz zapewnienie ich łączności ekologicznej
	Gospodarowanie kopalinami z uwzględnieniem walorów krajobrazowych
	Ochrona gleb przed zanieczyszczeniami
	Ochrona powierzchni ziemi, w tym ograniczanie przekształceń rzeźby terenu
	Przeciwdziałanie skutkom suszy na obszarach rolniczych
	Rozwój turystyki krajoznawczej z uwzględnieniem walorów krajobrazowych
	Rozwój obszarów rekreacji i wypoczynku z uwzględnieniem walorów krajobrazowych
Ochrona potencjału kulturowego	Podjęcie działań na rzecz przeprowadzenia analiz mogących stanowić podstawę wpisania Pradoliny Noteci na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO

	Utrzymanie ochrony prawnej obiektów i obszarów zabytkowych
	Wzmacnianie działań ochronnych obiektów i obszarów zabytkowych, w tym przeprowadzenie analiz wartości kulturowych, stanu zachowania i pozostałości osadnictwa olęderskiego
	Podnoszenie rangi ochrony najcenniejszych obiektów i obszarów zabytkowych
	Obejmowanie ochroną prawną najcenniejszych obszarów i obiektów zabytkowych o wysokich wartościach kulturowych, historycznych i krajobrazowych, w tym poprzez wspieranie działań na rzecz przeprowadzania analiz mogących stanowić podstawę powołania parku kulturowego na obszarze o zachowanych wartościach kulturowych i krajobrazowych związanych z osadnictwem olęderskim skupionym w Dolinie Noteci
	Kształtowanie struktur przestrzennych z zachowaniem zgodności z cechami i wartościami zasobów dziedzictwa kulturowego
	Rewaloryzacja struktur funkcjonalno-przestrzennych, w tym historycznych (ruralistycznych) oraz decydujących o tożsamości i specyfice miejsca
	Zachowanie historycznego charakteru otoczenia obiektów i zespołów zabytkowych z uwzględnieniem walorów krajobrazowych
	Kształtowanie nowych struktur przestrzennych z poszanowaniem historycznych układów i zespołów cennych kulturowo
	Ograniczanie przekształceń elementów tradycyjnego krajobrazu wiejskiego, w tym historycznych cech zabudowy regionalnej oraz rozplanowania wiejskich jednostek osadniczych (zagród i podziałów gruntów), zieleni przydrożnej, zadrzewień śródpolnych, enklaw leśnych i łąkowych, cieków wodnych oraz małej architektury
	Rozwój turystyki kulturowej z uwzględnieniem walorów krajobrazowych
<i>Rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej</i>	Budowa i modernizacja układu dróg, w tym wojewódzkich, powiatowych oraz dróg rowerowych, wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych oraz z zachowaniem ciągłości systemu przyrodniczego
	Realizacja nowych i reaktywacja istniejących linii kolejowych wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych oraz zachowaniem ciągłości systemu przyrodniczego
	Modernizacja i budowa infrastruktury śródlądowych dróg wodnych oraz ich rewitalizacja dla celów turystycznych, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych, w tym promocja i podnoszenie atrakcyjności szlaku wodnego na Noteci stanowiącego część szlaku Wielka Pętla Wielkopolski
	Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych oraz z zachowaniem ciągłości systemu przyrodniczego
	Lokalizowanie instalacji odnawialnych źródeł energii z poszanowaniem walorów krajobrazowych obszaru

2. Poziom lokalny

1) Wytyczne odnośnie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów lub zasad ich zagospodarowania określających dopuszczalny zakres i ograniczenia tych zmian, w tym wytycznych odnośnie nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów:

- a) kształtowanie struktury przestrzennej z uwzględnieniem funkcji przyrodniczej, w tym gruntów rolnych i leśnych, zieleni naturalnej oraz wód powierzchniowych jako dominującej,
- b) możliwość lokalizowania nowych obiektów budowlanych w ramach uzupełniania lub kontynuacji zainwestowania w obrębie jednostek osadniczych, z możliwością realizacji zabudowy, poza obszarami zainwestowanymi, związanej z obsługą ruchu turystycznego na rzece m.in.: mariny, przystanie,
- c) zmiana funkcji lub poprawa zagospodarowania obszarów wpływających negatywnie na odbiór wizualny krajobrazu, m.in. poprzez realizację zieleni izolacyjnej,
- d) kształtowanie struktury przestrzennej z uwzględnieniem wyróżników kompozycji przestrzennej jako elementów szczególnie odznaczających się w przestrzeni krajobrazu wysokością, gabarytami oraz formą lub sposobem zagospodarowania:

akcent krajobrazowy – obiekt:

- kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Nowych Dworach,
- kościół pw. NMP w Herbutowie,
- kościół pw. MB Częstochowskiej w Hucie Szklanej,
- kościół pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Radolinie,
- pałac Sapiechów w Wieleniu,
- most na Noteci w Czarnkowie,
- śluzy na Noteci: Krzyż nr 22, Drawsko nr 21, Wielen nr 20, Wrzeszczyna nr 19, Rosko nr 18, Mikołajewo nr 17, Pianówka nr 16, Lipica nr 15, Romanowo nr 14,

- e) ochrona obszarów o wysokich walorach kulturowych wymagających szczególnej ochrony, do których należą osady olęderskie,
- f) zachowanie terenów ogródków działkowych z możliwością przekształcenia ich na tereny zieleni ogólnodostępnej (np. parki, skwery) i tereny sportowo-rekreacyjne,
- g) ograniczanie realizowania napowietrznej infrastruktury technicznej, w tym wolnostojących elementów wysokościowych telefonii komórkowej, w przypadku istniejącej napowietrznej sieci elektroenergetycznej dążenie do jej skablowania.

2) Parametry i wskaźniki zagospodarowania terenu, maksymalna i minimalna intensywność zabudowy jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej, minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej:

- a) intensywność zabudowy na obszarach zainwestowanych, w ramach uzupełniania zabudowy, w nawiązaniu do parametrów przeważających lub charakterystycznych dla poszczególnych terenów, zgodnie z ich przeznaczeniem, z dostosowaniem do funkcji terenu oraz rodzaju zabudowy na działkach sąsiednich,
- b) minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w nawiązaniu do parametrów i wskaźników przeważających lub charakterystycznych dla poszczególnych ulic.

- 3) Kształtowanie linii zabudowy, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy:
 - a) w nawiązaniu do utrwalonych linii zabudowy w jednostkach osadniczych w nawiązaniu do linii zabudowy na działkach sąsiednich, z dostosowaniem do funkcji terenu oraz rodzaju zabudowy, z uwzględnieniem walorów estetyczno-widokowych.
- 4) Zasady kompozycji przestrzennej nowej zabudowy i harmonizowania planowanej zabudowy z zabudową istniejącą, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy:
 - a) kompozycja przestrzenna nowej zabudowy w nawiązaniu do zabudowy istniejącej, charakterystycznej dla poszczególnych terenów zgodnie z ich przeznaczeniem i pełnioną funkcją z uwzględnieniem walorów estetyczno-widokowych,
 - b) w przypadku braku możliwości nawiązania do zabudowy istniejącej kompozycja przestrzenna nowej zabudowy według nowych koncepcji, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych, w szczególności estetyczno-widokowych.
- 5) Zasady kształtowania form budynków, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy:
 - a) realizacja nowej zabudowy, w nawiązaniu do przeważających, w tym historycznych form budynków, charakterystycznych dla poszczególnych terenów zgodnie z ich przeznaczeniem i pełnioną funkcją, z zachowaniem bryły budynków oraz charakterystycznych dla nich cech elementów elewacji, kształtu dachów czy usytuowania głównych wejść do obiektów,
 - b) w przypadku braku możliwości nawiązania do zabudowy istniejącej kompozycja przestrzenna nowej zabudowy według nowych koncepcji, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych, w szczególności estetyczno-widokowych.
- 6) Zasady stosowania i eksponowania elementów konstrukcyjnych i zdobniczych, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy:
 - nie określa się.
- 7) Rodzaje i standardy jakościowe stosowanych materiałów wykończeniowych, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych:
 - a) stosowanie materiałów wykończeniowych dla poszczególnych terenów zainwestowanych w danej jednostce osadniczej, w nawiązaniu do charakterystycznych dla istniejących budynków, w tym historycznych, w miejscu realizacji inwestycji,
 - b) możliwość stosowania materiałów wykończeniowych o nowoczesnym wyrazie stylistycznym ze szczególnym uwzględnieniem historycznej zabudowy sąsiedniej.
- 8) Charakterystyczne cechy elewacji budynków, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy:
 - a) lokalizowanie na elewacjach frontowych urządzeń technicznych m.in. urządzeń przesyłowych, klimatyzatorów i urządzeń wentylacyjnych, w sposób niezaburzający estetyki i kompozycji elewacji frontowej budynków oraz w sposób niezakłócający odbioru wizualnego obiektu z ulic i innych przestrzeni dostępnych publicznie.
- 9) Charakterystyczne cechy dachów budynków, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy:
 - a) dachy budynków realizować w nawiązaniu do charakterystycznych cech dachów (w szczególności cech takich jak: kształt, spadek dachu, układ kalenicy

- względem drogi, pokrycie) obiektów, w tym obiektów historycznych, występujących przy poszczególnych ulicach lub w kwartałach zabudowy,
- b) jeżeli nie występują powtarzające się charakterystyczne cechy dachów to możliwa jest realizacja dachów o dowolnych parametrach,
 - c) lokalizowanie urządzeń technicznych, w tym: paneli fotowoltaicznych, klimatyzatorów, urządzeń wentylacyjnych itp. w sposób niezakłócający odbioru wizualnego obiektu z ulic i innych przestrzeni dostępnych publicznie,
 - d) w przypadku realizacji budynków o nowoczesnej formie architektonicznej możliwe jest stosowanie pokryć dachowych o nowoczesnym wyrazie stylistycznym, wpisujących się harmonijnie w historyczny charakter zabudowy istniejącej.
- 10) Zasady i warunki dotyczące sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaje materiałów budowlanych, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych, w tym dla przestrzeni dostępnych publicznie:
- a) realizacja małej architektury według spójnej koncepcji dla poszczególnych przestrzeni publicznych,
 - b) ograniczanie lokalizowania:
 - wolnostojących: urządzeń reklamowych, tablic reklamowych oraz szyldów,
 - urządzeń reklamowych, tablic reklamowych oraz szyldów na budynkach, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów zabytkowych,
 - urządzeń reklamowych, tablic reklamowych oraz szyldów na ogrodzeniach,
 - urządzeń reklamowych, tablic reklamowych oraz szyldów na terenach zieleni,
 - c) urządzenia i tablice reklamowe oraz szyldy lokalizowane na budynkach należy sytuować w sposób niezaburzający estetyki i kompozycji elewacji budynków oraz w sposób nieprzesłaniający istotnych elementów i detali architektonicznych,
 - d) urządzenia i tablice reklamowe oraz szyldy lokalizowane jako wolnostojące nie mogą zakłócać odbioru wizualnego obiektów, w szczególności zabytkowych, z przestrzeni publicznych,
 - e) wykluczanie lokalizowania prefabrykowanych przęsłowych ogrodzeń betonowych lub żelbetowych.
- 11) Zasady dotyczące zagospodarowania i wyposażenia terenów przestrzeni dostępnych publicznie:
- a) urządzenia i sytuowania zieleni, w tym struktury przestrzennej nasadzeń, preferowanych lub wykluczonych gatunków roślin, wysokości zieleni i pełnionej funkcji:
 - ochrona i kształtowanie zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych poprzez uzupełnianie brakujących drzew w alejach i szpalerach oraz wypełnianie zielenią wysoką i niską powierzchni wolnych od utwardzenia w pasach drogowych, z uwzględnieniem ciągów widokowych,
 - dla nowych nasadzeń zastosowanie gatunków rodzimych zgodnie z naturalnym, przyrodniczym potencjałem siedliska,
 - b) sposobów wykorzystywania terenów przestrzeni publicznych, w tym wykorzystywania tymczasowego:
 - nie określa się,
 - c) powiązań widokowych terenów przestrzeni publicznych z otoczeniem:
 - nie określa się.

- 12) Określanie warunków działalności usługowej, w tym handlowej, w szczególności maksymalnej powierzchni sprzedaży obiektów handlowych, obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o maksymalnej powierzchni sprzedaży i ich dopuszczalnej liczby:
 - a) lokalizowanie nowych usług na obszarach zainwestowanych z wykorzystaniem istniejącej zabudowy lub poprzez uzupełnianie zabudowy z dostosowaniem skali nowych budynków do charakteru miejsca,
 - b) umożliwianie się lokalizowanie, w obrębie terenów o funkcji turystycznej i rekreacyjnej, zabudowy usługowej, wyłącznie na potrzeby obsługi ruchu turystycznego, w tym sezonowych punktów gastronomicznych,
 - c) wykluczanie lokalizacji usług handlu o dużej powierzchni sprzedaży.
- 13) Wytyczne odnośnie określenia walorów ekspozycji, w szczególności elementów takich jak przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe oraz zasad ich ochrony i kształtowania, w tym nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów:
 - a) zachowanie punktów i ciągów widokowych poprzez ograniczanie zainwestowania przesłaniającego widok.

III. Rekomendacje i wnioski dotyczące zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu w zakresie²⁹:

1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:
 - 1) Możliwość realizacji nowej zabudowy w ramach uzupełniania istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej.
 - 2) Możliwość realizowania inwestycji celu publicznego z uwzględnieniem walorów przyrodniczych, kulturowych i estetyczno-widokowych krajobrazu.
 - 3) Dla obszarów wpływających negatywnie na odbiór wizualny krajobrazu, w celu poprawy jakości przestrzeni i postrzeganego krajobrazu w danym rejonie, rekomenduje się podjęcie działań neutralizujących negatywny odbiór wizualny, w tym zabiegów przesłaniających niekorzystne widoki za pomocą realizacji zieleni izolacyjnej.
 - 4) Podejmowanie działań z zakresu małej retencji skierowanych na zatrzymanie lub spowolnienie spływu wód w celu poprawy stosunków wodnych, poprzez:
 - a) wykorzystanie istniejącej sieci melioracyjnej (oraz jej modernizacja w sytuacji, gdy jest niezbędna do poprawnego funkcjonowania obiektów) do sterowania warunkami wodnymi (sieć rowów wraz z systemem śluz i jazów na Noteci, umożliwia lokalne, okresowe zalewanie lub podtapianie łąk),
 - b) przywracanie ciekom naturalnego charakteru udroźnienie starorzeczy, umożliwienie naturalnych wylewów,
 - c) usunięcie zbędnych zadrzewień z obszarów torfowiskowych (zwiększenie naturalnej retencyjności torfowisk),
 - d) budowę i odbudowę systemu urządzeń wodnych odwadniająco-nawadniających, realizowanie oczek wodnych i stawów.

- 5) Rozwój konkurencyjnych form turystyki i rekreacji niekolidujących z nadrzędnymi funkcjami ochrony przyrody, kanalizowanie ruchu turystycznego poprzez szlaki turystyczne i przygotowane miejsca odpoczynku, tablice edukacyjne.
- 6) Kontynuacja gospodarki leśnej.
- 7) Kontynuacja gospodarki wodnej.
- 8) Kontynuacja działalności rolniczej.
2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:
 - 1) Rekultywacja wód powierzchniowych poprawiających ich jakość.
 - 2) Wykluczanie możliwości odwadniania terenów podmokłych, mokradeł.
 - 3) Odtwarzanie dawnych starorzeczy, magazynowanie w nich wód rzecznych, w celu polepszenia uwilgotnienia siedlisk.
 - 4) Wykluczanie możliwości wprowadzania gatunków obcych i eliminowanie gatunków inwazyjnych obcego pochodzenia.
 - 5) Uzupełnienie zieleni drzewami lub krzewami, spełniającej rolę naturalnej bariery chroniącej przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z okolicznych pól, wzdłuż koryta Noteci na terenie gmin Drawsko, Krzyż Wielkopolski, Wieleń, Czarnków.
 - 6) Ochrona szczególnie wartościowych obszarów i obiektów przyrodniczych, przede wszystkim obszarów chronionych na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony przyrody oraz elementów krajobrazu kulturowego, olęderskiego układu wsi.
3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:
 - 1) Zachowanie ustanowionych form ochrony przyrody, tj. obszarów chronionego krajobrazu, użytku ekologicznego, pomników przyrody oraz obszarów Natura 2000.
 - 2) Dążenie do powołania Parku Krajobrazowego Dolina Noteci.
 - 3) Realizacja działań wynikających z planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000: Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016, Nadnoteckie Łęgi PLB300003, Puszcza Notecka PLB300015 oraz Dolina Noteci PLH300004.
 - 4) Sporządzenie planów ochrony lub planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000 PLH300046 Dolina Bukówki oraz PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej, w granicach którego znajduje się krajobraz priorytetowy.
 - 5) Realizacja działań w sposób nie powodujący negatywnych oddziaływań na cele i przedmioty ochrony obszarów i obiektów chronionych.
4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:
 - 1) Postuluje się dla krajobrazu priorytetowego utrzymanie dotychczasowej funkcji Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszcza nad Drawą jako obszarów węzłowych (o randze krajowej) systemu przyrodniczego województwa wielkopolskiego charakteryzującego się wysokimi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi będącego bogatym ekosystemem i miejscem występowania licznej flory i fauny m.in. poprzez zachowanie i przywracanie jego walorów oraz ograniczanie zainwestowania.
 - 2) Utrzymywanie i konserwacja tras turystycznych znajdujących się na terenie krajobrazu.
 - 3) Podejmowanie działań na rzecz przeprowadzenia analiz mogących stanowić podstawę powołania parku kulturowego na obszarze o zachowanych wartościach

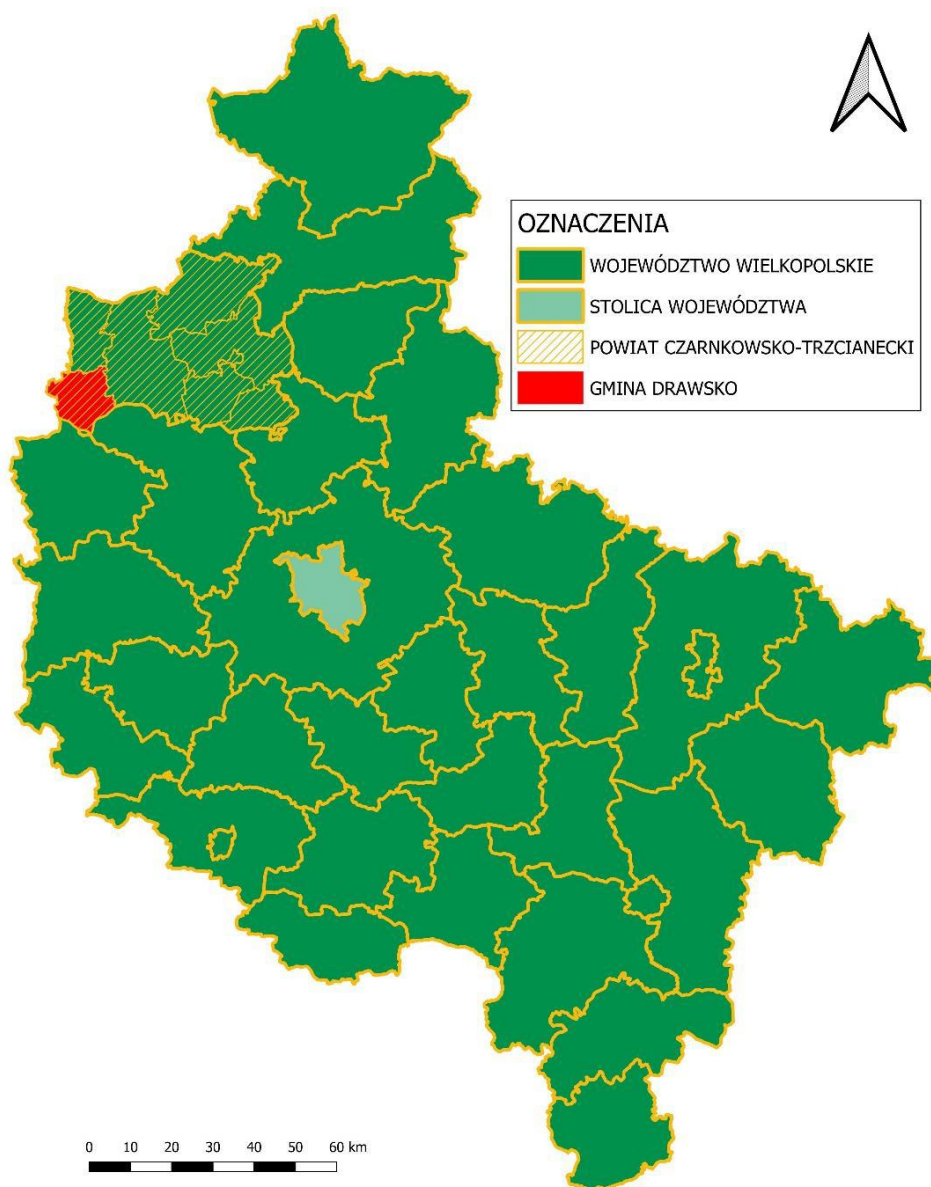
kulturowych i krajobrazowych związanych z osadnictwem olęderskim skupionym w Dolinie Noteci.

- 4) Postuluje się dla krajobrazu priorytetowego, który jest objęty zasięgiem korytarzy ekologicznych: Północno-Centralnego Dolina Noteci GKPhC-17, Północno-Centralnego Puszcza Drawska GKPh-25, Północno-Centralnego Lasy Nadnoteckie GKPhC-16 oraz korytarza ekologicznego dolin rzecznych o randze krajowej – Dolina Noteci, zachowanie stref ochronnych, które wyznacza granica krajobrazu priorytetowego, z możliwością lokalizowania nowej zabudowy oraz infrastruktury będącej zapleczem socjalno-technicznym dla rekreacji, jedynie na terenach już zainwestowanych oraz nowo wyznaczanych terenach o funkcji sportowo-rekreacyjnej tylko w granicach jednostek osadniczych.
- 5) Uwzględnienie w dokumentach planistycznych dla terenów bezpośrednio sąsiadujących z krajobrazem priorytetowym zapisów regulujących zachowanie wartości krajobrazu priorytetowego, w tym:
 - a) określenie wysokiego wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej na obszarach zurbanizowanych w pasie granicznym,
 - b) dążenie do wprowadzania w pasie granicznym z krajobrazem priorytetowym terenów ogólnodostępnych o funkcjach rekreacyjnych, zieleni urządzonej, itp.,
 - c) dla obszarów zainwestowanych, w szczególności terenów działalności gospodarczej i terenów przemysłowych stosowanie zieleni izolacyjnej, składającej się z gatunków rodzimych wprowadzanych zgodnie z naturalnym, przyrodniczym potencjałem siedliska, na terenie i na granicy z krajobrazem priorytetowym.
- 6) Rekomenduje się sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w szczególności dla: jednostek osadniczych w celu ograniczenia rozlewania się miejscowości i dla terenów, które są lub mogą być w przyszłości wykorzystywane w celach sportowo-rekreacyjnych, dla terenów zagrożonych silną presją turystyczną oraz dla terenów otwartych w celu ochrony ich przed niekontrolowanym zainwestowaniem.

3. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY DRAWSKO

3.1. Położenie

Drawsko to gmina wiejska. Jej obszar położony jest w północno-zachodniej części powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego, w północno-zachodniej części województwa wielkopolskiego. Teren gminy obejmuje 12 sołectw: Drawsko, Drawski Młyn, Pęckowo, Piłka, Marylin, Chełst, Kawczyn, Kamiennik, Kwiejce, Kwiejce Nowe, Pelcza, Moczydła.

Rysunek 4. Położenie Gminy Drawsko na tle powiatu i województwa

Źródło: *Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Drawsko*
Gmina Drawsko sąsiaduje z następującymi gminami:

- Krzyż Wielkopolski (województwo wielkopolskie, powiat czarnkowsko-trzcianecki);
- Wieleń (województwo wielkopolskie, powiat czarnkowsko-trzcianecki);
- Sieraków (województwo wielkopolskie, powiat międzychodzki);

- Wronki (województwo wielkopolskie, powiat szamotulski);
- Drezenko (województwo lubuskie, powiat strzelecko-drezdenecki).

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną J. Kondrackiego, Gmina Drawsko położona jest na obszarze mezoregionu Kotliny Gorzowskiej, będącej częścią makroregionu Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, należącego do podprovincji Pojezierzy Południowo-Bałtyckich.

3.2. Demografia

Stan ludności Gminy Drawsko w 2023 roku według danych GUS wynosił 5566 osób (z czego 2763 mężczyzn i 2803 kobiet). Na przestrzeni lat 2018-2023 odnotowano spadek liczby mieszkańców w gminie. Liczba mieszkańców zmniejszyła się o 278 osób.

Czynniki określające sytuację demograficzną w gminie to przede wszystkim: współczynnik przyrostu naturalnego, saldo migracji, gęstość zaludnienia, współczynnik feminizacji, struktura wieku, migracje. Dane statystyczne w zakresie podstawowych czynników kształtujących lokalną sytuację demograficzną przedstawiono w poniższych zestawieniach.

Tabela 2. Dane demograficzne Gminy Drawsko

Wyszczególnienie	Jednostka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba ludności	osoba	5844	5775	5720	5624	5606	5566
Liczba kobiet	osoba	2921	2888	2861	2815	2808	2803
Liczba mężczyzn	osoba	2923	2887	2859	2809	2798	2763
Gęstość zaludnienia	osoba/km ²	35,8	35,4	35,1	34,5	34,4	34,1
Urodzenia żywe na 1000 ludności	-	8,72	9,46	8,91	7,04	8,90	6,63
Zgony na 1000 ludności	-	12,82	10,83	12,06	13,03	11,40	10,75
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-	-4,10	-1,38	-3,15	-5,98	-2,49	-4,12
Współczynnik przyrostu naturalnego	-	-24	-8	-18	-34	-14	-23
Saldo migracji na 1000 ludności	-	-4,6	-6,5	-2,4	-5,6	-2,3	0,2
Zameldowania	osoba	41	33	42	59	49	42
Wymeldowania	osoba	68	71	56	91	62	41
Współczynnik feminizacji	osoba	100	100	100	100	100	101

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na podstawie danych demograficznych przedstawionych powyżej wnioskuje się, że w latach 2018-2023 na terenie Gminy Drawsko występował ujemny przyrost naturalny. Gęstość zaludnienia wynosiła w 2023 roku 34,1 osób na km².

Liczba kobiet na przestrzeni analizowanych lat była nieznacznie wyższa niż liczba mężczyzn, za wyjątkiem roku 2018, gdzie liczba kobiet była niższa niż liczba mężczyzn. Współczynnik feminizacji w ostatnich latach przyjmował wartość od 100 do 101. Saldo migracji na 1000 osób w latach 2018-2022 miało wartość ujemną, natomiast w 2023 roku miało wartość dodatnią.

3.3. Infrastruktura techniczna

3.3.1. Transport i komunikacja

Infrastruktura transportowa i łączność są kluczowymi czynnikami wpływającymi na rozwój każdej jednostki samorządowej. Ich jakość ma istotne znaczenie dla życia mieszkańców oraz dla potencjału gospodarczego i społecznego danego obszaru.

Drogi wojewódzkie pełnią i będą pełnić rolę głównego szkieletu komunikacyjnego gminy, obsługując główny ruch w większości miejscowości gminnych i wyprowadzając oraz wprowadzając ruch z sąsiednich gmin. Drogi powiatowe stanowią niewielkie uzupełnienie dróg wojewódzkich, natomiast ruch lokalny obsługiwany jest i docelowo również będzie poprzez drogi gminne.

Podstawowy szkielet komunikacyjny gminy stanowią fragmenty trzech dróg wojewódzkich o nr:

- DW133 – ma długość około 38 km i łączy miejscowość Chełst z wsią Chrzypsko Wielkie. W Gminie Drawsko ma długość nieco ponad 18 km i prowadzi z północy na południe od miejscowości Chełst, poprzez Kamiennik, Kwiejce i kierunku gminy Wronki.
- DW135 – ma długość około 21 km i łączy Wieleń z drogą wojewódzką nr 133 w rejonie miejscowości Piłka. Na obszarze Gminy Drawsko ma długość nieco ponad 9,5 km i znajduje się w południowo-wschodniej części.
- DW181 – ma długość ok. 53 km i łączy Drezdenko z Czarnkowem. W Gminie Drawsko ma długość ok. 16,7 km i zlokalizowana jest w północnej części wzdłuż rzeki Noteć.

Drugą pod względem kategorią dróg są drogi powiatowe. Przez Gminę Drawsko przebiegają 2 drogi powiatowe o łącznej długości ponad 18 km:

- 1323P w przebiegu Krzesiwo - Krzyż Wlkp. (ul. Wojska Polskiego, Walki Młodych, Drawska) - Drawsko – Pęckowo
- 1336P w przebiegu Drawski Młyn - Pęckowo - Piłka.

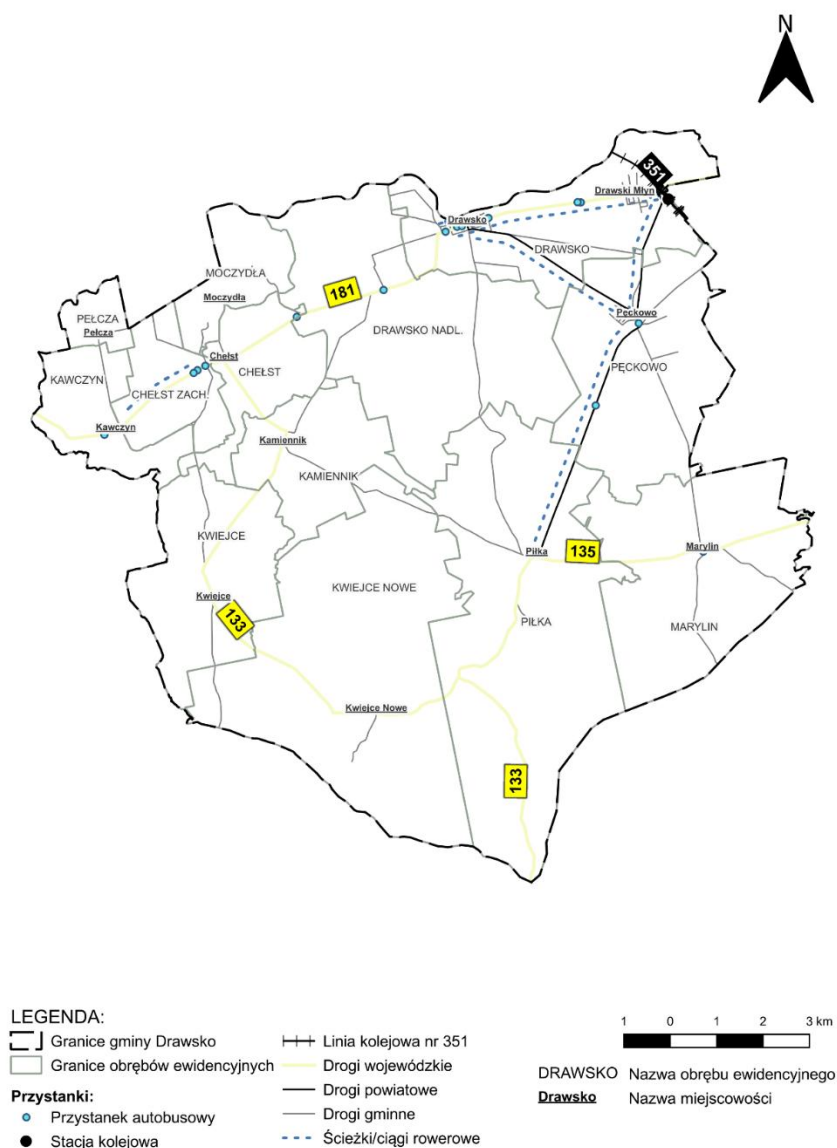
Łączna długość dróg gminnych wynosi ponad 69 km. Część z nich posiada nawierzchnię asfaltową, jednakże większość nadal pokryta jest nawierzchnią gruntową.

W północno-wschodniej części Gminy Drawsko przebiega niewielki fragment linii kolejowej nr 351. Stanowi ona fragment międzynarodowej magistrali E59, łączącej stacje Poznań Główny ze Szczecinem Głównym. Jest głównym łącznikiem województwa zachodniopomorskiego z centralną częścią Polski. W Gminie Drawsko linia kolejowa ma długość nieco ponad 2 km. Przy niej zlokalizowany jest jeden przystanek – dworzec kolejowy Drawski Młyn.

Sieć dróg rowerowych na terenie Gminy Drawsko nie jest w wystarczającym stopniu rozbudowana i nie ma charakteru ciągłego. Zgodnie z Wielkopolską Bazą Dróg Rowerowych (opracowana przez Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu), drogi rowerowe występują tylko w północnej części gminy na odcinkach dróg:

- Drawsko – Drawski Młyn
- Drawsko – Pęckowo
- Pęckowo – Piłka
- Drawski Młyn – Pęckowo
- Chetst – Kawczyn.

Pozostały ruch rowerowy na terenie gminy musi odbywać się na współdzielonych z pozostałymi uczestnikami ruchu drogowego. Na poniższej grafice przedstawiono główne elementy sieci transportowej w Gminie Drawsko.

Rysunek 5. Główne elementy sieci transportowej w Gminie Drawsko

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035

3.3.2. Zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczną i paliwo gazowe

Na terenie Gminy Drawsko znajduje się jeden Główny Punkt Zasilający „Drawski Młyn” 110/15kV. Pod względem napowietrznych linii elektroenergetycznych, w gminie znajdują się:

- Linie e.e. wysokiego napięcia:
- 110kV Krzęcin- Drawski Młyn/Dobiegniew-Wronki
- 110kV Drawski Młyn – Drezdenko
- 110kV Wronki-Drawski Młyn; Wronki-Dobiegniew

- Linie e.e. średniego napięcia – doprowadzające energię elektryczną z GPZ-ów oraz linii e.e. wysokiego napięcia do poszczególnych miejscowości w gminie
- Linie e.e. niskiego napięcia – dostarczające energię elektryczną do odbiorców z linii średniego napięcia.

Dystrybutorem energii na terenie Gminy Drawsko jest Grupa ENEA.

Na obszarze Gminy Drawsko brak sieci gazowej. Powodem jest brak sieci przesyłowej umożliwiającej dostarczenie gazu do lokalnej sieci dystrybucyjnej.

Na obszarze Gminy Drawsko nie ma sieci ciepłowniczej. System zaopatrzenia w ciepło opiera się na indywidualnych źródłach, większej mocy w przypadku kotłowni zaopatrujących w ciepło budynki wielorodzinne i budynki użyteczności publicznej lub mniejszej mocy ogrzewające budownictwo indywidualne. Mieszkańcy korzystają z ogrzewania indywidualnego. Stosowane jest przede wszystkim spalanie paliw stałych (węgiel i drewno) oraz paliw gazowych. Istniejące źródła ciepła polegające głównie na paliwach stałych systematycznie powinny być zastępowane np. odnawialnymi źródłami energii, gazem czy biomasą. Źródła ciepła opalane węglem charakteryzują się wysoką emisją. Ponadto wykorzystywane w nich urządzenia grzewcze mają z reguły niewielką sprawność cieplną, a kominy wyprowadzające spaliny do powietrza są niskie, co wydatnie utrudnia rozcieńczanie strugi zanieczyszczeń w powietrzu. Istnieje więc pilna konieczność modernizacji i budowy nowych kotłowni, szczególnie takich, które wykorzystywałyby alternatywne surowce energetyczne.

3.3.3. Odnawialne źródła energii¹

Gmina Drawsko charakteryzuje się położeniem w strefie umiarkowanych wiatrów dla rozwoju energetyki wiatrowej. Poniższa mapa energii wiatru na wysokości 30 m nad poziomem gruntu wskazuje, iż energia wiatru na obszarze gminy wynosi ok. 1 000-1 250 kWh/m²/rok. Na terenie gminy Drawsko zlokalizowane są 2 turbiny wiatrowe.

Położenie gminy jest korzystne pod kątem rozwoju instalacji wykorzystujących energię słoneczną. Uśłonecznienie w ciągu roku (czyli liczba godzin z bezpośrednio widoczną tarczą słoneczną) wynosi na obszarze gminy około 1 800 – 1 850 godzin i należy do wysokich w warunkach polskich. Oznacza to, że występuje tu potencjał do wykorzystania energii słonecznej na cele c.o. i c.w.u. Na terenie gminy Drawsko zlokalizowanych jest 4 elektrownie fotowoltaiczne.

Temperatura wód geotermalnych zlokalizowanych na terytorium gminy Drawsko na głębokości 2000 m p.p.t. wynosi około 75°C. Uznaje się, że wydobywanie wód geotermalnych jest opłacalne, gdy do głębokości 2 km temperatura osiąga 65°C. Należy jednak uwzględnić jeszcze inne czynniki determinujące opłacalność wydobywania – mineralizację, głębokość zalegania złoża czy wydajność eksploatacyjną. Mieszkańcy Gminy Drawsko korzystają z płytkiej geotermii w postaci pomp ciepła.

Do energii odnawialnej, poza wspomnianą energią wiatru, energią promieniowania słonecznego i energią geotermalną, zalicza się energię wodną oraz energię otrzymywaną z biomasy i biogazu. Teren gminy Drawsko charakteryzuje się niskim potencjałem energetycznym cieków wodnych do lokalizacji instalacji wykorzystujących energię wody. Biomasa (np. w formie brykietu czy pelletu) może być wykorzystywana przez indywidualnych właścicieli nieruchomości na cele grzewcze. Staje się również

¹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

możliwością dla tych, którzy posiadają grunty, gdzie ze względu na niską jakość gleb, nie opłaca się uprawiać roślin, ale można je wykorzystać pod uprawy roślin energetycznych, z których powstaje biomasa. Z kolei źródłem biogazu najczęściej są pozostałości z produkcji rolnej lub z oczyszczalni ścieków. Nie są one jednak wykorzystywane do produkcji biomasy ani biogazu na terenie gminy.

3.4. Istniejący stan środowiska przyrodniczego

3.4.1. Ochrona klimatu i jakość powietrza

3.4.1.1. Ochrona klimatu

Gmina Drawsko, zgodnie z regionalizacją klimatyczną wg. W. Okołowicza i D. Martyn, znajduje się obrębie zaliczanym do nadwiślańskiej dzielnicy klimatycznej. Klimat tego obszaru kształtowany jest przez słabe wpływy Morza Bałtyckiego. Średnioroczna temperatura na tym terenie wynosi ok. 9-10°C. Roczna suma opadów waha się w granicach 550-600 mm. Okres wegetacyjny, tj. liczba dni ze średnią dobową temperaturą powyżej 5°C wynosi 230-235 dni. W rozkładzie rocznym dominują wiatry z kierunków zachodnich. Obecność podmokłej Pradoliny ma znaczący wpływ na lokalny mikroklimat. W miesiącach letnich powietrze w dolinie jest bardziej wilgotne i chłodniejsze. Jesienią częściej pojawiają się dni z mgłą. Kompleksy leśne na terenie gminy Drawsko korzystnie wpływają na warunki klimatyczno-sanitarne. Obecność lasów powoduje zmniejszającą się dzienną i miesięczną różnicę temperatur. Ponadto chronią przed silnymi wiatrami, które w okolicach Pradoliny mogą być bardzo gwałtowne. Ukierunkowanie równoleżnikowe doliny rzeki Noteci oraz dominujące wiatry zachodnie zapewniają dobre przewietrzenie terenu położonego w okolicach Chełst, Drawsko i Drawski Młyn².

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 wskazuje na cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podejmować w następujących sektorach:

- gospodarce wodnej;
- rolnictwie;
- leśnictwie;
- różnorodności biologicznej;
- zdrowiu;
- energetyce;
- budownictwie;
- transporcie;
- gospodarce przestrzennej i obszarach:
 - prawnie chronionych;
 - obszarach górskich;
 - strefie wybrzeża;
 - obszarach zurbanizowanych.

² Program Ochrony Środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

Wrażliwość tych sektorów została określona w oparciu o przyjęte dla SPA 2020 scenariusze zmian klimatu. Zaproponowano cele, kierunki działań oraz konkretne działania, które korespondują z dokumentami strategicznymi, w szczególności Strategią Rozwoju Kraju - Polska 2030 oraz innymi strategiami rozwoju i jednocześnie stanowią ich niezbędne uzupełnienie w kontekście adaptacji.

Do podstawowych działań o charakterze horyzontalnym, tj. takich, które powinny być realizowane we wszystkich województwach kraju należą:

- edukacja społeczeństwa w zakresie spodziewanych zmian i ograniczenia ich skutków;
- monitoring zmian wrażliwości gospodarki i społeczeństwa oraz postępu we wdrażaniu strategii adaptacyjnej;
- planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym i lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji;
- rozwój usług zdrowotnych ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości mieszkańców na występowanie fal upałów;
- ograniczenie skutków zagrożeń w rolnictwie, lasach i ekosystemach wynikających z pojawiania się inwazyjnych szkodników i chorób, a także uwzględnienie przystosowania gatunkowego lasów do oczekiwanego wzrostu temperatury w procesie zalesień;
- właściwe gospodarowanie na obszarach rolnych, chronionych, górskich (wsparcie technologiczne gospodarstw oraz doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania budownictwa i produkcji rolnej do zmieniających się warunków klimatycznych);
- modernizacja systemu energetycznego uwzględniająca zwiększone ryzyko występowania zjawisk ekstremalnych;
- uwzględnienie trendów klimatycznych i gospodarczych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej;
- uwzględnienie konieczności zapewnienia korytarzy wentylacyjnych w miastach i kotlinach górskich w celu ograniczenia skutków rozwoju wyspy ciepła i wzrostu koncentracji zanieczyszczeń powietrza oraz zwiększania obszarów wodnych i zieleni w miastach.

Dla Gminy Drawsko nie opracowano Planu adaptacji do zmian klimatu.

3.4.1.2. *Jakość powietrza*

Uchwałą Nr XXI/391/2020 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 roku został przyjęty Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej. Program ochrony powietrza jest dokumentem, który wskazuje istotne powody (źródła) wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza w odniesieniu do ww. zanieczyszczeń w strefie wielkopolskiej oraz określa skuteczne i możliwe do zrealizowania działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza i dotrzymanie norm określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2021 poz. 845).

Ocena jakości powietrza dokonywana jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Ocena jakości powietrza prowadzona jest pod kątem ochrony zdrowia i pod kątem ochrony roślin. Ocena jakości powietrza wykonywana jest na obszarze stref. Dla terenu województwa wielkopolskiego obowiązują wymienione niżej strefy:

- strefa aglomeracja poznańska obejmująca Poznań – miasto o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- strefa miasto Kalisz – miasto o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- strefa wielkopolska obejmująca pozostały obszar województwa.

W województwie wielkopolskim wszystkie strefy stanowią obszary zwykłe, tj. obszary stref nie będące obszarami ochrony uzdrowiskowej.

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia, jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych;
- klasy B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny i poziomy docelowy;
- klasy D1 – jeżeli poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego;
- klasy D2 – jeżeli poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

Na terenie Gminy Drawsko nie znajduje się żadna stacja pomiarowa wchodząca w skład systemu monitoringu jakości powietrza w województwie wielkopolskim prowadzonym przez GIOŚ.

Określając stan jakości powietrza na terenie Gminy Drawsko kierowano się wynikami pomiarów dla strefy wielkopolskiej. Oceny przeprowadza się z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych:

- ze względu na ochronę zdrowia ludzi – dla wszystkich stref,
- ze względu na ochronę roślin – dla strefy wielkopolskiej.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia obejmuje: dwutlenek azotu NO₂, dwutlenek siarki SO₂, benzen C₆H₆, ołów Pb, arsen As, nikiel Ni, kadm Cd, benzo(a)piren B(a)P, pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ozon O₃, tlenek węgla CO. W ocenie pod kątem ochrony roślin uwzględnia się: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, ozon O₃.

Pomiary, na podstawie których wykonywane są oceny, prowadzone są metodą automatyczną i manualną, w oparciu o metodyki referencyjne, a urządzenia podlegają stałemu nadzorowi metrologicznemu Centralnego Laboratorium Badawczego. Oceny wspomagane są modelowaniem matematycznym.

Dla poziomu dopuszczalnego dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla oraz poziomu docelowego ozonu, kadmu, arsenu, niklu, pyły PM₁₀ strefę wielkopolską w roku 2023 zaliczono do klasy A. W 2023 roku stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu a strefę wielkopolską zaliczono do klasy C. Dokonując oceny dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla poziomu dopuszczalnego I fazy – wartości obowiązującej dla roku 2023 – strefa wielkopolska uzyskała klasę A1. Dokonując klasyfikacji dodatkowej:

- w przypadku ozonu odnosząc otrzymane wyniki do poziomu celu długoterminowego strefę wielkopolską zaliczono do klasy D2;
- w przypadku pyłu PM_{2,5} dla poziomu dopuszczalnego I fazy – strefa wielkopolska uzyskała klasę A.

Tabela 3. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (dane za rok 2023)

Nazwa strefy	Symbol klasy dla poszczególnych substancji											
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
wielkopolska	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A ¹

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport za rok 2023

Ocena pod kątem ochrony roślin prowadzona jest wyłącznie dla strefy wielkopolskiej. Klasyfikację wykonano na podstawie wyników pomiarów automatycznych prowadzonych w stałych punktach pomiarowych. Jako metodę uzupełniającą na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza w województwie wykorzystano modelowanie jakości powietrza oraz obiektywne szacowanie.

W efekcie oceny przeprowadzonej dla 2023 roku w zakresie dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz ozonu strefę wielkopolską zaliczono do klasy A. W dodatkowej klasyfikacji w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego strefie przypisano klasę D2.

Tabela 4. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin (dane za rok 2023)

Nazwa strefy	Symbol klasy dla poszczególnych substancji		
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆
wielkopolska	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport za rok 2023

Zgodnie z Programem ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej wyodrębniono obszary przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 w strefie wielkopolskiej w 2018 r. Jednym z tym obszarów jest obszar oznaczony kodem Wp18sWpB(a)Pa08 obejmujący gminę miejsko-wiejską Krzyż Wielkopolski, gminę wiejską Drawsko. Maksymalna wartość stężenia z obliczeń dla B(a)P śr. roczna[ng/m³] dla tego obszaru wynosi 5,0. Jako główną przyczynę zanieczyszczeń wskazano emisję związaną z indywidualnym ogrzewaniem budynków.

Duże znaczenie w ogólnej emisji posiadają zarówno emisja powierzchniowa, punktowa jak i liniowa. Jakość powietrza w województwie wielkopolskim zależy również od napływów zanieczyszczeń z pozostałego obszaru Polski oraz Europy. Emisję do powietrza powoduje eksploatacja zasobów naturalnych węgla brunatnego, gazu ziemnego i soli kamiennej, a także złóż piasków, żwirów i surowców ilastych ceramiki budowlanej. Wielkopolska jest województwem o dużym udziale rolnictwa w gospodarce, więc i ten sektor gospodarki wpływa znacząco na emisję z obszaru województwa.

Z danych Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBiZE) wynika, że największy udział źródeł emisji w poszczególnych zanieczyszczeniach powietrza należy przypisać emisji komunalno-bytowej w zakresie benzo(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM2,5 i PM10. Znaczący udział w emisji tlenków siarki ma emisja punktowa, a tlenków azotu transport drogowy. Na terenie województwa wielkopolskiego, jak wcześniej wspomniano, znajdują się wyrobiska i hałdy, które są źródłem emisji pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5.

18 grudnia 2017 roku Sejmik Województwa Wielkopolskiego podjął Uchwałę nr XXXIX/941/17 w sprawie wprowadzenia, na obszarze województwa wielkopolskiego, ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, tzw. Uchwałę Antysmogową. Zgodnie z wyżej wymienioną uchwałą od 1 maja 2018 r. obowiązuje zakaz stosowania najgorszej jakości paliw stałych np. bardzo drobnego miazłu lub węgla brunatnego czy flotokonzentratu. Ponadto,

wprowadzone zostały ograniczenia dla kotłów oraz tzw. miejscowych ogrzewaczy np. kominków i pieców. Wszystkie nowe kotły po 1 maja 2018 r. muszą zapewnić możliwość wyłącznie automatycznego podawania paliwa, wysoką efektywność energetyczną oraz dotrzymanie norm emisyjnych. Nie mogą również posiadać rusztu awaryjnego oraz możliwości jego zamontowania. Zgodnie z zapisami uchwały kotły zainstalowane przed wejściem w życie uchwały antysmogowej i nie spełniające jej wymagań będą musiały być wymienione w 2 etapach:

- do 1 stycznia 2024 r. – w przypadku kotłów bezklasowych,
- do 1 stycznia 2028 r. – w przypadku kotłów spełniających wymagania dla klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012.

Kotły tzw. 5 klasy, zainstalowane przed wejściem w życie uchwał, będą mogły być użytkowane dożywotnio. Ponadto miejscowe ogrzewacze pomieszczeń (piece, kominki, kozy) zainstalowane przed wejściem w życie uchwały antysmogowej i nie spełniające ich wymagań będą musiały być wymienione do 1 stycznia 2026 r. Przedmiotowa Uchwała została zmieniona Uchwałą nr XXXVI/700/21 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 29 listopada 2021 r.

3.4.2. Zagrożenia hałasem

Pojęcie hałasu definiuje ustawa Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.), za hałas uznaje się wszystkie dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Emisja hałasu jest jednym ze źródeł zanieczyszczeń środowiska, który może być szkodliwy dla zdrowia człowieka oraz stanu środowiska.

Na podstawie definicji hałasu określonej w Dyrektywie 2002/49/WE odnoszącej się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku, hałas w środowisku można podzielić wg źródła powstawania na:

- hałas emitowany przez środki transportu: ruch drogowy, ruch kolejowy, ruch samolotowy;
- hałas pochodzący z obszarów działalności przemysłowej.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie;
- zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Głównym źródłem informacji o hałasie w środowisku jest Państwowy Monitoring Środowiska. Jest to system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia i rozpowszechniania informacji o środowisku, powołany na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska. Innym ze źródeł są Mapy akustyczne przedstawiające oddziaływanie hałasu komunikacyjnego przygotowywane przez zarządców dróg, linii kolejowych i portów lotniczych.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014 poz. 112). Źródłami hałasu, dla których ustalono dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku są:

- drogi lub linie kolejowe, w tym torowiska tramwajowe poza pasem drogowym,
- starty, lądowania i przeloty statków powietrznych,
- linie elektroenergetyczne,
- instalacje i pozostałe obiekty oraz grupy źródeł hałasu.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w latach 2018-2023 przeprowadził na terenie województwa wielkopolskiego monitoring hałasu, jednak na terenie Gminy Drawsko nie zlokalizowano żadnego punktu pomiarowego.

3.4.2.1. *Hałas przemysłowy*

Zagadnienia dotyczące hałasu przemysłowego są dobrze rozpoznane, istniejące konflikty mają zwykle charakter lokalny, a obowiązujące regulacje prawne oraz dostępne technologie i metody zmniejszania hałasu, umożliwiając na ogół skuteczną eliminację istniejących zagrożeń. Działalność zakładów przemysłowych nie może powodować przekroczenia standardów emisyjnych, jeśli zostały ustalone, ani też powodować przekraczania standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający ma tytuł prawny, a w przypadku utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania, poza tym obszarem. W przypadku stwierdzonego pomiarowo przekraczania dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, spowodowanego działalnością zakładu, wydawana jest przez organy ochrony środowiska decyzja o dopuszczalnym poziomie hałasu. W celu przeciwdziałania nadmiernej emisji hałasu do środowiska inspektorzy Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska przeprowadzają kontrole podmiotów posiadających decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu. Za przekraczanie poziomów hałasu określonych w wydanych decyzjach Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wymierza w drodze decyzji administracyjne kary pieniężne. Niezależnie od sankcji karnych z tytułu niedotrzymywania dopuszczalnych poziomów hałasu, w przypadku pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrożenia życia lub zdrowia ludzi, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska może wstrzymać działalność w zakresie, w jakim jest to niezbędne dla zapobieżenia pogarszaniu stanu środowiska. Hałas przemysłowy na terenie gminy stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występuje głównie na terenach sąsiadujących z podmiotami gospodarczymi.

W prowadzonym przez GIOŚ rejestrze danych o stanie akustycznym środowiska, znajdują się wyniki pomiarów okresowych hałasu przemysłowego wykonanych przez Zarządzającego w latach: 2019, 2022, 2023 w otoczeniu zakładu produkcyjnego zlokalizowanego w Drawskim Młynie. W żadnym przypadku nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku. Rejestr nie obejmuje jednak wszystkich podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy.

3.4.2.2. *Hałas turbin wiatrowych*

Na terenie gminy Drawsko zlokalizowane są 2 turbiny wiatrowe. Wg Wytycznych w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych (Stryjecki M., Mielniczuk K., GDOŚ, Warszawa 2011), turbina wiatrowa jest źródłem dwóch rodzajów hałasu:

- hałasu mechanicznego, emitowanego przez przekładnię i generator,
- szumu aerodynamicznego, emitowanego przez obracające się łopaty wirnika, którego natężenie jest uzależnione od „prędkości końcówek” łopat (tzw. tip speed).

Dzięki zaawansowanym technologiom izolacji gondoli, hałas mechaniczny został w stosowanych obecnie modelach turbin ograniczony do poziomu poniżej szumu aerodynamicznego. Wynika to również z faktu, iż poziom emitowanego hałasu mechanicznego nie wzrasta wraz ze wzrostem wielkości turbiny w takim tempie, jak obserwuje się to w przypadku szumu aerodynamicznego. W związku z tym, że źródłem szumu aerodynamicznego jest przepływające przez łopaty wirnika powietrze, hałas ten jest nieunikniony i dominuje w bezpośrednim sąsiedztwie farmy wiatrowej. Pomimo zmian konstrukcyjnych, mających na celu obniżenie natężenia szumu aerodynamicznego poprzez obniżenie „prędkości końcówek” (najlepiej tak, by nie przekraczała ona 65 m/s [W specyfikacji

technicznej turbin wiatrowych producenci podają zakres „prędkości końcówek”. O ile dolna granica jest dość niska, górna granica zwykle przekracza próg 65 m/s, np. Enercon E-70: 22-80 m/s, Enercon E-82: 25-80 m/s]) czy też wprowadzenie regulacji ustawienia kąta łopat (tzw. pitch control system), hałas ten został już w znacznym stopniu ograniczony, ale niestety nie udało się go całkowicie wyeliminować. Natężenie emitowanego przez farmę hałasu uzależnione jest od wielu czynników, przede wszystkim od:

- sposobu rozmieszczenia turbin w obrębie farmy oraz ich modelu,
- ukształtowania terenu,
- prędkości i kierunku wiatru oraz
- rozchodzenia się fal dźwiękowych w powietrzu.

Przykładowo, wraz ze wzrostem prędkości wiatru wzrasta poziom szumu aerodynamicznego emitowanego przez turbinę. Jednocześnie jednak wzrasta natężenie szumu wiatru, który w dużym stopniu maskuje dźwięki emitowane przez turbinę. To, w jaki sposób człowiek będzie odbierał dźwięki emitowane przez turbiny (czy będą one dla niego uciążliwe czy nie), w głównej mierze uzależnione jest od poziomu tzw. hałasu tła oraz od odległości od farmy. Jeżeli natężenie hałasu tła jest zbliżone do poziomu hałasu emitowanego przez pracującą turbinę, dźwięki emitowane przez farmę wiatrową stają się właściwie „nierozróżnialne” od otoczenia. Należy zatem na terenie, na którym planowana jest FW wykonać pomiary tła akustycznego. Podstawowym sposobem na ograniczenie uciążliwości hałasu generowanego przez elektrownie wiatrowe jest utrzymanie odpowiedniej odległości tych instalacji od terenów, dla których wyznaczono normy w zakresie klimatu akustycznego. Odległość ta powinna wynikać z przeprowadzonych przez ekspertów analiz.

3.4.2.3. *Hałas komunikacyjny*

Głównym źródłem hałasu, który wpływa na klimat akustyczny jest hałas związany z transportem, który jest hałasem typu liniowego. Stanowi on jednocześnie jedno z najpowszechniejszych i najbardziej uciążliwych źródeł hałasu, ze względu na obszar, na który oddziałuje oraz liczbę ludności narażoną na jego oddziaływanie. Ponadto wraz ze wzrostem liczby samochodów wzrasta znacznie natężenie ruchu drogowego. Z badań wynika, że narażenie na hałas stanowi istotne zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz wykazuje tendencję wzrostową.

Na poziom hałasu drogowego wpływa przede wszystkim:

- natężenie ruchu komunikacyjnego,
- udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- prędkość ruchu pojazdów,
- typ i stan techniczny pojazdów,
- nachylenie drogi,
- stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r., poz. 112) określono standardy akustyczne dla poszczególnych rodzajów terenów, różniących się sposobem zagospodarowania i pełnionymi funkcjami. W przypadku hałasu drogowego i kolejowego, obowiązujące wartości wskaźników długookresowych określone przywołanym rozporządzeniem Ministra Środowiska, mieszczą się w przedziałach:

- dla poziomu dzienne-wieczorno-nocnego LDWN – 50–70 dB,
- dla długookresowego poziomu hałasu w porze nocy LN – 45–65 dB,
- dla wskaźnika krótkookresowego poziomu równoważnego w porze dnia LAeqD – 50-68 dB,
- dla wskaźnika krótkookresowego poziomu równoważnego w porze nocy LAeqN – 45-60 dB,

Wymagania względem hałasu lotniczego przedstawiają się następująco:

- wartość dopuszczalna poziomu dzienne-wieczorno-nocnego LDWN odpowiada wartości dopuszczalnej równoważnego poziomu hałasu w porze dnia LAeqD – 55–60 dB,
- wartość dopuszczalna długookresowego poziomu hałasu w porze nocy LN odpowiada wartości dopuszczalnej równoważnego poziomu hałasu w porze nocy LAeqN – 45–50 dB.

Na potrzeby oceny stanu klimatu akustycznego środowiska, na obszarach objętych przekroczeniami dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku przyjmuje się następującą klasyfikację:

- przekroczenie wartości dopuszczalnej poziomu hałasu do 10 dB – stan niedobry,
- przekroczenie wartości dopuszczalnej poziomu hałasu powyżej 10 dB i do 20 dB – stan zły,
- przekroczenie wartości dopuszczalnej poziomu hałasu powyżej 20 dB – stan bardzo zły.

Zachowanie wartości dopuszczalnych poziomu hałasu nie zawsze gwarantuje eliminację uciążliwości akustycznych w środowisku. Ustalone normy są kompromisem pomiędzy potrzebą zachowania komfortu akustycznego a aktualnymi technicznymi, technologicznymi i ekonomicznymi możliwościami ograniczania emisji hałasu.

W północno-wschodniej części Gminy Drawsko przebiega niewielki fragment linii kolejowej nr 351. Stanowi ona fragment międzynarodowej magistrali E59, łączącej stacje Poznań Główny ze Szczecinem Głównym. Jest głównym łącznikiem województwa zachodniopomorskiego z centralną częścią Polski. W Gminie Drawsko linia kolejowa ma długość nieco ponad 2 km. Przy niej zlokalizowany jest jeden przystanek – dworzec kolejowy Drawski Młyn. W ostatnich latach nie prowadzono pomiaru hałasu w otoczeniu linii kolejowej nr 351.

Na terenie gminy Drawsko znajdują się fragmenty trzech dróg wojewódzkich o nr:

- DW133 – ma długość około 38 km i łączy miejscowość Chełst z wsią Chrzypsko Wielkie. W Gminie Drawsko ma długość nieco ponad 18 km i prowadzi z północy na południe od miejscowości Chełst, poprzez Kamiennik, Kwiejce i kierunku gminy Wronki.
- DW135 – ma długość około 21 km i łączy Wieleń z drogą wojewódzką nr 133 w rejonie miejscowości Piłka. Na obszarze Gminy Drawsko ma długość nieco ponad 9,5 km i znajduje się w południowo-wschodniej części.
- DW181 – ma długość ok. 53 km i łączy Drezdenko z Czarnkowem. W Gminie Drawsko ma długość ok. 16,7 km i zlokalizowana jest w północnej części wzdłuż rzeki Noteć.

Drugą pod względem kategorią dróg są drogi powiatowe. Przez Gminę Drawsko przebiegają 2 drogi powiatowe o łącznej długości ponad 18 km:

- 1323P w przebiegu Krzesiwo - Krzyż Wlkp. (ul. Wojska Polskiego, Walki Młodych, Drawska) - Drawsko – Pęckowo
- 1336P w przebiegu Drawski Młyn - Pęckowo - Piłka.

Łączna długość dróg gminnych wynosi ponad 69 km. Część z nich posiada nawierzchnię asfaltową, jednakże większość nadal pokryta jest nawierzchnią gruntową.

Zgodnie z art. 118 ustawy Prawo ochrony środowiska strategiczne mapy hałasu stanowią podstawowe źródło danych wykorzystywanych min. do tworzenia i aktualizacji programów ochrony środowiska przed hałasem. Strategiczne mapy hałasu są sporządzane przez zarządzających głównymi drogami, głównymi liniami kolejowymi lub głównymi lotniskami oraz prezydentów miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, w oparciu o dane dotyczące poprzedniego roku kalendarzowego. Strategiczne mapy hałasu sporządza się co 5 lat, w terminie do dnia 30 czerwca.

W 2022 r. Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Poznaniu opracował strategiczną mapę hałasu dla odcinków dróg wojewódzkich na terenie województwa wielkopolskiego. Jednak jak wynika z przedmiotowego opracowania, badaniem nie objęto dróg wojewódzkich nr 133, 135 i 181 zlokalizowanych na terenie Gminy Drawsko. Na terenie powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego badaniem objęto jedynie drogi wojewódzkie nr 178, 180 i 182.

Generalny Pomiar Ruchu 2020/21 na sieci dróg wojewódzkich został przeprowadzony według metody zapewniającej porównywalność wyników z drogami krajowymi. Pomiary przeprowadzono na sieci drogowej o długości 27 678 km, podzielonej na 3111 odcinków pomiarowych. Poniżej przedstawiono wyniki pomiaru ruchu dla drogi wojewódzkiej nr 323 dla punktów pomiarowych zlokalizowanych na terenie Gminy Drawsko.

Tabela 5. Ruch kołowy na drodze wojewódzkiej przebiegającej przez Gminę Drawsko

Opis odcinka			SDRR poj. silnik. ogółem	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych						
Dł. (km)	Nazwa	Nr drogi		Motocykle	Sam. osob. mikrobus	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Autobusy	Ciągniki rolnicze
							bez przycz.	z przycz.		
13,059	CHEŁST /DW181/ - BORZYSKO MŁYN /DW135	133	540	14	437	64	5	4	5	11
20,927	WIELEŃ /UL. CZARNKOWSKA (DW181)/ - BORZYSKO MŁYN /DW133/	135	882	24	780	58	5	8	4	3
4,779	TUCZĘPY /GR. WOJ./ - CHEŁST /DW133/	181	2127	24	1588	200	84	218	11	2
16,090	CHEŁST /DW133/ - WIELEŃ /GR. MIASTA/	181	3505	54	2843	275	86	227	5	15

Źródło: Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021

Średni dobowy ruch roczny (SDRR) pojazdów silnikowych w GPR 2020/21 na drogach wojewódzkich przebiegających przez teren Gminy Drawsko wynosił od 540 do 3505 poj./dobę. W rodzajowej strukturze ruchu, droga ta jest w znacznie większym stopniu wykorzystywana przez samochody osobowe. Ich udział w strukturze ruchu na analizowanych odcinkach wyniósł średnio 80%. Na drugim miejscu znajdują się lekkie samochody ciężarowe (dostawcze) – średnio 8,46%, a następnie samochody ciężarowe z przyczepą – 6,47%.

3.4.3. Pola elektromagnetyczne (PEM)

Zagadnienia związane z ochroną przed polami elektromagnetycznymi reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.), która definiuje pola elektromagnetyczne jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz, które tworzą zakres promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego.

Zgodnie z zapisami ww. ustawy ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach, a także zmniejszenie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymywane.

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w sposób ujednolicony dla całego kraju od 2008 roku. Monitoring pól elektromagnetycznych realizowany jest w oparciu o Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448).

Na terenie gminy Drawsko prowadzono pomiary promieniowania elektromagnetycznego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2020 r. Punkt pomiarowy PEM zlokalizowano w miejscowości Drawski Młyn (współrzędne geograficzne: 16,092333; 52,860556). W opomiarowanym punkcie poziom składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego wyniósł 0,59 V/m, tj. nie została przekroczona norma, która wynosi 7 V/m. Pomiary pól elektromagnetycznych wykonywane na terenie województwa wielkopolskiego przez GIOŚ w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska nie wykazują przekroczeń dopuszczalnych norm. Mierzone wartości natężenia PEM są dużo niższe od poziomów dopuszczalnych. Dokonując porównania wszystkich wyników pomiarów PEM na przestrzeni ostatnich lat nie obserwuje się znaczących zmian średnich poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. W roku 2023 średnie natężenie pola elektromagnetycznego w województwie wielkopolskim wyniosło 0,87 V/m.

3.4.4. Gospodarowanie wodami

Gmina Drawsko pod względem hydrograficznym należy do regionu wodnego Noteci.

Główną rzeką w sieci hydrograficznej Gminy Drawsko jest Miałą, często określana jako Miałka. Przepływa ona przez środkową część gminy, a jej zlewnia zajmuje prawie całą jej powierzchnię. Rudawa jest drugim większym dopływem Noteci na tym terenie, płynąc głównie wzdłuż zachodniej granicy gminy przez obszary leśne. Rzeką Noteć przepływa wzdłuż północnej granicy gminy na odcinku od Moczydeł do Drawskiego Młyna. Odgrywa ona kluczową rolę w kształtowaniu stosunków wodnych w północnej części. W gminie Drawsko jest 13 jezior o powierzchni ponad 1 ha, głównie małe, nieprzekraczające 10 ha, z wyjątkiem jeziora Piast i Długie, które mają odpowiednio 15 ha. W północnej części znajduje się jedno jezioro, Moczydło, które sąsiaduje z dużym torfowiskiem oraz zbiornik wodny na rzece Miałą w Kamienniku (jezioro Kamiennik). Największe zarastanie brzegów obserwuje się przy jeziorach Rakówko i Długie. Średnia głębokość większości jezior wynosi mniej niż 5 m. Jeziora Piast w miejscowości Kwiejce, Moczydło w Marylinie³.

³ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

Na terenie gminy Drawsko zlokalizowany jest Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 138, tj. Pradolina Toruń – Eberswalde. Powierzchnia zbiornika wynosi 1 862,8 km², natomiast proponowany obszar ochronny 1 201,9 km².

3.4.4.1. Charakterystyka JCWPd i JCWP

Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW) jest dokumentem, który porządkuje i nadzoruje istniejące europejskie przepisy prawne w zakresie wód oraz ma na celu ochronę wszystkich wód przed zanieczyszczeniami u źródła. Na jej podstawie wyznaczone zostały jednolite części wód: powierzchniowych (JCWP) oraz podziemnych (JCWPd), które stanowią podstawowe jednostki gospodarki wodnej. JCWP obejmuje wody powierzchniowe, takie jak: rzeki, jeziora, wody przybrzeżne i przejściowe. Głównym celem wyodrębnienia tych jednostek jest ocena stanu jakościowego i ilościowego wód w obszarze danej JCW.

Według tego podziału Gmina Drawsko położona jest obrębie jednej JCWPd nr 34. Krótką charakterystykę tego obszaru przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Charakterystyka JCWPd na obszarze Gminy Drawsko

Lp.	Numer JCWPd	Kod UE	Stan	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Cel dla stanu chemicznego	Cel dla stanu ilościowego	Termin osiągnięcia celów środowiskowych	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Aktualna jakość wód podziemnych w punkcie pomiarowym położonym najbliżej Gminy Drawsko
1.	34	GW600034	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	nie dotyczy	niezagrożona	wody dobrej jakości (badanie w 2022 r. na terenie powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego, gm. Wieleń w m. Bęglewo (ID punktu pomiarowego 349)

Źródło: karty.apgw.gov.pl oraz Raport o stanie jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na rok 2022 (Załącznik 22. Podsumowanie wyników oceny stanu JCWPd za rok 2022)

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), implementowaną ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, jednolite części wód podziemnych są jednostkami wydzielonymi dla potrzeb zarządzania wodami, w tym planowania w gospodarowaniu wodami. Dla tych jednostek w kolejnych cyklach planistycznych sporządzane są programy działań, służące osiągnięciu ustalonych dla nich celów środowiskowych. W odniesieniu do wód podziemnych (art. 59 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne) celem środowiskowym jest:

- zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń;
- zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu;
- ich ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

Monitoring jakości wód podziemnych jest częścią Państwowego Monitoringu Środowiska, koordynowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ). Badania wykonywane są na poziomie krajowym w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego. Badania jakości wód podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzone są przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Na terenie Gminy Drawsko nie znajduje się żaden punkt pomiarowy w ramach prowadzonych badań wód podziemnych.

Strefę ochronną ujęcia wody podziemnej ustanawia się w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładu wymagającego wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów wodnych. Strefa ochronna stanowi obszar, na którym obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody.

Strefa ochronna obejmuje:

- 1) teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej,
- 2) wyłącznie teren ochrony bezpośredniej.

Strefę ochronną obejmującą teren ochrony bezpośredniej i pośredniej ustanawia wojewoda, w drodze aktu prawa miejscowego, na wniosek i koszt właściciela ujęcia wody lub z urzędu, jeżeli z przeprowadzonej analizy ryzyka wynika potrzeba jej ustanowienia. Wniosek powinien zawierać uzasadnienie potrzeby ustanowienia strefy ochronnej, wraz z propozycją granic terenu wskazując zakazy, nakazy, ograniczenia oraz obszary, na których obowiązują (art. 130 ust. 1 ustawy Prawo wodne).

Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia właściwy organ Wód Polskich w drodze decyzji.

Głównymi źródłami zaopatrzenia w wodę gminy Drawsko są czwartorzędowe zasoby wód podziemnych, czerpane z ujęć w Drawsku, Drawsku-Abisynia oraz zasoby wód czwartorzędowych pobierane z ujęcia Chełst.

Ujęcie objęte strefą ochrony bezpośredniej:

1. Drawsko-Abisynia: Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją o nr BD.ZUZ.2.4100.428.2018.AS Dyrektora Zarządu Zlewni Wód Polskich w Pile z dnia 24 września 2019 r.:
 - Studnia nr 1 – działka o nr ewid. 495/7;
 - Studnia nr 2 – działka o nr ewid. 495/18.
2. Drawsko: Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją o nr BD.ZUZ.2.4100.293.2018.AS Dyrektora Zarządu Zlewni Wód Polskich w Pile z dnia 14 sierpnia 2019 r.: – Studnia nr 1 i nr 2 – działka o nr ewid. 950/5;
 - Studnia nr 3 – działka o nr ewid. 936/3;
 - Studnia nr 4 – działka o nr ewid. 962/7.

Na terenie ochrony bezpośredniej należy:

1. odprowadzać wody opadowe lub roztopowe w sposób uniemożliwiający przedostanie się ich do urządzeń służących do poboru wody,
2. zagospodarować teren zielenią,

3. odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody,
4. ograniczyć wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) na podstawie wyników klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego, uzyskanych w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym. Jednolita część wód powierzchniowych to oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych. Zarówno stan ekologiczny naturalnych jednolitych części wód oraz potencjał ekologiczny silnie zmienionych i sztucznych jednolitych części wód określa się na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz na podstawie wyników badań elementów wspierających, czyli elementów hydromorfologicznych i elementów fizykochemicznych. Stan ekologiczny jednolitych części wód klasyfikuje się nadając im jedną z pięciu klas jakości.

Stan chemiczny określany jest na podstawie wyników badań substancji priorytetowych i innych zanieczyszczeń chemicznych, prowadzonych w reprezentatywnych punktach pomiarowo-kontrolnych w odniesieniu do środowiskowych norm jakości określonych aktualnym rozporządzeniem Ministra Środowiska.

Zgodnie z danymi PGW Wody Polskie Gmina Drawsko położona jest w obrębie 4 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Wykaz tych JCWP przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Charakterystyka JCWP w obszarze Gminy Drawsko

Lp.	Jednolita Część Wód Powierzchniowych		Typ JCWP	Status	Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Wyznaczone cele środowiskowe
	Nazwa	Kod							
1.	Noteć od Kanału Romanowskiego do Drawy	RW60001218879	Wielka rzeka nizinna	silnie zmieniona część wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Noteć w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Noteć w obrębie JCWP (dla troci wędrownej oraz węgorza europejskiego) stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
2.	Miała	RW600011188929	Rzeka nizinna	silnie zmieniona część wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
3.	Kamiennik	RW600010188924	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna część wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	zagrożona	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
4.	Noteć od Drawy do Rudawy	RW600012188931	Wielka rzeka nizinna	silnie zmieniona część wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	zagrożona	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IFPL, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Noteć w obrębie JCWP (dla jesiotra); zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Noteć w obrębie JCWP (dla troci wędrownej oraz węgorza europejskiego) stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry

Źródło: karty.apgw.gov.pl

W oparciu o obowiązujący Plan dla obszaru Odry w regionie środkowej Odry wszystkie jednolite części wód powierzchniowych – charakteryzuje zły stan wód, w związku z czym są one zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Wszystkie jednolite części wód posiadają derogacje od osiągnięcia celów środowiskowych. Dla większości (poza Kamiennikiem) jednolitych części wód ustalono odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej polegające na odroczeniu w czasie terminu osiągnięcia celów środowiskowych. Ponadto dla wszystkich jednolitych części wód ustalono odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej polegające na złagodzeniu celów środowiskowych, jakim jest ustalenie mniej rygorystycznych celów. Natomiast odstępstwo z art. 4 ust. 7 z uwagi na planowane inwestycje ustalono dla Miały.

W ocenie stanu JCWP uwzględnia się wyniki klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego (stan ekologiczny – dla wód naturalnych, potencjał ekologiczny – dla wód sztucznych i silnie zmienionych) oraz stanu chemicznego.

W celu prawidłowego gospodarowania wodami tworzy się Plany gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza. Gmina Drawsko położona jest na obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Noteci. Obowiązujący obecnie zaktualizowany Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (PGW) został zatwierdzony przez Radę Ministrów i opublikowany w dniu 23 lutego 2023 r. w drodze rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335). Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry ustala następujące cele środowiskowe:

- dla jednolitych części wód – będących w dobrym stanie/potencjalnie ekologicznym, utrzymanie tego stanu/potencjału;
- dla naturalnych części wód – osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego;
- dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – osiągnięcie co najmniej dobrego potencjału ekologicznego, utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.

3.4.4.2. Zagrożenia powodziowe

Powódź to w rozumieniu art. 16 pkt. 43 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 ze zm.) czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP) to dokumenty planistyczne, których obowiązek opracowania wynika z dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa). Za sporządzenie projektów map zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego odpowiedzialne jest Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Mapy zagrożenia powodziowego sporządza się dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego, tj. obszarów, na których stwierdza się istnienie znaczącego ryzyka powodziowego lub jego wystąpienie jest prawdopodobne. Mapy ryzyka powodziowego określają wartości potencjalnych strat powodziowych oraz przedstawiają obiekty narażone na zalanie w przypadku wystąpienia powodzi o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia. Są to obiekty, które pozwalają na ocenę ryzyka powodziowego dla zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej, czyli grupy, dla których należy ograniczyć negatywne skutki powodzi zgodnie z celami Dyrektywy Powodziowej.

W granicach Gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Są to:

- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat),
- b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat),
- c) obszar między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska powstałe w sposób naturalny na gruntach pokrytych wodami powierzchniowymi, stanowiące działki ewidencyjne,
- d) pas techniczny, o którym mowa w ustawie z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej.

Zgodnie z art. 172 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm.) na podstawie map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego przygotowuje się – z uwzględnieniem podziału kraju na obszary dorzeczy oraz regiony wodne – plany zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP). Dokumenty te obejmują wszystkie elementy zarządzania ryzykiem powodziowym, określone w art. 163 ust. 6 przedmiotowej ustawy, w szczególności działania służące zapobieganiu powodzi, ochronie przed powodzią oraz informacji na temat stanu należytego przygotowania w przypadku wystąpienia powodzi. Głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń i obniżeniu strat powodziowych.

Plany zarządzania ryzykiem powodziowym zostają przyjęte w drodze rozporządzenia wydanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Podlegają one przeglądowi co 6 lat, a w razie potrzeby zostaje dokonana ich aktualizacja.

Aktualnie do przedmiotowego terenu odnosi się Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, zawierający w treści Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Noteci, przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26 października 2022 r., opublikowany w dniu 22 grudnia 2022 r.

3.4.4.3. Susze

Susza to zjawisko naturalne, wywołane przez długie okresy bez opadów deszczu lub śniegu. Jest jednym z ekstremalnych zjawisk meteorologicznych i hydrologicznych i obok powodzi jest jednym z najbardziej dotkliwych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę. Zjawisko to może prowadzić do zaburzenia stosunków wodnych w obszarze dorzecza. Jednym z jej skutków może być ograniczenie dostępu ludzi do wody pitnej, a także przesuszenie gleb. Podczas trwania suszy z uwagi na warunki meteorologiczne i klimatyczne, problemy rolnicze, warunki hydrologiczne i skutki gospodarcze wydziela się cztery etapy jej rozwoju: suszę atmosferyczną, glebową, hydrologiczną i hydrogeologiczną.

Dnia 3 września 2021 roku, Minister właściwy ds. gospodarki wodnej opublikował rozporządzenie w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy. (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, Dz. U. z 2021 r. poz. 1615). PPSS opracowywany został na okres od 2021 do 2027 r. Zgodnie z ustawą Prawo Wodne dokument ten podlega nie rzadziej niż raz na 6 lat aktualizacji. Plan przeciwdziałania skutkom suszy jest głównym dokumentem planistycznym, którego celem jest wskazanie najistotniejszych kierunków działań, które pomogą zapobiec kryzysowi wodnemu w Polsce. Główny cel zawiera się już w samej nazwie Planu, jako przeciwdziałanie skutkom suszy. Cel główny PPSS doprecyzowany jest przez 4 cele szczegółowe:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dostępnych zasobów wodnych,
- zwiększanie retencjonowania (magazynowania) wód,
- edukacja w zakresie suszy i koordynacja działań powiązanych z suszą,
- stworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Zgodnie z obowiązującym Planem przeciwdziałania skutkom suszy gmina Drawsko położona jest:

- na obszarze ekstremalnie oraz silnie zagrożonym suszą atmosferyczną,
- na obszarze ekstremalnie, silnie oraz słabo zagrożonym suszą rolniczą,
- na obszarze silnie i umiarkowanie zagrożonym suszą hydrologiczną,
- na obszarze słabo zagrożonym suszą hydrogeologiczną.

W łącznym zestawieniu gmina Drawsko klasyfikuje się jako obszar częściowo silnie oraz częściowo umiarkowanie zagrożony suszą.

Wszelkie działania należy realizować z uwzględnieniem zapisów planów zarządzania ryzykiem powodziowym i planu przeciwdziałania skutkom suszy.

W Planie przeciwdziałania skutkom suszy wskazano jedno zadanie inwestycyjne przewidziane do realizacji na terenie Gminy Drawsko – „Budowa zbiornika wodnego Piłka”.

3.4.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2023 rok, łączna długość czynnej sieci wodociągowej na terenie Gminy Drawsko wynosiła 157,9 km, natomiast liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 1495 szt. Stopień zwodociągowania Gminy Drawsko w 2023 r. wynosił 93,8%. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na terenie gminy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, wynosiło w 2023 roku 24,0 m³.

Łączna długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Drawsko w 2023 r. wynosiła 32,5 km, natomiast liczba przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych wynosiła 876 szt. Stopień skanalizowania Gminy Drawsko w 2023 r. wynosił 55,8%. Łącznie z kanalizacją sanitarną w 2023 r. korzystało 3105 osób.

Aktualnie na terenie gminy występują dwie stacje uzdatniania wody:

- SUW Drawsko Abisynia,
- SUW Chełst.

Stacja Uzdatniania Wody Drawsko Abisynia zlokalizowana jest w południowej części miejscowości Drawsko. Eksploatuje ona wody podziemne z czwartorzędowego międzyglinowego poziomu plejstocénskiego. Samo ujęcie składa się z dwóch studni głębinowych: nr 1 o głębokości 51,5 m oraz nr 2 o głębokości 48,0 m. W stacji wykorzystywane są dwa zbiorniki stalowe o pojemności 100 m³ do magazynowania pozyskanej wody. Wodę używa się także do płukania filtrów w stacji. SUW obsługuje miejscowości: Drawsko, Drawski Młyn, Marylin, Pęcłowo, Piłka. Natomiast w sytuacjach awaryjnych także miejscowości: Chełst, Kamiennik, Kawczyn, Kwiejce, Kwiejce Nowe, Moczydła, Pęcza.

Ujęcie wody funkcjonuje na podstawie pozwolenia wodnoprawnego: Decyzja znak BD.ZUZ.2.4210.347.2021.AI z dnia 03.12.2021 r., wydana przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Pile. Strefa ochrony bezpośredniej dla ujęć nr 1 i 2 została ustanowiona Decyzją znak BD.ZUZ.2.4100.428.2018.AS z dnia 24 września 2019 r., wydaną przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Pile.

Stacja Uzdatniania Wody Chełst zlokalizowana jest w południowej części miejscowości Chełst. Eksploatuje ono wody podziemne z czwartorzędowego podglinowego poziomu plejstocénskiego. Samo ujęcie składa się z dwóch studni głębinowych: nr 1 o głębokości 70,0 m oraz nr 2 o głębokości 72,0 m. SUW obsługuje miejscowości: Chełst, Kamiennik, Kawczyn, Kwiejce, Kwiejce Nowe, Moczydła, Pęcza, a także w sytuacjach awaryjnych miejscowości Drawsko, Drawski Młyn, Marylin, Pęcłowo, Piłka.

Ujęcie wody funkcjonuje na podstawie pozwolenia wodnoprawnego: Decyzja znak BD.ZUZ.2.4210.345.2021.AI z dnia 03.12.2021 r., wydana przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Pile. Strefa ochrony bezpośredniej dla ujęć nr 1 i 2 została ustanowiona Decyzją znak BD.ZUZ.2.4100.429.2018.AS z dnia 14 sierpnia 2019 r., wydaną przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Pile.

Na terenie gminy znajduje się jedna oczyszczalnia ścieków w miejscowości Drawski Młyn. Jest to biologiczna oczyszczalnia ścieków o parametrach:

- średnia przepustowość oczyszczalni: Qśr. dob. = 615,00 m³/d
- maksymalna wydajność oczyszczalni w RLM (Równoważona liczba mieszkańców): 5.433
- max. skład ścieków oczyszczonych:
 - BZT5- 25g O₂/m³
 - ChZT- 125g O₂/m³
 - zawiesina ogólna - 35 g/m³.

Oczyszczone ścieki odbierane są przez rów melioracyjny zlokalizowany na działce nr 977/10 w miejscowości Drawski Młyn, stanowiącą część obrębu Drawsko.

Miejscowościami obsługiwanymi przez sieć kanalizacji sanitarnej są: Drawsko, Drawski Młyn oraz Pęckowo. Ścieki z pozostałych miejscowości w gminie dowożone są taborem asenizacyjnym do stacji zlewnej oczyszczalni ścieków.

Na terenach pozbawionych dostępu do sieci kanalizacyjnej lub tam, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest niekorzystna ekonomicznie, wykorzystywane są zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 roku na terenie Gminy Drawsko funkcjonowało 860 zbiorników bezodpływowych oraz 88 przydomowych oczyszczalni ścieków.

3.4.6. Zasoby geologiczne⁴

Pod pojęciem kopaliny rozumie się naturalnie nagromadzone surowce mineralne, skały oraz inne substancje (np. gazowe, ciekłe), których wydobywanie może przynieść korzyści gospodarcze (ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze [tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 1290]). Wśród nich wyróżnić można kopaliny główne oraz towarzyszące, których nie eksploatuje się samodzielnie, a jedynie równocześnie z kopalinią główną. Kopaliny to nieodnawialne zasoby przyrody. Ich ochrona jest niezbędna nie tylko ze względów środowiskowych, ale również dla zabezpieczenia potrzeb gospodarczych i bytowych oraz dla zachowania zrównoważonego rozwoju, który polega na zapewnieniu dostępu do surowców mineralnych kolejnym pokoleniom.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.) definiuje ochronę złóż kopalin, która polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz ich kompleksowym wykorzystaniu. Według zapisów ustawy eksploatację złóż powinno prowadzić się w przypadku gospodarczo uzasadnionym, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobywania i zagospodarowania kopaliny. Wydobywający kopaliny jest zobowiązany m.in. do rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Gmina zlokalizowana jest w obszarze Synklinorium Szczecińskim, zwanym geosynkliną Czarnków-Oborniki, która biegnie od północnego zachodu do południowego wschodu. Dolina ta jest wypełniona osadami z górnej kredy. Grubość mezozoicznych warstw skał waha się od 60 do 160 m ppm.

Powierzchnia kredowa to głównie utwory trzeciorzędowe reprezentowane przez iły, mułki i iłowce o miąższości ponad 150 m w północnej części gminy. Drobnopiaszczyste piaski kwarcowe to wąski pas na południe od wsi Piłka zorientowane północny zachód – południowy wschód oraz na wschód od wsi Drawski Młyn. W powyższych utworach piaszczystych obserwowane są cienkie warstwy węgla brunatnego. Strop osadów trzeciorzędowych w rejonie Drawska znajduje się na głębokości od 36 do

⁴ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

54 m ppt (5 - 10 m npm), w rejonie Drawskiego Młyna 64 m ppt (-19 m npm) i 60 m ppt. w okolicach Chełstu. Utwory plejstoceny tworzą pokrywę o miąższości od 25 do 55 m. Największą powierzchnię obejmują osady lodowcowe i wodno-lodowcowe, tj. piaski gliniaste, piaski luźne oraz żwiry. Budują one między innymi terasę nadzalewową, gdzie występują również w postaci izolowanych powierzchni, gliny lodowcowe (okolice Drawska i Pęckowa). Na pozostałym terenie gliny występują pod warstwą piasków i żwirów na głębokości 5-15 m. Podobna jest budowa terasy wysokiej, w obrębie której poziom glin występuje na większych głębokościach 10 - 20 m ppt. Ze schyłku plejstocenu pochodzą wały i powierzchnie wydmy zbudowane z piasków luźnych, których miąższość wynosi w niektórych miejscach ponad 20 m. Ponadto obecne są małe wydmy w obrębie terasy zalewowej doliny Noteci, w rejonie Pełcza. U podnóża wydmy i na powierzchniach międzywydmowych występują piaski i żwiry pochodzenia rzeczne. W rejonie Kwiejca stwierdzono obecność iltów warwowych o miąższości 2 m. Utwory holoceny zajmują całą powierzchnię terasy zalewowej doliny Noteci oraz równinę zastoiskową między miejscowościami Piłka i Pęckowo. Utwory te na znacznie mniejszych powierzchniach występują również w obrębie dna doliny rzeki Między i jej licznych dopływów oraz wzdłuż rzeki Człapi, a także w sąsiedztwie jezior, w ich strefie zarastania, gdzie znacznie obniżył się poziom wód gruntowych. Osady holoceny reprezentowane są głównie przez piaski rzeczne luźne i próchniczne oraz torfy (mszysto-trzcinowo-turzycowe) i gytie, najczęściej dobrze rozłożone bez domieszek osadów mineralnych. W wymienionych utworach występują również przewarstwienia mułków, które reprezentują fację powodziową. Miąższość osadów organicznych nie przekracza najczęściej 2 - 3 m³. Utwory przypowierzchniowe to materiały geologiczne i osady, które znajdują się na powierzchni ziemi lub tuż pod nią, w strefie bezpośrednio wpływającej na kształtowanie powierzchni terenu. Są to osady, które zostały wytworzone i odkładane w ciągu milionów lat, na skutek różnych procesów geologicznych i klimatycznych. Utwory przypowierzchniowe stanowią ważny element geologii powierzchniowej i wpływają na charakterystykę terenu oraz warunki życia na danym obszarze.

Na obszarze gminy Drawsko zlokalizowanych jest 11 złóż kopalin oraz 2 aktualne przestrzenie górnicze. Część ze złóż została skreślona jednak z bilansu zasobów. Ogólną charakterystykę obszaru złóż i obszarów górniczych przedstawiają tabele poniżej.

Tabela 8. Charakterystyka złóż kopalin na terenie gminy Drawsko

Nr złoża	Nazwa złoża	Powierzchnia	Stan zagospodarowania
KN 18425	Chełst – Zachód	0,494	Złoże rozpoznane szczegółowo
KN 4957	Chełst – Zachód II	0,993	Eksploracja złoża zaniechana
KN 3653	Chełst – Wschód	-	Złoże skreślone z bilansu zasobów
KN 3670	Drawski Młyn II	1,357	Złoże rozpoznane szczegółowo
PB 2662	Drawsko	37,375	PIASKI KWARCOWE D/P BETONÓW KOMÓRKOWYCH - złożo rozpoznane wstępnie
KN 3652	Drawsko	0,150	Eksploracja złoża zaniechana
KN 5479	Drawsko	8,150	Złoże rozpoznane wstępnie
NR 10254	Grotów	1534,000	ROPY NAFTOWE - złożo zagospodarowane

KN 5869	Kawczyn	29,300	PIASKI I ŻWIRY - złoża rozpoznane wstępnie
KN 9943	Kawczyn I	11,487	PIASKI I ŻWIRY - złoża zagospodarowane
KR 5204	Kwiejce-Zbiornik D	5,512	KREDY - złoża rozpoznane szczegółowo

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

Tabela 9. Aktualne przestrzenie górnicze na obszarze gminy Drawsko

Nazwa przestrzeni	Typ	Nr w rejestrze	Położenie
Grotów	OG	2/2/259	m.i gm. Sieraków, gm. Drawsko, m. i gm. Drezdenko
Kawczyn I-I	OG	10-15/11/1002	Kawczyn, część dz. 210/5

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

Osuwisko jest przemieszczeniem mas ziemnych, powierzchniowej zwietrzliny i mas skalnych podłoża spowodowanym siłami przyrody lub działalnością człowieka.

Zgodnie z mapą dostępną na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego (System Ostry Przeciwosuwiskowej SOPO), na terenie gminy nie były prowadzone badania w kierunku zagrożeń geologicznych, w tym zagrożeń osuwania się mas ziemnych/skalnych.

Należy pamiętać, że jakakolwiek eksploatacja złóż (również prowadzona nielegalnie) powoduje zmiany w przypowierzchniowej warstwie skorupy ziemskiej, między innymi w postaci tymczasowych obszarów wyłączonych z użytkowania (grunty zdewastowane i zdegradowane).

Prowadzone prace rekultywacyjne po zakończonej eksploatacji łagodzą przeobrażenia spowodowane wydobywaniem kopalin. Przy dobrze przeprowadzonych pracach mogą wzbogacać krajobraz w nowe elementy, których zaistnienie nie byłoby możliwe bez eksploatacji.

3.4.7. Gleby⁵

Gleby w gminie Drawsko są uporządkowane w strefach. Na obszarach, gdzie występują gleby brunatne z glin zwałowych, są to gleby III klasy bonitacji i kompleksu pszenne go dobrego. W miejscach, gdzie gliny są pokryte przez piaski terasowe, gleby są III i IV klasy bonitacji, należące do kompleksów żyniego dobrego i bardzo dobrego. Na terenach z terasowymi piaskami luźnymi i gliniastymi dominują gleby rdzawe. Zwykle są one mniej przydatne rolniczo, klasyfikowane jako gleby V i VI klasy bonitacji oraz najstabszych kompleksów.

Większość obszaru gminy to tereny leśne, głównie bory świeże i wilgotne. Na powierzchniach wydmowych gleby to gleby bielcowe i bielice oraz gleby rdzawe z piasków luźnych, z przekształconymi warstwami powierzchniowymi. Na stokach i w obniżeniach wydm spotyka się gleby bielcowe i bielice, charakteryzujące się ubogimi siedliskami borów suchych.

Główny obszar upraw rolnych to dno Pradoliny Noteci, gdzie występują gleby hydrogeniczne. Gleby te można spotkać także wzdłuż rzek Człapi i Między oraz w okolicach jezior. W miejscach gdzie woda długo zalega na powierzchni, tworzą się gleby torfowe. Są też niewielkie obszary mied rzecznych z piasków i mułków, które mogą być wykorzystywane do uprawy roślin ze względu na ich klasyfikację jako IV klasy bonitacji i kompleks żyni dobry.

⁵ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

Obniżenie poziomu wód gruntowych w ostatnich latach prowadzi do rozwoju gleb murszastych z wietrzenia gleb torfowych. Na wyżej położonych terenach, w okolicy terasy nadzalewowej i wału przeciwpowodziowego, obok gleb torfowych znajdują się niewielkie obszary gleb murszastych powstałych z wietrzenia torfów.

3.4.8. Gospodarowanie odpadami i zapobieganie ich powstawaniu

Odpady komunalne, zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.) to odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Odpady komunalne wytwarzane są przede wszystkim przez gospodarstwa domowe oraz obiekty infrastruktury (handel, usługi i rzemiosło, targowiska, szkolnictwo itp.).

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 399 ze zm.) gmina odpowiedzialna jest za zorganizowanie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych, a mieszkaniów/ właściciel nieruchomości (lub w jego imieniu administrator lub zarządca nieruchomości) wpłaca na konto gminy opłatę za gospodarowanie odpadami. Objęcie gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi nieruchomości niezamieszkałych jest natomiast fakultatywne.

Gmina Drawsko należy do Związku Międzygminnego Piłski Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Pile. Do niniejszego związku należą gminy: Białośliwie, Czarnków, Drawsko, Miasto i Gmina Jastrowie, Miasto i Gmina Kaczory, Miasto i Gmina Krajenka, Miasto i Gmina Krzyż Wielkopolski, Miasto i Gmina Miasteczko Krajeńskie, Miasto Piła, Miasto i Gmina Ujście, Miasto i Gmina Wieleń, Miasto i Gmina Wysoka. Gospodarowaniem odpadami w Gminie Drawsko prowadzone jest przez niniejszy Związek Międzygminny.

Na terenie Gminy Drawsko znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK); zlokalizowany jest on w miejscowości Drawski Młyn.

Odebrane od właścicieli nieruchomości z terenu ZM „PRGOK” niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne przekazywane były do zagospodarowania w następujących instalacjach:

- Instalacja MBP w m. Kłoda, gm. Szydłowo ALTVATER Piła Sp. z o.o. ul. Łączna 4, 64 -920 Piła,
- Obiekt Zagospodarowania Odpadów w Złotowie (Stawnicy) - instalacja MBP, Novago Złotów Sp. z o.o. ul. Szpitalna 38, 77-400 Złotów.

Z kolei bioodpady przetwarzane były w procesie R3 - Recykling lub odzysk substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki (w tym kompostowanie i inne biologiczne procesy przekształcania) przez:

- Kompostownię GWDA Sp. z o. o. ul. Na Leszkowie 4, 64-920 Piła,
- Kompostownię Selektywnie Zebranych Odpadów Zielonych i innych odpadów biodegradowalnych prowadzoną przez ATF Sp. z o.o. Zakład Zagospodarowania Odpadów w Mirosławcu,
- Instalację do kompostowania odpadów biodegradowalnych prowadzoną przez NOVAGO Złotów Sp. z o.o. Zakład Mechaniczno - Biologicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Stawnicy.

Przeznaczone do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych przekazywane były na:

- Składowisko Odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Kłodzie, 64-930 Szydłowo, Kłoda, Altvater Piła Sp. z o.o. – Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Uniszkach, 06-500 Uniszki, Cegielnia 32A, Novago Sp. z o.o.,
- Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Uniszkach, 06-500 Uniszki, Cegielnia 32A, Novago Sp. z o.o.,
- Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Mławie, 06-500 Mława, Novago Sp. z o.o.
- Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Gliwie, 82-500 Gliwa Mała 8,
- Składowisko Odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne 88-400 Wawrzynki 35,
- Składowisko Odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Mnichach, 06-500 Uniszki-Cegielnia 32A.

Z danych uzyskanych na skutek złożonych sprawozdań podmiotów odbierających odpady komunalne za 2023 rok wynika, że w okresie od początku stycznia do końca grudnia 2023 r. łącznie wytworzonych przez nieruchomości zamieszkałe z terenu Gminy Drawsko (objęte związkowym systemem odbioru odpadów) oraz zebranych w PSZOK zostało 1 781,7591 Mg, z czego 1 114,7600 Mg tj. zebranych odpadów, stanowią niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne. Na kolejnym miejscu plasują się odpady ulegające biodegradacji 218,2400 Mg. Poziomy składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych na terenie Gminy Drawsko wynosi 26,01%, natomiast poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych – 24,05%.

Odpady zawierające azbest, jako odpady niebezpieczne, wymagają szczególnego sposobu postępowania i dlatego powinny być objęte programem likwidacji azbestu i odpadów zawierających azbest. Jeśli włókna azbestu nie są uwalniane do powietrza minerał ten nie stanowi zagrożenia zdrowotnego dla ludzi. W czasie obróbki mechanicznej (np. kruszenie, cięcie itp.) następuje uwalnianie się włókien azbestowych do powietrza i zachodzi niebezpieczeństwo ich wchłaniania, dlatego też proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być przeprowadzony ze szczególnym zachowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy. Azbest wprowadzony do środowiska utrzymuje się w nim bardzo długo dzięki swoim właściwościom. Podstawowymi źródłami przedostawania się azbestu do środowiska w wyniku działalności człowieka jest transport, a także usuwanie oraz przeróbka odpadów przemysłowych. Obowiązek inwentaryzacji i usuwania wyrobów zawierających azbest ciąży na właścicielu nieruchomości.

Narzędziem do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz monitorowania realizacji zadań wynikających z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” jest prowadzona przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii Baza Azbestowa.

Baza Wyrobów Azbestowych pozwoliła zweryfikować ilość azbestu na terenie Gminy Drawsko. Do marca 2025 roku unieszkodliwiono 401 008 kg azbestu, natomiast do unieszkodliwienia zostało jeszcze 1 181 031 kg.

3.4.9. Zasoby przyrodnicze

Powierzchnia lasów na terenie Gminy Drawsko wynosi 10 352,09 ha (wg danych GUS stan na 31.12.2023 r.). Stopień lesistości Gminy Drawsko wynosi 61,9%. Jest to wartość wyższa niż stopień lesistości w Polsce (29,6%), w województwie wielkopolskim (25,80%) oraz w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim (51,0%).

Tereny leśne gminy Drawsko zarządzane są przez Nadleśnictwo Potrzebowice. Gmina Drawsko to teren równinny, z dużym udziałem lasów w ogólnej powierzchni gminy. Występuje tutaj także jeziora oraz bogata flora i fauna, co powoduje, że obszar ten jest ważny pod względem przyrodniczym. Na podstawie projektu Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Potrzebowice na lata 2024-2033 określono florę i faunę na obszarze gminy Drawsko. Poniżej przedstawiono listę chronionych i zagrożonych mchów i grzybów, gatunków roślin naczyniowych, gatunków bezkręgowców, zestawienie stanowisk cennych gatunków ryb, płazów, gadów, ptaków oraz ssaków o znanych stanowiskach w Nadleśnictwie Potrzebowice.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona	Polska Czerwona Lista
1.	Bielistka siwa	<i>Leucobryum glaucum</i>	OC	
2.	Błotniszek wełnisty	<i>Helodium blandowii</i>	OS	
3.	Brązownicza brzoźowa	<i>Tuckermanniopsis chlorophylla</i>	OC	VU
4.	Brodaczka kepkowa*	<i>Usnea hirta</i>	OC	VU
5.	Brodawkowiec czysty	<i>Pseudoscleropodium purum</i>	OC	
6.	Chrobotek leśny	<i>Cladonia arbuscula</i>	OC	
7.	Chrobotek reniferowy	<i>Cladonia rangiferina</i>	OC	
8.	Drabik drzewkowaty	<i>Climacium dendroides</i>	OC	
9.	Dziobkowiec bruzdowany	<i>Eurhynchium striatum</i>	OC	NT
10.	Fałdownik nastroszony	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>	OC	
11.	Fałdownik szeleszczący	<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>	OC	
12.	Gajnik lśniący	<i>Hylacomium splendens</i>	OC	
13.	Głowiak Lortlesbergera	<i>Cephalozia lortlesbergeri</i>	OS	
14.	Haczykowiec błyszczący	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	OS	
15.	Krzywoszczeć torfowa	<i>Campylopus pyriformis</i>	OC	
16.	Krzywoszyj korzeniowy	<i>Amblystegium radicale</i>	OC	
17.	Mokradłoszka zastrzona	<i>Calliergonella cuspidata</i>	OC	
18.	Mszar nastroszony	<i>Ptiludella squarrosa</i>	OS	E
19.	Nastroszek Brucha	<i>Ulota bruchii</i>	OC	VU
20.	Nastroszek kędzierzawy	<i>Ulota crispa</i>	OC	VU
21.	Piórosz pierzasty	<i>Ptilium crista-castrensis</i>	OC	
22.	Płonnik cienki	<i>Polytrichum strictum</i>	OC	
23.	Płonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>	OC	
24.	Plucnica islandzka	<i>Cetraria islandica</i>	OC	
25.	Plucnica płotowa	<i>Cetraria sepincola</i>	OS	EN
26.	Próchniczek błotny	<i>Aulacomnium palustre</i>	OC	
27.	Ramienica delikatna	<i>Chara delicatula</i>		VU

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona	Polska Czerwona Lista
28.	Ramienica krucha	<i>Chara globularis</i>		VU
29.	Rokietnik pospolity*	<i>Pleurozium schreberi</i>	OC	
30.	Rzęsiak pospolity	<i>Prilidium ciliare</i>	OC	
31.	Torfowiec	<i>Sphagnum sp.</i>	OC	
32.	Torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>	OC	
33.	Torfowiec brunatny	<i>Sphagnum fuscum</i>	OC	VU
34.	Torfowiec czerwony	<i>Sphagnum rubellum</i>	OC	
35.	Torfowiec frędzlowaty	<i>Sphagnum fimbriatum</i>	OC	
36.	Torfowiec kończysty	<i>Sphagnum fallax</i>	OC	
37.	Torfowiec magellański	<i>Sphagnum magellanicum</i>	OC	
38.	Torfowiec nastroszony	<i>Sphagnum squarrosum</i>	OC	
39.	Torfowiec obły	<i>Sphagnum teres</i>	OC	
40.	Torfowiec okazały	<i>Sphagnum riparium</i>	OC	
41.	Torfowiec ostrolistny	<i>Sphagnum capillifolium</i>	OC	
42.	Torfowiec ostrolistny	<i>Sphagnum nemoreum</i>	OC	
43.	Torfowiec pierzasty	<i>Sphagnum subnitens</i>	OC	
44.	Torfowiec skrocony	<i>Sphagnum contortum</i>	OC	
45.	Torfowiec spiczastolistny	<i>Sphagnum cuspidatum</i>	OC	
46.	Torfowiec Warnstorfa	<i>Sphagnum warnstorffii</i>	OC	
47.	Torfowiec wąskolistny	<i>Sphagnum angustifolium</i>	OC	
48.	Tujowiec delikatny	<i>Thuidium delicatulum</i>	OC	
49.	Tujowiec tamaryszkowaty	<i>Thuidium tamariscinum</i>	OC	
50.	Wabnica kielichowata	<i>Pleurosticta acetabulum</i>	OC	EN
51.	Widłoząb kędzierzawy*	<i>Dicranum polysetum</i>	OC	
52.	Widłoząb miotłowy*	<i>Dicranum scoparium</i>	OC	
53.	Złotinka jaskrawa	<i>Vulpicida pinastri</i>	OC	
54.	Moczara włoskowata	<i>Dichelyma capillaceum</i>	OS	

Rysunek 6. Lista chronionych mchów i grzybów o znanych stanowiskach w Nadleśnictwie Potrzebowice

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu ochrony środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony	Czerwona Lista Wielkopolski	Czerwona Lista Paprotników i Roślin Kwiatowych (2016)
1.	Bobrek trójlistkowy	<i>Menyanthes trifoliata</i>	OC		
2.	Bukwica zwyczajna	<i>Betonica officinalis</i>	OC	VU	
3.	Cis pospolity	<i>Taxus baccata</i>	OC	LC	
4.	Bagniczka pływająca	<i>Cladopodiella fluitans</i>	OC		VU
5.	Bagno zwyczajne	<i>Rhododendron tomentosum</i>	OC	VU	VU
6.	Fiołek przedziwny	<i>Viola mirabilis</i>		LC	
7.	Grażel żółty	<i>Nuphar lutea</i>	OC		
8.	Gruszyca mniejsza	<i>Pyrola minor</i>	OC		
9.	Grzybień białe	<i>Nymphaea alba</i>	OC		
10.	Jaskier wielki	<i>Ranunculus lingua</i>	OC		
11.	Jezogłówka najmniejsza	<i>Sparganium minimum</i>	OC	VU	
12.	Kłoc wiechowata	<i>Cladium mariscus</i>	OS	LC	NT
13.	Kocanki piaskowe	<i>Helichrysum arenarium</i>	OC		
14.	Konietlica łąkowa	<i>Trisetum flavescens</i>		VU	
15.	Kozłek dwupienny	<i>Valeriana dioica</i>		LC	

16.	Modrzewnica zwyczajna	<i>Andromeda polifolia</i>	OC	VU	
17.	Nerecznica grzebieńista	<i>Dryopteris cristata</i>		VU	
18.	Oman wierzbolistny	<i>Imula salicina</i>		LC	LC
19.	Ostnica Jana	<i>Stipa joannis</i>	OC	EN	
20.	Pięciornik norweski	<i>Potentilla norvegica</i>		LC	
21.	Pływacz średni	<i>Utricularia intermedia</i>	OS	EN	EN
22.	Pomocnik baldaszkowy	<i>Chimaphila umbellata</i>	OC	LC	
23.	Pustułka rurkowata	<i>Hypogymnia tubulosa</i>	OC		NT
24.	Rosiczka okrągłolistna	<i>Drosera rotundifolia</i>	OS	LC	NT
25.	Sit sztywny	<i>Juncus squarrosus</i>		VU	
26.	Trzcinnik prosty	<i>Calamagrostis stricta</i>		VU	NT
27.	Turzyca bagienna	<i>Carex limosa</i>	OC	VU	NT
28.	Turzyca piaskowa	<i>Carex arenaria</i>	OC		
29.	Wełnianka pochwowata	<i>Eriophorum vaginatum</i>		VU	
30.	Widłak spłaszczony	<i>Diphasiastrum complanatum</i>	OC	VU	
31.	Widłak – rodzaj	<i>Lycopodium sp.</i>	OS		
32.	Widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>	OS	LC	
33.	Widłak jałowcowaty	<i>Lycopodium annotinum</i>	OS	VU	
34.	Zurawina błotna	<i>Oxycoccus palustris</i>		VU	
35.	Bagnica torfowa	<i>Scheuchzeria palustris</i>	OS	EN	VU

Legenda: OC – ochrona częściowa, OS – ochrona ścisła, Czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych: EN – takson zagrożony, NT – takson bliski zagrożenia, VU – takson narażony, LC – takson najmniejszej wagi. Czerwona lista Wielkopolski: EN – takson zagrożony, LC – takson najmniejszej wagi, VU – takson narażony.

Rysunek 7. Lista chronionych i zagrożonych gatunków roślin naczyniowych stwierdzonych w Nadleśnictwie Potrzebowiec

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu ochrony środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Kategoria		Załącznik II Dyrektywy Siedliskowej
			Ochronności	Zagrożenia	
1.	<i>Agriope bruennichi</i>	Tygrzyk paskowany			
2.	<i>Bombus pascuorum</i>	Trzmiel rudy	OS		
3.	<i>Bombus sylvarum</i>	Trzmiel leśny	OS		

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Kategoria		Załącznik II Dyrektywy Siedliskowej
			Ochronności	Zagrożenia	
4.	<i>Bombus terrestris</i>	Trzmiel ziemny	OS		
5.	<i>Calosoma inquisitor</i>	Tęcznik mniejszy	OS		
6.	<i>Calosoma sycophanta</i>	Tęcznik liszkarz	OS		
7.	<i>Carabus cancellatus</i>	Biegacz wręgaty	OS		
8.	<i>Carabus coriaceus</i>	Biegacz skórzasty	OS		
9.	<i>Carabus glabratus</i>	Biegacz gładki	OS		
10.	<i>Carabus hortensis</i>	Biegacz ogrodowy	OS		
11.	<i>Carabus sylvestris</i>	Biegacz leśny	OS		
12.	<i>Carabus violaceus</i>	Biegacz fioletowy	OS		
13.	<i>Hirudo medicinalis</i>	Pijawka lekarska	OS		
14.	<i>Helix pomatia</i>	Ślimak winniczek	OC		
15.	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Zalotka większa	OS		•
16.	<i>Lycena dispar</i>	Czerwończyk nieparek	OS	LC	•
17.	<i>Lycena helle</i>	Czerwończyk fioletek	OS		

Legenda: Zagrożenie wg Czerwonej Listy Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2002): VU – gatunek narażony, LC – gatunek najmniejszej troski.

Kategoria ochronności: OS – ochrona gatunkowa ścisła, OC – ochrona częściowa

Rysunek 8. Zestawienie gatunków bezkręgowców występujących na terenie Nadleśnictwa Potrzebowice

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu ochrony środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Kategoria		Załącznik II Dyrektywy Siedliskowej
			Ochronności	Zagrożenia	
1.	<i>Misgurnus fossilis</i>	Piskorz	OS	NT	•
2.	<i>Cottus gobio</i>	Głowacz białopłetwy	OS		•

Legenda: Zagrożenie wg Czerwonej Listy Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2002): NT – gatunki bliskie zagrożenia.

Kategoria ochronności: OS – ochrona gatunkowa ścisła.

Rysunek 9. Zestawienie stanowisk cennych gatunków ryb w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Potrzebowice

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu ochrony środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

Lp.	Nazwa gatunkowa		Kategoria	
	polska	łacińska	ochronności	zagrożenia
1.	Traszka zwyczajna	<i>Triturus vulgaris</i>	OC	LC
2.	Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>	OS	LC
3.	Kurnak nizinny	<i>Bombina bombina</i>	OS	HD
4.	Ropucha szara	<i>Bufo bufo</i>	OC	
5.	Ropucha zielona	<i>Bufo viridis</i>	OS	HD
6.	Rzekotka drzewna	<i>Hyla arborea</i>	OS	LC
7.	Żaba trawna	<i>Rana temporaria</i>	OC	
8.	Żaba jeziorkowa	<i>Pelophylax lessonae</i>	OC	LC
9.	Żaba moczarowa	<i>Rana arvalis</i>	OS	HD
10.	Żaba wodna	<i>Pelophylax kl. esculentus</i>	OC	LC

Legenda: Kategoria zagrożenia wg Czerwonej Listy Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2022): HD – gatunki figuruje w Dyrektywie Siedliskowej, LC – gatunek najmniejszej troski

Kategoria ochronności: OS – ochrona ścisła, OC – ochrona częściowa

Rysunek 10. Zestawienie gatunków ptaków występujących na terenie Nadleśnictwa Potrzebowice

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu ochrony środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

Lp.	Nazwa gatunkowa		Kategoria	
	polska	łacińska	ochronności	zagrożenia
1.	Jaszczurka żyworodna	<i>Zootoca vivipara</i>	OC	
2.	Jaszczurka zwinka	<i>Lacerta agilis</i>	OC	
3.	Padalec zwyczajny	<i>Anguis fragilis</i>	OC	
4.	Zaskroniec zwyczajny	<i>Natrix natrix</i>	OS	
5.	Zmija zygzakowata	<i>Vipera berus</i>	OC	
6.	Gniewosz płamisty	<i>Coronella austriaca</i>	OS	VU

Legenda: Kategoria zagrożenia wg Czerwonej Listy Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2022): EN – gatunki silnie zagrożone, VU – gatunki narażone na wyginięcie
Kategoria ochronności: OS – ochrona ścisła

Rysunek 11. Zestawienie gatunków gadów występujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Potrzebowice

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu ochrony środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kat. ochr.	Kat. zagr.	Zał. I Dyrektywa Ptasia	Status		
						L	PL	Z
1.	Batalion	<i>Calidris pugnax</i>	OS		•			Z
2.	Bazant	<i>Phasianus colchicus</i>	Ł			L		
3.	Bączek	<i>Ixobrychus minutus</i>	OS		•		PL	
4.	Bąk	<i>Botaurus stellaris</i>	OS		•	L		
5.	Białozytka	<i>Oenanthe oenanthe</i>	OS	LC		L		
6.	Bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	OS	LC	•	L		
7.	Błotniak łąkowy	<i>Circus pygargus</i>	OS		•			Z
8.	Błotniak stawowy	<i>Circus aeruginosus</i>	OS		•	L		
9.	Błotniak zbożowy	<i>Circus cyaneus</i>	OS		•			Z
10.	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	OS		•	L		
11.	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	OS		•			Z
12.	Brzeczka	<i>Locustella luscinioides</i>	OS			L		
13.	Cierniówka	<i>Curruca communis</i>	OS			L		
14.	Cyraneczka	<i>Anas cracca</i>	Ł				PL	
15.	Cyranka	<i>Spatula querquedula</i>	OS			L		
16.	Czajka	<i>Vanellus vanellus</i>	OS			L		
17.	Czapla biała	<i>Ardea alba</i>	OS		•			Z
19.	Czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	OC			L		
20.	Czarnogłówek	<i>Poecile montanus</i>	OS			L		
21.	Czeczotka	<i>Acanthis flammea</i>	OS	LC				Z
22.	Czyż	<i>Spinus spinus</i>	OS	LC		L		
23.	Derkacz	<i>Crex crex</i>	OS	DD	•		PL	
24.	Drożdżik	<i>Turdus iliacus</i>	OS	EN				Z
25.	Drzemlik	<i>Falco columbarius</i>	OS					Z
26.	Dubelt	<i>Gallinago media</i>	OS		•		PL	
27.	Dudek	<i>Upupa epops</i>	OS	DD		L		
28.	Dymówka	<i>Hirundo rustica</i>	OS			L		
29.	Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	OS		•	L		
30.	Dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	OS			L		

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kat. ochr.	Kat. zagr.	Załącznik I Dyrektywa Ptasia	Status		
						L	PL	Z
31.	Dzięcioł średni	<i>Dendrocopos medius</i>	OS		•	L		
32.	Dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	OS			L		
33.	Dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	OS			L		
34.	Dziwonia	<i>Carpodacus erythrinus</i>	OS				PL	
35.	Dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	OS			L		
36.	Gajówka	<i>Sylvia borin</i>	OS			L		
37.	Gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	OC			L		
38.	Gągoł	<i>Bucephala clangula</i>	OS			L		
39.	Gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	OS		•	L		
40.	Gęgawa	<i>Anser anser</i>	L			L		
41.	Gęś białoczelna	<i>Anser albifrons</i>	L					Z
42.	Gęś zbożowa	<i>Anser fabalis</i>	L					Z
43.	Gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	OS			L		
44.	Głowienka	<i>Aythya ferina</i>		VU			PL	
45.	Grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	OS			L		
46.	Grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	L	LC		L		
47.	Jarzębka	<i>Currucula nisoria</i>	OS		•		PL	
48.	Jastrząb	<i>Accipiter gentilis</i>	OS			L		
49.	Jemiołuszk	<i>Bombicilla garrulus</i>	OS					Z
50.	Jer	<i>Fringilla montifringilla</i>	OS					Z
51.	Jerzyk	<i>Apus apus</i>	OS			L		
52.	Kania czarna	<i>Mithus migrans</i>	OS	NT	•	L		
53.	Kania ruda	<i>Mithus mihvus</i>	OS	NT	•	L		
54.	Kapłurka	<i>Sylvia atricapilla</i>	OS			L		
55.	Kawka	<i>Corvus monedula</i>	OS			L		
56.	Klaskawka	<i>Saxicola rubicola</i>	OS			L		
57.	Kobuz	<i>Falco subbuteo</i>	OS	LC			PL	
58.	Kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	OS			L		
59.	Kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>	OC			L		
60.	Kormoran zwyczajny	<i>Phalacrocorax carbo</i>	OC			L		
61.	Kos	<i>Turdus merula</i>	OS			L		
62.	Kowalik	<i>Sitta europaea</i>	OS			L		
63.	Krakwa	<i>Anas strepera</i>	OS					Z
64.	Krętogłów	<i>Jynx torquilla</i>	OS			L		
65.	Krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	OS			L		
66.	Kruk	<i>Corvus corax</i>	OC			L		
67.	Krwawodziób	<i>Tringa totanus</i>	OS				PL	
68.	Krzyżodziób świerkowy	<i>Loxia curvirostra</i>	OS	LC				Z
69.	Krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	L			L		
70.	Kszyk	<i>Gallinago gallinago</i>	OS			L		
71.	Kukułka	<i>Cuculus canorus</i>	OS			L		
72.	Kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	OS	LC		L		
73.	Kulik wielki	<i>Nymenus arquata</i>	OS				PL	
74.	Kwiczol	<i>Turdus pilaris</i>	OS			L		

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kat. ochr.	Kat. zagr.	Załącznik I Dyrektywa Ptasia	Status		
						L	PL	Z
75.	Lelek	<i>Caprimulgus europaeus</i>	OS		•	L		
76.	Lerka	<i>Lullula arborea</i>	OS		•	L		
77.	Łabędź krzykliwy	<i>Cygnus cygnus</i>	OS		•			Z
78.	Łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	OS			L		
79.	Łęczak	<i>Tringa glareola</i>	OS		•			Z
80.	Łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	OS				PL	
81.	Łyska	<i>Fulica atra</i>	Ł			L		
82.	Makolągwa	<i>Linaria cannabina</i>	OS			L		
83.	Mandarynka	<i>Aix galericulata</i>		LC				Z
84.	Mazurek	<i>Passer montanus</i>	OS			L		
85.	Muchotłówka mała	<i>Ficedula parva</i>	OS		•		PL	
86.	Muchotłówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	OS			L		
87.	Muchotłówka żalobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	OS				PL	
88.	Mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	OS				PL	
89.	Myszołów	<i>Buteo buteo</i>	OS			L		
90.	Myszołów włośchaty	<i>Buteo lagopus</i>	OS					Z
91.	Nur czarnoszyi	<i>Gavia arctica</i>	OS		•			Z
92.	Nurogęs	<i>Mergus merganser</i>	OS					Z
93.	Olkówka	<i>Delichon urbicum</i>	OS			L		
94.	Orlik krzykliwy	<i>Clanga pomarina</i>	OS	LC	•			Z
95.	Ortolan	<i>Emberiza hortulana</i>	OS				PL	
96.	Orzechówka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	OS					Z
97.	Paszkot	<i>Turdus viscivorus</i>	OS			L		
98.	Pelzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	OS			L		
99.	Pelzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	OS			L		
100.	Perkoz dwuczuby	<i>Podiceps cristatus</i>	OS			L		
101.	Perkoz	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	OS			L		
102.	Piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	OS			L		
103.	Pięgża	<i>Curruca curruca</i>	OS			L		
104.	Pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	OS			L		
105.	Pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	OS			L		
106.	Pliszka górska	<i>Motacilla cinerea</i>	OS	LC			PL	
107.	Pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	OS			L		
108.	Pliszka żółta	<i>Motacilla flava</i>	OS			L		
109.	Płaskonos	<i>Spatula clypeata</i>	OS				PL	
110.	Płomykówka	<i>Tyto alba</i>	OS			L		
111.	Podróżniczek	<i>Luscinia svecica</i>	OS		•		PL	
112.	Pokląskwa	<i>Saxicola rubetra</i>	OS			L		
113.	Pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>	OS				PL	
114.	Potrzeszcz	<i>Emberiza calandra</i>	OS			L		
115.	Potrzez	<i>Emberiza schoeniclus</i>	OS			L		
116.	Pójdźka	<i>Athene noctua</i>	OS				PL	
117.	Przepiórka	<i>Coturnix coturnix</i>	OS	DD			PL	
118.	Pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	OS			L		

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kat. ochr.	Kat. zagr.	Załącznik I Dyrektywa Ptasia	Status		
						L	PL	Z
119.	Puszczyk	<i>Strix aluco</i>	OS			L		
120.	Raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	OS			L		
121.	Remiz	<i>Remiz pendulinus</i>	OS			L		
122.	Rokitniczka	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	OS	LC		L		
123.	Rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	OS			L		
124.	Rybitwa czarna	<i>Chlidonias niger</i>	OS		•			Z
125.	Rybołów	<i>Pandion haliaetus</i>	OS	VU	•	L		
126.	Rycyk	<i>Limosa limosa</i>	OS				PL	
127.	Samotnik	<i>Tringa ochropus</i>	OS				PL	
128.	Sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	OS			L		
129.	Sieweczka rzeczna	<i>Charadrius dubius</i>	OS	LC				Z
130.	Bogatka	<i>Parus major</i>	OS			L		
131.	Czarnogłówna	<i>Poecile montanus</i>	OS			L		
132.	Czubatka	<i>Lophophanes cristatus</i>	OS			L		
133.	Moraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	OS			L		
134.	Sikora uboga	<i>Poecile palustris</i>	OS			L		
135.	Siniak	<i>Columba oenas</i>	OS			L		
136.	Skowronek	<i>Alauda arvensis</i>	OS			L		
137.	Słonka	<i>Scolopax rusticola</i>	Ł	DD		L		
138.	Słownik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	OS	LC			PL	
139.	Słownik szary	<i>Luscinia luscinia</i>	OS					Z
140.	Sosnowka	<i>Periparus ater</i>	OS			L		
141.	Sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	OS			L		
142.	Sroka	<i>Pica pica</i>	OC			L		
143.	Srokoś	<i>Lanius excubitor</i>	OS			L		
144.	Strumieniówka	<i>Locustella fluviatilis</i>	OS					Z
145.	Strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	OS			L		
146.	Szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	OS			L		
147.	Szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	OS			L		
148.	Śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	OS			L		
149.	Śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	OS			L		
150.	Świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	OS			L		
151.	Świergotek łąkowy	<i>Anthus pratensis</i>	OS				PL	
152.	Świergotek polny	<i>Anthus campestris</i>	OS		•		PL	
153.	Świerzeżak	<i>Locustella naevia</i>	OS				PL	
154.	Świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	OS			L		
155.	Trzciniaś	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	OS			L		
156.	Trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	OS			L		
157.	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>	OS		•			Z
158.	Trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>	OS			L		
159.	Turkawka	<i>Streptopelia turtur</i>	OS	VU			PL	
160.	Uszatka	<i>Asio otus</i>	OS			L		
161.	Wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	OS			L		
162.	Wodnik	<i>Rallus aquaticus</i>	OS			L		

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kat. ochr.	Kat. zagr.	Zař. I Dyrektywa Ptasia	Status		
						L	PL	Z
163.	Wrona siwa	<i>Corvus cornix</i>	OC			L		
164.	Wróbel	<i>Passer domesticus</i>	OS			L		
165.	Zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	OS			L		
166.	Zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	OS			L		
167.	Zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	OS		•	L		
168.	Zniczek	<i>Regulus ignicapilla</i>	OS			L		
169.	Żuraw	<i>Grus grus</i>	OS		•	L		

Legenda: Zagroźenie wg Czerwonej Listy Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2002): EN – gatunek zagrożony, VU – gatunek narażony, NT – gatunek niższego ryzyka, LC – gatunek najmniejszej troski, DD – gatunki o słabo rozpoznanym statusie. Czcionką pogrubioną zaznaczono gatunki z wyznaczonymi strefami ochronnymi.

Kategoria ochronności: OS – ochrona gatunkowa ścisła, OC – ochrona gatunkowa częściowa, L – łowny

Status: L – lęgowy, PL – prawdopodobnie lęgowy, Z – zalatujący

Rysunek 12. Zestawienie gatunków ptaków występujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Potrzebowice

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu ochrony środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

Lp.	Nazwa gatunkowa		Kategoria ochronności
	polska	łacińska	
1.	Badyłarka	<i>Micromys minutus</i>	OC
2.	Borowiaczek	<i>Nyctalus leiseri</i>	OS

Lp.	Nazwa gatunkowa		Kategoria ochronności
	polska	łacińska	
3.	Borowiec wielki	<i>Nyctalus noctula</i>	OS
4.	Borowiec – rodzaj	<i>Nyctalus spp.</i>	OS
5.	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	OC
6.	Borsuk	<i>Meles meles</i>	OC
7.	Dzik	<i>Sus scrofa</i>	Ł
8.	Gacek brunatny	<i>Plecotus auritus</i>	OS
9.	Gacek – rodzaj	<i>Plecotus spp.</i>	OS
10.	Jeleń	<i>Cervus elaphus</i>	Ł
11.	Jenot	<i>Nyctereutes procyonoides</i>	Ł
12.	Jeż zachodni	<i>Erinaceus europaeus</i>	OC
13.	Karlik drobny	<i>Pipistrellus pigmaeus</i>	OS
14.	Karlik malutki	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	OS
15.	Karlik większy	<i>Pipistrellus nathusii</i>	OS
16.	Kret	<i>Talpa europaea</i>	OC
17.	Kuna domowa	<i>Mustela putorius</i>	Ł
18.	Kuna leśna	<i>Mustela martes</i>	Ł
19.	Łasica	<i>Mustela nivalis</i>	OC
20.	Lis	<i>Vulpes vulpes</i>	Ł
21.	Mopek	<i>Barbastella barbastellus</i>	OS
22.	Mroczek posrebrzany	<i>Vespertilio murinus</i>	OS
23.	Mroczek pozłocisty	<i>Eptesicus nilssonii</i>	OS
24.	Mroczek późny	<i>Eptesicus serotinus</i>	OS
25.	Mysz domowa	<i>Mus musculus</i>	-
26.	Mysz leśna	<i>Apodemus flavicollis</i>	-
27.	Mysz polna	<i>Apodemus agrarius</i>	-
28.	Mysz zarostowa	<i>Apodemus sylvaticus</i>	OC
29.	Nocek duży	<i>Myotis myotis</i>	OS
30.	Nocek Natterera	<i>Myotis nattereri</i>	OS
31.	Nocek – rodzaj	<i>Myotis spp.</i>	OS
32.	Nocek rudy	<i>Myotis daubentonii</i>	OS
33.	Norka amerykańska	<i>Neovison vison</i>	Ł
34.	Nornica ruda	<i>Clethrionomys glareolus</i>	-
35.	Nornik zwyczajny	<i>Microtus arvalis</i>	-
36.	Nornik północny	<i>Microtus oeconomus</i>	-
37.	Ryjówka aksamitna	<i>Sorex araneus</i>	OC
38.	Ryś	<i>Lynx lynx</i>	OS
39.	Sarna	<i>Capreolus capreolus</i>	Ł
40.	Szczur wędrowny	<i>Rattus norvegicus</i>	-
41.	Wiewiórka	<i>Sciurus vulgaris</i>	OC
42.	Wilk szary	<i>Canis lupus</i>	OS
43.	Wydra	<i>Lutra lutra</i>	OC
44.	Zając	<i>Lepus capensis</i>	Ł
45.	Zubr	<i>Bison bonasus</i>	OS

Legenda:

Kategorie ochronności: OS – ochrona gatunkowa ścisła, OC – ochrona gatunkowa częściowa. Inne oznaczenia: Ł – gatunek łowny, Ł* – gatunek łowny z całorocznym okresem ochronnym

Rysunek 13. Zestawienie gatunków ssaków występujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Potrzebówice

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu ochrony środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

Na terenie Gminy Drawsko znajdują się dwie strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową (Obszar nr 8 Dolina Noteci oraz Obszar nr 11 Puszcza Notecka) wyznaczone na podstawie opracowania „Obszary ważne dla ptaków w okresie

gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego” (Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P., Poznań 2008).

Dolina Noteci to jedno z najważniejszych w zachodniej Polsce miejsc gniazdowania ptaków wodno-błotnych. W obrębie woj. wielkopolskiego gniazduje m.in. bąk (13 par), bocian biały (150–160 par), łabędź niemy (45–60 par), gęgawa (20–25 par), błotniak stawowy (13 par), błotniak łąkowy (9–10 par), derkacz (ok. 180–200 samców), żuraw (66–70 par), kulik wielki (27 par), rycyk (około 20 par). Żerowisko bielików (3–4 par), orlików krzykliwych (1–2 par), kani rudych (1–2 par) i trzmielojadów (2–3 par) gniazdujących poza doliną. Jedna z najważniejszych w Polsce tras migracyjnych ptaków. W czasie wędrówek na wielkopolskim odcinku doliny Noteci gromadzi się do około 250 bocianów białych, 1000 łabędzi niemych, 100–150 łabędzi czarnodziobych, 300–400 łabędzi krzykliwych, 15 000–20 000 gęsi zbożowych i białoczelnych, 2500 świstunów, 50 bielików, 4000 żurawi, 3500 łysek, 10 000 czajek.

Puszcza Notecka jest to fragment większej ostoi ptaków na terenie której gniazdują m.in.: kania czarna (25–30 par), kania ruda (20–25 par), bielik (11–14 par) i rybołów (7–10 par). Ponadto sporadycznie gniazduje tu bardzo rzadki w Wielkopolsce orlik krzykliwy. Na terenie tym do lęgów przystępuje też 7–9 par puchacza oraz sporadycznie włochatka. Gniazdują tu także bąki (16–20 odżywiających się samców), bociany czarne (10–12 par), łabędzie nieme (ok. 50 par), łabędzie krzykliwe (1 para), błotniaki stawowe (ponad 40 par) i żurawie (ponad 60 par). Liczne jeziora są miejscem koncentracji ptaków czasie migracji. Na szczególną uwagę zasługuje jezioro Chrzypskie, na którym znajduje się noclegowisko gęsi zbożowych i białoczelnych gromadzące do 25 000 os.

Korytarz ekologiczny jest obszarem, który umożliwia migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Tworzą go liniowe pasy lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami umożliwiające zwierzętom, roślinom i grzybom przemieszczanie się oraz dające schronienie i dostęp do pożywienia. Na obszarze Gminy Drawsko znajdują się korytarze ekologiczne: Puszcza Notecka GKPN-18 oraz Dolina Noteci GKPN-17.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) reguluje kwestie związane z ochroną przyrody, która według ustawowej definicji polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody, m.in. roślin, zwierząt, siedlisk ich bytowania, krajobrazu, tworów przyrody nieożywionej, czy zieleni miejskiej i wiejskiej. Celem ochrony przyrody jest m.in. zachowanie bioróżnorodności, utrzymanie właściwego stanu siedlisk i ekosystemów, ochrona walorów krajobrazowych, czy kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, na terenie Gminy Drawsko znajdują się: obszar Natura 2000 (Puszcza Notecka PLB300015), obszar chronionego krajobrazu (Puszcza Notecka), 2 użytki ekologiczne (Jezioro Perskie i Jezioro Zgniłe) oraz 8 pomników przyrody.

Szczegółową charakterystykę poszczególnych form ochrony przyrody znajdujących się na terenie Gminy Drawsko przedstawiono w dalszej części rozdziału.

Tabela 10. Charakterystyka Obszaru Natura 2000 znajdującego się na terenie Gminy Drawsko

OBSZAR NATURA 2000 Puszcza Notecka	
Kod obszaru	PLB300015
Data wyznaczenia	2007-10-13

Rodzaj ochrony	Dyrektywa ptasia																							
Powierzchnia	178255,7600 ha																							
Plan zadań Ochronnych (cele działań ochronnych oraz identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 3 marca 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Notecka PLB300015 [Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego z 2014r. Poz. 1793] [Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z 2014r. Poz. 698] Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 <table><tr><th>Lp.</th><th>Przedmiot ochrony</th><th>Opis zagrożeń</th></tr><tr><td rowspan="2">1.</td><td rowspan="2">A021 Bąk <i>Botaurus stellaris</i></td><td>Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).</td></tr><tr><td>Potencjalne: – Zmniejszenie powierzchni szuwaru i jego przesuszenie (J03.01). – Zabudowa brzegów jezior (E01.04). – Sporty wodne i rekreacja (G01).</td></tr><tr><td rowspan="2">2.</td><td rowspan="2">A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i></td><td>Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).</td></tr><tr><td>Potencjalne: – Wyrąb starodrzewi (B02.02). – Prace leśne w okresie lęgowym (B02). – Turystyka (G01).</td></tr><tr><td rowspan="2">3.</td><td rowspan="2">A038 Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i></td><td>Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).</td></tr><tr><td>Potencjalne: – Zmniejszenie powierzchni szuwaru (J03.01). – Zabudowa brzegów jezior (E01.04). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Drapieżnictwo norki, szopa i jenota (K03.04).</td></tr><tr><td rowspan="2">4.</td><td rowspan="2">A060 Podgorzałka <i>Aythya nyroca</i></td><td>Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).</td></tr><tr><td>Potencjalne: – Zmniejszanie się dostępności odpowiednich siedlisk, tj. zbiorników z dobrze rozwiniętą roślinnością wynurzoną i roślinnością pływającą (J03.01). – Zabudowa brzegów jezior (E01.04). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Drapieżnictwo norki, szopa i jenota (K03.04).</td></tr><tr><td rowspan="2">5.</td><td rowspan="2">A072 Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i></td><td>Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).</td></tr><tr><td>Potencjalne: – Prace leśne w okresie lęgowym (B02).</td></tr></table>	Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożeń	1.	A021 Bąk <i>Botaurus stellaris</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).	Potencjalne: – Zmniejszenie powierzchni szuwaru i jego przesuszenie (J03.01). – Zabudowa brzegów jezior (E01.04). – Sporty wodne i rekreacja (G01).	2.	A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).	Potencjalne: – Wyrąb starodrzewi (B02.02). – Prace leśne w okresie lęgowym (B02). – Turystyka (G01).	3.	A038 Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).	Potencjalne: – Zmniejszenie powierzchni szuwaru (J03.01). – Zabudowa brzegów jezior (E01.04). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Drapieżnictwo norki, szopa i jenota (K03.04).	4.	A060 Podgorzałka <i>Aythya nyroca</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).	Potencjalne: – Zmniejszanie się dostępności odpowiednich siedlisk, tj. zbiorników z dobrze rozwiniętą roślinnością wynurzoną i roślinnością pływającą (J03.01). – Zabudowa brzegów jezior (E01.04). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Drapieżnictwo norki, szopa i jenota (K03.04).	5.	A072 Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).	Potencjalne: – Prace leśne w okresie lęgowym (B02).
Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożeń																						
1.	A021 Bąk <i>Botaurus stellaris</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).																						
		Potencjalne: – Zmniejszenie powierzchni szuwaru i jego przesuszenie (J03.01). – Zabudowa brzegów jezior (E01.04). – Sporty wodne i rekreacja (G01).																						
2.	A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).																						
		Potencjalne: – Wyrąb starodrzewi (B02.02). – Prace leśne w okresie lęgowym (B02). – Turystyka (G01).																						
3.	A038 Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).																						
		Potencjalne: – Zmniejszenie powierzchni szuwaru (J03.01). – Zabudowa brzegów jezior (E01.04). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Drapieżnictwo norki, szopa i jenota (K03.04).																						
4.	A060 Podgorzałka <i>Aythya nyroca</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).																						
		Potencjalne: – Zmniejszanie się dostępności odpowiednich siedlisk, tj. zbiorników z dobrze rozwiniętą roślinnością wynurzoną i roślinnością pływającą (J03.01). – Zabudowa brzegów jezior (E01.04). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Drapieżnictwo norki, szopa i jenota (K03.04).																						
5.	A072 Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).																						
		Potencjalne: – Prace leśne w okresie lęgowym (B02).																						

Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożeń
6.	A073 Kania czarna <i>Milvus migrans</i> A074 Kania ruda <i>Milvus milvus</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Wyrąb starodrzewi (B02.02). – Prace leśne w okresie lęgowym (B02). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Elektrownie wiatrowe (C03.03).
7.	A075 Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Wyrąb starodrzewi (B02.02). – Prace leśne w okresie lęgowym (B02). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Elektrownie wiatrowe (C03.03). – Kłusownictwo (F03.02.03).
8.	A094 Rybołów <i>Pandion haliaetus</i>	Istniejące: – Sporty wodne i rekreacja (G01). Potencjalne: – Wyrąb starodrzewi (B02.02). – Prace leśne w okresie lęgowym (B02). – Kłusownictwo (F03.02.03).
9.	A127 Żuraw <i>Grus grus</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Wiosenne wypalanie roślinności (J01.01). – Drapieżnictwo norki, szopa i jenota (K03.04).
10.	A215 Puchacz <i>Bubo bubo</i>	Istniejące: – Turystyka motorowa (G05). – Zmniejszająca się baza pokarmowa (głównie dotyczy malejącej liczebności krzyżówki i łyski) spowodowana m.in. polowaniami oraz drapieżnictwem norki, szopa i jenota (J03.01). Potencjalne: – Prace leśne w okresie lęgowym (B02).
11.	A223 Włochatka <i>Aegolius funereus</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Usuwanie drzew dziuplastych (B02.02). – Prace leśne w okresie lęgowym (B02).
12.	A224 Lelek <i>Caprimulgus</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).

Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożeń
	<i>europaeus</i>	Potencjalne: – Prace leśne w okresie lęgowym (B02). – Turystyka i rekreacja (G01).
13.	A229 Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Niszczenie skarp (G02). – Zanieczyszczenie wód skutkujące zmniejszaniem się przezroczystości (H01).
14.	A236 Dzieciol czarny <i>Dryocopus martius</i> A238 Dzieciol średni <i>Dendrocopos medius</i> A320 Mucholówka mała <i>Ficedula parva</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Wyrąb starodrzewi (B02.02). – Prace leśne w okresie lęgowym (B02).
15.	A246 Lerka <i>Lullula arborea</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Prace leśne w okresie lęgowym (B02). – Turystyka i rekreacja (G01). – Zmniejszanie się powierzchni otwartych (J03.01).
16.	A307 Jarzębatka <i>Sylvia nisoria</i> A338 Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Usuwanie zakrzewień (G05).
17.	A036 Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Zmniejszenie powierzchni szuwaru (J03.01). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Drapieżnictwo norki, szopa i jenota (K03.04).
18.	A039 Gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i> A041 Gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i>	Istniejące: – Płoszenie w obrębie noclegowisk w wyniku polowań (F03.01). Potencjalne: – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Elektrownie wiatrowe (C03.03). – Zabudowa brzegów Jeziora Chrzypskiego i Jeziora Wielkiego będących noclegowiskami, w szczególności obszaru pomiędzy południowo-wschodnią, wschodnią i północno-wschodnią linią brzegową Jeziora Wielkiego a drogą wojewódzką 186 i drogą gminną Strzyżmin – Kłodzisko (E01.04).
19.	A067 Gagoł <i>Bucephala clangula</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).

Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożeń
		Potencjalne: – Usuwanie drzew dziuplastych w pobliżu rzek i jezior (B02.02). – Zabudowa brzegów jezior i rzek (E01.04). – Ogradzanie działek położonych nad jeziorami, stawami, rzekami (G05.09). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Drapieżnictwo norki, szopa i jenota (K03.04).
20.	A070 Nurogęś <i>Mergus merganser</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Usuwanie drzew dziuplastych i wykrotów w pobliżu rzek i jezior (B02.02). – Zabudowa brzegów jezior i rzek (E01.04). – Ogradzanie działek położonych nad jeziorami, stawami, rzekami (G05.09). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Drapieżnictwo norki, szopa i jenota (K03.04).

Przy opisie zagrożeń w nawiasach podano ich kody, zgodnie z *Instrukcją wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000 wersja 2012.1* opracowaną przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska.

Cele działań ochronnych

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1.	A094 Rybołów <i>Pandion haliaetus</i>	Przywrócenie właściwego stanu ochrony gatunku poprzez zapewnienie dostępności odpowiednich miejsc lęgowych i poprawę jakości siedlisk prowadzące do wzrostu liczebności populacji.
2.	A215 Puchacz <i>Bubo bubo</i>	Przywrócenie właściwego stanu ochrony gatunku poprzez poprawę jakości siedlisk, ograniczenie antropopresji i zwiększenie dostępności pożywienia w wybranych fragmentach obszaru Natura 2000.
3.	A070 Nurogęś <i>Mergus merganser</i>	Przywrócenie właściwego stanu ochrony gatunku poprzez zwiększenie dostępności odpowiednich miejsc lęgowych, tj. dojrzałych drzewostanów w pobliżu cieków i zbiorników oraz wykrotów.
4.	A060 Podgorzałka <i>Aythya nyroca</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony. Rozpoznanie rozmieszczenia i liczebności gatunku w obszarze Natura 2000, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
5.	A021 Bąk <i>Botaurus stellaris</i> A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i> A038 Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i> A072 Trzmielozjad <i>Pernis apivorus</i> A073 Kania czarna <i>Milvus migrans</i> A074 Kania ruda <i>Milvus milvus</i> A075 Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> A127 Żuraw <i>Grus grus</i> A223 Włochatka <i>Aegolius funereus</i> A224 Lelek <i>Caprimulgus europaeus</i> A229 Zimorodek <i>Alcedo anthus</i> A236 Dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i> A238 Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i> A320 Mucholówka mała <i>Ficedula parva</i> A246 Lerka <i>Lullula arborea</i> A307 Jarzębka <i>Sylvia nisoria</i> A338 Gąsiorek <i>Lanius collurio</i> A036 Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i> A039 Gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i> A041 Gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i> A067 Gągoł <i>Bucephala clangula</i>	Utrzymanie właściwego stanu ochrony gatunku w obszarze Natura 2000 poprzez zapewnienie odpowiednich miejsc lęgowych i poprawę jakości siedlisk, obejmujące: pozostawianie grup i/lub kęp drzew do naturalnego rozkładu, ograniczenie turystyki motorowej, ograniczenie polowań, wzrost pozyskania drapieżników czworonożnych, ograniczenie płoszenia ptaków wskutek prowadzonej gospodarki rybackiej, wyłączenie fragmentów lasów z cięć rębnych, pozostawianie wykrotów i drzew dziuplastych, utrzymywanie powierzchni otwartych.

Charakterystyka obszaru

Obszar stanowi zwarty, jednolity kompleks leśny w międzyrzeczu Noteci i Warty, będącym częścią pradoliny Eberswaldsko-Toruńskiej, równiny akumulacyjnej przekształconej przez wiatr. Jest to największy w Polsce obszar wydm śródlądowych, głównie o wysokości 20-30 m,

	maksymalnie do 98 m npm. W środkowej części obszaru uformowały się wały o przebiegu południkowym, leżące 500-600 m od siebie. W części wschodniej mają one kształt paraboliczny. Wydmy pokryte są monotonnym, jednowiekowym lasem, głównie sosnowym (92%), posadzonym tu po wielkiej klęsce spowodowanej pojawieniem się szkodników owadzych w okresie międzywojennym. Pozostałości drzewostanów naturalnych są chronione w rezerwatach np. Cegliniec. Na terenie ostoi znajduje się ponad 50 jezior, raczej płytkich, pochodzenia wytopiskowego, zwykle z grubą warstwą mułu i zakwitami glonów. W zagłębieniach terenu lub na brzegach jezior utrzymują się torfowiska, na ogół w pewnym stopniu przekształcone.
Przedmioty ochrony	Występuje co najmniej 30 lęgowych gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 11 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 2% populacji krajowej (C6) bielika (PCK), kani czarnej (PCK) i kani rudej (PCK), co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bąk (PCK), podgorzałka (PCK), puchacz (PCK), rybołów (PCK), trzmielojad, gągoł, nurogęs; w stosunkowo wysokiej liczebności (C7) występuje bocian czarny, błotniak stawowy, ortolan i żuraw. W okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrownego (C2) bielika. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG: — Włochatka <i>Aegolius funereus</i>; — Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>; — Cyraneczka zwyczajna <i>Anas crecca</i>; — Krzyżówka <i>Anas platyrhynchos</i>; — Cyranka zwyczajna <i>Anas querquedula</i>; — Krakwa <i>Anas strepera</i>; — Gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i>; — Gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i>; — Świergotek polny <i>Anthus campestris</i>; — Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>; — Czapla siwa <i>Ardea cinerea</i>; — Głowienka <i>Aythya ferina</i>; — Czernica <i>Aythya fuligula</i>; — Podgorzałka <i>Aythya nyroca</i>; — Bąk <i>Botaurus stellaris</i>; — Puchacz <i>Bubo bubo</i>; — Gągoł <i>Bucephala clangula</i>; — Lelek <i>Caprimulgus europaeus</i>; — Sieweczka rzeczna <i>Charadrius dubius</i>; — Rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i>; — Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>; — Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>; — Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>; — Błotniak zbożowy <i>Circus cyaneus</i>; — Błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i>; — Siniak <i>Columba oenas</i>; — Derkacz <i>Crex crex</i>; — Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>; — Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i>; — Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>; — Dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i>; — Ortolan <i>Emberiza hortulana</i>; — Muchotłówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i>; — Muchotłówka mała <i>Ficedula parva</i>; — Łyska <i>Fulica atra</i>; — Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i>;

	— Żuraw <i>Grus grus</i> ; — Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> ; — Bączek <i>Ixobrychus minutus</i> ; — Gąsiorek <i>Lanius collurio</i> ; — Lerka <i>Lullula arborea</i> ; — Nurogęś <i>Mergus merganser</i> ; — Kania czarna <i>Milvus migrans</i> ; — Kania ruda <i>Milvus milvus</i> ; — Rybołów <i>Pandion haliaetus</i> ; — Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i> ; — Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i> ; — Zielonka <i>Porzana parva</i> ; — Krociatka <i>Porzana porzana</i> ; — Wodnik <i>Rallus aquaticus</i> ; — Jarzębka <i>Sylvia nisoria</i> .
--	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie Standardowych Formularzy Danych dla obszarów Natura 2000

Tabela 11. Charakterystyka obszarów chronionego krajobrazu znajdujących się na terenie Gminy Drawsko

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU PUSZCZA NOTECKA	
Data wyznaczenia	1989-07-01
Obecnie obowiązujący akt prawny	Uchwała Nr IX/56/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Pile z dnia 31 maja 1989 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie pilskim
Powierzchnia	58170,0000 ha
Położenie (powiaty)	szamotulski, czarnkowsko-trzcieński, obornicki, międzychodzki
Położenie (gminy)	Czarnków (gmina wiejska), Chrzypsko Wielkie (gmina wiejska), Ryczywół (gmina wiejska), Obrzycko (gmina wiejska), Drawsko (gmina wiejska), Połajewo (gmina wiejska), Wieleń (gmina miejsko-wiejska), Wronki (gmina miejsko-wiejska), Oborniki (gmina miejsko-wiejska), Lubasz (gmina wiejska)
Opis wartości przyrodniczej i krajobrazowej	Obejmuje część Pojezierza Poznańskiego i Kotliny Gorzowskiej, w skład obszaru wchodzi znaczna część Puszczy Noteckiej, która stanowi jeden z większych kompleksów leśnych kraju.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://crfop.gdos.gov.pl>

Na obszarze chronionego krajobrazu zgodnie z ustawą o ochronie przyrody mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,

- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka,
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodnoblotnych,
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od: linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych, zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej,
- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od linii brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego,

Na obszarze chronionego krajobrazu, dla terenów objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i położonych w strefach, o których mowa w art. 23a ust. 1 pkt 1 (ustawy o ochronie przyrody), wprowadza się zakazy: lokalizowania nowych obiektów budowlanych, zalesiania oraz nieobjętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego położonych w strefach, o których mowa w art. 23a ust. 1 pkt 1, wprowadza się zakazy: lokalizowania nowych obiektów budowlanych, lokalizowania nowych obiektów budowlanych odbiegających od lokalnej formy architektonicznej, lokalizowania nowych obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 2 kondygnacje lub 7 m, zalesiania. Na terenie OChK zakazuje się niszczenia i uszkodzania obiektów o istotnym znaczeniu historycznym i kulturowym wskazanych w uchwale, o której mowa w art. 23a ust. 1.

Na terenie Gminy Drawsko znajdują się 2 użytki ekologiczne:

- Jezioro Perskie – utworzony na podstawie Uchwały Nr XXVII/182/2021 Rady Gminy Drawsko z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Jezioro Perskie”. Zajmuje powierzchnię 6,5900 ha, jest to śródleśne oczko wodne. Użytek ekologiczny położony jest na działce o nr geodezyjnym 759 w obrębie ewidencyjnym Piłka, gmina Drawsko, powiat czarnkowsko-trzcianecki, województwo wielkopolskie. UE położony na terenie Nadleśnictwa Potrzebowice w leśnictwie Przecznik. Celem jest ochrona śródleśnego zbiornika wodnego z otaczającymi go siedliskami i rzadkimi gatunkami roślin i zwierząt.
- Jezioro Zgniłe - utworzony na podstawie Uchwały Nr XXVII/182/2021 Rady Gminy Drawsko z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Jezioro Zgniłe”. Zajmuje powierzchnię 18,3800 ha, jest to śródleśne oczko wodne. Użytek ekologiczny położony jest na terenie Nadleśnictwa Potrzebowice w leśnictwie Kaczeniec. Jezioro Zgniłe znajduje się na działkach o nr geodezyjnych 7143/2, 7144/2, 7144/4 i 7163/11 w obrębie ewidencyjnym Piłka, gmina Drawsko, powiat czarnkowsko-trzcianecki, województwo wielkopolskie oraz na działkach o nr geodezyjnych 7145/1 i 7145/2 w obrębie ewidencyjnym Kwiejce Nowe, gmina Drawsko, powiat czarnkowsko-trzcianecki, województwo wielkopolskie. Celem jest ochrona

śródlęsnego zbiornika wodnego z otaczającymi go siedliskami i rzadkimi gatunkami roślin i zwierząt.

W poniższych tabelach przedstawiono rośliny i zwierzęta objęte ochroną gatunkową występujące w obszarze tych użytków ekologicznych.

Nr	Nazwa gatunkowa	Nazwa łacińska	Ochrona gatunkowa	Kategoria z czerwonej listy
ROŚLINY				
1	Drabik drzewkowaty	<i>Climacium dendroides</i>	Częściowa	
2	Gajnik łśniący	<i>Hylocomium splendens</i>	Częściowa	
3	Torfowiec błotny	<i>Spagnum palustre</i>	Częściowa	
4	Torfowiec brunatny	<i>Sphagnum fuscum</i>	Częściowa	
5	Torfowiec frędzlowaty	<i>Sphagnum fimbriatum</i>	Częściowa	
6	Torfowiec kończysty	<i>Sphagnum fallax</i>	Częściowa	
7	Torfowiec magellański	<i>Sphagnum magellanicum</i>	Częściowa	
8	Płonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>	Częściowa	
9	Próchniczek błotny	<i>Aulacomnium palustre</i>	Częściowa	
10	Rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>	Częściowa	
11	Widłak jałowcowaty	<i>Lycopodium annotinum</i>	Częściowa	NT
12	Nasieźrzał pospolity	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	Ścisła	VU
13	Rosiczka okrągłolistna	<i>Drosera rotundifolia</i>	Ścisła	NT
14	Bobrek trójlistkowy	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Częściowa	
15	Pływacz drobny	<i>Utricularia minor</i>	Ścisła	NT
16	Pływacz zachodni	<i>Utricularia australis</i>	Ścisła	NT
17	Grzybień białe	<i>Nymphaea alba</i>	Częściowa	
18	Jaskier wielki	<i>Ranunculus lingua</i>	Częściowa	
19	Kocanki piaskowe	<i>Heliochrysum arenarium</i>	Częściowa	
20	Kruszczyk błotny	<i>Epipactis palustre</i>	Ścisła	NT
21	Listera jajowata	<i>Listera ovata</i>	Częściowa	
ZWIERZĘTA				
1	Traszka zwyczajna	<i>Lissotriton vulgaris</i>	Częściowa	
2	Kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>	Ścisła	
3	Ropucha szara	<i>Bufo bufo</i>	Częściowa	
4	Żaba moczarowa	<i>Rana arvalis</i>	Ścisła	
5	Żaba trawna	<i>Rana temporaria</i>	Częściowa	
6	Żaba jeziorkowa	<i>Pelophylax lessonae</i>	Częściowa	
7	Żaba wodna	<i>Pelophylax kl. esculentus</i>	Częściowa	
8	Zaskroniec zwyczajny	<i>Natrix natrix</i>	Częściowa	
9	Żuraw	<i>Grus grus</i>	Ścisła	
10	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	Częściowa	

Rysunek 14. Wykaz gatunków objętych ochroną gatunkową występujących w obszarze użytku ekologicznego „Jezioro Perskie”

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu ochrony środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

Nr	Nazwa gatunkowa	Nazwa łacińska	Ochrona gatunkowa	Kategoria z czerwonej listy
ROŚLINY				
1	Drabik drzewkowaty	<i>Climacium dendroides</i>	Częściowa	
2	Gajnik łśniący	<i>Hylocomium splendens</i>	Częściowa	
3	Torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>	Częściowa	
4	Torfowiec brunatny	<i>Sphagnum fuscum</i>	Częściowa	
5	Płonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>	Częściowa	
6	Próchniczek błotny	<i>Aulacomnium palustre</i>	Częściowa	
7	Rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>	Częściowa	
8	Rosiczka okrągłolistna	<i>Drosera rotundifolia</i>	Ścisła	NT
9	Bobrek trójlistkowy	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Częściowa	
10	Jaskier wielki	<i>Ranunculus lingua</i>	Częściowa	
11	Grzybień biały	<i>Nymphaea alba</i>	Częściowa	
12	Kocanki piaskowe	<i>Heliochrysum arenarium</i>	Częściowa	
13	Kukułka szerokolistna	<i>Dactylorhiza majalis</i>	Częściowa	
ZWIERZĘTA				
1	Traszka zwyczajna	<i>Lissotriton vulgaris</i>	Częściowa	
2	Ropucha szara	<i>Bufo bufo</i>	Częściowa	
3	Żaba moczarowa	<i>Rana arvalis</i>	Ścisła	
4	Żaba trawna	<i>Rana temporaria</i>	Częściowa	
5	Żaba jeziorkowa	<i>Pelophylax lessonae</i>	Częściowa	
6	Żaba wodna	<i>Pelophylax kl. esculentus</i>	Częściowa	
7	Żuraw	<i>Grus grus</i>	Ścisła	
8	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	Częściowa	
9	Zaskroniec zwyczajny	<i>Natrix Natrix</i>	Częściowa	

Rysunek 15. Wykaz gatunków objętych ochroną gatunkową występujących w obszarze użytku ekologicznego „Jezioro Zgniłe”

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu ochrony środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031

Na terenie Gminy Drawsko znajdują się również 8 pomników przyrody. Informacje na ich temat przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12. Wykaz pomników przyrody ustanowionych na terenie Gminy Drawsko

Lp.	Typ	Rodzaj tworzywa	Gatunek	Obwód pnia na wys. 1,3 m [cm]	Lokalizacja
1.	Jednoobiektowy	głaz narzutowy	-	nd.	dz. 7039/1 obręb Drawsko Nadl.
2.	Jednoobiektowy	głaz narzutowy	-	nd.	dz. 7007/1 obręb Drawsko Nadl.

3.	Jednoobiektowy	głaz narzutowy	-	nd.	dz. 7028/1 obręb Drawsko Nadl.
4.	Jednoobiektowy	głaz narzutowy	-	nd.	dz. 7039/1 obręb Drawsko Nadl.
5.	Jednoobiektowy	głaz narzutowy	-	nd.	dz. 7028/1 obręb Drawsko Nadl.
6.	Jednoobiektowy	drzewo	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - Fagus sylvatica	220	dz. 7005 obręb Drawsko Nadl.
7.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Dąb szypułkowy - Quercus robur	220 346 531	dz. 7008 obręb Drawsko Nadl.
8.	Jednoobiektowy	głaz narzutowy	-	nd.	dz. 7025 obręb Drawsko Nadl.

Źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl>

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.), w stosunku do pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 10) zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- 11) umieszczania tablic reklamowych.

Zakazy, o których mowa powyżej nie dotyczą:

- 1) prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- 2) realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- 3) zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;

- 4) likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

3.4.10. Zapobieganie poważnym awariom

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi rejestr zakładów dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu na terenie Gminy Drawsko nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) ani zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR). Generalny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi rejestr poważnych awarii. Zgodnie z nim, w latach 2010-2023 na terenie województwa wielkopolskiego doszło do 10 poważnych awarii przemysłowych. Na terenie Gminy Drawsko nie doszło do żadnej awarii mającej znamiona poważnej awarii przemysłowej.

4. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

Na podstawie powyższego opisu stanu środowiska określono najważniejsze zagrożenia środowiska mogące mieć charakter naturalny lub antropogeniczny. Rodzaj i intensywność zagrożeń jest ściśle związana ze specyfiką danego obszaru, tj. rozwojem gospodarczym w powiązaniu z warunkami fizyczno-geograficznymi. Główne zagrożenia środowiska na terenie Gminy Drawsko związane są z działalnością człowieka oraz z wykorzystywaniem i przetwarzaniem zasobów przyrody. Źródłem presji na środowisko są poszczególne dziedziny gospodarki oraz codzienne bytowanie mieszkańców.

Tabela 13. Zagrożenia/problemy istotne z punktu widzenia ochrony środowiska występujące na terenie Gminy Drawsko

OBSZAR	ZAGROŻENIE/PROBLEM
Ochrona klimatu i jakość powietrza	Przekroczenia poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza (benzo(a)pirenu) - głównym źródłem jest spalanie w indywidualnych systemach grzewczych paliw stałych (węgla, koksy, drewna) oraz odpadów (kartony, odpady organiczne, butelki PET), a także niezadawalający stan techniczny tychże kotłów. Dodatkowo ww. problem potęguje wzmożony ruch samochodowy, z którego wynika również uciążliwość dla mieszkańców w postaci hałasu drogowego.
Zagrożenie hałasem	Hałas komunikacyjny, który wpływa nie tylko na degradację środowiska naturalnego, ale również negatywnie oddziałuje na zdrowie i komfort życia ludzi (hałas turbin wiatrowych, hałas kolejowy – lokalizacja linii kolejowej nr 351, hałas drogowy – drogi wojewódzkie nr 133, 135 i 181).
Pola elektromagnetyczne	Zwiększenie ilości źródeł pól elektromagnetycznych oraz zwiększenie ich koncentracji - rozwój telekomunikacji i zwiększająca się liczba stacji bazowych telefonii komórkowej (w tym wprowadzanie technologii 5G).
Gospodarowanie wodami	Zła jakość wód powierzchniowych – wszystkie jednolite części wód powierzchniowych – charakteryzuje zły stan wód, w związku z czym są one zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Wszystkie jednolite części wód posiadają derogacje od osiągnięcia celów środowiskowych. Dla większości (poza Kamiennikiem) jednolitych części wód ustalono odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej polegające na odroczeniu w czasie terminu osiągnięcia celów środowiskowych. Ponadto dla wszystkich jednolitych części wód ustalono odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej polegające na złagodzeniu celów środowiskowych, jakim jest ustalenie mniej rygorystycznych celów. Natomiast odstępstwo z art. 4 ust. 7 z uwagi na planowane inwestycje ustalono dla Miały. Zagrożenie powodzią – obszar Gminy Drawsko znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) i b) Prawa wodnego, tj. jest obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi

	p=1% lub p=10%, a także na obszarze, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie (p=0,2%). Zagrożenie suszą oraz degradacja ilościowa zasobów wodnych - Gmina Drawsko jest silnie i umiarkowanie zagrożona suszą.
Gospodarka wodno-ściekowa	Gmina Drawsko jest skanalizowana w 55,8%, co może przyczynić się do nielegalnego zrzutu ścieków. Duża ilość zbiorników bezodpływowych na terenie gminy – 860 szt.
Zasoby geologiczne i gleby	Działania związane z pracami budowlanymi mogą przyczynić się do przekształceń gleb.
Gospodarowanie odpadami	Wysoka ilość wyrobów zawierających azbest – pomimo działań zmierzających do ich likwidacji, w dalszym ciągu na terenie Gminy odnotowano dużą ilość wyrobów do unieszkodliwienia (do marca 2025 roku unieszkodliwiono 401 008 kg azbestu, natomiast do unieszkodliwienia zostało jeszcze 1 181 031 kg).
Zasoby przyrodnicze	Presja turystyczna i rekreacyjna na obszary cenne przyrodniczo. Presja urbanizacyjna na obszary cenne przyrodniczo.
Zagrożenie poważnymi awariami	Na terenie Gminy Drawsko nie występują zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZZR) oraz zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR). Awarie są zdarzeniami trudnymi do przewidzenia, stąd konieczne jest doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego, wpojenie zasad postępowania mieszkańcom na wypadek wystąpienia awarii oraz utrzymanie infrastruktury umożliwiającej podjęcie działań w przypadku zaistnienia awarii.

Źródło: Opracowanie własne

5. Przewidywane oddziaływanie na środowisko

Realizacja działań zaplanowanych w ramach „Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035” wiąże się z przejściowym i krótkotrwałym negatywnym oddziaływaniem na środowisko, głównie na etapie realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Po realizacji inwestycji teren zostanie uprzątnięty. Pozytywny wpływ na elementy środowiska przyrodniczego zaobserwuje się po zakończeniu prac budowlanych. Ocenę wpływu poszczególnych działań na elementy środowiska przyrodniczego wykonano w formie opisowej wraz z merytorycznym uzasadnieniem.

Zadania zaplanowane w ramach Strategii zostały przeanalizowane w aspekcie oddziaływania na następujące komponenty środowiska: różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat (w tym mikroklimat), klimat akustyczny, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne, obszary chronione, cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. Szczegółową analizę przedstawiono poniżej.

5.1. Różnorodność biologiczna, fauna i flora, obszary chronione oraz cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000

W ramach dokumentu zaplanowano działania polegające na poprawie efektywności energetycznej budynków. Należy jednak pamiętać, że prace termomodernizacyjne stanowią zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (np. jaskółki, wróble) oraz dla nietoperzy. Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Prace termomodernizacyjne powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków, tj. poza okresem od 1 marca do 31 sierpnia, a po przeprowadzeniu prac lub w ich trakcie należy instalować budki lęgowe. Zadanie to na etapie budowy będzie wiązało się z krótkookresowym negatywnym oddziaływaniem w zakresie hałasu oraz ilości wytwarzanych odpadów. W dłuższym horyzoncie czasowym będzie oddziaływać pozytywnie, w sposób pośredni na jakość powietrza, klimat, zasoby naturalne. Wyżej wymienione działania będą miały bezpośredni i pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego oraz na wpływ na zdrowie ludzi.

W kategorii negatywnych oddziaływań pośrednich można wskazać wzrost presji urbanizacyjnej i aktywizacji gospodarczej na tereny po ich uzbrojeniu w sieć kanalizacyjną i wodociągową. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej nie będzie negatywnie oddziaływać na gatunki dziko żyjących zwierząt, oddziaływanie takie może wystąpić jedynie na etapie prowadzenia prac budowlanych. Będzie to jednak oddziaływanie chwilowe i odwracalne. Negatywne oddziaływanie o charakterze krótkoterminowym związane będzie z koniecznością przekształcenia powierzchni ziemi. Z uwagi na konieczność prac ziemnych wystąpić może bezpośrednie, krótkoterminowe, negatywne oddziaływanie na roślinność występującą w rejonie inwestycji (głównie na strefę korzeniową drzew). Oddziaływanie na środowisko związane z realizacją inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej wystąpi na etapie budowy i wykonania obiektów i urządzeń. Z uwagi na charakter działań, wystąpić mogą chwilowe, negatywne oddziaływania na elementy biotyczne (np. niszczenie siedlisk roślin i zwierząt). W ogólnym rozrachunku, korzyści wynikające z uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej są o wiele większe.

Strategia Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 przewiduje do realizacji działanie pn. „Budowa, przebudowa oraz rozbudowa błękitno-zielonej infrastruktury”. Jednym ze sposobów na uczynienie gminy przyjaznej dla mieszkańców jest zielona infrastruktura. Zieleń aktualnie określana jest często mianem „zielonej infrastruktury”, ponieważ dokładnie tak jak infrastruktura techniczna, pełni bardzo istotną rolę dla poprawy warunków życia, podnosząc jego komfort. Zieleń pełni także funkcję klimatyczną, bowiem duże powierzchnie terenów zieleni wysokiej, parkowej, a także lasy miejskie ograniczają efekt „wyspy ciepła”, który bywa szczególnie uciążliwy w trakcie letnich upałów. Wówczas różnica temperatur między centrami miast, gdzie tej zieleni jest stosunkowo mało, a przedmieściami, gdzie jest jej więcej, może dochodzić nawet do 4 st. C. Kluczowe są również drzewa – będące jednym z głównym elementów zielonej infrastruktury. Stanowią one nie tylko schronienie przed promieniami słonecznymi, ale także ochładzają. Drzewa produkują tlen, obniżają temperaturę, nawilżają i oczyszczają powietrze, a także ułatwiają retencjonowanie wody. Pozytywnie wpływają też na nasze samopoczucie.

Jednym ze sposobów na uczynienie gminy przyjaznej dla mieszkańców jest zielona infrastruktura. Zieleń aktualnie określana jest często mianem „zielonej infrastruktury”, ponieważ dokładnie tak jak infrastruktura techniczna, pełni bardzo istotną rolę dla poprawy warunków życia, podnosząc jego komfort. Zieleń pełni także funkcję klimatyczną, bowiem duże powierzchnie terenów zieleni wysokiej, parkowej, a także lasy miejskie ograniczają efekt „wyspy ciepła”, który bywa szczególnie uciążliwy w trakcie letnich upałów. Wówczas różnica temperatur między centrami miast, gdzie tej zieleni jest stosunkowo mało, a przedmieściami, gdzie jest jej więcej, może dochodzić nawet do 4 st. C. Kluczowe są również drzewa – będące jednym z głównym elementów zielonej infrastruktury. Stanowią one nie tylko schronienie przed promieniami słonecznymi, ale także ochładzają. Drzewa produkują tlen, obniżają temperaturę, nawilżają i oczyszczają powietrze, a także ułatwiają retencjonowanie wody. Pozytywnie wpływają też na nasze samopoczucie.

Zielono-niebieska infrastruktura to koncepcja wykorzystania terenów zieleni i zasobów wodnych w obszarach miejskich do łagodzenia negatywnych skutków urbanizacji oraz zmian klimatycznych. Zieleń i woda traktowane są jako infrastruktura, ponieważ są projektowane jako system, który ma użytkowy charakter i jest niezbędny do prawidłowego funkcjonowania współczesnych terenów zurbanizowanych. Koncepcja polega na zastępowaniu terenów utwardzonych w przestrzeni miasta wielofunkcyjnymi rozwiązaniami bazującymi na elementach przyrodniczych oraz wodnych. W zielono-niebieskiej infrastrukturze powierzchnie biologicznie czynne w mieście stanowią system rozwiązań technologicznych, który wspomaga tradycyjne rozwiązania infrastruktury miejskiej (np. kanalizacji deszczowej) – a z czasem może je zastępować. Najważniejsze funkcje obiektów zielono-niebieskiej infrastruktury to zatrzymywanie wody deszczowej, oczyszczanie, nawilżanie i ochładzanie powietrza. Dodatkowymi zaletami tych rozwiązań są niskie koszty utrzymania, możliwość dopasowania ich do zróżnicowanych funkcji miejskich oraz walory estetyczne⁶.

Celem zarówno małej jak i dużej retencji jest zachowanie wody opadowej w miejscu, gdzie ona spada. Zbiorniki retencyjne gromadzą ją w okresie nasilonych opadów i stanowią rezerwuuar wody na czas suszy. To pozwala na przetrwanie wodnym ekosystemom, znacznie spowalnia również procesy suszowe. Zbiorniki retencyjne zmniejszają także ryzyko powodziowe. Budowa małych i dużych zbiorników wodnych ma kluczowe znaczenie dla zmniejszenia skutków skrajnych zjawisk

⁶ <https://ade.niaiu.pl/archipediapl/zielono-niebieska-infrastruktura> (data dostępu: 10.03.2025 r.)

hydrologicznych, jakich obecnie doświadczamy na skutek zmian klimatu. Działania małej retencji mają na celu likwidację przyczyn i skutków pogorszenia naturalnych stosunków wodnych poprzez spowalnianie odpływu wody na terenie całego kraju, minimalizację skutków suszy, przeciwdziałanie powodzi i odtworzenie lub zachowanie istniejących obszarów wodno-błotnych m.in. poprzez wspieranie prośrodowiskowych metod retencjonowania wody tj. zachowanie naturalnych „zbiorników retencyjnych”, renaturyzacja siedlisk podmokłych, czy integracja działań różnych podmiotów pozwalająca na uzyskanie efektu ekologicznego. W ramach przedmiotowego dokumentu przewidziano do realizacji zadanie pn. „Program retencji i melioracji, w tym budowa zbiornika wodnego oraz odtworzenie rowów melioracyjnych”. W obrębie terenów użytkowanych rolniczo (zwykle w obrębie różnego rodzaju użytków zielonych) istnieje gęsta sieć rowów i kanałów, będących składnikami rozwiniętej sieci melioracyjnej. Prace obejmujące kanały i rowy podlegające stałemu, regularnemu utrzymaniu nie powinny powodować z reguły drastycznych zmian w warunkach wodnych otoczenia, ich wpływ na otoczenie generalnie jest umiarkowany. Dotyczy to przypadków kiedy działania służą utrzymaniu pewnego poziomu drożności cieków, zapobiegają nadmiernemu zabagnianiu otoczenia, ale uwzględniają jednocześnie potrzebę retencjonowania wody w ich obrębie, tzn. nie służą wyłącznie do ukierunkowanego, jak najszybszego odprowadzenia wody. W większości przypadków oddziaływania na obszary chronione i ekosystemy zależne od wód obejmują także strefę przyległą do koryta rzeki, tj. siedliska przyrodnicze w obrębie których warunki wodne powiązane są z korytem cieku. Wszystkie działania mają na celu służyć ochronie przyrody, nawet jeżeli będzie konieczne krótkotrwałe przekształcenie jednego z komponentów środowiska, np. podczas prac inwestycyjnych, budowlanych. Będą one przeprowadzane z uwzględnieniem wszystkich zasad ustawy o ochronie przyrody.

W dokumencie przewidziano do realizacji działania polegające na modernizacji i budowie dróg oraz ścieżek rowerowych. Tego typu działania wiążą się ze znaczącym oddziaływaniem o charakterze lokalnym, powodującym zaburzenia stosunków wodnych (melioracja, budowa systemów odwadniających), przekształcenia powierzchni ziemi, degradację krajobrazu oraz emisję hałasu. Emisja substancji z silników pojazdów jest znaczna i oddziałuje na stan czystości powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg, jednak ich wpływ maleje wraz z odległością. Oprócz tego, zarówno podczas budowy, jak i eksploatacji, istnieje wysokie ryzyko znacznej fragmentacji przestrzeni, czego jednym z elementów może być przerwanie szlaków migracyjnych zwierząt. Fragmentacja przestrzeni przyrodniczej wiąże się także z niekorzystnymi skutkami m. in. dla ochrony siedlisk i gatunków, ochrony lasów i gospodarki wodnej. Na etapie samej eksploatacji dróg przewiduje się wystąpienie zmian mikroklimatu, degradację krajobrazu oraz emisję zanieczyszczeń do atmosfery i pogorszenie klimatu akustycznego. Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie drogi mogą wystąpić zanieczyszczenia gleb i wód związane ze spływami powierzchniowymi substancji chemicznych stosowanych przy ich utrzymaniu, wyciekami z pojazdów. Zagrożenie stanowią także wytwarzane odpady (remonty dróg, ale też ich eksploatacja, np. zmiotki z oczyszczania ulic, odpady powstałe w wyniku zdarzeń losowych, w tym wypadków i kolizji drogowych). Rozbudowa układu komunikacyjnego może wpłynąć na zwiększenie natężenia ruchu, a przez to na wzrost emisji spalin. Rozwój sieci drogowej sprzyjać będzie rozrastaniu się terenów zurbanizowanych, a także zwiększonej presji na tereny cenne przyrodniczo w związku z łatwiejszą dostępnością do nich. Uciążliwości pochodzenia komunikacyjnego mogą wpływać na obniżenie jakości warunków zamieszkiwania na terenach mieszkaniowo-usługowych i komfortu wypoczynku na terenach rekreacyjnych (hałas, emisje, rozczłonkowanie terenów zieleni). Biorąc pod uwagę zadania wyznaczone w projekcie Strategii polegające na rozbudowie i przebudowie dróg, ze względu na istniejące zadrzewienia przydrożne należy wziąć pod uwagę, że drzewa wymagają

szczególnej uwagi podczas wszystkich etapów procesu inwestycyjnego. Najgroźniejszymi dla życia drzew są wszystkie te czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój ich korzeni. Nie wolno dopuścić aby wokół drzew sąsiadujących z planowaną inwestycją doszło do zmiany poziomu gruntu ani zagęszczenia gleby, wskutek składowania materiałów budowlanych pod drzewami. Należy również pamiętać, aby zabezpieczyć drzewa przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez zanieczyszczenie wodą używaną na budowie np. z wapnem i cementem. Podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami należy pamiętać o zastosowaniu rozwiązań zapewniających ochronę drzew i gleby tj. zastosowanie ogrodzenia tymczasowego strefy ochrony drzew (SOD) - wyznaczonej przez inspektora nadzoru dendrologicznego, zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowania oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni (nie należy wycinać całych konarów, ogławiać ani podkrzesywać koron drzew). W przypadku konieczności pozostawienia otwartej ściany wykopu w SOD, na czas robót budowlanych, konieczne jest zamontowanie ekranu korzeniowego w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarznięciem korzeni żywicielskich. Należy pamiętać że ochrona systemu korzeniowego jest konieczna dla przyszłego stanu zdrowia, wzrostu i bezpieczeństwa drzew. (Suchocka M., 2016, Organizacja prac budowlanych na terenach zadrzewionych, Warszawa).

Inwestor zobowiązany jest do przestrzegania art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.), tj. uwzględnienia ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ww. ustawy wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji. Drogi, podobnie jak linie kolejowe, są przedsięwzięciami liniowymi, które mogą przecinać trasy migracyjne zwierząt. Tym samym pojawia się możliwość wtargnięcia zwierzęcia przed samochód, co może prowadzić do jego śmierci, a jednocześnie jest niebezpieczne dla kierowcy i pasażerów samochodu. Aby zmniejszyć śmiertelność zwierząt, często instaluje się siatki zabezpieczające przy drogach, szczególnie o większych dopuszczalnych maksymalnych prędkościach poruszania się pojazdów. Instalowanie siatek i innych zabezpieczeń uniemożliwia migrację zwierząt. Dlatego budując drogi, należy zaplanować miejsca, w których zwierzęta będą mogły bezpiecznie pokonywać taką przegrodę liniową. Dla małych zwierząt i płazów mogą być stosowane przepusty.

Gmina Drawsko pokryta jest w zdecydowanej większości lasami oraz objęta formami ochrony przyrody. Oznacza to, że tylko niewielka część gminy możliwa jest pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię. Gmina charakteryzuje się niewielkim potencjałem pod lokalizację elektrowni fotowoltaicznych, wiatrowych, wodnych oraz biomasy.

W ramach dokumentu zaplanowano również działania wpływające na zwiększenie efektywności energetycznej pn. „Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii”. Elektrownie fotowoltaiczne służą do bezpośredniej konwersji energii promieniowania słonecznego na energię elektryczną. Jest to jedyna technologia konwersji energii, która jest w pełni pasywna. Zjawisko konwersji fotowoltaicznej jest bezgłośnie, bezwibracyjne oraz nie posiadające skutków ubocznych. Praca paneli fotowoltaicznych w fazie eksploatacji nie zanieczyszcza powietrza oraz nie wytwarza odpadów. Poza okresową obsługą konserwacyjną oraz pracami pobocznymi (koszenie traw wokół

paneli), praca farmy fotowoltaicznej odbywa się bezobsługowo, bez udziału człowieka. Oddziaływanie może powstawać jednak poprzez wprowadzenie nowego elementu do krajobrazu, co spowoduje zmniejszenie niewielkiej powierzchni. Może to być również bariera migracyjna dla zwierząt. W celu ograniczenia takiego oddziaływania zakłada się lokalizację inwestycji związanych z panelami fotowoltaicznymi w postaci punktowych urządzeń na budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych. Kluczowy w tym przypadku może być wpływ na ptaki. Jednym ze skutków oddziaływania paneli fotowoltaicznych na ptaki, mogą być liczne kolizje z takimi instalacjami. Panele odbijają nieboskłon lub imitują wodę, co prowadzi do masowego zderzenia przy próbie lądowania lub lotu. Zdarza się również, że ptaki drapieżne w pogoni za ofiarą, wlatują z dużą prędkością w panele, które imitują niebo. Innym zagrożeniem ze strony energetyki słonecznej jest przypadkowe wlatywanie ptaków w strefy przepływu energii słonecznej. W takich strefach, temperatura może sięgać nawet 500-800°C, przy czym pióra ptaków ulegają zniszczeniu już w temperaturze 160°C. W wyniku tak wysokich temperatur następuje śmierć lub trwała niezdolność do lotu. Panele w przeciwieństwie do turbin wiatrowych nawet, gdy w danej chwili nie są używane – generują ciepło i zagrażają ptakom. Problem odbicia może również dotyczyć owadów składających jaja w wodzie (np. jętki, widelnice), które również mogą traktować kolektory jako obiekty wodne i składać na nich jaja, co w efekcie może oznaczać znaczny spadek sukcesu rozrodczego owadów, a co za tym idzie ograniczenie zasobów pokarmowych dla ptaków. W związku z powyższym zaleca się stosowanie powłok antyrefleksyjnych, które zmniejszą współczynnik odbicia światła od powierzchni ogniw, jednocześnie zwiększając absorpcję promieniowania słonecznego i poprawiając parametry elektryczne ogniwa. Powłoka antyrefleksyjna eliminuje efekt tafla wody. W celu zapobiegania, ograniczania lub kompensacji przyrodniczej oddziaływań na środowisko zaleca się także zastosowanie proekologicznej technologii prac budowlanych, dobór technologii oraz parametrów technicznych planowanych elektrowni ograniczający wpływ na środowisko. Wprowadzenie odnawialnych źródeł energii mimo wprowadzenia w teren nowych instalacji i powstanie hałasu przy pracach budowlanych w konsekwencji przyczyni się do zmniejszonego zapotrzebowania na energię z konwencjonalnych źródeł energii. Zmniejszy się więc emisja zanieczyszczeń do atmosfery szkodliwych substancji powstałych np. przy spalaniu węgla kamiennego.

W ramach kierunków działań zaplanowano rozwój odnawialnych źródeł energii, do czego może zaliczyć się również energetyka wiatrowa. Powszechnie uważa się, że turbiny elektrowni wiatrowych mogą być poważnym zagrożeniem dla ptaków i nietoperzy. Z tego względu zaleca się dokonać rocznej inwentaryzacji przyrodniczej w miejscu planowanego przedsięwzięcia. Elektrownie wiatrowe stwarzają dwa główne zagrożenia populacji ptaków – utratę siedlisk oraz śmiertelność w wyniku kolizji z elementami turbin wiatrowych, głównie łopat. Negatywne oddziaływanie elektrowni wiatrowych na nietoperze jest podobne jak w przypadku ptaków. Następuje albo utrata siedlisk albo śmierć w kolizji z wiatrakami. Nietoperze giną wskutek bezpośrednich kolizji z elementami ruchomymi turbiny wiatrowej, a także z powodu szoku ciśnieniowego, który powoduje pękanie ich pęcherzyków płucnych, gdy dostają się w obszar obniżonego ciśnienia za obracającą się łopatą wirnika. Szczególnie niebezpieczne dla nietoperzy są wiatraki w okolicy zalesionej i na grzbiecie wzniesienia, ale zdarzają się elektrownie wiatrowe z wysoką śmiertelnością nietoperzy zlokalizowane na obszarze nizinnym, pozbawionym otoczenia drzew. Z tych względów ważna jest wcześniejsza ocena terenu planowanej lokalizacji masztu elektrowni wiatrowej pod kątem możliwości występowania nietoperzy.

Realizacja projektów wiatrowych może powodować:

- a) śmiertelność ptaków w wyniku kolizji z pracującymi siłowniami i/lub elementami infrastruktury towarzyszącej, w szczególności napowietrznymi liniami energetycznymi;
- b) zmniejszanie liczebności ptaków wskutek utraty i fragmentacji siedlisk spowodowanej odstraszeniem z okolic siłowni i/ lub w wyniku rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej energetycznej związanej z obsługą elektrowni wiatrowych,
- c) zaburzenia funkcjonowania populacji, w szczególności zaburzenia krótko- i długodystansowych przemieszczeń ptaków (efekt bariery).

Zasadnicze znaczenie z uwagi na możliwe negatywne skutki dla populacji ptaków mają dwa pierwsze rodzaje oddziaływań – śmiertelność w wyniku kolizji oraz utrata siedlisk. Wpływ na rodzaj i skalę oddziaływania ma również typ turbin wiatrowych wykorzystywanych w projekcie (wysokość wieży, średnica wirnika, oświetlenie, osiągnięta prędkość liniowa wierzchołków śmigieł), liczba turbin w ramach parku i powierzchnia zajmowana przez projekt, lokalizacja turbin w ramach projektu (turbin względem siebie i wobec elementów środowiska), czy występowanie w sąsiedztwie innych parków wiatrowych (oddziaływania skumulowane). Ten ostatni element będzie nabierał znaczenia wraz z zagęszczaniem lokalizacji farm wiatrowych. ryzyko wystąpienia negatywnego oddziaływania na ptaki jest wyższe w przypadku lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenach intensywnie wykorzystywanych przez ptaki. Inwestycje lokalizowane na takich obszarach, w szczególności terenach o wysokim natężeniu przemieszczeń ptaków w przestrzeni powietrznej, mają większy potencjał negatywnego oddziaływania niż przedsięwzięcia realizowane w lokalizacjach o małym natężeniu wykorzystania przestrzeni powietrznej przez ptaki. I odwrotnie – tereny o niskim natężeniu przemieszczeń cechuje niższe ryzyko negatywnego oddziaływania. Znaczenie ma jednak również sposób wykorzystania przestrzeni powietrznej przez ptaki (pułapy przelotów, czas i sposób użytkowania terenu - np. czy jest to noclegowisko, żerowisko, teren lęgowy) oraz skład gatunkowy ptaków występujących na obszarze lokalizacji (badania wykazują, iż ryzyko kolizji z elektrowniami wiatrowymi jest różne dla poszczególnych gatunków). Podstawowe znaczenie dla minimalizacji ewentualnych negatywnych oddziaływań elektrowni wiatrowych na ptaki ma właściwy wybór lokalizacji, w szczególności unikanie lokalizowania elektrowni wiatrowych:

- a. na obszarach użytkowanych intensywnie przez ptaki,
- b. w miejscach koncentracji występowania gatunków znanych ze swej kolizyjności, takich jak np.: ptaki drapieżne (szponiaste), mewy i rybitwy, ptaki migrujące nocą, sowy oraz wybrane gatunki wykonujące w powietrzu pokazy godowe,
- c. w miejscach koncentracji ptaków blaskodziobych oraz siewkowych, w odniesieniu do których stwierdzono silne reakcje unikania elektrowni wiatrowych, prowadzące do utraty siedlisk tych ptaków,
- d. na obszarach wyjątkowo cennych dla awifauny lęgowej⁷.

Aby ograniczyć wpływ elektrowni wiatrowej na nietoperze zaleca się następujące działania zapobiegawcze i łagodzące:

- 1) wyłączanie turbin w pewnych okresach w czasie aktywności nietoperzy przy prędkościach wiatru poniżej 6 m/s;
- 2) niezalesianie terenów, na których staną turbiny, i niewprowadzanie ciągów zieleni w ich pobliże (dotyczy głównie prognoz dla zmian w miejscowych planach zagospodarowania

⁷ PSEW (2008). Wytyczne w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki. Szczecin.

przestrzennego, a w raportach może dotyczyć terenów zarządzanych przez inwestora – np. dróg dojazdowych);

- 3) unikanie oświetlania turbin światłem białym – zastrzeżenie to nie dotyczy oświetlenia wynikającego z przepisów dotyczących bezpieczeństwa ruchu powietrznego;
- 4) zachowanie co najmniej 200 m odległości elektrowni wiatrowych od ważnych żerowisk i miejsc zwiększonej aktywności nietoperzy, przy czym przyjęta odległość powinna być uzależniona od stwierdzonych gatunków, rodzaju siedliska i innych okoliczności;
- 5) zachowanie co najmniej 200 m odległości elektrowni wiatrowych od liniowych elementów krajobrazu (np. alei, szpalerów drzew, innych zadrzewień i zakrzewień), których wykorzystywanie przez nietoperze potwierdzono w wyniku badań;
- 6) rezygnacja z części elektrowni wiatrowych na farmie lub zmiana ich umiejscowienia, w celu uniknięcia lokalizacji elektrowni wiatrowych na przecięciu istotnych szlaków migracji lub w innych miejscach o wysokiej aktywności nietoperzy⁸.

Dla każdej planowanej inwestycji konieczne jest przeprowadzenie całorocznych lub zbliżonych do całorocznych badań (obejmujących co najmniej okres od kwietnia do października). Dla każdej planowanej farmy wiatrowej (zwarłego kompleksu elektrowni wiatrowych lub pojedynczych elektrowni wiatrowych posadowionych w znacznym oddaleniu od innych) konieczne są osobne badania. Niedopuszczalne jest określanie aktywności nietoperzy na podstawie analogii z innym, nawet bardzo podobnym siedliskowo obszarem⁹.

Powstanie farmy wiatrowej na terenie dotychczas niezainwestowanym może skutkować obniżeniem zagęszczeń lęgowych ptaków w sąsiedztwie takiej inwestycji (Pearce-Higgins i in. 2009). Szerokość takiego buforu spadku może wynosić od 500-800 m dla mniejszych ptaków gniazdujących w siedliskach pól uprawnych, a także podmokłych łąk. Przejawia się to zmniejszeniem sukcesu lęgowego, co w efekcie prowadzi do obniżenia przeżywalności populacji i ograniczenia jej rozwoju. Dla większych gatunków negatywny wpływ, jaki może wywierać powstanie zespołu turbin wiatrowych może sięgać kilku kilometrów (Sikora i in., 2008, Chylarecki 2009). W związku z tym, w cytowanym powyżej opracowaniu proponuje się następujące szczegółowe zasady lokalizacji elektrowni wiatrowych ze względu na ochronę ptaków: efekt odstraszący pracujących siłowni wiatrowych na ptaki lęgowe stwierdzono w odległości do 200 m od siłowni. Wielkość tę (200 m) należy więc przyjąć jako wielkość graniczną odległości lokalizacji elektrowni wiatrowej od atrakcyjnych lęgowisk ptaków; efekt odstraszący pracujących siłowni wiatrowych na ptaki nielęgowe - żerujące lub odpoczywające na terenach otwartych ustępuje zazwyczaj w odległości 200-500 m, zaś wyjątkowo może się on pojawiać aż do odległości 800 m. Dla bezpieczeństwa projektowego jako wielkość graniczną odległości lokalizacji elektrowni wiatrowej od miejsc liczego przebywania ptaków nielęgowych należy przyjąć 800 m; pracujące siłownie wiatrowe działają odstrasząco na ptaki przelatujące, mogą więc zakłócać przemieszczanie się ptaków wzdłuż korytarzy ekologicznych. Dla bezpieczeństwa projektowego jako wielkość graniczną odległości lokalizacji elektrowni wiatrowej od korytarzy ekologicznych należy przyjąć 800 m.

⁸ Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze (wersja II, grudzień 2009), Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” oraz Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy

⁹ Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze (wersja II, grudzień 2009), Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” oraz Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy

Biomasa używana jest na cele energetyczne w procesach bezpośredniego spalania biopaliw stałych (np. drewno, słoma, osady ściekowe, odpady spożywcze) lub też spalania przetworzonej biomasy na paliwa ciekłe (np. sekty oleju rzepakowego, alkohol), bądź gazowe (np. biogaz rolniczy, biogaz z oczyszczalni ścieków, gaz wysypiskowy, gaz drzewny). Obecnie głównym źródłem biomasy stosowanej do fermentacji metanowej są odpady pochodzenia zwierzęcego, roślinnego i przemysłowego. Odpady te charakteryzują się niską wydajnością metanu z tony suchej masy (ts), która wynosi poniżej 300 m³/ts, a często poniżej 100 m³/ts. Wykorzystanie takiej biomasy do produkcji biogazu charakteryzuje się niską opłacalnością a ich ilość liczona w skali kraju nie pokryje zapotrzebowania na energię odnawialną przez bioekoenergetykę. Dlatego odpady tego typu mogą być stosowane jako dodatkowe źródło biomasy. Podstawowym źródłem biomasy dla potrzeb bioekoenergetyki powinny być celowe uprawy roślin charakteryzujących się dużą wydajnością wytwarzania biometanu z jednej tony suchej masy dochodzącą nawet do 840 m³. Do takich roślin należą np. buraki pastewne czy trawy (tabela 1). Drugim, dużym źródłem biomasy mogą być produkty uboczne produkcji roślinnej tj. liście, łęty ziemniaczane, słomy zbóż i innych roślin lub też odpady poprodukcyjne z buraków cukrowych ziemniaków itp. Zastosowanie energii ze źródeł odnawialnych niesie ze sobą wiele korzyści, w tym zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, dywersyfikację dostaw energii czy zmniejszoną zależność od rynków paliw kopalnych (w szczególności węgla, ropy naftowej i gazu). Budowa oraz eksploatacja biogazowni może wpływać na stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego (powodować przekroczenia m.in. dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla czy substancji odorowych), środowisko gruntowo-wodne (pobór wody, zanieczyszczenia wód ściekami i wodami opadowymi) oraz klimat akustyczny (emisja hałasu).

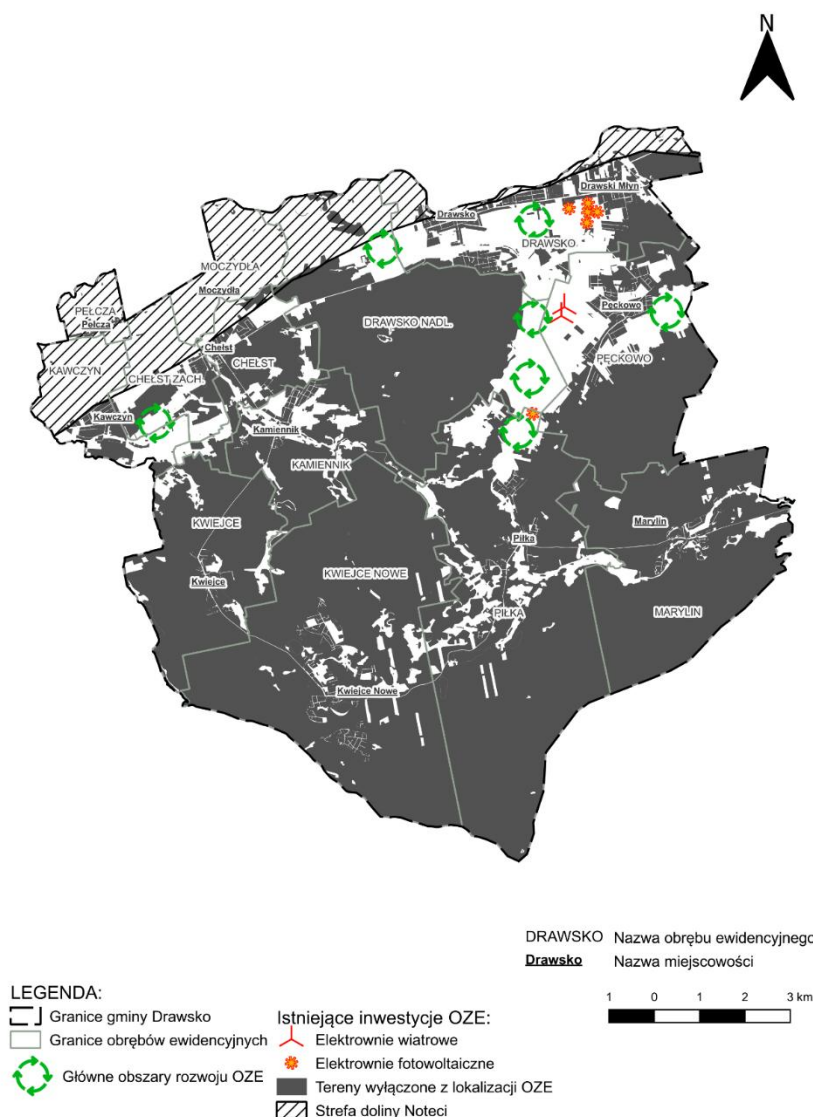
Aby ograniczyć oddziaływanie biogazowni na ww. elementy środowiska należy budować takie obiekty w odpowiedniej odległości od siedlisk ludzkich, z uwzględnieniem występowania przeważających kierunków wiatrów, tak żeby przez jak najdłuższą część roku znajdowała się po stronie zawietrznej względem obiektów mieszkalnych. Wskazane jest również eliminowanie transportu surowców i odpadów pofermentacyjnych przez tereny zabudowane. Zaleca się również odizolowanie biogazowni od przyległych terenów zamieszkałych ogrodzeniem systemowym np. metalowym oraz pasami zieleni średnio- i wysokopiennej. Istotne jest również osiągnięcie i utrzymanie właściwej stabilności procesu fermentacji; odpowiednie uszczelnienie urządzeń, a w szczególności komór fermentacyjnych m.in. poprzez zastosowanie betonu, materiałów uszczelniających oraz zabezpieczających ścian zbiorników o odpowiedniej klasie.

Energetyka wodna przynosi duże korzyści energetyczne, ale jednocześnie ingeruje w środowisko naturalne. Każda budowa tego typu obiektu związana jest ze zmianą środowiska, powoduje przerwanie ciągłości biologicznej cieków wodnych. Rzeka (ciek wodny) bardzo często jest wtedy podzielona na fragmenty (samodzielne odcinki), co skutkuje zmniejszeniem różnorodności zawartej w niej fauny. Elektrownie wodne wprowadzają szereg zmian w środowisku rzeczonym, które mogą wpłynąć na bioróżnorodność. Zmiany w krajobrazie, spiętrzenie rzeki, zmiana charakteru nurtu wody i zmiana warunków hydrologicznych, mogą wpłynąć na rośliny, zwierzęta i organizmy wodne, a w szczególności na ryby migrujące w górę rzeki. Elektrownie wodne wprowadzają również zmiany w jakości wody. Woda po przepłynięciu przez turbinę elektrowni jest mniej tlenowa, co może wpłynąć na ilość i skład organizmów wodnych, a także na jakość wody. Elektrownie wodne również wprowadzają do wody zanieczyszczenia, takie jak oleje, smary i metale ciężkie, co może mieć negatywny wpływ na organizmy

wodne. Aby zminimalizować negatywny wpływ na środowisko należy: korzystać z turbin o małym wpływie na środowisko, stosować przepusty dla ryb, kontrolować ilość zanieczyszczeń. Mimo że elektrownie wodne mogą mieć negatywny wpływ na bioróżnorodność, mogą również przyczynić się do jej ochrony. Przykładowo, elektrownie wodne mogą pomagać w ochronie siedlisk rzecznych, a także mogą stanowić dogodne środowisko dla różnych gatunków zwierząt, takich jak ptaki i ssaki.

W projekcie Strategii wskazano uniwersalne zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW są:

- Proponuje się lokalizowanie urządzeń OZE poza Strefą doliny Noteci.
- Poza istniejącymi oraz projektowanymi formami ochrony przyrody, o ile uchwała o utworzeniu formy ochrony przyrody nie stanowi inaczej
- Na gruntach rolnych o niskiej przydatności rolniczej (grunty rolne klasy V i VI oraz nieużytki), umożliwiając zasadne finansowo dalsze wykorzystywanie najślabszych rodzajów gleb; zakazuje się lokalizacji urządzeń na najlepszych klasach gruntów rolnych (I-III), a także glebach organicznych.
- Bez ingerencji w walory krajobrazowe gminy, tj. poza panoramami, osiami, punktami i strefami widokowymi; w szczególnych przypadkach należy wykonać przedinwestycyjne studium krajobrazowe, określające realny wpływ inwestycji na krajobraz gminy.
- Bez ingerencji w elementy środowiska naturalnego, m. in. w odpowiedniej odległości od krawędzi lasów, szpalerów drzew, jezior, stawów i innych zbiorników wodnych; w szczególnych przypadkach należy wykonać przedinwestycyjne monitoringi środowiskowe, dotyczące lokalizacji siedlisk, miejsc żerowania zwierząt, a także miejsc występowania chronionych gatunków roślin i grzybów.
- Zachowywanie minimalnych odległości od infrastruktury technicznej, określonych przez przepisy odrębne oraz wytyczne operatorów sieci
- Należy zachowywać, odpowiednią dla danego typu urządzeń, odległość od istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej w celu eliminacji negatywnego oddziaływania poprzez np. migotanie światła, hałas, zapach, ośnienie, czy degradację wizualną otoczenia.
- W niektórych przypadkach lokalizacja urządzeń zostanie określona poprzez procedurę oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.
- Jeśli nie zakazują tego odrębne przepisy, na terenach przeznaczonych pod zabudowę produkcyjną i usługową.

Rysunek 16. Proponowane obszary oraz wyłączone z lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035

Dla obszarów najbardziej cennych pod względem bioróżnorodności konieczne jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które w szczególności będą określać wymogi zagospodarowania terenu względem wymogów ochrony środowiska (doliny rzeczne, tereny leśne). Zatem w ramach przedmiotowego dokumentu zaplanowano do realizacji zadania polegające na: regulacji polityki przestrzennej m.in. poprzez opracowanie nowych oraz aktualizację istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP) oraz opracowaniu innych dokumentów planistycznych.

Zwraca się też uwagę na właściwy dobór roślinności podczas prowadzenia jakichkolwiek nasadzeń, gdyż gatunki obce mogą się rozsiewać poza teren inwestycji i zagrażać gatunkom rodzimym i

chronionym. W związku z tym zaleca się stosowanie wyłącznie gatunków rodzimych np. klon polny, klon zwyczajny, klon jawor, olsza czarna, olsza szara, brzoza brodawkowata, topola biała, dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy, lipa drobnolistna, lipa szerokolistna.

W ostatnich latach wskazuje się na efekty globalnego ocieplenia, dlatego w planowanych działaniach Strategii należy uwzględnić również zachodzące zmiany klimatu. Nie są one obojętne dla bioróżnorodności. Zmiany klimatu zachodzące w strefie klimatu umiarkowanego przejawiają się przyspieszeniem wiosny i zmianami rozkładu temperatur latem. Wcześniej kwitną wiosenne kwiaty, przyspieszona jest pora godów płazów, ptaki zakładają gniazda o kilkanaście dni wcześniej. Zauważalne jest przyspieszenie wegetacji wczesną wiosną, a następnie jej wcześniejsze zamieranie jesienią. Zmiany klimatyczne wpływają i wpływać będą, na zasięg i rozmieszczenie gatunków, ich cykle rozrodcze, okresy wegetacji i interakcje ze środowiskiem. Jednakże różne gatunki i siedliska różnie reagują na zmiany klimatyczne – niektóre europejskie gatunki mogą na nich skorzystać, inne – mogą znacznie ucierpieć. Większość prognoz zmian klimatu opiera się o zmiany średnich wartości parametrów klimatycznych tj.: opady, temperatura, kierunek wiatru. Warto jednak zaznaczyć, że często zmiany w zasięgu, wielkości populacji, parametrach rozrodu, a w konsekwencji – całej bioróżnorodności, wynikają ze zmiany frekwencji i amplitudy zjawisk ekstremalnych, takich jak powodzie, wichury, ulewy. Zjawiska ekstremalne wpływające na parametry biologiczne populacji, a w konsekwencji na bioróżnorodność, mogą oddziaływać znacznie intensywniej niż przewiduje to większość współczesnych modeli.

Wszystkie działania proponowane w ramach Strategii mają na celu służyć ochronie przyrody, nawet jeżeli będzie konieczne krótkotrwałe przekształcenie jednego z komponentów środowiska, np. podczas prac inwestycyjnych, budowlanych. Będą one przeprowadzane z uwzględnieniem wszystkich zasad ustawy o ochronie przyrody.

Działania inwestycyjne prowadzone na terenach objętych formami ochrony przyrody muszą być tak prowadzone, aby nie naruszać przedmiotu ich ochrony oraz nie wpływać znacząco negatywnie na integralność tych obszarów, także w skali ponadregionalnej. Wszystkie plany i inwestycje, które nie będą wywierały istotnie negatywnego wpływu na obszary chronione, są dopuszczalne. Nawet w razie stwierdzenia znacząco negatywnego oddziaływania na obszary chronione nie wyklucza się w bezwzględny sposób możliwości zrealizowania przedsięwzięcia czy przyjęcia planu. Odpowiednie władze mogą zezwolić na takie przedsięwzięcie lub plan, jeśli realizuje on wymogi nadrzędnego interesu publicznego, a interes ten nie może być osiągnięty w inny sposób. Każde działanie, które powodowałoby znaczący negatywny wpływ musi uwzględniać konieczność przeprowadzenia działań kompensacyjnych lub przynajmniej działania mające zminimalizować to oddziaływanie.

Dla przedstawienia obszarów, które należy w szczególności chronić, ze względu na występującą w ich rejonie faunę i florę oraz ze względu na to, że stanowią cenne siedliska (np. kompleksy leśne, doliny cieków), żerowiska lub trasy przelotów. Wszelkie inwestycje na tych terenach powinny być szczegółowo przeanalizowane pod kątem ich wpływu na faunę i florę w ujęciu lokalnym i regionalnym.

Przedsięwzięcia zaplanowane w Strategii prowadzone będą głównie na terenach zurbanizowanych. W przypadku realizacji zadań inwestycyjnych na obszarach Natura 2000 konieczne jest rozważenie czy planowana inwestycja może znacząco wpłynąć na ekosystem terenów chronionych. Zgodnie z art. 96

ust. 1 ustawy ooś, to organ właściwy do przyjęcia zgłoszenia, o którym mowa w art. 72 ust. 1a, oraz do wydania decyzji wymaganej przed rozpoczęciem realizacji przedsięwzięcia, innego niż przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko, które nie jest bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony, jest obowiązany do rozważenia, przed wydaniem tej decyzji oraz przed przyjęciem tego zgłoszenia, czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000.

Nie przewiduje się zmniejszenia liczebności populacji, kurczenia się siedlisk niezbędnych do ich prawidłowego funkcjonowania lub ograniczenia zasięgu występowania gatunków objętych ochroną. Przy ocenie potencjalnego negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na siedliska przyrodnicze należy przede wszystkim ocenić je pod kątem wymagań poszczególnych siedlisk. W kontekście stanu ochrony zaniechanie dotychczasowej działalności może być również traktowane jako działanie potencjalnie negatywnie oddziałujące na siedliska. W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków należy przed przystąpieniem do prac dokonać obserwacji lokalizacji inwestycji pod kątem występowania gatunków chronionych. Dla złagodzenia negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym oraz rozrodczym. W miarę posiadanych możliwości powinno się umożliwić ptakom gniazdowanie np. poprzez powieszenie budek lęgowych lub pozostawienie/stworzenie miejsc korzystnych do zakładania gniazd. Wskazanych powyżej danych nie można jednak traktować jako wytycznych do obszarów koniecznych do wyłączenia z jakiegokolwiek zainwestowania. Zwraca się jedynie uwagę na tereny, które charakteryzują się dużą bioróżnorodnością i dlatego każde działanie w ich rejonie musi być dokładnie przeanalizowane pod kątem oddziaływań środowiskowych.

Uwzględniając wskazania w formularzu danych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Notecka PLB300015 zlokalizowanego na terenie Gminy Drawsko stwierdzono iż, założenia Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 nie wpłyną na cele ochrony oraz integralność tego obszaru. Po analizie zaplanowanych przedsięwzięć stwierdzono, że realizowane zadania nie stanowią zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony ww. obszaru Natura 2000. Dla obszaru Natura 2000 zlokalizowanego na obszarze Gminy Drawsko został ustanowiony plan zadań ochronnych. Jedną z inwestycji planowanych w ramach niniejszego dokumentu, która będzie zlokalizowana na terenie obszaru Natura 2000 jest Modernizacja oczyszczalni ścieków wraz z rozbudową infrastruktury, która to znajduje się w Chełście. Jednak działania podejmowane w ramach niniejszego dokumentu będą realizowane w taki sposób, aby nie spowodować negatywnego wpływu na cele ochrony Obszaru Natura 2000. W standardowym formularzu danych jako potencjalne zagrożenie dla wybranych gatunków ptaków wskazano np. elektrownie wiatrowe, turystykę, sporty wodne i rekreację – są to działania które zostały zaplanowane w ramach niniejszego dokumentu. Nie będą jednak one realizowane na terenie obszaru Natura 2000. Wobec powyższego, działania przewidziane do realizacji w ramach Strategii nie wpłyną negatywnie na środowisko w tym obszar Natura 2000.

W przypadku obszarów Natura 2000 mogą one być chronione w różny sposób – gospodarka człowieka nie musi być w ogóle ograniczana, a niekiedy nawet dla zachowania ekosystemów półnaturalnych, wspiera się pewne jej formy. Ochrona musi być po prostu skuteczna, co jest weryfikowane w ramach obowiązkowego monitoringu. Zgodnie z zapisami art. 33, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody na

obszarach Natura 2000 są zabronione działania, które mogą w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób mogą wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Realizacja założeń Strategii odbywać się będzie zgodnie z ww. przepisami. Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy oraz uwzględniane istniejące i potencjalne zagrożenia oraz cele ochrony. Wobec powyższego nie stwierdza się, aby przewidziane do realizacji przedsięwzięcia znacząco oddziaływały na liczne obszary chronione występujące na terenie gminy.

Wpływ działań wyznaczonych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 na obszary objęte ochroną na podstawie Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.) będą oceniane zgodnie z zapisami określonymi w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.).

Na obszarze chronionego krajobrazu „Puszcza Notecka” nie obowiązują zakazy. Obszar chronionego krajobrazu zostały wyznaczone Uchwałą Nr IX/56/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Pile z dnia 31 maja 1989 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie pilskim. Zakazy wymienione w ww. akcie prawnym utraciły moc na podstawie art. 11 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. Nr 3, poz. 21), zgodnie z którym przepisy wykonawcze wydane na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 114, poz. 492), zachowują moc do czasu wejście w życie aktów wykonawczych wydanych na podstawie upoważnień ustawowych w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w zakresie, w jakim nie są z nią sprzeczne, jednak nie dłużej niż przez okres 6 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Obszary te jednak, zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz na podstawie art. 153 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, zachowały byt prawny, lecz z braku wydania nowej uchwały pozbawiony jest ram prawnych. Ww. obszary chronionego krajobrazu nadal funkcjonują jako formy ochrony przyrody, jednak nie obowiązują w stosunku do nich żadne zakazy z katalogu określonego w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Wpływ realizacji zadań zawartych w projekcie Strategii na ww. obszary chronionego krajobrazu odnoszą się do celu ochrony zawartego w art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, zgodnie z którym obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Realizacja Strategii nie przyczyni się do degradacji obszaru chronionego krajobrazu. Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji nie będą negatywnie oddziaływać na środowisko, ponieważ ich głównym celem jest poprawa jego jakości. Jedynie część z zaplanowanych inwestycji może ewentualnie oddziaływać na obszary chronionego krajobrazu położone na terenie gminy (przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko). Należy jednak wskazać, iż przed rozpoczęciem realizacji inwestycji przeprowadzona zostanie procedura oceny oddziaływania na środowisko, a przedsięwzięcia będą realizowane tylko i wyłącznie w przypadku braku negatywnego wpływu na ochronę przyrody i ochronę krajobrazu obszaru chronionego krajobrazu.

Ustawodawca określił zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1478 ze zm.) katalog zakazów. Może nastąpić sytuacja, że przeprowadzenie planowanych czynności będzie mogło być zrealizowane dopiero po uzyskaniu stosownego odstąpienia od generalnej reguły, jaką jest ochrona gatunkowa. Realizacja zadań przewidzianych w Strategii będzie miała pośredni, neutralny oraz długoterminowy pozytywny wpływ na różnorodność występujących na tym terenie organizmów żywych. Na etapie realizacji inwestycji zwłaszcza liniowych potencjalne zagrożenie dla chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt i ich siedliska, tereny zieleni, zadrzewienia przydrożne może być związane z zajęciem terenu pod inwestycję, robotami ziemnymi, składowaniem materiałów budowlanych, budową dróg dojazdowych, jak również rozjeżdżaniem terenu przez ciężkie maszyny. Należy pokreślić, że tego rodzaju oddziaływania mają charakter odwracalny i krótkookresowy. Miejsca występowania cennych roślin, zwierząt i grzybów należy chronić przed zainwestowaniem. Zmiany te mogą być uzależnione od możliwości uzyskania ewentualnych odstępstw od obowiązujących zakazów, przy czym należy dążyć do maksymalnej ochrony tych siedlisk. Należy w dalszym ciągu chronić i pielęgnować różnorodność biologiczną gminy poprzez odpowiednie zapisy w dokumentach planistycznych. Należy uwzględniać potrzeby rozwoju obszarów zurbanizowanych przy jednoczesnym poszanowaniu przyrody, różnorodności biologicznej i krajobrazu. Należy chronić już istniejące formy ochrony przyrody przed ich degradacją lub przed zmniejszeniem obszaru objętego ochroną. Pomniki przyrody powinny być pielęgnowane zgodnie z podjętą uchwałą rady gminy. Przed podjęciem uchwały uzgadniającej zakres i warunki przeprowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych muszą zostać przeprowadzone oględziny drzewa pomnikowego. Działania te będą mieć długoterminowy pozytywny wpływ na liczebność zwierząt, różnorodność roślin, zachowanie spójności krajobrazu. Pośrednio wpłynie to także na jakość powietrza – pochłanianie nadmiaru dwutlenku węgla przez rośliny, na jakość gleb oraz zasoby i jakość wód powierzchniowych i podziemnych.

Na etapie realizacji działań przewidzianych w projekcie Strategii, należy przestrzegać przepisów dotyczących ochrony gatunkowej (w tym w głównej mierze: zakazów niszczenia siedlisk i miejsc związanych z rozrodem gatunków chronionych, umyślnego zabijania, okaleczania lub chwytania oraz przypadkowego płoszenia i niepokojenia), określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408), rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380), rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409), a także określonych w ustawie o ochronie przyrody. Przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację pod kątem występowania chronionych gatunków płazów i gadów. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków płazów i gadów termin i sposób wykonania prac należy dostosować do okresów ich migracji i rozrodu. Na etapie realizacji ustaleń projektu Strategii należy przestrzegać przepisów dotyczących ochrony gatunkowej, w tym w głównej mierze: niszczenia gniazd i siedlisk gatunków chronionych oraz przypadkowego płoszenia, określonych w rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej grzybów, rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej roślin, a także określonych w ustawie o ochronie przyrody.

Wzmocnienie odporności istniejących terenów zielonych m.in. poprzez ich odnowienie oraz zwiększenie bioróżnorodności oraz zachowanie właściwości ekosystemowych poprzez dbałość i istniejące zasoby przyrodnicze, zachowanie form ochrony przyrody oraz różnorodności biologicznej i

krajobrazowej, wpłynie pozytywnie na rośliny i zwierzęta poprzez zwiększenie liczebności ich siedlisk. Poprawi się jakość powietrza poprzez pochłanianie dwutlenku węgla przez rośliny. Utworzy się specyficzny mikroklimat. Nastąpi poprawa jakości gleb, będą one bardziej zasobne w wodę, a przez to nie zostanie zakłócona gospodarka wodna obszarów leśnych. Krajobraz gminy będzie bardziej spójny, harmonijny i będzie korzystnie wpływać na jakość życia mieszkańców. Liczne obszary leśne to także potencjalne miejsce do wypoczynku dla mieszkańców. Działania te przyniosą korzyści dla roślin i zwierząt – zwiększenie populacji zwierząt i liczebności siedlisk roślin, poprawa stanu zdrowotnego. Szczególnie ważne jest to na obszarach prawnie chronionych i obszarze Natura 2000. Działania te nie mogą wpływać na spójność i integralność tych obszarów oraz na cele i przedmiot ochrony.

W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków należy przed przystąpieniem do prac dokonać obserwacji lokalizacji inwestycji pod kątem występowania gatunków chronionych. Dla złagodzenia negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym oraz rozrodczym. W miarę posiadanych możliwości powinno się umożliwić ptakom gniazdowanie np. poprzez powieszenie budek lęgowych lub pozostawienie/stworzenie miejsc korzystnych do zakładania gniazd.

Wskazanych powyżej danych nie można jednak traktować jako wytycznych do obszarów koniecznych do wyłączenia z jakiegokolwiek zainwestowania. Zwraca się jedynie uwagę na tereny, które charakteryzują się dużą bioróżnorodnością i dlatego każde działanie w ich rejonie musi być dokładnie przeanalizowane pod kątem oddziaływań środowiskowych.

Gmina Drawsko zlokalizowana jest w granicach korytarzy ekologicznych: Puszcza Notecka GKPnC-18 oraz Dolina Noteci GKPnC-17. W związku z planowanymi w ramach dokumentu działaniami w zakresie infrastruktury liniowej istnieje ryzyko zagrożenia dla zachowania łączności ekologicznej. Spośród licznych form oddziaływań największe znaczenie w skutkach ekologicznych mają:

- Tworzenie barier ekologicznych uniemożliwiających lub utrudniających przemieszczanie się zwierząt - efekt barierowy w przypadku dróg związany jest z natężeniem ruchu pojazdów – drogi o natężeniu ruchu zaledwie 1000 pojazdów/dobę powodują utrudnienie w przemieszczaniu się zwierząt, drogi o natężeniu ruchu >10.000 pojazdów/dobę stanowią już nieprzekraczalną barierę dla większości lądowych gatunków zwierząt. Konstrukcja techniczna drogi decyduje o obecności fizycznych barier dla przemieszczania się zwierząt – np. zastosowanie ogrodzeń ochronnych całkowicie uniemożliwia przemieszczanie się gatunków naziemnych, a prowadzenie dróg w nasypach i wykopach znacznie je utrudnia. W efekcie istnienia barier ekologicznych następuje izolacja populacji i siedlisk, ograniczenie możliwości wykorzystania areałów osobniczych (do zdobywania pożywienia, szukania schronienia, dostępu do miejsc rozrodu). Z powodu zahamowania lub ograniczenia migracji i wędrówek gatunki nie mogą kolonizować nowych siedlisk, ograniczony zostaje zasięg przepływu genów, obniżeniu ulega zmienność genetyczna lokalnych populacji, co prowadzi do ich osłabienia i stopniowego wymierania.
- Utrata i degradacja siedlisk - ze względu na wysoki poziom emisji fizykochemicznych związanych z ruchem pojazdów zasięg oddziaływania infrastruktury znacząco wykracza poza obszar zajęty przez drogę. Emisje akustyczne, świetlne, chemiczne oraz zmiany stosunków wodnych powodują degradację siedlisk flory i fauny nawet w odległości > 500 m od źródła.

Budowa dróg powoduje dodatkowo szereg negatywnych oddziaływań na siedliska przyrodnicze o charakterze wtórnym, takich jak: rozwój zabudowy kubaturowej (przemysłowej, usługowo-handlowej) wzdłuż nowych traktów, poprawa dostępności terenu i wzrost penetracji obszarów cennych przyrodniczo przez ludzi.

- Zabijanie zwierząt gatunków dzikich i domowych w wyniku wypadków i kolizji - śmiertelność zwierząt na drogach zależy przede wszystkim od obecności ogrodzeń ochronnych i ich parametrów, natężenia ruchu pojazdów oraz charakteru obszarów przecinanych przez drogę. Najczęstsze ofiary kolizji to płazy, ptaki, małe i średnie ssaki leśne i polno-leśne, rzadziej giną duże ssaki kopytne i drapieżne. Śmiertelność zwierząt zmienia się sezonowo – najwyższa jest zwykle w okresie nasilonych migracji wiosennych i jesiennych oraz dobowo – większość wypadków zdarza się przy zapadającym zmroku i w nocy.

Najpowszechniejszą i najskuteczniejszą metodą ograniczenia śmiertelności zwierząt na drogach są właściwie zaprojektowane i wykonane ogrodzenia ochronne. Rodzaj ogrodzenia musi być dobrany do wymiarów ciała gatunków występujących w sąsiedztwie drogi oraz dostosowany do ich umiejętności pokonywania przeszkód (przeskakiwanie, przeciskanie, wspinanie). Ogrodzenia powinny dodatkowo skutecznie naprowadzać zwierzęta do powierzchni przejść. W przypadku dróg niższych kategorii, gdy nie wprowadzono ogrodzeń ochronnych, powinno się stosować szereg rozwiązań, które ułatwiają zwierzętom bezpieczne przekraczanie dróg:

- Kształtowanie otoczenia drogi. Otoczenie dróg bez ogrodzeń ochronnych powinno być kształtowane w taki sposób by zapewnić możliwie najwyższy poziom bezpieczeństwa zarówno dla kierowców, jak i zwierząt przemieszczających się w poprzek jezdni. Kluczowe jest zapewnienie odpowiedniej widoczności z poziomu jezdni i otoczenia drogi oraz unikanie tworzenia wszelkich barier, które mogą utrudniać zwierzętom dojście do drogi i swobodne jej przekraczanie. W przypadku, gdy droga nie posiada typowych przejść dla zwierząt i ich ruch odbywa się po powierzchni, w otoczeniu dróg nie powinny znajdować się obiekty ograniczające widoczność i utrudniające zwierzętom dojście, w szczególności: głębokie rowy, wysokie nasypy, obiekty odwodnieniowe (zbiorniki, osadniki etc.), bariery energochłonne.
- Ograniczanie barierowego oddziaływania umocnień (ubezpieczeń) koryt cieków wodnych. Budowa i przebudowa dróg wiąże się zazwyczaj ze znaczącą ingerencją w sieć hydrologiczną w ich otoczeniu, w szczególności dotyczy to przebudowy i umacniania koryt cieków. Koryta cieków (o nachyleniu skarp $> 1 : 2$), jak również umocnienia przy użyciu gabionów, narzutu kamiennego o grubej frakcji lub płyt betonowych stanowią przeszkodę fizyczną dla zwierząt utrudniając przechodzenie w poprzek cieku i wychodzenie po wpadnięciu zwierzęcia. Niewłaściwie umocnione koryta powodują ukierunkowanie ruchu wzdłuż cieku, zmieniając przebieg tradycyjnych szlaków migracji oraz blokując dojście do przejść (także po powierzchni drogi). Rowy umocnione przy użyciu prefabrykowanych korytek betonowych o stromych ściankach („korytka krakowskie”) stanowią pełną barierę dla przemieszczania się płazów, gadów i niektórych małych ssaków; zwierzęta uwięzione w korytkach przemieszczają się wzdłuż umocnionych rowów i giną z wycieńczenia lub wpadają do studni wpadowych/kanalizacyjnych.
- Roślinność osłonowa. Rzędowe nasadzenia drzew i wysokich krzewów wzdłuż krawędzi dróg lub ogrodzeń ochronnych ograniczają kolizje z udziałem nietoperzy i ptaków, poprzez ukierunkowanie ich przelotów wzdłuż i w poprzek drogi. Przy doborze gatunków należy wybierać takie, które nie stanowią atrakcyjnej bazy żerowej i nie powodują tym samym

nadmiernego wabienia ptaków w sąsiedztwo drogi. W przypadku nietoperzy nasadzenia dodatkowo powinny spełniać funkcje naprowadzające do obiektów zapewniających im bezpieczne przeloty w poprzek drogi (np. przejścia dla zwierząt, wiadukty)¹⁰.

W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków należy przed przystąpieniem do prac dokonać obserwacji lokalizacji inwestycji pod kątem występowania gatunków chronionych. Dla złagodzenia negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym oraz rozrodczym. W miarę posiadanych możliwości powinno się umożliwić ptakom gniazdowanie np. poprzez powieszenie budek lęgowych lub pozostawienie/stworzenie miejsc korzystnych do zakładania gniazd.

W trakcie realizacji inwestycji powinny być zastosowane odpowiednie, skuteczne rozwiązania zabezpieczające wykopu i studzienki przed dostawaniem się do nich zwierząt, szczególnie płazów, gadów i drobnych ssaków. Wskazane jest zasypywanie wykopów każdego dnia, w przypadku konieczności pozostawienia otwartego wykopu zostanie on zabezpieczony ogrodzeniem lub przykryty siatką tak, aby uniemożliwić wpadanie do niego drobnych zwierząt. Zamontowane studzienki rewizyjne powinny być zamykane pokrywami uniemożliwiającymi dostanie się zwierząt do wnętrza budowanej sieci kanalizacyjnej. Rozpoczęcia prac w terenach niezurbanizowanych (cieki, nieużytki, grunty orne, tereny zadrzewione) dokonać należy poza głównym okresem lęgowym zwierząt. W celu ograniczenia ryzyka związanego z bezpieczeństwem pracy oraz zabezpieczeniu przed możliwością uwięzienia zwierząt w wykopach przy większości prac Wykonawca powinien wykonywać dziennie tyle wykopów ile jest w stanie zasypać. Wykopu podlegające długotrwałemu odkryciu wykonywane w szczególnie trudnych warunkach gruntowo-wodnych można zabezpieczyć, np. poprzez zastosowanie płotków foliowych, a w przypadku długotrwałego odkrycia wykopów krat zabezpieczających wykop, umożliwiających migrację zwierząt. Przed zasypaniem wykopów należy dokładnie sprawdzić jego dno i ściany pod kątem obecności w nich zwierząt i umożliwić ich ewakuację. Zaplecze budowy zlokalizowane będzie na wyznaczonych placach (przystosowanych do stacjonowania sprzętu), wyposażonych w urządzenia zabezpieczające przed szkodliwym oddziaływaniem na grunty i wody. Wszelkie prace związane z naprawą lub konserwacją sprzętu będą dokonywane poza terenem inwestycji. Roboty ziemne w pobliżu drzew i krzewów mogą być prowadzone wyłącznie w sposób najmniej szkodzący drzewom i krzewom. Warunki wykonywania prac ziemnych w pobliżu drzew uzależnione są od odległości i przebiegu projektowanego przedsięwzięcia w stosunku do istniejącego drzewostanu, jego wieku, gatunków i obwodu pni. Należy unikać manewrowania sprzętem ciężkim w pobliżu drzew, składowania materiałów ziemnych w obrębie koron i korzeni drzew, w obrębie korzeni zaniechać zagęszczania gruntu. Należy dokonać przywrócenia do stanu pierwotnego trawników, na których prowadzone będą ewentualne prace, w przypadku uszkodzeń korzeni lub gałęzi i pni należy zlecić specjalistycznej firmie usunięcie szkód, w celu niedopuszczenia do przesuszenia systemu korzeniowego, wykopu przy drzewach należy zasypywać w jak najkrótszym czasie. W przypadku prowadzenia robót w okresie wegetacyjnym, drzewa po zasypaniu wykopów należy obficie podlać, zaś w przypadku prowadzenia robót w okresie jesienno-zimowego spoczynku drzew, korzenie podczas wykopów należy owinać jutą lub matami w celu ochrony przed niską temperaturą.

¹⁰ <https://korytarze.pl> (dostęp: 10.03.2025 r.)

Teren położony w granicach dorzecza Odry i tzw. prace utrzymaniowe wykonywane w obrębie jego wód mają istotne znaczenie w kontekście zapewnienia odpowiedniej ochrony w obszarowych formach ochrony przyrody, jak i zachowania ekosystemów zależnych od wód występujących poza jego granicami. Cały obszar dorzecza Odry odznacza się bardzo wysokim udziałem różnego rodzaju siedlisk przyrodniczych, czy też szerzej ekosystemów w różnym stopniu powiązanych z wodami. Wynika to głównie z gęstej sieci rzecznej oraz topografii terenu: w większości płaskie obszary posiadają naturalne predyspozycje do zabagniania i retencjonowania wody. Cały rejon cechuje się także wysokim udziałem użytków zielonych, które najczęściej znajdują się właśnie w dolinach rzek. Tego rodzaju obszary są miejscem koncentracji cennych siedlisk przyrodniczych, a także gatunków roślin i zwierząt. Rolę pewnej grupy wskaźnikowej w ocenie stanu obszarów mogą pełnić gatunki ptaków, w szczególności tworzące grupę tzw. ptaki wodno-błotne. Jest to grupa ptaków powiązana ze szczególnie wrażliwymi na zmiany poziomu wód gruntowych (zwykle obniżenie i przesuszenie siedlisk) siedliskami. Obszar dorzecza Odry odznacza się dużymi walorami i potencjałem, jeśli chodzi o tę grupę ptaków. W dorzeczu Odry większość rzek, na których zlokalizowane są obszarowe formy ochrony przyrody, znajduje się w ogólnym dobrym stanie, na co wskazuje obecność istotnych populacji gatunków zależnych od obecności naturalnego charakteru dna cieków i funkcjonowania procesów hydromorfologicznych w korycie (m.in. obecność gatunków takich jak: minóg rzeczny, różanka, głowacz białopłetwy, koza), a także siedlisk przyrodniczych powiązanych z mało przekształconymi korytami rzek. Analizy dostępnych ortofotomap regionu i rozpoznanie takich parametrów jak krętość rzeki, czy też ogólne rodzaje pokrycia brzegów rzek, wskazują, iż ekosystemy bezpośrednio z nimi powiązane są dość powszechnie reprezentowane w regionie i pozostają nadal w dobrym stanie zachowania.

Działania przewidziane do realizacji w ramach Strategii nie będą stanowić zagrożenia dla gatunków roślin, zwierząt i siedlisk, dla których ochrony zostały one powołane.

Na terenach chronionych wszelkie działania podporządkowane są ochronie przyrody. Działania Strategii nie wpłyną na zakłócenie integralności i funkcjonowania ekosystemów obszarów chronionych. Na obecnym etapie rozpoznania nie przewiduje się niszczenia siedlisk chronionych roślin, zwierząt i grzybów. Zachodzi konieczność wykonania inwentaryzacji chronionych gatunków w miejscu prowadzenia inwestycji, a w przypadku ich stwierdzenia konieczne jest przeniesienie gatunków lub ich siedlisk po uprzednim uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia w myśl art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody.

Projekt Strategii uwzględnia zakazy, jakie obowiązują w stosunku do poszczególnych form ochrony przyrody, wynikające z ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) oraz aktów ustanawiających te obszary, w związku z tym nie planuje się działań, które mogłyby naruszać cele ochrony określone dla tych terenów.

W ramach Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 nie planuje się zadań, które mogłyby wpłynąć negatywnie na cele ochrony obszarów chronionych występujących na terenie Gminy Drawsko. Zaplanowane do realizacji zadania nie wpłyną negatywnie na liczebność i kondycję populacji, na niszę ekologiczną gatunku, siedliska przyrodnicze, fragmentację siedlisk, izolację siedlisk, zaburzenia funkcji pełnionych przez siedlisko.

Wszelkie przedsięwzięcia podejmowane w celu realizacji założeń Strategii muszą uwzględniać właściwe prowadzenie prac infrastrukturalnych, aby w skali regionu nie powodować negatywnych zmian, w tym zmian stosunków wodnych, żyzności siedliska, warunków siedliskowych na obszarach chronionych położonych też poza terenem danej inwestycji (oddziaływania skumulowane i pośrednie).

Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej spowoduje pozytywny wpływ na środowisko. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na terenie Gminy spowoduje zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych i w efekcie będzie korzystna dla środowiska. Uporządkowanie gospodarki ściekowej w wymiarze długofalowym przyczyni się do poprawy jakości wód podziemnych i powierzchniowych, a tym samym wpłynie pozytywnie na stan środowiska siedlisk obszarów będących pod ochroną. Negatywne oddziaływanie może jedynie występować na etapie budowy, jednak będą to oddziaływania krótkoterminowe i odwracalne, związane z pracami budowlanymi. Na etapie eksploatacji inwestycji negatywne oddziaływanie może być związane z ewentualnymi wykopami związanymi z usuwaniem potencjalnych awarii.

W przypadku inwestycji na obszarze chronionym zagrożenie dla świata przyrody stanowi bezpośrednie, fizyczne oddziaływanie człowieka na florę i faunę poprzez fragmentację jednorodnych obszarów przyrodniczych (np. zwartych kompleksów leśnych), powodując m.in. izolację niektórych gatunków zwierząt oraz populacji, ograniczenie lub zahamowanie migracji. W przypadku budowy nowych dróg może wystąpić negatywne oddziaływanie na świat roślin, zwierząt i grzybów w wyniku emisji spalin i hałasu oraz oddziaływanie związane z potencjalnym skażeniem wód i gleby. Dodatkowo funkcjonowanie dróg potencjalnie może przyczynić się do wzrostu presji urbanizacyjnej oraz nasilenia presji turystycznej na obszar chroniony. Poprawa stanu technicznego dróg spowoduje upłynnienie ruchu samochodowego, a w efekcie ograniczenie emisji spalin i pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego oraz na stan klimatu akustycznego i w sposób pośredni pozytywnie wpłynie na organizmy żywe. Ponadto podobnie jak w przypadku działań w zakresie budowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej negatywne, krótkotrwałe, odwracalne oddziaływanie wystąpi tylko i wyłącznie na etapie budowy.

Projekt Strategii uwzględnia zakazy, jakie obowiązują w stosunku do poszczególnych form ochrony przyrody, wynikające z ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) oraz aktów ustanawiających te obszary, w związku z tym nie planuje się działań, które mogłyby naruszać cele ochrony określone dla tych terenów. Dotyczy to zarówno obszarów chronionych występujących na terenie Gminy Drawsko oraz obszarów chronionych występujących w najbliższym sąsiedztwie.

Wszelkie przedsięwzięcia podejmowane w celu realizacji założeń Strategii muszą uwzględniać właściwe prowadzenie prac infrastrukturalnych (związanych z rozwojem urbanizacji, sieci energetycznych, obszarów działalności gospodarczej o funkcji rekreacyjnej, hodowli zwierząt, prowadzenia działań utrzymaniowych dróg wodnych i melioracji), aby w skali regionu nie powodować negatywnych zmian, w tym zmian stosunków wodnych, żyzności siedliska, warunków siedliskowych na obszarach chronionych położonych też poza terenem danej inwestycji (oddziaływania skumulowane i pośrednie).

W obrębie terenów użytkowanych rolniczo (zwykle w obrębie różnego rodzaju użytków zielonych) istnieje gęsta sieć rowów i kanałów, będących składnikami rozwiniętej sieci melioracyjnej. Prace obejmujące kanały i rowy podlegające stałemu, regularnemu utrzymaniu nie powinny powodować z reguły drastycznych zmian w warunkach wodnych otoczenia, ich wpływ na otoczenie generalnie jest umiarkowany. Dotyczy to przypadków, kiedy działania służą utrzymaniu pewnego poziomu drożności cieków, zapobiegają nadmiernemu zabagnianiu otoczenia, ale uwzględniają jednocześnie potrzebę retencjonowania wody w ich obrębie, tzn. nie służą wyłącznie do ukierunkowanego, jak najszybszego odprowadzenia wody.

W większości przypadków oddziaływania na obszary chronione i ekosystemy zależne od wód obejmują także strefę przyległą do koryta rzeki, tj. siedliska przyrodnicze, w obrębie których warunki wodne powiązane są z korytem cieku. Wszystkie działania mają na celu służyć ochronie przyrody, nawet jeżeli będzie konieczne krótkotrwale przekształcenie jednego z komponentów środowiska, np. podczas prac inwestycyjnych, budowlanych. Będą one przeprowadzane z uwzględnieniem wszystkich zasad ustawy o ochronie przyrody.

Wszystkie plany i inwestycje, które nie będą wywierały istotnie negatywnego wpływu na obszary chronione, są dopuszczalne. Nawet w razie stwierdzenia znacząco negatywnego oddziaływania na obszary chronione nie wyklucza się w bezwzględny sposób możliwości zrealizowania przedsięwzięcia czy przyjęcia planu. Odpowiednie władze mogą zezwolić na takie przedsięwzięcie lub plan, jeśli realizuje on wymogi nadrzędnego interesu publicznego, a interes ten nie może być osiągnięty w inny sposób. Każde działanie, które powodowałoby znaczący negatywny wpływ musi uwzględniać konieczność przeprowadzenia działań kompensacyjnych lub przynajmniej działania mające zminimalizować to oddziaływanie. W takiej sytuacji konieczne jest jednak skompensowanie szkód poniesionych przez przyrodę tak, aby utrzymać spójność i integralność sieci (np. poprzez stworzenie w innym miejscu siedlisk dogodnych dla chronionych gatunków). Jeśli negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk lub gatunków priorytetowych, zgoda może być wydana tylko, jeżeli nadrzędny interes publiczny wiąże się z ochroną zdrowia i życia ludzi, zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego albo uzyskaniem korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego. W innych, wyjątkowych przypadkach przed udzieleniem zgody, państwo członkowskie musi wystąpić o opinię do Komisji Europejskiej. Szerokość strefy oddziaływania drogi na strukturę, skład i kluczowe procesy ekologiczne kształtujące dane siedlisko uzależniona jest od zasięgu zmian stosunków wodnych, dyspersji biogenów, zanieczyszczeń i wrażliwości siedlisk. Skutki funkcjonowania ciągów komunikacyjnych to:

- utrudnienie przemieszczania się zwierząt i roślin,
- wypadki i kolizje drogowe z dzikimi zwierzętami,
- zniszczenie siedlisk w zasięgu przebiegu i oddziaływania drogi,
- przekształcanie terenu przyległego do drogi (osiedlanie się człowieka wzdłuż dróg),
- ekspansja gatunków obcych na danym terenie, związanych z człowiekiem.

Proponowane działania minimalizujące oddziaływania na człowieka, ale również na środowisko, można pogrupować na następujące części: ekrany akustyczne, urządzenia podczyszczające wody opadowe, ogrodzenia, przejścia dla zwierząt, przekrycia ochronne, pasy zieleni izolacyjnej.

Dla przedstawienia obszarów, które należy w szczególności chronić, ze względu na występującą w ich rejonie faunę i florę oraz ze względu na to, że stanowią cenne siedliska (np. kompleksy leśne, doliny cieków), żerowiska lub trasy przelotów. Wszelkie inwestycje na tych terenach powinny być szczegółowo przeanalizowane pod kątem ich wpływu na faunę i florę w ujęciu lokalnym i regionalnym.

W planach nie ma budowy dróg, które negatywnie oddziaływałyby na gatunki, siedliska gatunków lub siedliska przyrodnicze, stanowiące przedmioty ochrony obszarów chronionych ani na ich integralność lub ich powiązania z innymi obszarami. Aby uniknąć ewentualnych negatywnych oddziaływań inwestycji zawartych w harmonogramie Strategii na zwierzęta należy budować przejścia dla zwierząt: małych (przepusty), średnich (przejścia dolne – np. zespolone i przejścia górne) i dużych (przejścia górne - wiadukty ekologiczne), wprowadzać ograniczenia ostrzegające kierowców przed możliwością wystąpienia kolizji ze zwierzętami, a także tworząc nowe miejsca siedliskowe i żerowiskowe (nasadzenia krzewów i drzew, zbiorniki wodne). Negatywny wpływ inwestycji drogowych na grzyby, rośliny, tereny zieleni i zadrzewienia przydrożne można ograniczyć poprzez odpowiednie prowadzenie dróg, tak by nie dochodziło do fragmentaryzacji siedlisk. Częstsze kontrole na drogach (w tym także kontrole stanu pojazdów, które mogą zanieczyszczać środowisko) ograniczą możliwość wystąpienia poważnej awarii (w razie wycieku substancji do środowiska).

Budowa infrastruktury związanej z odprowadzaniem ścieków komunalnych oraz wód opadowych i roztopowych niewątpliwie będzie miała pozytywny wpływ na bioróżnorodność zwłaszcza organizmów żyjących w glebie, ponieważ mniejszy udział zanieczyszczeń kierowanych bezpośrednio do gleb to większy udział organizmów w glebie, co za tym idzie lepsza żyzność gleb i jej urodzajność. Gleba o bogatej różnorodności biologicznej pozwala na lepsze kontrolowanie szkodników, ponieważ zawiera cały szereg gatunków drapieżników oraz różne zasoby składników pokarmowych. Niektóre z nich mogą stanowić źródło pożywienia dla szkodników, lecz inne będą dla nich szkodliwe.

W Strategii nie wspomina się o konieczności zaprzestania produkcji rolniczej na analizowanym terenie, tak więc następować będzie dalszy rozwój funkcji rolniczej. Zgodnie z aktualnym sposobem użytkowania gruntów ornych należy dążyć do utrzymania mozaikowego charakteru w strukturze pól uprawnych, łąk, zadrzewień. Pod kątem wpływu rolnictwa zachowanie mozaikowości użytkowania stworzy warunki ostojowe dla zwierząt i roślin. Zaleca się wręcz zachowanie rolniczego charakteru wsi szczególnie na obszarach o korzystnych uwarunkowaniach środowiskowych. Należy podkreślić, że w ramach realizacji działań zaplanowanych w Strategii nie przewiduje się negatywnego wpływu na zadrzewienia śródpolne. W przypadku wycinki drzew i krzewów, tworzących aleje o dużych walorach krajobrazowych, realizacja inwestycji będzie sprzeczna z celami ochrony obszarów i wpłynie na obniżenie ich walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Konieczne jest zastosowanie wariantu technologicznego umożliwiającego pozostawienie alei przydrożnych. Na etapie prowadzenia robót należy zabezpieczyć drzewa (pnie oraz bryły korzeniowe) przed uszkodzeniami. Istotne znaczenie ma również zachowanie i popularyzacja zrównoważonego krajobrazu rolniczego oraz zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt oraz ich siedlisk.

W ramach zaplanowanych działań nie przewiduje się naruszenia przepisów obowiązujących na terenie obszarów chronionych. Zaplanowane działania będą realizowane tylko i wyłącznie w przypadku, jeśli będą wynikać z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu

drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych.

Strategia Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035, dla której wykonywana jest prognoza oddziaływania na środowisko ma z zasady charakter proekologiczny. Nie zakłada się zatem realizacji przedsięwzięć, których skutkiem czy efektem byłoby występowanie znaczących negatywnych oddziaływań na wybrane komponenty środowiska, lub pogorszenie zasobów przyrodniczych, jako koszt rozwoju gospodarczego jednostki.

5.2. Zdrowie i bezpieczeństwo ludzi

Zaplanowane działania będą wpływały pozytywnie i długoterminowo na mieszkańców Gminy Drawsko. Inwestycje polegające na budowie i przebudowie infrastruktury przyczynią się do poprawy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej na terenie Gminy, dzięki zwiększeniu jej dostępności komunikacyjnej. Przedsięwzięcia te wpłyną bezpośrednio na poprawę standardu życia mieszkańców, wzrost atrakcyjności terenów inwestycyjnych oraz poprawy stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych.

Ponadto zwiększy się również dostępność do obiektów użyteczności publicznej w związku z poprawą stanu technicznego bazy istniejącej oraz poprawa bezpieczeństwa życia i zdrowia mieszkańców. Powstaną także nowe możliwości do aktywnego spędzania wolnego czasu. Realizacja wskazanych działań nie tylko wzmocni atrakcyjność Gminy, ale także podniesie jakość życia mieszkańców. Działania w zakresie realizacji programów wspomagających wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne przez mieszkańców Gminy oraz wsparcie mieszkańców w usuwaniu azbestu wpłyną pozytywnie na efektywność energetyczną budynków, zmniejszając tym samym konieczne koszty ich eksploatacji. Pomimo ewentualnych, krótkoterminowych, lokalnych uciążliwości na etapie realizacji planowanych zadań infrastrukturalnych, ich realizacja będzie mieć pozytywny wpływ na życie ludzi.

Teren Gminy powinien zostać pokryty opracowanymi MPZP. W MPZP powinny zostać określone warunki dotyczące minimalizacji hałasu, co będzie ograniczało powstawanie obiektów, które mogłyby ponadnormatywnie oddziaływać na obszary wymagające ochrony pod kątem narażenia na emisję hałasu, czy też innych emisji i czynników negatywnie wpływających na zdrowie i bezpieczeństwo człowieka.

Modernizacja ciągów komunikacyjnych (oraz wszelkie prace związane z budową), o ile, lokalnie i w krótkim okresie czasu, może negatywnie wpływać na jakość środowiska, w tym na człowieka, mieszkańca Gminy, to w efekcie ma doprowadzić również do zmniejszenia natężenia hałasu na drogach. Nie ulega jednak wątpliwości, że hałas komunikacyjny będzie wzrastał, ponieważ na drogach pojawia się coraz więcej samochodów. Rozprzestrzenianie się zabudowy na tereny wiejskie będzie powodować konieczność rozbudowy dróg lokalnych, wprowadzanie w dalszej kolejności ograniczeń w prędkości (ze względów bezpieczeństwa), czy modernizacji układów komunikacyjnych w celu upłynnienia ruchu na odcinkach, gdzie będą występować korki. W związku z powyższym promocja transportu publicznego jest jak najbardziej zasadna, aby ułatwić i usprawnić komunikację pomiędzy największymi miejscowościami Gminy.

Obecnie na terenie Gminy nie planuje się inwestycji, które mogą doprowadzić do wystąpienia poważnej awarii, jednak nie można wykluczyć, że zamierzenia inwestycyjne nie ulegną zmianie. W tej sytuacji Strategia, z braku potrzeby, nie określa ewentualnych, niezbędnych działań zapobiegawczych. Proponuje się natomiast, aby wzmożyć kontrolę transportu substancji niebezpiecznych przez teren Gminy, tak aby zapobiegać awariom. Zapisy dotyczące modernizacji dróg niewątpliwie wpłyną także na poprawę bezpieczeństwa na drogach, a tym samym na bezpieczeństwo transportowanych substancji i materiałów.

Brak realizacji działań związanych z wdrażaniem założeń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, może spowodować, iż woda, która jest użytkowana przez społeczeństwo, nie będzie spełniała odpowiednich wymagań. Nie będzie też możliwości odpowiedniej reakcji na skażenie, czy jego zapobieganie, co może przyczynić się do zatruc bądź zachorowań.

Poprawa warunków środowiska wpłynie pozytywnie na krajobraz, walory turystyczne, co wymiernie przełoży się na poprawę warunków życia oraz zdrowie ludzi.

Przeprowadzona ocena wykazała, że praktycznie wszystkie działania wskazane w Strategii mające na celu poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych, będą pośrednio, pozytywnie i długotrwale wpływać na jakość życia i zdrowie ludzi. Potencjalny, pośredni, negatywny wpływ działań obejmujących budowę nowych obiektów infrastruktury technicznej, związany ze wzrostem zapylenia powietrza i hałasem występującym na etapie budowy obiektów, będzie nieznaczny, lokalny i ustąpi wraz z zakończeniem realizacji inwestycji.

Ze względu na walory przyrodnicze Gminy jedną z coraz ważniejszych jej funkcji staje się turystyka i rekreacja. Jest to funkcja mająca wpływ na samopoczucie mieszkańców i ich zadowolenie z funkcjonowania na danym terenie, ale z drugiej strony mająca wpływ na środowisko przyrodnicze. Rozwój usług rekreacji powinien być zrównoważony i zharmonizowany ze środowiskiem przyrodniczym, ponieważ rekreacja rozwija się głównie w oparciu o zasoby przyrodnicze. Każda forma zagospodarowania turystycznego oraz zaplanowanie wykorzystania konkretnych miejsc pod rekreację musi być szczegółowo ocenione pod kątem wpływu na środowisko. Obszary chronione są często narażone na wydeptywanie, niszczenie roślinności, co powoduje cofanie się lub zanikanie siedlisk, przebywanie turystów w niewłaściwych miejscach również może negatywnie wpływać na tereny cenne pod względem przyrodniczym, a położone w miejscach o największych walorach.

W ramach Strategii zaplanowano szereg działań polegających na poprawie dostępności infrastrukturalnej i administracyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami (np. osobom z niepełnosprawnościami oraz osobom starszym).

5.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Rozbudowa i prawidłowe utrzymanie systemów melioracji na terenie Gminy to inwestycje służące technicznemu zabezpieczeniu przeciwpowodziowemu. Należy mieć na uwadze, że ewentualna powódź

(poza nielicznymi wyjątkami) stanowi zagrożenie dla środowiska przyrodniczego – skażenie terenów zalanych.

Działania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej mają wymiar pozytywny z uwagi na ochronę życia i zdrowia ludzi, dóbr materialnych oraz kulturowych. Oddziaływania będą miały charakter pośredni i długoterminowy. Działania te przyczynią się do poprawy jakości wód powierzchniowych oraz zdrowia i bezpieczeństwa ludności oraz do wyeliminowania ryzyka strat materialnych, ludzkich i środowiskowych terenów zalanych w wyniku powodzi.

Dla właściwej ochrony zasobów i stosunków wodnych istotne są zatem wszystkie ustalenia projektu dokumentu, których realizacja pozwoli ograniczyć spływ powierzchniowy wód opadowych i roztopowych w obrębie analizowanych terenów. Z ekologicznego punktu widzenia za najbardziej korzystne uznaje się rozwiązania sprzyjające możliwie maksymalnemu utrzymaniu wód opadowych i roztopowych w granicach poszczególnych terenów, a tym samym i danej zlewni. Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenie jest szczególnie korzystne w przypadku terenów charakteryzujących się dużym udziałem powierzchni zagospodarowanych zielenią i niewielkim udziałem powierzchni trwale uszczelnionych. Odprowadzania wód opadowych i roztopowych do sieci kanalizacji deszczowej umożliwia natomiast właściwe gospodarowanie wodami opadowymi i roztopowymi na terenach, w obrębie których możliwości ich zagospodarowania na terenie są ograniczone (np. istnieje duży udział powierzchni trwale uszczelnionych, warunki gruntowe uniemożliwiający szybką infiltrację wód, płytkie zaleganie zwierciadła wód gruntowych).

Dlatego mając na uwadze konieczność ograniczenia negatywnych oddziaływań na zasoby wodne, zwłaszcza w kontekście obecnie już obserwowanych zmian klimatu i coraz częściej obserwowanych zjawisk ekstremalnych, np. deszczy nawalnych, należy dołożyć wszelkich starań aby część wód z opadu została zagospodarowana w granicach działek budowlanych. Niezbędne jest zatem zachowanie powierzchni biologicznie czynnych, chłonnych, które będą w stanie opóźnić odpływ wód, odciążyć system kanalizacji deszczowej i częściowo zredukować przepływ w przypadku opadów ekstremalnych. Należy jednocześnie podkreślić, że zachowanie powierzchni przepuszczalnych dla wód z opadów stanowi obecnie jeden z podstawowych działań planistycznych służących adaptacji do zmian klimatu w obrębie terenów zurbanizowanych, ponieważ to właśnie od rodzaju pokrycia powierzchni ziemi zależy wielkość spływu wód opadowych i roztopowych.

Pozytywnie ocenia się również wszystkie ustalenia projektu dokumentu w zakresie ochrony istniejącej w granicy planu zieleni i kształtowania jej nowych elementów. Roślinność odgrywa ważną rolę w cyklu hydrologicznym terenów, pozwala na zwiększenie powierzchni chłonnej dla wód opadowych i roztopowych, a w konsekwencji również na ograniczenie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk takich jak deszcze nawalne. Zieleń zapobiega erozji gleby, a przez to spowalnia odpływ powierzchniowy. Dodatkowo dzięki temu, że pobiera i magazynuje wilgoć, wspomaga też retencję gruntową i glebową i uczestniczy w procesie infiltracji wody opadowej do wód gruntowych. Poza tym, woda zatrzymuje się na powierzchni roślin, co pozwala w pewnym stopniu zmniejszyć wielkość opadu, który następnie albo spada na ziemię z opóźnieniem, albo wchłaniany jest częściowo przez samą roślinę albo z niej odparowuje.

Rozbudowa sieci wodociągowej oraz modernizacja urządzeń wodociągowych przełoży się na poprawę jakości wody przeznaczonej do spożycia, a przez to bezpośrednio i długoterminowo na zdrowie

mieszkańców oraz ogólne podniesienie standardu życia. Dzięki realizacji zadań modernizacyjnych możliwe będzie ograniczenie strat wody na sieci, a tym samym ograniczenie zużycia wody.

Zadania związane z rozbudową systemu kanalizacyjnego przyczynią się do ograniczenia niekontrolowanej emisji zanieczyszczeń do wód, ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych, a tym samym do poprawy jakości tych wód. Generalnie realizacja zadań i inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej będzie miała bezpośredni, długoterminowy, pozytywny wpływ na środowisko wodne m.in. poprzez zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze źródeł komunalnych, a pośrednio również na zdrowie ludzi. Realizacja tych działań jest niezbędna i w efekcie korzystna dla środowiska.

Na etapie robót budowlanych ścieki bytowe będą gromadzone w przenośnych kontenerach sanitarnych zlokalizowanych na zapleczu socjalnym. Będą one systematycznie wywożone i opróżniane zgodnie z obowiązującymi zasadami. W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na środowisko wodne. Pozytywny wpływ na jakość wód mogą mieć działania związane z rozbudową sieci kanalizacyjnej oraz zwiększenie retencji. Podniesie się komfort życia mieszkańców Gminy, a rozbudowa sieci kanalizacyjnej wpłynie na minimalizację niekontrolowanego odprowadzania ścieków z gospodarstw domowych. Modernizacja tej infrastruktury ma z kolei na celu zwiększenie bezpieczeństwa funkcjonowania całej gospodarki wodno-ściekowej w Gminie, co pozwoli na zminimalizowanie ryzyka wystąpienia szkód dla środowiska i mieszkańców, na terenie gdzie występują obszary cenne pod względem przyrodniczym. W ostatnich pięciu latach w Polsce wystąpiły niekorzystne zjawiska pogodowe i zmiany w klimacie, które obserwuje się na całym świecie. Wielkopolska jest regionem, który odczuwa największe deficyty wodne w kraju. Susza, która jest największym wyzwaniem dla Wielkopolski, osiągnęła maksymalny zasięg i intensywność od 2015 roku. Od tego czasu występuje niedobór wody. Na systematyczne obniżenie poziomu wody w rzekach całego kraju ma wpływ przede wszystkim niedobór opadów.

Realizacja inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej może skutkować krótkotrwałym negatywnym wpływem na środowisko. Podczas realizacji przedsięwzięcia wody opadowe z rejonu budowy mogą być odprowadzane bezpośrednio do wód powierzchniowych, co może wiązać się z negatywnym na nie wpływem ze względu na zawartość substancji biogennych i ksenobiotycznych. Brak realizacji działań służących osiągnięciu celów środowiskowych będzie przyczyniać się do nieprawidłowego korzystania z wód, co z kolei przyczyni się do pogorszenia jakości wód np. na skutek wzrostu ich eutrofizacji. Będzie to niosło za sobą szereg konsekwencji np. w postaci niepożądanego zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie wielu parametrów oceny wód powierzchniowych.

Ponadto należy stwierdzić, że działania przewidziane w Strategii nie spowodują znaczącego negatywnego oddziaływania na jednolite części wód. Obowiązujący obecnie zaktualizowany Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (PGW) został zatwierdzony przez Radę Ministrów i opublikowany w dniu 23 lutego 2023 r. w drodze rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335). Przy ustalaniu celów środowiskowych dla JCWP brano pod uwagę aktualny stan JCWP w związku z wymaganym zgodnie z RDW warunkiem niepogarszania ich stanu. Dla jednolitych części wód, będących obecnie w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu/potencjału. Ponadto, ustalając cele uwzględniano także różnicę pomiędzy

naturalnymi, a silnie zmienionymi oraz sztucznymi częściami wód. Dla naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Biorąc powyższe pod uwagę, następujące zadania podjęte w ramach Strategii przyczynią się do realizacji celów określonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry: budowa oraz rozbudowa zielono-niebieskiej infrastruktury oraz budowa, rozbudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego. Są to również następujące projekty kluczowe:

- Program retencji i melioracji, w tym budowa zbiornika wodnego oraz odtworzenie rowów melioracyjnych,
- Program rozbudowy sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Drawsko oraz budowa pomieszczeń garażowych na terenie oczyszczalni ścieków lub przy przepompowniach,
- Modernizacja oczyszczalni ścieków wraz z rozbudową infrastruktury,
- Program rozbudowy sieci wodociągowej na terenie Gminy Drawsko oraz przebudowa obiektu nieczynnej SUW na pomieszczenia gospodarcze,
- Modernizacja stacji uzdatniania wody w Drawsku oraz w Chełście.

Działania podejmowane w ramach Strategii przyczynią się do realizacji celów określonych w ww. Planie, ponieważ ograniczone zostanie m.in. przedostawanie się zanieczyszczeń do wód i gleb, co również wpłynie pozytywnie na stan JCWP.

Powołując się na zapisy prognozy oddziaływania na środowisko dla PGW wskazuje się najważniejsze oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne. Wdrożenie działań na szczeblu krajowym dla wszystkich jednolitych części wód ma zapewnić osiągnięcie założonych celów środowiskowych oraz wpływać będzie w sposób pozytywny na komponenty środowiska, w tym na stan różnorodności biologicznej, flory i fauny poprzez ochronę siedlisk oraz gatunków. Realizacja zapisów prawa umożliwi wskazanie potencjalnych źródeł oddziaływań planowanej inwestycji na bioróżnorodność, florę i faunę oraz wdrożenie działań minimalizujących negatywny wpływ na środowisko bądź też wykonanie inwestycji w wariantcie mniej uciążliwym. Ponadto realizacja działań przyczyni się do ograniczenia wprowadzanych do wód ścieków komunalnych oraz zanieczyszczeń pochodzących z terenów rolniczych, jak również z innych źródeł związanych z działalnością antropogeniczną. Na obszarze dorzecza Odry wskazuje się do realizacji m.in. działania z kategorii: gospodarka komunalna, rolnictwo czy działania organizacyjno-prawne i edukacyjne. Realizacja tych działań w głównej mierze przyczyni się do ograniczenia dopływu do wód zanieczyszczeń w tym substancji biogenych z różnych źródeł. Ograniczenie dopływu zanieczyszczeń pozytywnie wpłynie na stan wód, a pośrednio na siedliska oraz organizmy wodne. Realizacja działań z kategorii monitoring pozwoli na śledzenie zmian w wodach i w razie konieczności, dobór odpowiednich działań w celu poprawy stanu omawianego komponentu. W przypadku realizacji działań zmierzających do udroźnienia cieków w zakresie ciągłości morfologicznej oddziaływania będą miały charakter pozytywny głównie na ichtiofaunę i bezkręgowce. Główne pozytywne oddziaływanie będzie skupione wśród gatunków ryb dwuśrodowiskowych oraz reofilnych.

Przeprowadzenie działań zaplanowanych w dokumencie Strategii może wpłynąć pozytywnie na stan wód powierzchniowych na obszarze dorzecza Odry, zarówno w sposób bezpośredni poprzez ograniczenie emisji substancji biogenych i ksenobiotycznych, zachowanie naturalnej

bioróżnorodności, jak i w sposób pośredni poprzez ograniczenie spływu powierzchniowego substancji biogennych ze źródeł rolniczych, zapobieganie eutrofizacji zbiorników. Należy zauważyć, iż przy zastosowaniu działań minimalizujących oraz biorąc pod uwagę pozytywne aspekty realizacji tych działań, możliwe negatywne oddziaływanie można uznać za pomijalne. Utrzymanie bioróżnorodności cieków decyduje o ich naturalnej pojemności samooczyszczania, w związku z tym planowane inwestycje wpłyną pozytywnie na stan/potencjał ekologiczny udrożnionych cieków.

Jednolite części wód, dla których w Planie gospodarowania wodami określono zły stan lub wskazano jako zagrożone osiągnięciem celów środowiskowych, należy traktować jako szczególnie wrażliwe w kontekście generowanych przez poszczególne przedsięwzięcia oddziaływań. Należy podkreślić, że ocena wpływu konkretnego przedsięwzięcia na jcw jest dokonywana na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Prawidłowo przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko skutecznie wskazuje możliwości eliminacji potencjalnych negatywnych oddziaływań na cele ochrony jcw.

Na terenie gminy Drawsko znajdują się czwartorzędowe zasoby wód podziemnych, czerpane z ujęć w Drawsku, Drawsku-Abisynia oraz zasoby wód czwartorzędowych pobierane z ujęcia Chełst. Strefę ochronną ujęć stanowią tereny ochrony bezpośredniej oraz teren ochrony pośredniej. Tereny ochrony bezpośredniej dotyczą bezpośredniego otoczenia studni i są ogrodzone. Teren ochrony pośredniej wyznaczono dla studni ujmujących czwartorzędowy poziom gruntowy. Zakazy i nakazy występujące w obrębie strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej dla tego ujęcia zostały wskazane w rozdziale 3.4.4.1 niniejszej prognozy. Zadania zaplanowane w ramach dokumentu Strategii nie stanowią zakazów obowiązujących w obszarze ww. stref. Realizacja zaplanowanych działań poprzez ich charakter nie wpłynie negatywnie na stan ujęcia wód podziemnych zlokalizowanych na terenie Gminy Drawsko. Wręcz przeciwnie, działania przewidziane w ramach dokumentu przyczynią się do poprawy jakości zasobów wód podziemnych poprzez realizację zadań w zakresie rozbudowy infrastruktury kanalizacyjnej co z kolei przyczyni się do likwidacji zbiorników bezodpływowych zlokalizowanych na terenie gminy.

W ramach Strategii zaplanowano modernizację oczyszczalni ścieków wraz z rozbudową infrastruktury. Wpływ inwestycji uzależniony będzie od zakresu planowanych prac. Uwarunkowania środowiskowe obszaru objętego planowaną inwestycją mają ogromny wpływ na skalę oddziaływania na poszczególne elementy środowiska. Istotne jest by na etapie projektowania, realizacji poszczególnych inwestycji uwzględniać rozwiązania mające na celu zapobieganiem, ograniczanie negatywnych oddziaływań:

- Przed rozpoczęciem prac budowlanych należy:
 - w sytuacji konieczności wycinki drzew należy uzyskać pozwolenie na wycinkę, a prace prowadzić poza okresem lęgowym.
- Przekształcenie powierzchni ziemi, usuwanie roślinności powinno zostać ograniczone do niezbędnego minimum, tak aby w jak najmniejszy stopniu ingerować w istniejące środowisko naturalne.
- Plac budowy należy lokalizować poza obszarami cennymi przyrodniczo.
- Dojazdy do placu budowy należy organizować wykorzystując istniejące drogi, obszary utwardzone.

- Teren placu budowy należy zaopatrzyć w sorbenty służące neutralizacji potencjalnych wycieków niebezpiecznych substancji do środowiska gruntowo - wodnego.
- W okresie prac budowlanych – maszyny budowlane powinny być parkowane na terenie utwardzonym i zabezpieczonym przed ewentualnym wpływem substancji ropopochodnych do środowiska gruntowo - wodnego.
- Należy odpowiednio zabezpieczyć składowane materiały budowlane oraz obszar budowy, w celu ograniczenia pylenia. Transport materiałów sypkich powinien być odpowiednio zabezpieczony w celu ograniczenia pylenia.
- Powstające odpady należy zagospodarowywać zgodnie z zapisami ustawy o odpadach.
- Powstające w trakcie prowadzenia prac ścieki bytowe, odprowadzać do szczelnych przenośnych zbiorników sanitarnych, a następnie wywozić z obszaru inwestycji w celu właściwego oczyszczenia.
- Sprzęt budowlany wykorzystywany w trakcie prowadzenia prac budowlanych powinien być sprawny technicznie, tak by ograniczyć nadmierną emisję zanieczyszczeń do powietrza, zanieczyszczeń do gruntu, czy nadmierną emisję hałasu.
- W sytuacji odnalezienia podczas prac budowlanych przedmiotu mogącego być zabytkiem, należy niezwłocznie zawiadomić właściwe organy i prowadzić postępowanie zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
- Na etapie prac budowlanych, w sytuacji identyfikacji cenny obszarów - powinien być zapewniony nadzór przyrodnika.

Na etapie eksploatacji oczyszczalni ścieków, działaniami ograniczającymi wpływ generowany podczas pracy obiektów związany jest ze stosowaniem odpowiednich rozwiązań technicznych oraz technologicznych. Na etapie eksploatacji inwestycji powinno się:

- Prowadzić okresowe kontrole szczelności systemu w celu eliminowania sytuacji awaryjnych;
- Zapewnić odpowiednią hermetyzację procesu w celu ograniczania oddziaływania na jakość powietrza;
- Zapewnić odpowiedni dobór parametrów emitorów, umożliwiających odpowiednie rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń w powietrzu;
- Odpowiednio lokalizować obiekty/ urządzenia o wysokich poziomach akustycznych w budynkach, w celu ograniczenia emisji hałasu;
- Stosować zabezpieczenia akustyczne w celu ograniczenia pogorszenia klimatu akustycznego;
- Prowadzić monitoring ścieków odprowadzanych do odbiorników;
- Gospodarować odpadami, z uwzględnieniem segregacji, ponownego wykorzystania, zgodnie z przepisami ustawy o odpadach.

Ekosystem, który obejmuje wszystkie żyjące organizmy (ludzi, rośliny, zwierzęta oraz mikroorganizmy) i ich naturalne siedliska (glebę, wodę, powietrze) potencjalnie może ulec degradacji z powodu nadużycia przez turystów i prowadzących działalność turystyczną. Istnieje wiele różnych dróg prowadzących do degradacji, włączając w nie zanieczyszczenia, hałas, zabrudzenia, niewłaściwy sposób odprowadzania ścieków czy zanieczyszczenie krajobrazu (drastyczna zmiana krajobrazu naturalnego wywołana budową ośrodków czy dróg). Proces degradacji gleb wskutek wydeptania rozpoczyna się od zmiany ich struktury mechanicznej, przesuszenia wierzchnich warstw, zmiany temperatury, wypłukania soli mineralnych. Dalszymi konsekwencjami bezpośrednich oddziaływań są m.in.: zmiana pojemności sorpcyjnej gleby, ograniczenie przepływu wody i obniżenie wilgotności gleby, co

nieuchronnie prowadzi do erozji gleb. Zmiany właściwości gleby mają ogromny wpływ na szatę roślinną, ograniczają możliwości rozwoju warstwy korzeniowej roślin, a następnie powodują stopniowe niszczenie drzewostanu i przekształcenie całego ekosystemu. Duże zagrożenie dla zasobów wody stanowią odpady wytwarzane zarówno przez organizatorów ruchu turystycznego, powstające w prowadzonych przez nich obiektach turystycznych, jak i pozostawiane przez samych turystów. Odpady dryfujące w wodzie i zanieczyszczenia płynne to bardzo poważny problem dla zwierząt i całego ekosystemu. Unoszone z prądem kawałki plastiku, nakrętki, torby foliowe, mogą być przyczyną śmierci zwierząt, które mylą je z pokarmem roślinnym lub zwierzęcym. Z kolei wodę zanieczyszczają wycieki benzyny lub ropy z łodzi wyposażonych w silniki, ale też ścieki z toalet. Obiekty produkują niebezpieczne ścieki i często zrzucają je jako nieoczyszczane, zawierające duże ilości związków azotu i fosforu, chlorków, substancji organicznych oraz bakterii. Tego typu zanieczyszczenia prowadzą do tak zwanego „zakwitu” wody, czyli eutrofizacji – procesu, który powoduje obniżenie dostępności tlenu dla organizmów żyjących w zanieczyszczonych zbiornikach. Należy zatem zwrócić szczególną uwagę na realizację działań w obrębie zbiornika wodnego, aby zminimalizować wpływ na środowisko przyrodnicze należy:

- zamontować odpowiednią ilość pojemników na odpady,
- wyznaczyć miejsca przeznaczone do kąpieli oraz wędkowania czy innej formy wypoczynku,
- prowadzić akcję i kampanie promocyjne zwiększające świadomość ekologiczną użytkowników,
- ograniczyć liczbę łodzi korzystających z silników spalinowych na traktach wodnych i udzielając wolnego dostępu dla łodzi bezsilnikowych (na przykład tradycyjnych tratw i kajaków, by zachęcić do ochrony krajobrazu),
- gromadzić ścieki w szczelnych pojemnikach, aby ograniczyć przedostawanie się ich do środowiska.

Działania przewidziane do realizacji w ramach Strategii są w większości ukierunkowane pośrednio lub bezpośrednio na ochronę lub poprawę stanu wód powierzchniowych oraz podziemnych.

Bezpośrednio największe korzyści dla stanu wód powierzchniowych przyniesie realizacja działań polegających na budowie, rozbudowie i modernizacji sieci kanalizacyjnych i wodociągowych, jak również infrastruktury towarzyszącej, które służą ochronie wód. Podobne oddziaływanie niosą ze sobą działania, związane z racjonalnym zużyciem wody. Pozytywnie oddziaływać na wody będą działania związane z przeciwdziałaniem występowania powodzi i suszy. Swobodny przepływ rzeki możliwość meandrowania sprzyja naturalnemu oczyszczaniu się wód płynących, a okresowe zalewanie dolin rzecznych sprzyja rozwojowi naturalnych siedlisk nadrzecznych, tj. lasy łęgowe, które charakteryzują się bogactwem flory i fauny.

Planowane działania w ramach gospodarki wodnej oraz ochrony będą więc prowadziły nie tylko do ograniczenia ryzyka oraz skutków wywołanych ponadnormatywnymi wezbraniami prowadzącymi do powodzi, ale także do poprawy jakości wód. Pośrednie i bezpośrednie zwiększanie zasobów wodnych będzie przeciwdziało występowaniu i negatywnym skutkom suszy.

Ze środowiskiem wodnym powiązany jest także sektor energetyczny. Dlatego projekty związane z poprawą efektywności energetycznej, z popularyzacją oszczędzania energii oraz promowaniem odnawialnych źródeł energii, pośrednio pozytywnie będą wpływać na wody poprzez zmniejszenie ich poboru do celów chłodniczych przez sektor energetyczny. Pozytywny wpływ na wody wykazują także działania zmniejszające zanieczyszczanie powietrza poprzez ograniczenie ich depozycji w wodach. Na redukcję zanieczyszczeń przedostających się do wód mają również wpływ niektóre z działań z zakresu

rozbudowy i przebudowy infrastruktury drogowej regionu. Woda wykazuje cechy mobilności w środowisku, co za tym idzie poprawa stanu jakości powietrza wpływa na poprawę stanu jakości wody.

Na terenie gminy najważniejszymi działaniami naprawczymi, dotyczącymi wód powierzchniowych i podziemnych są:

- likwidacja dopływu ścieków oraz niekontrolowanych zrzutów innych zanieczyszczeń
- ograniczenie w jak największym stopniu spływów substancji z nawozów rolniczych z pól uprawnych; w tym celu należy stosować w sposób optymalny sztuczne nawozy i środki ochrony roślin
- pełne skanalizowanie gminy w celu eliminacji niekontrolowanego spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i gruntowych
- zwiększanie zasobów wodnych
- działania zmierzające do przeciwdziałania skutkom suszy poprzez zwiększanie mikro- i małej retencji wodnej oraz wdrażanie proekologicznych metod retencjonowania wody
- rozbudowa systemu melioracji zgodnie z pozwoleniem wodno-prawnym i innymi przepisami szczególnymi oraz odpowiednie wykorzystanie tego systemu
- możliwość budowy zbiorników wodnych melioracji szczegółowej na terenach rolnych, a w szczególności na nieużytkach lub gruntach V i VI klasy bonitacji w celu retencjonowania wody na terenach rolnych
- przestrzeganie przepisów związanych z występowaniem na terenie gminy obszarów służących przepuszczaniu wód powodziowych, zwanych w świetle ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2021r., poz. 1473 ze zm.) „obszarami bezpośredniego zagrożenia powodzią”
- zakaz regulacji linii brzegowej cieków wodnych poza niezbędnymi działaniami, związanymi z utrzymaniem wód i sieci melioracyjnej
- umacnianie linii brzegowych cieków wodnych,
- tworzenie wałów przeciwpowodziowych w miejscach, w których ryzyko wystąpienia powodzi może spowodować szkody w otoczeniu człowieka
- prowadzenie działań udrażniających przepływ wody
- budowanie zbiorników retencyjnych, umożliwiających magazynowanie nadmiaru wody, przeciwdziałając pojawianiu się lokalnych podtopień lub powodzi.

Na terenie Gminy Drawsko najważniejszymi działaniami ochronnymi dot. wód powierzchniowych i podziemnych są:

- w miarę możliwości dostosowanie, ze względu na ochronę wód podziemnych, lokalizacji nowych obiektów do struktur hydrogeologicznych
- tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych w formie pasów zieleni i zadrzewień
- kompleksowe rozwiązanie odprowadzania wód opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami
- tworzenie filtrów biologicznych w postaci zieleni izolacyjnej w pobliżu zbiorników wodnych ograniczających w ten sposób antropopresję
- utrzymywanie drożności kanałów i rowów melioracyjnych służących odwodnianiu terenów w rejonie doliny Noteci, a także nawadnianiu terenów, szczególnie na obszarze łąk Pęckowskich

- stosowanie w zabudowie znajdującej się w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników wodnych (głównie zabudowa letniskowa), nowoczesnych technologii sanitarnych zachowujących szczelność.

5.4. Powietrze i klimat

Strategia Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 przewiduje realizację szeregu zadań. W trakcie prac budowlanych należy spodziewać się okresowych emisji pyłów i gazów, spowodowanych pracami budowlanymi i konstrukcyjno-montażowymi (wykopy, wzmożony ruch pojazdów itp.). Uciążliwości z nimi związane ustąpią po zakończeniu prac budowlanych.

Część działań przewidzianych w Strategii ukierunkowana jest bezpośrednio lub pośrednio na poprawę jakości powietrza atmosferycznego oraz minimalizację emisji gazów cieplarnianych, a także przeciwdziałanie zmianom klimatu.

Szczególną rolę w tym zestawieniu pełnią projekty obejmujące termomodernizację budynków, montaż odnawialnych źródeł energii, modernizację oświetlenia oraz rozbudowę sieci ścieżek rowerowych oraz tworzenie warunków do rozwoju sieci transportu publicznego wewnątrz Gminy oraz na zewnątrz, w tym współpraca z podmiotami zewnętrznymi w tym zakresie. Pozwoli to na ograniczenie zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną dla potrzeb tych budynków, a także zwiększy wykorzystanie transportu niezmotywowanego i publicznego, co za tym idzie ograniczy niską emisję.

Zaplanowana budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury drogowej wpłynie na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Pozwoli na wyemitowanie zagrożenia dla zdrowia ludzi związanego z zanieczyszczeniem powietrza. Działania te mają charakter pozytywny i długotrwały. Polegają na zmniejszeniu emisji nieorganizowanej z systemu transportowego poprzez zwiększenie płynności ruchu, poprawę stanu technicznego nawierzchni dróg. Poprawa stanu technicznego dróg spowoduje upłynnienie ruchu samochodowego oraz redukcję pracy przewozowej, a w efekcie ograniczenie emisji spalin i pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego i klimat. W sposób pośredni pozytywnie wpłynie to na zdrowie ludzi i na organizmy żywe. W przypadku realizacji inwestycji takich, jak budowa nowych dróg istnieje ryzyko wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko.

Rozwój infrastruktury drogowej w niesprzyjających warunkach atmosferycznych może powodować okresowy wzrost poziomów zanieczyszczeń powietrza, zwłaszcza w okresie grzewczym i w trakcie warunków inwersyjnych. Realizacja inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej, jeżeli jest ona wymagana przepisami ustawy ooś, zostanie poprzedzona procedurą oddziaływania na środowisko, w ramach której zostaną przeprowadzone obliczenia prognozowanej emisji zanieczyszczeń powietrza, a decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach będzie określać warunki korzystania ze środowiska uwzględniając obowiązujące normy. Mając powyższe na uwadze, zakłada się, że realizacja inwestycji nie spowoduje przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2021 poz. 845).

Przewiduje się również rozwój infrastruktury rowerowej, w tym zwiększenie liczby i długości ścieżek rowerowych, jak i rozbudowę infrastruktury wspierającej przy ścieżkach rowerowych (np. modernizacja oświetlenia ulicznego). Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych wpłynie

pozytywnie na stan zdrowia mieszkańców, stan fauny i flory, a także na dobrą kondycję dóbr materialnych i kulturowych. Ścieżki rowerowe wzbogacą ponadto estetykę krajobrazu. Z uwagi na charakter prac wykonawczych możliwe jest wystąpienie także negatywnych, krótkoterminowych i odwracalnych oddziaływań bezpośrednich na powierzchnię ziemi oraz elementy biotyczne.

Pozytywny wpływ na jakość powietrza mają działania edukacyjne. Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy, na tematy związane z emisją zanieczyszczeń, doprowadzi do zmniejszenia się ilości zanieczyszczeń przedostających się do powietrza atmosferycznego. Podobny będzie efekt działań edukacyjnych związanych z popularyzacją OZE.

Realizacja zaplanowanych inwestycji w znacznym stopniu przyczyni się do poprawy jakości powietrza na obszarze, na którym zdiagnozowano występowanie przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ (strefa wielkopolska).

Szczególną rolę pełnią projekty obejmujące rozwój odnawialnych źródeł energii. Zaplanowane zadania mają na celu poprawę efektywności energetycznej procesów technologicznych i redukcję zużycia energii pierwotnej, co spowoduje zmniejszenie wielkości emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych emitowanych w procesie wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej opartym na wykorzystaniu nieodnawialnych paliw kopalnych. Oddziaływanie zadania będzie pozytywne, długoterminowe, pośrednie na klimat, ponieważ przyczyni się do zmniejszenia efektu cieplarnianego oraz bezpośrednie na surowce naturalne, ponieważ spowoduje ograniczenie ich zużycia.

Wprowadzanie ustaleń Strategii nie będzie negatywnie oddziaływać na klimat lokalny tych terenów, może jednak nieco je modyfikować, ze względu na rozwój zabudowy, rozwój obszarów leśnych, zielonych. Rozwój obszarów biologicznie czynnych wpływa na kształtowanie się specyficznych topoklimatów, zmienia się wilgotność powietrza, a także wartość prędkości wiatru. Natomiast występowanie przeszkód w postaci zabudowy, powoduje problemy z nawietrzaniem i przewietrzaniem obszaru. Pozytywnie na klimat (podobnie jak na powietrze) wpłynie także promocja alternatywnych dla spalania źródeł energii, gdyż zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pośrednio wpływa na ograniczenie zmian klimatu. Poza tym rodzajem planowanych działań nie przewiduje się zmian klimatu lokalnego.

W związku jednak z szeroko rozwiniętymi pracami nad analizą działań inwestycyjnych, rozwojem gospodarczym na zmianę klimatu i adaptację do zmian klimatu, konieczne staje się zwrócenie uwagi na kompleksowe podejście nie tylko do inwestycji związanych z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń powietrza, rozwojem terenów czynnych biologicznie, ale do każdego rodzaju zainwestowania i rozwoju infrastruktury, przestrzeni i wynikających z tych działań długofalowych działań, jakie będą wynikać z adaptacji do zmian klimatu. Perspektywiczne zmiany klimatu i ich skutek mający swoje odzwierciedlenie w jakości powietrza mają swój wpływ na całą działalność przemysłową i sektor komunalny. Głównie należy zwrócić uwagę na sektor energetyczny, uwzględniając w szczególności prognozowane wahanie średniej temperatury. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. W przyszłości będzie zachodzić konieczność intensyfikacji działań w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł produkcji energii na poziomie lokalnym, szczególnie na potrzeby ogrzewania i klimatyzacji (ze względu na coraz częstsze

okresy upalne). Ze względu na przekroczenia emisji zanieczyszczeń i ich kumulację konieczne jest szersze stosowanie w nowym budownictwie źródeł ciepła opartych na innych nośnikach niż węgiel.

Adaptacja przestrzeni do warunków dużego wzrostu temperatury i jej wpływu na hałas to jedno z kolejnych wyzwań współczesnej gospodarki przestrzennej. Wysoka temperatura generuje rozwój i zwiększenie ilości urządzeń mających na celu minimalizację zagrożeń termicznych, czyli urządzeń klimatyzacyjnych i chłodniczych, co w zwartej zabudowie może generować nadmierną emisję hałasu.

Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych, typu huragany czy intensywne burze, może doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia elektrowni wiatrowych, masztów telefonii komórkowej, linii elektroenergetycznych, a zatem ograniczenia w dostarczaniu energii do odbiorców. Zmiany klimatyczne będą miały swoje odzwierciedlenie w konieczności konserwacji infrastruktury mogącej emitować pola elektromagnetyczne i zapewnienia bezpieczeństwa jej funkcjonowania, w kontekście zamarzających i ulegających przerwaniu linii energetycznych w okresie zimowym).

Zmiany klimatu, wzrastająca temperatura oraz zwiększenie intensywności deszczy nawalnych będzie skutkować koniecznością dostosowania infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w obszarach zabudowanych, w odniesieniu do rozwoju sieci kanalizacji deszczowej. Sieć musi zostać przygotowana do odbioru gwałtownie przybierającej ilości wody opadowej, aby nie doprowadzać do lokalnych podtopień. Ponadto urbanizacja powoduje, że nowe osiedla powstają bez wyposażenia w sprawny system odwodnienia. Najgroźniejsza w skutkach jest ich lokalizacja na terenach bezodpływowych, przy braku systemu odwadniania. Ważne są bieżące prace odwodnieniowe w trakcie prowadzenia innych robót drogowych.

W związku z przewidywanym ociepleniem klimatu, nowego znaczenia nabierze problem oddziaływania wysokich temperatur na nawierzchnie powierzchni komunikacyjnych. Zmiany klimatyczne mogą spowodować konieczność reorganizacji gminnych systemów odbioru odpadów komunalnych, zwiększenia częstotliwości odbioru odpadów zmieszanych czy biodegradowalnych.

Spodziewane ocieplenie się klimatu spowoduje migrację gatunków, w tym obcych inwazyjnych wraz z równoczesnym wycofywaniem się tych gatunków, które nie są przystosowane do wysokich temperatur i suszy latem, a dobrze znoszą ostre mrozy. W kontekście pojawiającego się zjawiska suszy wystąpi ograniczenie powierzchni terenów wodno-błotnych, w tym stopniowe wysychanie i zanik torfowisk, wilgotnych lasów i borów.

Wydłużony okres z dodatnimi temperaturami na jesieni z intensywnymi opadami rozmiękczającymi glebę w połączeniu z osłabieniem drzew przez choroby i szkodniki może dodatkowo zwiększać wrażliwość lasów na wiatry i sprzyjać zwiększaniu wiatrołomów. W warunkach oczekiwanych zmian klimatu, które przyczynią się do migracji i zmian zasięgów występowania poszczególnych gatunków, zachowanie drożności korytarzy ekologicznych postrzegane jest jako czynnik pozwalający łagodzić antropopresję. Sieci ekologiczne, stanowiąc mogą ważny element adaptacji do zmian klimatu. Zmianom klimatu wywołanym ociepleniem się klimatu będą towarzyszyły zmiany, które powinny być uwzględniane w gospodarowaniu przestrzenią w kontekście mogącej się pojawić poważnej awarii lub nadzwyczajnego zagrożenia środowiska. Dotyczą one wielu aspektów o charakterze horyzontalnym, od gospodarki rolnej, leśnej i wodnej (niszczące susze, pożary, powodzie i podtopienia, itd.), przez przemysł i energetykę (zmiany technologii), bezpieczeństwo ludzi i mienia (ekspozycja na powodzie i podtopienia, osuwiska i pożary) po infrastrukturę (ekspozycja na nadmiar lub niedobór wód, wichury). Na możliwość wystąpienia poważnych awarii ma wpływ występowanie ekstremalnych zjawisk

pogodowych, typu huragany czy intensywne burze co może doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia linii przesyłowych i dystrybucyjnych, a zatem ograniczenia w dostarczaniu energii do odbiorców.

Transformacja energetyczna w kierunku gospodarki zeroemisyjnej jest kluczowym elementem mającym na celu ograniczenie dalszych zmian klimatu i związanych z tym konsekwencjami.

5.5. Powierzchnia ziemi, krajobraz i gleby

W wyniku realizacji założeń Strategii nastąpi lokalne przekształcenie powierzchni ziemi oraz zmiana struktury. Wszelkie przekształcenia prowadzące do realizacji nowego zainwestowania wiązać się z trwałym oddziaływaniem na powierzchnię terenu.

Należy mieć na uwadze, że krajobraz jak i powierzchnia ziemi są elementami antropogeniczne przekształconymi, a więc realizacja działań zapisanych w dokumencie w głównej mierze dotyczyć będzie terenów już przekształconych.

Budowa nowych elementów infrastruktury oddziałuje w sposób znaczący na powierzchnię ziemi, ponieważ następuje zmiana ukształtowania terenu oraz zmniejsza się powierzchnia biologicznie czynna, zmianie ulegają stosunki gruntowo-wodne oraz sposób odpływu i retencjonowania wód opadowych i roztopowych. Modernizacja (przebudowa) dróg, budowa sieci kanalizacyjnych, uzbrojenie nowych terenów będą prowadzone głównie na terenach zurbanizowanych, gdzie pokrywa glebowa jest już przekształcona.

Rozwój gospodarczy i społeczny Gminy musi być spójny z założeniami polityki przestrzennej oraz nie powodować negatywnych oddziaływań w przestrzeni. Gospodarowanie przestrzenią będzie oparte o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego stanowiące akty prawa miejscowego.

Nie przewiduje się możliwości powstania zasadniczych zmian czy przekroczeń określonych prawem parametrów i standardów jakości środowiska, naruszenia trwałości zasobów i ciągłości funkcji ekologicznych na dużą skalę, zagrożenia dla liczebności i bioróżnorodności gatunków, istotnych barier dla migracji, zagrożenia dla obszarów przyrodniczo cennych, w tym dla celu i przedmiotu ochrony obszarów chronionych oraz ich integralności w związku z opracowywaniem dokumentu.

Planowane zmiany użytkowania terenu polegać będą na przekształceniu części przestrzeni zielonej w zurbanizowaną. W miejscu powierzchni porośniętej roślinnością niską pojawią się obszary obiekty kubaturowe, elementy sieci infrastruktury technicznej i tereny komunikacji. Realizacja działań zaplanowanych w Strategii spowoduje przekształcenie morfologii terenu na potrzebę wykopania fundamentów budynków oraz wykonania innych prac ziemnych na potrzeby realizacji zabudowy, dróg oraz obiektów infrastruktury technicznej. Przekształcenia w rzeźbie terenu będą miały charakter miejscowy. Wprowadzenie nowych elementów zainwestowania wiąże się ze zwiększonym poborem wody z sieci wodociągowej i wzrostem zużycia energii elektrycznej. Powstałe odpady oraz ścieki będą stanowić obciążenie dla środowiska w miejscu ich utylizacji.

Lokalny ład przestrzenny może zostać zaburzony budową ekranów akustycznych, remontami. Jest to jednak bardzo subiektywne odczucie. Właściwie przeprowadzone prace, projekty wkomponowane w lokalny krajobraz nie powinny negatywnie wpłynąć na wygląd estetyczny obszaru.

Przedmiotowy dokument jest zgodny również z rekomendacjami zawartymi w Audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego. Jak wskazano w rozdziale 2.2 niniejszej prognozy, obszar gminy Drawsko jest położony w granicach 2 krajobrazów priorytetowych: „Dolina Noteci: Walkowice – Krzyż Wielkopolski”. Ustalenia projektu dokumentu są zgodne z wnioskami i rekomendacjami dotyczącymi kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych. Realizowane inwestycje będą wykonywane zgodnie z rekomendacjami dotyczącymi kształtowania i ochrony krajobrazu, zawartymi w audycie. Ponadto, po przeprowadzonej analizie działań planowanych do realizacji w ramach Strategii stwierdzono, iż nie stanowią one zagrożeń określonych w audycie dla wskazanych wyżej krajobrazów priorytetowych. Dla przedmiotowych krajobrazów priorytetowych wskazano zagrożenia:

- a) element liniowy wpływający negatywnie na odbiór wizualny krajobrazu: napowietrzne linie elektroenergetyczne 110 kV przecinające dolinę Noteci, – teren eksploatacji kruszywa naturalnego (złoże Lubcz Mały),
- b) obszar wpływający negatywnie na odbiór wizualny krajobrazu:
 - teren eksploatacji kruszywa naturalnego (złoże Lubcz Mały),
 - zakłady przemysłowe w granicach krajobrazu (Osuch, gm. Czarneków, na wschodzie m. Czarneków oraz w m. Huta Szklana, gm. Krzyż Wielkopolski) oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie (na południowym zachodzie m. Krzyż Wielkopolski, na zachodzie oraz północnym-zachodzie m. Wieleń, na zachodzie m. Czarneków, na południowym zachodzie eksploatacja kruszywa naturalnego w Walkowicach gm. Czarneków), obniżające walory sanitarne, akustyczne i przyrodnicze,
- c) obszar wpływający negatywnie na zachowanie spójności struktury funkcjonalno-przestrzennej krajobrazu:
 - presja inwestycyjna w obszarze dolinnym – Stare Bielice, Łokacz Wielki Chęst, Marianowo, Zofiowo, Nowe Dwory, Romanowo Dolne, Czarneków,
- d) obniżanie się poziomu wód gruntowych i powierzchniowych – degradacja siedlisk zwłaszcza wilgotnych, zmiana stosunków wodnych,
- e) przekształcanie i osuszanie mokradeł, torfowisk i łąk wilgotnych w wyniku melioracji odwadniających, niewłaściwej gospodarki wodnej, zwiększającego się poboru wód podziemnych przez indywidualne ujęcia, a także w celu realizacji zabudowy,
- f) fragmentacja terenów otwartych, w tym łąkowych, torfowiskowych, murawowych, w wyniku samoistnej sukcesji lasu lub celowego zalesiania – zmiana struktury krajobrazów mozaikowych, utrata bioróżnorodności,
- g) duża presja rekreacyjno-turystyczna na obszary doliny rzeki Noteci (niszczenie siedlisk, wędkarstwo, kajaki, itp.),
- h) spływ zanieczyszczeń powierzchniowych, obciążonych głównie związkami biogennymi (azotem i fosforem) z pól sąsiadujących z krajobrazem, powodujący eutrofizację wód w jeziorze Łokacz oraz wód rzecznych,
- i) nieuregulowana gospodarka wodno-ściekowa (niedostateczny poziom skanalizowania).

Podczas realizacji inwestycji należy zatem w szczególnie sposób zachować ostrożność podczas realizacji działań budowlanych, aby nie spowodować degradacji krajobrazu priorytetowego. W rozdziale 5.1 prognozy wskazano działania, które należy podjąć, aby uniknąć degradacji środowiska oraz krajobrazu. Należy również wskazać, że wszelkie inwestycje zaplanowane w ramach dokumentu będą realizowane zgodnie z przepisami prawa, przy zastosowaniu technologii prac przyjaznej środowisku, aby uniknąć niekorzystnych zmian w krajobrazie. W ramach dokumentu Strategii zaplanowane zadania w zakresie

wdrożenia zmian wynikających z nowego systemu planowania przestrzennego w celu poprawy ładu przestrzennego gminy, gdzie uwzględnione zostaną rekomendacje dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych.

Szczególnie ważnym elementem jest ochrona krajobrazu w myśl ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774). W myśl powyższego dokumentu należy dążyć do takiego ustalania lokalizacji, aby ograniczyć do minimum negatywny wpływ nie tylko na zdrowie ludzi, ale także na krajobraz przyrodniczy i kulturowy. Szczegóły lokalizacji tego typu obiektów ustalane będą w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Oddziaływanie przyjętych w Strategii rozwiązań na krajobraz w aspekcie środowiskowym opiera się na ocenie stopnia naturalności krajobrazu, jego struktury i zniekształceń. Krajobraz, jako komponent wielu czynników, ulega przemianom pod wpływem naturalnych procesów zachodzących w środowisku biotycznym i abiotycznym oraz oddziaływań antropogenicznych. Działalność człowieka jest czynnikiem, który najsilniej ingeruje w struktury przyrodnicze, a więc i krajobraz. Zmiany użytkowania terenów doprowadzają do poważnych i nieodwracalnych przekształceń krajobrazu. Prognozuje się jednak, że istniejący krajobraz w szczególności terenów wiejskich zmieni się w małym zakresie, tylko w okolicach wprowadzenia nowej zabudowy, bądź budowy dróg. Założenia ochrony krajobrazu wynikają z Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (Dz. U. z 2006 r., nr 14, poz. 98), która wskazuje na potrzebę ochrony krajobrazu oraz konieczność prowadzenia działań na rzecz zachowania i utrzymania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu. Stąd też wszystkie działania inwestycyjne powinny uwzględniać lokalne warunki krajobrazowe tak, aby ukierunkowywać i harmonizować rozwój przestrzenny i gospodarczy ze specyfiką terenu Gminy. Zmiany gospodarcze i społeczne, a także środowiskowe to nakładające się na siebie czynniki, których nie da się niekiedy uniknąć, ale powinno się je ograniczyć w stosunku do negatywnego oddziaływania na krajobraz.

Dzięki planowanym działaniom znacznie poprawi się krajobraz obszaru, który zdecydowanie zyska na wartości. Zachowane zostaną jednak dotychczasowe, charakterystyczne cechy krajobrazu Gminy Drawsko. Dodatkowo znaczna część działań dotyczy obiektów umieszczonych pod powierzchnią ziemi, a wszelkie powstałe z tym niegodności zostaną natychmiastowo usunięte, nie powodując zmian w krajobrazie. Teren, na którym zadanie będzie realizowane zostanie uporządkowany. Realizacja zaplanowanych działań nie będzie zakłócała postanowień Europejskiej Konwencji Krajobrazowej. Wśród wszystkich działań zaplanowanych w Strategii należy wskazać takie, dzięki którym znacznie poprawi się krajobraz gminy. Należą do nich m.in.:

- Wdrożenie zmian wynikających z nowego systemu planowania przestrzennego w celu poprawy ładu przestrzennego gminy,
- Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie gminy,
- Budowa, rozbudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego,
- Budowa oraz rozbudowa zielono-niebieskiej infrastruktury,
- Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej,
- Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu dróg rowerowych,
- Dążenie do rozbudowy oraz poprawy stanu i bezpieczeństwa dróg wyższej kategorii,

- Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja infrastruktury kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej,
- Kształtowanie polityki proinwestycyjnej,
- Rozbudowa oraz modernizacja bazy usług społecznych,
- Rozwój infrastruktury żłobkowej oraz modernizacja infrastruktury szkolnej i przedszkolnej.

Ochrona krajobrazu Gminy Drawsko winna obejmować działania, polegające na świadomym kształtowaniu przestrzeni gminy poprzez eksponowanie obszarów atrakcyjnych krajobrazowo. Należy również systemowo włączać je w pozostałą przestrzeń gminy, by tworzyły harmonijną całość i nadawały lub prezentowały charakterystyczny krajobraz gminy. Kształtowanie i ochrona krajobrazu przyrodniczego terenów Gminy Drawsko prowadzona będzie poprzez:

- Objęcie ochroną miejsc i terenów eksponowanych, panoram i punktów widokowych przed wpływem obcych antropogenicznych elementów, takich jak: turbiny wiatrowe, sieci infrastruktury technicznej, tablice reklamowe, zabudowa niezwiązana z resztą architektonicznie i gabarytowo
- Tereny eksponowane, punkty widokowe i parkowe; należy uatrakcyjnić i usprawnić dostęp poprzez włączenie ich w gminny i lokalny system ciągów pieszych i rowerowych
- Ograniczenie lokalizacji na całym obszarze gminy obiektów wymagających znacznych przekształceń topografii terenu.
- Obiektom kubaturowym oraz naziemnym urządzeniom infrastruktury technicznej należy nadawać formy architektoniczne, które będą harmonizować z otoczeniem i stylem nawiązującym do lokalnej kultury.
- Nową infrastrukturę techniczną oraz drogową należy prowadzić z uwzględnieniem lokalizacji obszarów chronionych, zapotrzebowaniem na zabudowę mieszkaniową i rekreacyjną, na których zlokalizowane są obiekty przeznaczone na stały pobyt ludzi.
- Tereny zielone należy łączyć spójnym systemem zieleni urządzonej i krajobrazowej, celem poprawy wizerunku i walorów krajobrazowych terenów zurbanizowanych.
- Lokalizowanie zabudowy niskiej w rejonie doliny Noteci wraz z tworzeniem punktów widokowych umożliwiających pełną ekspozycję doliny.

Strategia Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 przewiduje do realizacji również działania dotyczące budowy dróg i ścieżek rowerowych, a także sieci infrastruktury technicznej. Uciążliwość dla środowiska glebowego będzie związana z realizacją robót ziemnych oraz pracy maszyn drogowych. Faza realizacji będzie wymagała zajęcia całego terenu dróg, a nawet obszaru poza nimi szczególnie w tych miejscach gdzie przewiduje się budowę chodników. Poza terenem modernizacji dróg, oddziaływanie omawianego przedsięwzięcia na bezpośrednie otoczenie glebowe ograniczy się do pasa drogowego, wyznaczonego planem zagospodarowania terenu. Przebudowa dróg spowoduje całkowitą zmianę formy jej dotychczasowego użytkowania. Na obecnym etapie nie jest możliwe wskazanie miejsc tymczasowej lokalizacji obiektów pomocniczych – dojazdów na plac budowy, placów składowych, parkingów dla maszyn roboczych.

W określeniu stopnia zagrożenia gleb, związanego z planowanymi inwestycjami w zakresie budowy dróg, ścieżek rowerowych oraz sieci infrastruktury technicznej, istotne znaczenie mają: tracona powierzchnia gleb, ich wartość bonitacyjna oraz wrażliwość na zmiany spowodowane modernizacją

istniejących dróg. Przy wykonywaniu prac ziemnych, w czasie pracy maszyn budowlanych nastąpi silne przekształcenie gleb w pasie technicznym robót budowlanych, obejmujące:

- usunięcie wierzchniej warstwy humusowej (o znacznej zawartości próchnicy) staje się to często przyczyną zniszczenia głębiej leżących warstw geologicznych;
- mechaniczne zniszczenie gleby w obrębie nowych fragmentów jezdni i poboczy;
- zniekształcenie struktury gleby wskutek jej zagęszczania i ugniatania, spowodowanego pracą ciężkiego sprzętu zmechanizowanego; prace te mogą spowodować poprzez ugniatanie części stałych gleby, zmniejszenie jej porowatości i usunięcie głązów (powietrza glebowego);
- lokalne przesuszenie lub zawodnienie gleb spowodowanych zaburzeniem stosunków wodnych przy wykonywaniu wykopów lub w czasie ich odwadniania;
- zanieczyszczenie gruntu substancjami ropopochodnymi w wyniku wycieków z maszyn drogowych i taboru samochodowego;
- narażenie zwałowanej ziemi na przesuszenie, przemarznięcie i inne wpływy środowiska zależnie od warunków pogodowych.

Bezpośrednie oddziaływanie w czasie realizacji inwestycji na powierzchnię ziemi i glebę będzie lokalne i ograniczy się praktycznie do pasa o wielkości kilku metrów od osi w obie strony drogi.

Ukształtowanie terenu Gminy Drawsko jest widocznie zróżnicowane, uwidacznia się kilka charakterystycznych obszarów:

- Obniżenie terenu doliny Noteci
- Płaski obszar środkowej części gminy pokryty gęstymi kompleksami leśnymi, poprzecinany dolinami rzek
- Wydmy w południowej części gminy.

Obszar rzeki Noteci oraz jej rozległej doliny oraz samej rzeki wraz z dopływami narażone są na niekontrolowany spływ substancji szkodliwych, w szczególności z pobliskich pól uprawnych. W związku z tym zaleca się wprowadzenie działań, mających na celu ograniczenia lub też całkowitą eliminację niekorzystnego wpływu działalności rolnej na jakość Doliny Noteci. Zbocza wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych są najbardziej narażone na erozję wodną. Należy wprowadzać nowe zadrzewienia i zakrzewienia wzdłuż brzegów w celu ochrony zboczy przed degradacją. Część doliny użytkowana jest rolniczo, jest fragmentarycznie zasiedlona. W związku z tym należy wprowadzać odpowiednie ekstensywne technologie rolnicze i służące bytowaniu człowieka w celu ochrony cennej bioróżnorodności i zapobieganiu degradacji cennych przyrodniczo obszarów podmokłych doliny Noteci. Gęste kompleksy leśne, stanowiące większość powierzchni Gminy Drawsko, winny być objęte ochroną obejmującą nie tylko sam drzewostan, ale także występujące na ich obszarach unikatowe siedliska fauny i flory.

Obszary pól uprawnych, szczególnie tych o najwyższej przydatności do produkcji rolniczej, winny zachować swój dotychczasowy charakter. Zmiana przeznaczenia terenów rolnych na cele nierolnicze powinna odbywać się bezpośrednio przy już istniejącej zabudowie oraz wzdłuż dróg, przy założeniu dostępu do niezbędnej infrastruktury technicznej. Większość gleb na terenie gminy stanowią gleby leśne, dlatego niewielka część gleb przeznaczonych pod produkcję rolną winna być objęta szczególną ochroną. W celu zachowania ich dotychczasowej jakości i przydatności produkcyjnej należy chronić je przed erozją eoliczną oraz zachować odpowiednie stosunki wodne utrzymujące odpowiednią jakość

gleb. Na obszarze wydmy, obejmujących niemal całą południową część gminy, należy zakazać realizowania działań mogących spowodować degradację i zanikanie wydmy, z wyjątkiem rozwoju inwestycji strategicznych, podlegającym odstępstwom. Zaleca się wprowadzenie, w miarę potrzeby, nowych zalesień ochronnych, redukujących wpływ wiatru na eoliczną degradację wydmy.

W zakresie przeciwdziałania suszy na terenach rolnych i leśnych istotne jest dostosowanie struktury upraw, użytej technologii i gatunków roślin uprawnych do występującego deficytu wód i zmian klimatycznych. Kluczowe jest realizowanie prac, które wpłyną pozytywnie na rozwój systemów melioracyjnych, aby spełniały funkcję nawadniająco-odwadniającą i przyczyniały się do poprawy stosunków wodnych.

Dla ochrony gleb na całym obszarze gminy należy uwzględnić:

- uprawę roślin odpornych na zmiany klimatu
- rozwój systemów małej retencji
- zachowanie trwałych użytków zielonych oraz zadrzewień śródpolnych oraz wprowadzanie nowych zasadzeń wzdłuż miedz (pasów rozgraniczających pola uprawne), dróg i cieków wodnych
- ograniczenie występowania wielkoobszarowych monokultur w uprawach
- wapniowanie gleb zakwaszonych zwiększających pH gleby
- stosowanie wsiewek poplonowych i międzyplonowych ścierniskowych
- zalesianie gruntów o niskich walorach przyrodniczych podatnych na erozję wietrzną oraz o żadnej lub niskiej przydatności rolniczej
- zrównoważone stosowanie nawozów, szczególnie w rejonie doliny Noteci.

5.6. Klimat akustyczny

Podczas prac budowlanych i modernizacyjnych obiektów użyteczności publicznej, dróg, infrastruktury sportowej, kulturalnej i komunalnej, może wystąpić krótkoterminowe zwiększenie się poziom hałasu, a także pojawić się mogą wibracje i drgania. Zmiany te będą miały jednak charakter przejściowy i krótkotrwały.

Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej może oddziaływać na klimat akustyczny. Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony równoważnym poziomem dźwięku A [dB], zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112) dla dróg i linii kolejowych wynosi:

- dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej i terenów szpitali w miastach – 64 dB dla wszystkich dób w roku, 59 dB dla wszystkich pór nocy;
- dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, terenów zabudowy zagrodowej, terenów mieszkaniowo-usługowych, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych – 68 dB dla wszystkich dób w roku, 59 dB dla wszystkich pór nocy.

Określając przewidywane znaczące oddziaływania na klimat akustyczny, należy zwrócić uwagę głównie na przebiegające przez jednostkę ciągi komunikacyjne, gdyż klimat akustyczny na tym terenie kształtują przede wszystkim źródła komunikacyjne - głównie trasy ruchu samochodowego. Głównym powodem uciążliwej emisji hałasu, ogólnie, obok stosunkowo wysokiego natężenia ruchu pojazdów, jest wysoki

udział w potoku ruchu pojazdów ciężkich, który w szczególności negatywnie oddziałuje na terenach zwartej zabudowy miejscowości.

W ramach działań mających poprawić klimat akustyczny na terenie Gminy Drawsko, można wyróżnić działania administracyjne oraz inwestycyjne. Te pierwsze polegają na wprowadzaniu standardów akustycznych w planach zagospodarowania przestrzennego, co ma na celu zmniejszenie uciążliwości związanych z hałasem, poprzez odpowiednie planowanie, np. ciągów komunikacyjnych. Działania inwestycyjne obejmują modernizację dróg oraz instalację urządzeń ograniczających hałas. Modernizacja nawierzchni dróg zmniejsza ilość hałasu i wibracji przedostających się do otoczenia, co ma korzystny wpływ na organizmy żywe jak i budynki.

Podsumowując, polepszenie stanu klimatu akustycznego, jak również zmniejszenie obszarów narażonych na hałas powinno nastąpić głównie poprzez:

- odciążanie ciągów komunikacyjnych (budowa alternatywnych odcinków dróg),
- metody organizacyjne (np. kontrole i/lub ograniczanie prędkości pojazdów),
- stosowanie nawierzchni SMA (Stone Mastic Asphalt),
- wprowadzenie ekranów akustycznych (w ostateczności),
- strefy ograniczonego użytkowania (Jeżeli z przeglądu ekologicznego albo z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wymaganej przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, albo z analizy porealizacyjnej wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem zakładu lub innego obiektu, to dla oczyszczalni ścieków, składowiska odpadów komunalnych, kompostowni, trasy komunikacyjnej, lotniska, linii i stacji elektroenergetycznej, obiektów sieci gazowej oraz instalacji radiokomunikacyjnej, radionawigacyjnej i radiolokacyjnej tworzy się obszar ograniczonego użytkowania).

Oddziaływania na klimat akustyczny mogą być również notowane podczas prowadzenia prac budowlanych, nie tylko przy budowie i modernizacji ciągów komunikacyjnych. Uciążliwości dla środowiska mogą być powodowane także przez proces budowy systemów kanalizacyjnych i wodociągowych. Niemniej jednak, wszystkie prace budowlane powinny być prowadzone z zastosowaniem najlepszych dostępnych technik (BAT).

Uciążliwość ze strony zakładów produkcyjnych czy usługowych może wynikać z braku zachowania standardów i dopuszczalnych norm, odpowiedzialność za negatywne oddziaływania należy przede wszystkim do użytkowników urządzeń, instalacji będących źródłami hałasu. Źródła te nie mogą powodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający ma tytuł prawny.

Projekt Strategii przewiduje podejmowanie działań, które będą wpływały na środowisko. Działania te, to przede wszystkim działania inwestycyjne, które będą ingerować w środowisko głównie na etapie ich realizacji, powodując przejściowe uciążliwości. W wyniku realizacji ustaleń Strategii na terenach, na których wprowadzone zostanie nowe zainwestowanie, dojdzie do przekształceń w środowisku, typowych dla terenów nowych inwestycji w zakresie powierzchni biologicznie czynnych, roślinności, krajobrazu, zagrożeń hałasem. Jednocześnie ustalenia Strategii porządkują zasady zagospodarowania na tym terenie, wprowadzając szereg zapisów, których celem jest ograniczenie przekształceń

środowiska przyrodniczego. Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko, na etapie realizacji poszczególnych zadań leży w gestii wykonawców i dotyczy sprzętu (hałas, emisja spalin), organizacji prac (unikanie prac będących źródłem hałasu w porze nocnej).

Analiza działań zaplanowanych w Strategii pozwoliła stwierdzić, że nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na pogorszenie stanu klimatu akustycznego. Krótkotrwałe negatywne oddziaływania mogą pojawić się jedynie na etapie realizacji inwestycji (np. przebudowy drogi). Jednak w konsekwencji prowadzonych prac (np. modernizacji nawierzchni) osiągnięta zostanie trwała poprawa jakości klimatu akustycznego.

Oddziaływanie na środowisko budowy nowych dróg jest odmienne od realizacji prac modernizacyjnych na istniejących już drogach i zwykle powoduje przeniesienie negatywnego oddziaływania akustycznego, w tym stałego z jednego miejsca w inne.

Realizacja inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej zostanie poprzedzona procedurą oddziaływania na środowisko, jeżeli jest ona wymagana przepisami ustawy ooś, w ramach której zostaną przeprowadzone obliczenia prognozowanej emisji hałasu, a decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach będzie określać warunki korzystania ze środowiska uwzględniając obowiązujące normy. Zakłada się, że uciążliwość inwestycji realizowanych w ramach Strategii ograniczać się będzie do uciążliwości w granicach władania poszczególnych inwestycji i nie będzie przekraczać dopuszczalnych norm określonych ww. rozporządzeniem.

Wg Wytocznych w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych (Stryjecki M., Mielniczuk K., GDOŚ, Warszawa 2011), turbina wiatrowa jest źródłem dwóch rodzajów hałasu:

- hałasu mechanicznego, emitowanego przez przekładnię i generator,
- szumu aerodynamicznego, emitowanego przez obracające się łopaty wirnika, którego natężenie jest uzależnione od „prędkości końcówek” łopat (tzw. tip speed).

Dzięki zaawansowanym technologiom izolacji gondoli, hałas mechaniczny został w stosowanych obecnie modelach turbin ograniczony do poziomu poniżej szumu aerodynamicznego. Wynika to również z faktu, iż poziom emitowanego hałasu mechanicznego nie wzrasta wraz ze wzrostem wielkości turbiny w takim tempie, jak obserwuje się to w przypadku szumu aerodynamicznego. W związku z tym, że źródłem szumu aerodynamicznego jest przepływające przez łopaty wirnika powietrze, hałas ten jest nieunikniony i dominuje w bezpośrednim sąsiedztwie farmy wiatrowej. Pomimo zmian konstrukcyjnych, mających na celu obniżenie natężenia szumu aerodynamicznego poprzez obniżenie „prędkości końcówek” (najlepiej tak, by nie przekraczała ona 65 m/s [W specyfikacji technicznej turbin wiatrowych producenci podają zakres „prędkości końcówek”. O ile dolna granica jest dość niska, górna granica zwykle przekracza próg 65 m/s, np. Enercon E-70: 22-80 m/s, Enercon E-82: 25-80 m/s]) czy też wprowadzenie regulacji ustawienia kąta łopat (tzw. pitch control system), hałas ten został już w znacznym stopniu ograniczony, ale niestety nie udało się go całkowicie wyeliminować. Natężenie emitowanego przez farmę hałasu uzależnione jest od wielu czynników, przede wszystkim od:

- sposobu rozmieszczenia turbin w obrębie farmy oraz ich modelu,
- ukształtowania terenu,
- prędkości i kierunku wiatru oraz

— rozchodzenia się fal dźwiękowych w powietrzu.

Przykładowo, wraz ze wzrostem prędkości wiatru wzrasta poziom szumu aerodynamicznego emitowanego przez turbinę. Jednocześnie jednak wzrasta natężenie szumu wiatru, który w dużym stopniu maskuje dźwięki emitowane przez turbinę. To, w jaki sposób człowiek będzie odbierał dźwięki emitowane przez turbiny (czy będą one dla niego uciążliwe czy nie), w głównej mierze uzależnione jest od poziomu tzw. hałasu tła oraz od odległości od farmy. Jeżeli natężenie hałasu tła jest zbliżone do poziomu hałasu emitowanego przez pracującą turbinę, dźwięki emitowane przez farmę wiatrową stają się właściwie „nierozróżnialne” od otoczenia. Należy zatem na terenie, na którym planowana jest FW wykonać pomiary tła akustycznego. Podstawowym sposobem na ograniczenie uciążliwości hałasu generowanego przez elektrownie wiatrowe jest utrzymanie odpowiedniej odległości tych instalacji od terenów, dla których wyznaczono normy w zakresie klimatu akustycznego. Odległość ta powinna wynikać z przeprowadzonych przez ekspertów analiz.

Przygotowanie i promocja oferty inwestycyjnej Gminy pozwoli na skoncentrowanie zabudowy przemysłowej w obrębie terenów inwestycyjnych, co spowoduje lokalny wzrost poziomu hałasu, jednakże pozwoli na zmniejszenie uciążliwości akustycznej na obszarach mieszkaniowych lub innych terenach chronionych.

W ramach Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 nie zaplanowano kierunków działań, które mogłyby przyczynić się do emisji pól elektromagnetycznych.

5.7. Zasoby naturalne

Realizacja wskazanych działań w ramach niniejszego obszaru będzie miała w większości pozytywny wpływ na zasoby naturalne Gminy. Nastąpi poprawa stanu środowiska naturalnego, a tym samym warunków i jakości życia. W ramach planowanych działań nie planuje się realizacji jakichkolwiek zadań lub wytworzenia infrastruktury, które mogłyby negatywnie wpływać na stan zasobów naturalnych. Odstąpienie od realizacji założeń Strategii byłoby utratą szansy na realizację działań sprzyjających rozwojowi gospodarki niskoemisyjnej i gospodarki o obiegu zamkniętym. Wynika to z tego, że w wyniku realizacji kierunków wskazanych w projekcie Strategii możliwe będzie:

- 1) zmniejszenie zapotrzebowania na nieodnawialne surowce energetyczne i mineralne,
- 2) wspieranie projektów z dziedziny gospodarki o obiegu zamkniętym,
- 3) wspieranie projektów związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

5.8. Zabytki i dobra materialne

Działania wyznaczone w projekcie Strategii w większości mają charakter neutralny lub pozytywny, i odnoszą się także do obszarów zidentyfikowanych jako zdegradowane i wymagające pilnych działań rewitalizacyjnych odnoszących się zarówno do sfery społecznej, przestrzennej jak i gospodarczej. Wynika z tego, że wszelkie działania realizowane w oparciu o te wytyczne będą miały wpływ na ogólną poprawę stanu i jakości dóbr materialnych i dóbr kultury. Do działań tych zaliczyć należy wszelkie projekty obejmujące modernizację i rewitalizację obiektów użyteczności publicznej, obiektów o znaczeniu kulturowym, obiektów edukacyjnych, sportowych itp.

Oczywiste pozytywne oddziaływanie będą miały projekty bezpośrednio ukierunkowane na ochronę i popularyzację dziedzictwa kulturowego Gminy Drawsko a, a także tworzenie poczucia wspólnoty i tożsamości lokalnej, dbanie o lokalne dziedzictwo historyczne i tradycje.

Z uwagi na występowanie obiektów zabytkowych na obszarze gminy, należy każdorazowo stosować przepisy odrębne dotyczące ich ochrony, a w przypadku prowadzenia robót budowlanych przy obiektach lub na obszarach wpisanych do rejestru zabytków uzyskać pozwolenie konserwatorskie (art. 36 pkt. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1292).

5.9. Oddziaływania skumulowane

Oddziaływania skumulowane są definiowane jako zmiany w środowisku, wywołane wpływem danego rodzaju działalności, w połączeniu z innymi przeszłymi, obecnymi lub realnymi przyszłymi działaniami¹¹. W związku z tym oddziaływanie na środowisko, należy rozpatrywać nie tylko w kontekście poszczególnych jego komponentów, ale także w kontekście środowiska jako całości, biorąc pod uwagę sumę oddziaływujących na nie jednocześnie czynników. Kumulacja oddziaływań następuje w wyniku jednoczesnego oddziaływania kilku czynników lub różnych działań oraz kumulacji oddziaływań skutków w czasie.

Analiza potencjalnego oddziaływania skumulowanego wskazuje, że niebezpieczna jest kumulacja oddziaływania przede wszystkim następujących kierunków działań:

- Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego,
- Budowa, przebudowa oraz rozbudowa błękitno-zielonej infrastruktury,
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej,
- Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej,
- Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu dróg rowerowych,
- Dążenie do rozbudowy oraz poprawy stanu i bezpieczeństwa dróg wyższej kategorii,
- Rozbudowa oraz modernizacja bazy usług społecznych,
- Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja infrastruktury kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej.

W celu minimalizacji tego oddziaływania zaleca się aby nowe strefy aktywizacji gospodarczej były lokalizowane na obszarach już zagospodarowanych/zabudowanych. Ponadto w przypadku realizacji obu kierunków w tych samych lub sąsiadujących ze sobą obszarach należy tak zaplanować inwestycje aby były realizowane w tym samym lub następującym po sobie czasie. Pozwoli to uniknięcia np. wjeżdżania ciężkim sprzętem dwa razy w ten sam teren. Nie może być tak, że realizacja jednego z tych kierunków, będzie degradowała powierzchnię ziemi już uporządkowaną po realizacji innego z ww. kierunków. Ponadto, duże znaczenie ma unikanie lokalizacji tego rodzaju inwestycji zarówno na obszarach, jak i w sąsiedztwie obszarów o najlepszych glebach, o wysokiej przydatności rolniczej. Ważne jest też prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami w czasie realizacji oraz eksploatacji inwestycji.

¹¹ Gerlée A., Kaim K. (2011), *Metody oceny oddziaływań skumulowanych w procedurze OOS – wybrane zagadnienia*, „Czasopismo Techniczne. Architektura”, nr 108(6-A), s. 107-111

Ponadto, termin i sposób wykonania prac należy dostosować do okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji. Wykonywane prace muszą być poprzedzone szczegółową inwentaryzacją przyrodniczą.

Skumulowane oddziaływania planowanych inwestycji nie powinny powodować znaczących niekorzystnych oddziaływań w środowisku. Kumulacja oddziaływań w środowisku związana będzie przede wszystkim ze wzmocnieniem działań budowlanych i związanych z tym procesem oddziaływań.

Uporządkowanie terenu z ukierunkowaniem przyrostu zabudowy, określenie zasad kształtowania nowego zainwestowania wykorzystującego walory kulturowe i przyrodnicze terenu inwestycji i terenów sąsiednich spowoduje podniesienie rangi obszaru.

Na tą chwilę przewiduje się, że zakres i skala planowanych w Strategii inwestycji nie powoduje ryzyka skumulowania oddziaływań – realizacja zadań będzie rozłożona w czasie, także ze względu na ograniczone środki finansowe.

Realizacja zadań, w wyniku których nastąpi zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i ich prekursorów wpłynie pozytywnie na łagodzenie zmian klimatu. Nie przewiduje się również negatywnego oddziaływania zadań na różnorodność biologiczną. W wyniku realizacji zadań ujętych w Strategii siedliska występujące na analizowanym obszarze oraz objęte ochroną gatunki flory i fauny nie zostaną poddane negatywnym oddziaływaniom.

Inwestycje będą prowadzone przy zachowaniu zasad bezpieczeństwa i minimalizacji uciążliwości ich prowadzenia. W celu uniknięcia uciążliwości związanych z oddziaływaniami skumulowanymi należy dokładnie zaplanować harmonogram prac oraz na bieżąco informować interesantów z określonym wyprzedzeniem o zamiarze i harmonogramie prowadzenia prac budowlanych. Zaplanowanie zadania nie będą oddziaływały w sposób skumulowany na środowisko.

Jednocześnie należy podkreślić, iż w niektórych sytuacjach korzystne dla poszczególnych komponentów środowiska oraz dla ludzi jest łączenie realizacji niektórych przedsięwzięć, np. budowa sieci kanalizacyjnej i budowa ścieżek rowerowych. Pozwoli to na zmniejszenie negatywnego oddziaływania w trakcie prowadzonych prac (skrócenie okresu uciążliwości).

6. Przewidywane rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko wynikających z realizacji Strategii Rozwoju

Większość z wyznaczonych działań zakłada poprawę stanu środowiska oraz warunków życia mieszkańców analizowanego obszaru. Zaplanowane do realizacji działania cechuje uwzględnienie aspektów środowiskowych oraz wspieranie idei zrównoważonego rozwoju. W ramach Strategii Rozwoju nie przewidziano kierunków działań ani inwestycji, które mogłyby negatywnie oddziaływać na środowisko. Realizacja przede wszystkim działań o charakterze infrastrukturalnym może czasowo negatywnie wpływać na środowisko, co wiąże się z prowadzeniem robót budowlanych. Jednakże oddziaływania te będą miały charakter odwracalny i będą występowały krótkoterminowo.

Możliwe negatywne oddziaływanie inwestycji na środowisko można ograniczyć poprzez podjęcie wszelkich możliwych działań łagodzących, zapobiegających już na etapie planowania negatywnym oddziaływaniom na środowisko. Poniższej przedstawiono propozycje działań łagodzących dla poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego.

Tabela 14. Propozycje możliwych sposobów ograniczania negatywnych oddziaływań na środowisko

ELEMENT ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	PROPOZYCJE DZIAŁAŃ ŁAGODZĄCYCH
Różnorodność biologiczna/rośliny /zwierzęta	➤ inwentaryzacja przyrodnicza pod kątem występowania ptaków czy innych zwierząt oraz cennych gatunków roślin, szczególnie objętych ochroną; przeprowadzanie wszelkich prac poza okresem lęgowym ptaków czy okresem godowym innych zwierząt; ➤ zapewnienie stałego monitorowania wpływu inwestycji na różnorodność biologiczną, faunę i florę; ➤ wprowadzenie dodatkowych nasadzeń drzew i zieleni urządzonej (gatunków rodzimych) w celu ewentualnej kompensacji przyrodniczej,
Ludzie	➤ oznakowanie obszarów w miejscach prowadzenia robót budowlanych; ➤ realizacja robót zgodnie z zasadami BHP i PPOŻ; ➤ wykorzystywanie wyłącznie sprawnych maszyn i urządzeń; ➤ wykonywanie działań inwestycyjnych tylko w dozwolonych godzinach w celu minimalizacji emisji zanieczyszczeń i uciążliwego hałasu; ➤ stosowanie systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych; ➤ stosowanie roślinności izolacyjnej.
Woda	➤ odpowiednie zabezpieczenia terenów przed przedostaniem się niepożądanych substancji do wód dbałość o szczelność zbiorników paliw w maszynach wykorzystywanych podczas prac; ➤ zachowanie szczególnej ostrożności podczas prowadzenia prac w bezpośrednim sąsiedztwie rzek czy zbiorników wodnych; ➤ zapewnienie pracownikom dostępu do przenośnych toalet; ➤ ograniczanie powierzchni nieprzepuszczalnych np. poprzez stosowanie materiałów przepuszczalnych do budowy parkingów, ciągów pieszych i rowerowych;
Powietrze	➤ tworzenie pasów zieleni izolacyjnej; ➤ propagowanie alternatywnych form transportu (ruch piesz, rowerowy, komunikacja zbiorowa); ➤ przeprowadzanie termomodernizacji budynków na terenie Gminy; ➤ promowanie odnawialnych źródeł energii;

Powierzchnia ziemi	➤ odpowiednie przechowywanie/składowanie materiałów budowlanych; kontrolowanie szczelności zbiorników paliwowych w pojazdach wykorzystywanych przy pracach; ➤ odpowiednie składowanie odpadów powstałych podczas pracy;
Krajobraz	➤ tworzenie miejsc z zielenią urządzonej;
Klimat	➤ stosowanie nasadzeń drzew i krzewów oraz zieleni urządzonej; ➤ dbałość o przestrzeganie zasad ochrony środowiska naturalnego; ➤ promowanie niezmotywowanych form transportu;
Zabytki i dobra materialne	➤ odpowiednie planowanie realizacji projektów, tak by nie zakłócić istniejącego układu przestrzeni publicznej; ➤ szczegółowe uzgadnianie przeprowadzania działań inwestycyjnych w obiektach o szczególnym znaczeniu historycznym lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie;
Obszary objęte ochroną, w tym Obszary Natura 2000	➤ przestrzeganie przepisów ochrony przyrody na tych terenach i ustanowionych planów zadań ochronnych; ➤ wzmocnienie kontroli realizacji danego przedsięwzięcia, szczególnie w zakresie możliwego wpływu na stan środowiska; ➤ uwzględnienie okresów lęgowych i rozrodczych ptaków, nietoperzy i zwierząt; ➤ prawidłowe zabezpieczenia terenów prowadzenia inwestycji oraz pracujących, maszyn i urządzeń; ➤ selektywne gromadzenie wszelkich powstających odpadów; ➤ systematyczne prowadzenie prac porządkowych.

Źródło: opracowanie własne

W przypadku, gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji, tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

Potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko zaplanowanych w Strategii działań można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, ponieważ skala wywoływanych przez nie oddziaływań środowiskowych zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko. W poniższej tabeli zestawiono zadania, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na poszczególne elementy środowiska i ludzi oraz przedstawiono sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań.

Tabela 15. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań zaplanowanych działań w ramach Strategii

ZADANIA ZAPLANOWANE W STRATEGII	SPOSODY ZAPOBIEGANIA, OGRANICZANIA I KOMPENSACJI NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ
Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego	➤ racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów, ➤ sprawne przeprowadzenie prac, ➤ stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska, ➤ ponowne wykorzystanie usuniętych mas ziemi i warstwy humusu, ➤ w przypadku kolizji z terenami zieleni, niezbędne jest zabezpieczenie drzew wraz z ich bryłą korzeniową w pobliżu której prowadzone są prace, ➤ odtwarzanie siedlisk w miejscach zastępczych, ➤ nasadzenie drzew w celu kompensacji przyrodniczej, ➤ przeprowadzenie prób szczelności nowej sieci wod-kan,

	➤ budowa przydomowych oczyszczalni ścieków tylko na terenach, gdzie nie ma możliwości podłączenia do sieci kanalizacyjnej i gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie ma ekonomicznego uzasadnienia.
Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	➤ szczegółowa analiza lokalizacji przedsięwzięcia – różne warianty lokalizacyjne, ➤ wybór optymalnej lokalizacji z dala od zabudowań mieszkalnych, ➤ uwzględnienie opinii społeczeństwa w trakcie planowania inwestycji i przeprowadzenie rzetelnych kampanii informacyjnych, ➤ przeprowadzenie monitoringu ornitologicznego i chiropterologicznego, ➤ wyłączanie turbin wiatrowych w newralgicznych okresach nasilonej ekspozycji ptaków narażonych na wysokie ryzyko kolizji (np. szczyt przelotu gęsi, szczyt aktywności ptaków szponiastych przypadający na okres toków oraz karmienia piskląt itd.), ➤ zastosowanie powłoki antyrefleksyjnej na panelach fotowoltaicznych, która ma za zadanie niwelowanie efektu odbicia promieni słonecznych oraz poprawia ich pochłanianie, zwiększając wydajność urządzenia; powłoka minimalizuje ewentualny efekt oślepiania ptaków oraz mylenia powierzchni paneli jako powierzchni wody, co może powodować kolizje ptaków z panelami, ➤ stosowanie paneli fotowoltaicznych posiadających białe granice i białe paski podziału, które zmniejszają znacznie przyciąganie bezkręgowców wodnych, ➤ wybranie właściwego projektu uwzględniającego potrzeb ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak również na etapie eksploatacji każdej inwestycji, ➤ zabezpieczenie w trakcie robót budowlanych warstwy humusowej ziemi, i wykorzystanie jej po zakończeniu robót budowlanych na terenie inwestycji, ➤ prowadzenie prac tylko w porze dziennej, ➤ odpowiednie odsunięcie lokalizacji poszczególnych urządzeń od zadrzewień i kompleksów leśnych, ➤ odtworzenie ewentualnych strat w roślinności powstałych w trakcie prac budowlanych ➤ zminimalizowaniu ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu, ➤ prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów (jeżeli jest wskazane), ➤ maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu, ➤ prowadzenie monitoringu poinwestycyjnego.
Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	➤ wykonanie inwentaryzacji pod kątem występowania ptaków i nietoperzy w elewacji, na strychu lub w dachu budynku, ➤ wykonywanie termomodernizacji poza okresem lęgowym, ➤ stworzenie siedlisk zastępczych (np. budki lęgowe, skrzynki dla nietoperzy)
Budowa, przebudowa oraz rozbudowa błękitno-zielonej infrastruktury	➤ uwzględnianie zakazów jakie zostały ustanowione na obszarach prawnie chronionych (jeżeli dana inwestycja będzie realizowana na tego typu obszarze), ➤ uwzględnienie ochrony krajobrazu podczas realizacji inwestycji, ➤ wcześniejsza inwentaryzacja przyrodnicza miejsc planowanych prac, ➤ ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko, ➤ odtwarzanie siedlisk w miejscach zastępczych, ➤ prowadzenie prac budowlanych w określonym czasie – poza okresem lęgowym i tarła ryb, ➤ kompensacja przyrodnicza – nasadzenia drzew i krzewów,

	➤ wykorzystanie mas ziemnych do wyrównania powierzchni ziemi (jeżeli jest to uzasadnione), ➤ stosowanie nowoczesnego i sprawnego sprzętu budowlanego, w celu uniknięcia wycieków substancji ➤ toksycznych i ograniczenia nadmiernej emisji hałasu, ➤ po zakończeniu prac zadbać o przywrócenie stanu powierzchni ziemi, dna czy brzegu rzeki do stanu sprzed prowadzenia prac, co ułatwi reintrodukcję gatunków
Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej Dążenie do rozbudowy oraz poprawy stanu i bezpieczeństwa dróg wyższej kategorii	➤ ograniczenie propagacji hałasu poprzez zastosowanie obudów, ekranów akustycznych, wałów z ziemi itp., ➤ stosowanie materiałów dźwiękochłonnych w celu zmniejszenia odbić dźwięku, ➤ organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas, ➤ stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas lokalnych mieszkańców, ➤ polewania placu budowy wodą w celu zmniejszenia pylenia z dróg, ➤ stosowanie tzw. cichych nawierzchni, ➤ ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko, ➤ racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów, ➤ sprawne przeprowadzenie prac, ➤ stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska, ➤ wykorzystanie mas ziemnych do wyrównania powierzchni ziemi (jeżeli jest to uzasadnione), ➤ w przypadku kolizji z terenami zielni, niezbędne jest zabezpieczenie drzew wraz z ich bryłą korzeniową w pobliżu której prowadzone są prace, ➤ ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją, ➤ wcześniejsza inwentaryzacja przyrodnicza miejsc planowanych prac, ➤ prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów (tam, gdzie zidentyfikowano ich obecność i takie działania są uzasadnione), ➤ zaplanowanie optymalnej organizacji ruchu na czas prac, ➤ prowadzenie prac w porze dziennej, ➤ stosowanie zieleni izolacyjnej - nasadzenia drzew i krzewów wzdłuż ciągów komunikacyjnych, które stanowią skuteczny środek ograniczający niekorzystny wpływ szlaków komunikacyjnych w zakresie emisji substancji do powietrza, ➤ tam, gdzie to konieczne należy budować przejścia dla zwierząt w celu ochrony korytarzy ekologicznych i umożliwienia migracji zwierząt.
Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu dróg rowerowych	➤ w przypadku kolizji z terenami zielni, niezbędne jest zabezpieczenie drzew wraz z ich bryłą korzeniową w pobliżu której prowadzone są prace, ➤ ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją, ➤ ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko, ➤ racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów, ➤ sprawne przeprowadzenie prac, ➤ stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska, ➤ wykorzystanie mas ziemnych do wyrównania powierzchni ziemi (jeżeli jest to uzasadnione),

Przygotowanie kompleksowej oferty rekreacyjnej gminy Wdrażanie i promocja usług rekreacyjnych Budowa, rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	➤ inwentaryzacja przyrodnicza przed wykonaniem prac, ➤ wykonywanie prac poza okresem lęgowym i rozrodczym, ➤ wybór najkorzystniejszego wariantu lokalizacyjnego dla danej inwestycji, ➤ minimalizacja strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko, ➤ stosowanie nowoczesnego sprzętu budowlanego, ➤ ograniczanie do minimum powstawania odpadów i eliminacja ewentualnych wycieków z maszyn budowlanych, ➤ w przypadku kolizji z drzewami niezbędne jest zabezpieczenie ich wraz z bryłą korzeniową przed ich ewentualnym uszkodzeniem, ➤ w przypadku konieczności wycinki drzew i krzewów stosowanie kompensacji przyrodniczej, ➤ zabezpieczenie wód jeziora i rzeki przed nadmiernym zamuleniem oraz zmianą struktury i kształtu nabrzeża, ➤ wykorzystanie mas ziemnych do wyrównania powierzchni ziemi (jeżeli jest to uzasadnione)
--	--

Źródło: opracowanie własne

7. Możliwe zmiany w przypadku braku realizacji założeń Strategii

W przypadku braku realizacji Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu środowiska. Brak realizacji założeń tego dokumentu najprawdopodobniej przyczynić się będzie do utrwalania i występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska. Potencjalne zmiany aktualnego stanu środowiska zależą od:

- czasu,
- nakładów finansowych, jakimi dysponują: budżet państwa, samorządy i podmioty gospodarcze,
- aktywności w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych w tym dotacji z UE, przeznaczanych na cele rozwojowe infrastruktury i ochronę środowiska.

Brak realizacji założeń Strategii przyczynić się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w środowisku, zwłaszcza w zakresie: jakości wód podziemnych i powierzchniowych, jakości powietrza, terenów pozostających pod presją szkodliwego oddziaływania ruchu komunikacyjnego, zagrożenia dla obszarów objętych ochroną prawną.

Nie bez znaczenia są również oddziaływania inne niż środowiskowe, choć jednak mające wpływ na stan ochrony środowiska w sposób pośredni. Przewiduje się, iż w przypadku braku realizacji omawianego dokumentu może dojść do następujących skutków:

- niezgodność z przepisami krajowymi i międzynarodowymi, skutkująca, m.in. konsekwencjami finansowymi,
- konieczność ponoszenia wysokich (i stale wzrastających) opłat za korzystanie ze środowiska,
- uniknięcie zysków możliwych do osiągnięcia w wyniku stosowania nowoczesnych i odnawialnych technologii,
- dalsze pobłażliwe traktowanie obowiązujących przepisów o ochronie środowiska,
- postępujący zanik świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Ocenia się, że w wariancie braku realizacji ustaleń Strategii, w szczególności dotyczących określenia kierunków ochrony cennych zasobów przyrodniczych oraz kierunków rozwoju infrastruktury technicznej, poprawa stanu środowiska oraz utrzymanie i ochrona walorów przyrodniczych byłaby trudna do realizacji. Zaniechanie realizacji zapisów dokumentu, w odniesieniu do zaniechania realizacji planowanych inwestycji spowoduje dalszy rozwój i miejscowe zanieczyszczanie środowiska, co najmniej na poziomie takim, jaki to ma miejsce obecnie.

O ile w efekcie długofalowym planowane działania mają na celu poprawę stanu środowiska, to w skali krótkoterminowej mogą zachodzić pewne negatywne oddziaływania i uciążliwości związane z realizacją inwestycji, które mogą w pewnym stopniu pogarszać stan środowiska w stosunku do jego stanu obecnego, przed realizacją zapisów Strategii (dotyczy to prowadzenia robót budowlanych). Mając jednak na uwadze efekt ekologiczny planowanych działań, ocenia się, że brak realizacji zapisów Strategii spowoduje pogorszenie lub co najmniej utrzymywanie się stanu środowiska na obecnym poziomie, co w niektórych przypadkach oznacza utrzymywanie się stanu środowiska i jakości poszczególnych komponentów na niskim poziomie.

Zaniechanie realizacji założeń „Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035” tj. zaplanowanych działań wypracowanych w ramach projektów i programów, a także zaplanowanych inwestycji, mogłoby przyczynić się do zakłócenia dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Drawsko oraz wywołać niekorzystne zmiany środowiska przyrodniczego m.in.:

- pogorszenie klimatu akustycznego Gminy;
- pogorszenie stanu infrastruktury technicznej na terenie Gminy;
- wykluczenie społeczne mieszkańców oraz wpadanie w ubóstwo;
- zwiększenie ryzyka zachorowań na choroby układu oddechowego i nowotworowe, związane z brakiem działań ograniczających niską emisję;
- pogorszenie stanu jakości powietrza atmosferycznego na analizowanym obszarze;
- zmniejszenie poziomu bioróżnorodności;
- pogorszenie stanu wód powierzchniowych i podziemnych, obniżenie ich klas czystości;
- zwiększenie udziału terenów zdegradowanych, zdewastowanych z postępującą degradacją środowiska;
- dewastację terenów zielonych czy miejsc o szczególnym znaczeniu przyrodniczym, na skutek braku oznaczeń takich miejsc, brak ochrony wspomnianych terenów;
- niewystarczająca retencja wodna;
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców przyczyniająca się do degradacji środowiska;
- powstanie zanieczyszczeń powierzchni ziemi, m.in. poprzez prowadzenie nieprzemyślanej gospodarki odpadami;
- pogorszenie stanu budynków, które pełnią istotne funkcje dla mieszkańców Gminy;
- pogorszenie estetyki krajobrazu.

Zaniechanie realizacji działań na poziomie ogólnokrajowym, może również skutkować niekontrolowanym wzrostem zanieczyszczenia środowiska, ograniczeniem terenów rekreacyjnych oraz degradacją walorów krajobrazowych. Związane jest to z pośrednim, bądź bezpośrednim wpływem braku realizacji działań na poszczególne komponenty środowiska takie jak woda, gleby czy powietrze, które stanowią integralną sferę życia ludzi.

Na skutek nadmiernej eksploatacji zasobów może dochodzić do obniżenia zwierciadła wód podziemnych. W związku z tym niezrealizowanie działań związanych z kontrolą gospodarowania wodami bądź obowiązkiem uzyskania pozwolenia wodnoprawnego może negatywnie oddziaływać na wody podziemne. Brak realizacji działania polegającego na zakazie odprowadzania ścieków bezpośrednio do wód podziemnych będzie powodował niekontrolowany bezpośredni dopływ zanieczyszczeń do wód podziemnych. Zaniechanie działania polegającego na przeprowadzeniu procedury oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć na środowisko może przyczynić się do braku rozpoznania źródeł negatywnego oddziaływania realizacji i funkcjonowania przedsięwzięcia na zasoby wód podziemnych. W związku z brakiem rozpoznania źródeł oddziaływań nie zostaną wdrożone działania łagodzące i eliminujące potencjalne oddziaływanie, co może doprowadzić do zanieczyszczenia zasobów wód podziemnych lub zubożenia zasobów wód podziemnych w wyniku prowadzonej działalności. Ponadto, brak realizacji działań wynikających z dyrektyw wskazanych w katalogu działań krajowych będzie negatywnie wpływać na omawiany komponent w związku z emisją substancji związanych z działalnością antropogeniczną ze źródeł takich jak przemysł i rolnictwo wykorzystujące osady ściekowe, mogących przedostawać się do wód podziemnych.

Zaniechanie realizacji działań może wpłynąć negatywnie na stan wód podziemnych poprzez obniżenie poziomu wód gruntowych oraz pogorszenie stanu chemicznego ze względu na nieograniczenie nieczystości dostających się z wodą do cieków jezior oraz gruntów. Działania zawarte w projekcie PWŚK, zwłaszcza mające na celu poprawę jakości wód powierzchniowych mają pozytywny wpływ na stan JCWPd na obszarze dorzecza Odry. Zaniechanie realizacji działań z kategorii działań organizacyjno-prawnych i edukacyjnych może wpłynąć w sposób pośredni negatywnie na stan chemiczny oraz ilościowy JCWPd. Brak realizacji działań z kategorii: gospodarka komunalna, nie wpłynie na zmiany ilości wód podziemnych oraz nie zmieni w żadnym stopniu położenia zwierciadła wód podziemnych przypowierzchniowych poziomów wodonośnych. Natomiast brak realizacji działań – zwłaszcza związanych z budową i modernizacją sieci kanalizacyjnych, przyczyni się do pogorszenia stanu chemicznego JCWPd. Brak realizacji działań kontrolnych spowoduje utrzymanie presji antropogenicznej i z pewnością wzrost ładunku zanieczyszczeń trafiającego do najpłytszych warstw wodonośnych (do lokalnych systemów krążenia).

Brak realizacji zaplanowanych działań będzie negatywnie wpływało na wszystkie komponenty środowiska. Należy mieć na uwadze fakt, że negatywne oddziaływanie inwestycji na środowisko może wystąpić wyłącznie na etapie prowadzenia robót budowlanych. Na etapie użytkowania nowopowstałej lub zmodernizowanej infrastruktury należy spodziewać się pozytywnych oddziaływań na środowisko.

8. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.) podczas stwierdzenia możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko, pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji założeń zawartych w projektach polityk, strategii, planów lub programów, przeprowadza się postępowanie w zakresie możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Gmina Drawsko zlokalizowana jest w odległości około 180 km od najbliższej granicy. Ze względu na charakter i specyfikę kierunków działań oraz celów strategicznych zaplanowanych w ramach niniejszego dokumentu nie przewiduje się wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko.

9. Napotkane trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

W trakcie sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 nie napotkano na istotne trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, które uniemożliwiłyby jej opracowanie. Jednakże, ze względu na ogólny charakter dokumentu, jakim jest strategia, wyznaczająca ogólne kierunki rozwoju, określenie oddziaływania na środowisko realizacji poszczególnych celów jest bardzo trudne. W skonstruowaniu w pełni rzetelnej prognozy przeszkadzały pewne braki informacji na temat konkretnych sposobów realizacji strategii. Zatem, jedynym problemem okazał się zbyt ogólny charakter kierunków działań proponowanych w Strategii. Brak wskazania konkretnych zadań w ramach poszczególnych celów utrudnił, a w pojedynczych przypadkach wręcz uniemożliwił określenie oddziaływania na środowisko danego działania. Ponadto, strategia rozwoju powstała w oparciu o współczesną wiedzę na temat wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy oraz w oparciu o współczesną wiedzę na temat organizacji, metod, technik, technologii, materiałów wykorzystywanych przy realizacji przedsięwzięć z zakresu rozwoju lokalnego oraz procesów inwestycyjnych.

Biorąc powyższe pod uwagę, posłużono się informacjami dotyczącymi inwestycji o podobnym charakterze i skali. Ocena oddziaływania na środowiska ma charakter prognostyczny, wskazuje możliwe do wystąpienia oddziaływania, uwzględniając różne warianty realizacji przedsięwzięcia – najbardziej niekorzystne dla środowiska.

10. Rekomendacje i wnioski do ostatecznej wersji dokumentu

Podczas tworzenia ostatecznej wersji dokumentu należy uwzględnić następujące elementy:

- wszystkie zaplanowane kierunki działań powinny być zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju i celami w zakresie ochrony środowiska wyznaczonymi w dokumentach obowiązujących na szczeblu międzynarodowym, unijnym, krajowym, regionalnym oraz lokalnym,
- konieczne jest prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych, które przyczynią się do kreowania wśród lokalnej społeczności postaw proekologicznych;
- konieczne jest wskazanie odpowiednich działań kompensacyjnych pozwalających na minimalizację negatywnego oddziaływania na środowisko w przypadku inwestycji nawet krótkotrwale negatywnie wpływających na środowisko.

W Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 wskazano następujące cele strategiczne i operacyjne:

Cel strategiczny 1: Bezpieczna i przyjazna przestrzeń do życia mieszkańców

- a. Cel szczegółowy 1.1: Funkcjonalna przestrzeń publiczna
- b. Cel szczegółowy 1.2: Adaptacja do zmian klimatu oraz czyste środowisko naturalne
- c. Cel szczegółowy 1.3: Bezpieczny i funkcjonalny system drogowy i komunikacyjny
- d. Cel szczegółowy 1.4: Rozwój budownictwa wielorodzinnego
- e. Cel szczegółowy 1.5: Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży
- f. Cel szczegółowy 1.6: Rozwinięty system usług społecznych i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego
- g. Cel szczegółowy 1.7: Wysoka aktywizacja i integracja społeczna

Cel strategiczny 2: Nowoczesna i atrakcyjna oferta kulturalno-oświatowa oraz sportowo-rekreacyjna

- a. Cel szczegółowy 2.1: Wysoki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oparty na potencjałach gminy
- b. Cel szczegółowy 2.2: Wysoki poziom rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Strategia powinna być zgodna przede wszystkim z ideą zrównoważonego rozwoju, zapewniając przyszłym i obecnym pokoleniom taki sam dostęp do godnego życia. Należy pamiętać o uwzględnieniu w ostatecznej wersji dokumentu aspektów związanych z poszanowaniem środowiska przyrodniczego, zapewniając tym samym poprawę warunków życia mieszkańców oraz rozwój gospodarczy regionu.

11. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań przewidzianych w projekcie Strategii

Analizując wpływ kierunków działań oraz inwestycji zaplanowanych w ramach Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 na poszczególne komponenty środowiska stwierdzono, że będą one pozytywnie wpływały na środowisko i ludzi. Przewidziano ewentualne negatywne oddziaływania na etapie prowadzenia robót budowlanych, jednak będzie to krótkotrwałe i ograniczone tylko i wyłącznie do czasu prowadzenia prac. Ewentualne negatywne oddziaływanie dotyczy w głównej mierze oddziaływania na powietrze, hałas i powierzchnię ziemi. Możliwe oddziaływanie na wspomniane komponenty będzie wyłącznie krótkotrwałe, występujące na etapie prac budowlanych. Istnieje możliwość, iż nastąpi miejscowy wzrost hałasu, zapylenia, emisji spalin, odpadów budowlanych. Jest to jednak proces krótkotrwały, ograniczony tylko i wyłącznie do czasu prowadzenia prac. Wszystkie wymienione wyżej zakłócenia są odwracalne. Po zakończeniu realizacji należy spodziewać się braku oddziaływania na środowisko. Zadania zaplanowane zostaną z dużą dbałością o środowisko naturalne i nie zakłócą funkcji przyrodniczych obszarów chronionych znajdujących się na terenie Gminy Drawsko. Inwestycje nie tylko nie będą stanowiły zagrożenia, ale przyczynią się do poprawy stanu środowiska. Efektem prac będzie zbudowana bądź zmodernizowana infrastruktura wpływająca na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru, również ze względów ekologicznych.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 nie wpływają w sposób długotrwały, negatywnie na stan środowiska, a znaczna część zaplanowanych kierunków działań wykazuje oddziaływanie pozytywne. Rozpatrywanie wariantów przyjętych założeń Strategii miało miejsce w toku opracowywania projektu dokumentu i obejmowało m. in. opracowanie diagnozy oraz sukcesywne konsultacje z przedstawicielami różnych środowisk, w tym ankietowanie mieszkańców Gminy. Efektem tych prac było opracowanie ostatecznej, jednowariantowej wersji Strategii. W związku z tym proponowanie rozwiązań alternatywnych nie jest konieczne.

Zdefiniowane w Strategii działania, będące narzędziem służącym do spełnienia celów dokumentu nie mają charakteru tzw. twardych założeń, a wskazują raczej kierunek aktywności, pozwalający na elastyczny dobór formy ich realizacji.

12. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Ważnym elementem w zakresie monitoringu środowiska jest ocena jakości środowiska przyrodniczego na analizowanym obszarze. Monitoring polega na gromadzeniu, analizowaniu i udostępnianiu danych odnoszących się do jakości środowiska naturalnego oraz zmian w nim zachodzących. Przeprowadzenie rzetelnego monitoringu wymaga doboru odpowiednich wskaźników określonych ilościowo oraz jakościowo. Założone cele i kierunki działań Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035, a także osiągnięte rezultaty odpowiadają na potrzeby wynikające z analizy stanu obecnego obszaru. Założone efekty realizacji Strategii pozwolą wzmocnić posiadany potencjał obszaru oraz wyeliminować lub ograniczyć słabe strony.

Jednym z najczęściej stosowanych sposobów prowadzenia monitoringu jest zastosowanie metod wskaźnikowych. Poniżej w zestawieniu tabelarycznym zaprezentowane zostały wskaźniki proponowane do zastosowania w celu monitorowania skutków realizacji postanowień zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035. Dodatkowo zasadniczą częścią może być monitoring prowadzony w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Dokonując analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska należy pamiętać, że muszą się one odnosić do terenów objętych projektem Strategii.

Tabela 16. Wskaźniki proponowane do zastosowania w celu monitorowania skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Pożądane zmiany	Cykliczność gromadzenia danych
Wysokość nakładów na inwestycje drogowe	zł	↑	raz na rok
Długość zmodernizowanych dróg i chodników oraz ścieżek rowerowych	km	↑	raz na rok
Długość nowo wybudowanych dróg i chodników oraz ścieżek rowerowych	km	↑	raz na rok
Odsetek powierzchni Gminy pokryty aktualnymi mpzp	%	↑	raz na rok
Liczba budynków poddanych termomodernizacji	szt.	↑	raz na rok
Liczba budynków, w których zamontowano odnawialne źródła energii	szt.	↑	raz na rok
Moc instalacji odnawialnych źródeł energii	MW	↑	raz na rok
Odsetek wymienionych indywidualnych źródeł ogrzewania	%	↑	raz na rok
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	↑	raz na rok
Liczba nieruchomości podłączonych do sieci kanalizacyjnej	szt.	↑	raz na rok
Liczba zbiorników bezodpływowych	szt.	↓	raz na rok
Przeprowadzania okresowych kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się osadów ściekowych oraz nieczystości ciekłych	szt.	↑	raz na rok
Ilość odpadów zebranych w sposób selektywny	Mg	↑	raz na rok
Średnia roczna poziomu PM10 w powietrzu	µg/m ³	↓	raz na rok
Częstość przekraczania dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych PM10 w roku	szt.	↓	raz na rok
Średnia roczna poziomu PM2,5 w powietrzu	µg/m ³	↓	raz na rok
Średnia roczna poziomu benzo(a)pirenu w powietrzu	µg/m ³	↓	raz na rok
Stan jakości wód powierzchniowych i podziemnych	zły/dobry	↑	raz na rok z rozbiorem powierzchniowe

			raz na cztery lata, podziemne raz na rok
Liczba zmodernizowanych urządzeń melioracyjnych	szt.	↑	raz na rok
Liczba nowych nasadzeń drzew i krzewów do liczby ubytków	%	↑	raz na rok
Wysokość nakładów na inwestycje związane z utrzymaniem zieleni i nowymi nasadzeniami	zł	↑	raz na rok
Powierzchnia powstałych, urządzonych lub zmodernizowanych terenów zieleni	ha	↑	raz na rok
Udział terenów zieleni w powierzchni Gminy	%	↑	raz na rok
Udział terenów chronionych w powierzchni Gminy	%	-	raz na rok
Liczba zorganizowanych wydarzeń i imprez proekologicznych	szt.	↑	raz na rok
Stopień lesistości Gminy	%	↑	raz na rok

Źródło: opracowanie własne

13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Konieczność wykonania Prognozy Oddziaływania na Środowisko „Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035” wynika z obowiązku zawartego w art. 51 ust. 1. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024, poz. 1112 ze zm.).

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu po zapoznaniu się z wnioskiem Wójta Gminy Drawsko z 12.12.2024 roku, w piśmie nr WPP-III.410.22.2025.ET.1 oraz WOO-III.410.795.2024.ET.1 z dnia 13.01.2025 roku uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu „Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035”. W swym piśmie organ ten wskazał, że prognoza powinna być opracowana zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy ooŚ.

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w piśmie z 31.03.2025 r., znak: DN-NS.9011.385.2025 uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035”.

W niniejszej prognozie, w rozdziale 1 przedstawiono podstawy prawne opracowania prognozy, jej zakres i cel, metody opracowania, źródła informacji oraz analizę oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska. Głównym celem opracowania prognozy jest wskazanie, jak wpłynie na środowisko realizacja określonych w projekcie Strategii celów strategicznych oraz programów i projektów.

W rozdziale 2 przedstawiono krótką charakterystykę projektu Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035. Przedstawiono w nim zawartość i cele Strategii, w tym jej wizję, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań. Strategia Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 wyznaczyła cele strategiczne i operacyjne:

Cel strategiczny 1: Bezpieczna i przyjazna przestrzeń do życia mieszkańców

- a. Cel szczegółowy 1.1: Funkcjonalna przestrzeń publiczna
- b. Cel szczegółowy 1.2: Adaptacja do zmian klimatu oraz czyste środowisko naturalne
- c. Cel szczegółowy 1.3: Bezpieczny i funkcjonalny system drogowy i komunikacyjny
- d. Cel szczegółowy 1.4: Rozwój budownictwa wielorodzinnego
- e. Cel szczegółowy 1.5: Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży
- f. Cel szczegółowy 1.6: Rozwinięty system usług społecznych i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego
- g. Cel szczegółowy 1.7: Wysoka aktywizacja i integracja społeczna

Cel strategiczny 2: Nowoczesna i atrakcyjna oferta kulturalno-oświatowa oraz sportowo-rekreacyjna

- a. Cel szczegółowy 2.1: Wysoki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oparty na potencjałach gminy
- b. Cel szczegółowy 2.2: Wysoki poziom rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

W rozdziale 2 przedstawiono również powiązania tematyczne Strategii z założeniami i wymaganiami innych dokumentów szczebla unijnego, krajowego i wojewódzkiego, uwzględniające zasady ochrony

środowiska, a przede wszystkim zasadę zrównoważonego rozwoju. Odniesiono się między innymi do następujących dokumentów: Traktat Lizboński, Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030, Europejski Zielony Ład, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020), Europejska Konwencja Krajobrazowa, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, VI aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Polityka wodna Państwa do 2030 r., Krajowy Program Ochrony Powietrza, Krajowy Program Gospodarki Odpadami, Polityka energetyczna Polski do 2040 r., Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej; Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku, Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego do roku 2030; Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+, Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, Audyt krajobrazowy dla województwa wielkopolskiego.

Rozdział 3 stanowi charakterystykę istniejącego stanu środowiska Gminy Drawsko, z uwzględnieniem położenia, ukształtowania terenu, budowy geologicznej, gleb, wód powierzchniowych i podziemnych, klimatu, jakości powietrza atmosferycznego, zagrożenia hałasem, szaty roślinnej i świata zwierzęcego, form ochrony przyrody. Cechami charakterystycznymi Gminy Drawsko są między innymi: zły stan jakości wód powierzchniowych, zła jakość powietrza atmosferycznego, przebieg przez teren Gminy dróg wojewódzkich oraz linii kolejowej a także turbin wiatrowych, co wiąże się z występowaniem hałasu.

W rozdziale 4, prognoza wskazuje istniejące problemy środowiska. Dla poszczególnych komponentów środowiska wskazano między innymi następujące zagrożenia/problemy: przekroczenia parametrów jakości powietrza atmosferycznego, złą jakość wód powierzchniowych, występowanie dużej ilości wyrobów zawierających azbest, zagrożenie powodzią czy zagrożenie suszą.

W rozdziale 5, prognoza wskazuje również przewidywane oddziaływanie na środowisko na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne oraz cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000). Rozważono także potencjalne oddziaływanie na zdrowie ludzi oraz na obiekty zabytkowe. Ocenę i identyfikację znaczących oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań dokonano w formie opisowej wraz z uzasadnieniem.

Rozdział 6 wskazuje propozycje możliwych sposobów ograniczania negatywnych oddziaływań na środowisko. W rozdziale tym wskazano również sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań dla działań zaplanowanych w Strategii.

W rozdziale 7 opisane zostały możliwe zmiany w przypadku braku realizacji dokumentu. Wskazano wśród nich:

- pogorszenie klimatu akustycznego;
- pogorszenie stanu infrastruktury technicznej;
- wykluczenie społeczne mieszkańców oraz wpadanie w ubóstwo;
- zwiększenie ryzyka zachorowań na choroby układu oddechowego i nowotworowe, związane z brakiem działań ograniczających niską emisję;

- pogorszenie stanu jakości powietrza atmosferycznego na analizowanym obszarze;
- zmniejszenie poziomu bioróżnorodności;
- pogorszenie stanu wód powierzchniowych i podziemnych, obniżenie ich klas czystości;
- zwiększenie udziału terenów zdegradowanych, zdewastowanych z postępującą degradacją środowiska;
- dewastację terenów zielonych czy miejsc o szczególnym znaczeniu przyrodniczym, na skutek braku oznaczeń takich miejsc, brak ochrony wspomnianych terenów;
- niewystarczająca retencja wodna;
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców przyczyniająca się do degradacji środowiska;
- powstanie zanieczyszczeń powierzchni ziemi, m.in. poprzez prowadzenie nieprzemysłanej gospodarki odpadami;
- pogorszenie stanu budynków, które pełnią istotne funkcje dla mieszkańców Gminy;
- pogorszenie estetyki krajobrazu.

W rozdziale 8 stwierdzono, że realizacja niniejszego dokumentu nie spowoduje transgranicznego oddziaływania.

Rozdział 9, dotyczący napotkanych trudności i braków dostępnej wiedzy wskazuje, że jedynym problemem okazał się zbyt ogólny charakter kierunków działań proponowanych w Strategii. Brak wskazania konkretnych zadań w ramach poszczególnych celów utrudnił, a w pojedynczych przypadkach wręcz uniemożliwił określenie oddziaływania na środowisko danego działania. Ponadto, Strategia Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 powstała w oparciu o współczesną wiedzę na temat wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy oraz w oparciu o współczesną wiedzę na temat organizacji, metod, technik, technologii, materiałów wykorzystywanych przy realizacji przedsięwzięć z zakresu rozwoju lokalnego oraz procesów inwestycyjnych.

Rozdział 10 poświęcony został rekomendacjom i wnioskom do ostatecznej wersji dokumentu, gdzie wskazano, że Strategia powinna być zgodna przede wszystkim z ideą zrównoważonego rozwoju, zapewniając przyszłym i obecnym pokoleniom taki sam dostęp do godnego życia. Należy pamiętać o uwzględnieniu w ostatecznej wersji dokumentu aspektów związanych z poszanowaniem środowiska przyrodniczego, zapewniając tym samym poprawę warunków życia mieszkańców oraz rozwój gospodarczy regionu.

W rozdziale 11, dotyczącym rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w Strategii, stwierdzono, że dokument strategii charakteryzuje się wysokim stopniem ogólności, często nie zawierając propozycji konkretnych działań i nie mając odniesienia w wytycznych lokalizacyjnych. Wobec powyższych przesłanek dotyczących w zasadzie każdego wieloaspektowego dokumentu, niniejsza prognoza nie zawiera propozycji zadań alternatywnych dla realizacji celów Strategii, do czego przyczynił się brak możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych zadań. Rozpatrywanie wariantów przyjętych założeń Strategii miało miejsce w toku opracowywania projektu dokumentu i obejmowało m. in. opracowanie diagnozy stanu środowiska oraz sukcesywne konsultacje z przedstawicielami różnych środowisk, w tym ankietowanie mieszkańców Gminy. Efektem tych prac było opracowanie ostatecznej, jednowariantowej wersji Strategii.

W rozdziale 12 wskazano liczne propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień Strategii. W celu określenia stopnia realizacji celów strategicznych, zbudowano system wskaźników powiązanych z różnymi poziomami celów, jakie zostały przyjęte w Strategii. Regularna analiza wskaźników wskazanych w poniższej tabeli pozwoli na analizę skuteczności podjętych działań oraz określenie poziomu rozwoju jednostki w danej dziedzinie i aktualizację priorytetów Gminy Drawsko.

14. Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Zestawienie celów szczegółowych i kierunków działań strategii	13
Tabela 2. Dane demograficzne Gminy Drawsko.....	43
Tabela 3. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (dane za rok 2023).....	51
Tabela 4. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin (dane za rok 2023)	51
Tabela 5. Ruch kołowy na drodze wojewódzkiej przebiegającej przez Gminę Drawsko	57
Tabela 6. Charakterystyka JCWPd na obszarze Gminy Drawsko	60
Tabela 7. Charakterystyka JCWP w obszarze Gminy Drawsko	63
Tabela 8. Charakterystyka złóż kopalin na terenie gminy Drawsko	69
Tabela 9. Aktualne przestrzenie górnicze na obszarze gminy Drawsko	70
Tabela 10. Charakterystyka Obszaru Natura 2000 znajdującego się na terenie Gminy Drawsko.....	83
Tabela 11. Charakterystyka obszarów chronionego krajobrazu znajdujących się na terenie Gminy Drawsko	89
Tabela 12. Wykaz pomników przyrody ustanowionych na terenie Gminy Drawsko	92
Tabela 13. Zagrożenia/problemy istotne z punktu widzenia ochrony środowiska występujące na terenie Gminy Drawsko	95
Tabela 14. Propozycje możliwych sposobów ograniczania negatywnych oddziaływań na środowisko	141
Tabela 15. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań zaplanowanych działań w ramach Strategii	142
Tabela 16. Wskaźniki proponowane do zastosowania w celu monitorowania skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu	153
Rysunek 1. Planowane elementy infrastruktury drogowej.....	17
Rysunek 2. Planowane elementy infrastruktury technicznej.....	18
Rysunek 3. Planowane elementy infrastruktury społecznej	19
Rysunek 4. Położenie Gminy Drawsko na tle powiatu i województwa	42
Rysunek 5. Główne elementy sieci transportowej w Gminie Drawsko.....	46
Rysunek 6. Lista chronionych mchów i grzybów o znanych stanowiskach w Nadleśnictwie Potrzebowice	74
Rysunek 7. Lista chronionych i zagrożonych gatunków roślin naczyniowych stwierdzonych w Nadleśnictwie Potrzebowice	75
Rysunek 8. Zestawienie gatunków bezkręgowców występujących na terenie Nadleśnictwa Potrzebowice	76
Rysunek 9. Zestawienie stanowisk cennych gatunków ryb w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Potrzebowice	76
Rysunek 10. Zestawienie gatunków płazów występujących na terenie Nadleśnictwa Potrzebowice	76
Rysunek 11. Zestawienie gatunków gadów występujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Potrzebowice	77
Rysunek 12. Zestawienie gatunków ptaków występujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Potrzebowice	81
Rysunek 13. Zestawienie gatunków ssaków występujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Potrzebowice	82
Rysunek 14. Wykaz gatunków objętych ochroną gatunkową występujących w obszarze użytku ekologicznego „Jezioro Perskie”	91
Rysunek 15. Wykaz gatunków objętych ochroną gatunkową występujących w obszarze użytku ekologicznego „Jezioro Zgniłe”	92
Rysunek 16. Proponowane obszary oraz wyłączone z lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW.....	106

15. OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO O SPEŁNIENIU WYMAGAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 74A UST. 2

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.), w nawiązaniu do art. 74a ust. 2 tejże ustawy oświadczam, że jako autor prognozy oddziaływania na środowisko do:

„Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035”

spełniam wymagania, o których mowa w wyżej wymienionych przepisach prawnych. Posiadam ukończone studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunku związanym z kształceniem w zakresie nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych z dziedzin nauk rolniczych, nauk leśnych (art. 74a ust. 2 pkt 1 lit. d).

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Uzasadnienie

do uchwały nr XV/115/2025

Rady Gminy Drawsko

z dnia 27 sierpnia 2025

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035.

Strategia Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 stanowi istotny dokument planowania rozwoju lokalnego, który określa główne kierunki rozwoju Gminy. Strategia wskazuje misję, wizję, cele strategiczne, operacyjne a także kierunki działań wyznaczone do realizacji w okresie jej obowiązywania. Ponadto odpowiada na zmieniający się obraz społeczny, środowiskowy, gospodarczy czy przestrzenny Gminy, regionu, a także uwarunkowania zewnętrzne w postaci zmian dokumentów strategicznych szczebla krajowego i regionalnego. Szczegółowy harmonogram prac nad Strategią przyjęty został uchwałą Rady Gminy Drawsko nr LVII/373/2024 z dnia 09.02.2024 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Proces opracowania strategii realizowany był w modelu partycypacyjnym. Prowadzono szerokie konsultacje z udziałem mieszkańców oraz lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych. Podstawą do wyznaczenia kierunków rozwoju Gminy stała się diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej wraz z wnioskami, która pomogła sformułować istniejące szanse i potencjały, silne i słabe strony, a także doprecyzować misję i wizję Gminy Drawsko. W celu umożliwienia mieszkańcom Gminy aktywnego udziału w procesie powstawania Strategii już na początkowym jego etapie, przeprowadzono konsultacje społeczne, by zebrać materiał pomocniczy do stworzenia ww. diagnozy.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035 był również przedstawiony do zaopiniowania – poza procesem konsultacji społecznych - przez inne instytucje publiczne, m.in.: zarząd województwa oraz regionalnego dyrektora ochrony środowiska i państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

W wyniku opisanych powyżej, wspólnych działań wypracowane zostały ostateczne założenia programowe Strategii Rozwoju Gminy Drawsko na lata 2025-2035.

Mając na uwadze powyższe, podjęcie przedmiotowej uchwały jest celowe i uzasadnione.

Przewodniczący Rady Gminy
Drawsko

Ryszard Jabłonowski